

צ'בזטי מזהר"ן

קמא

דף יב: יג: יד:

עם

ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה י

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מח גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(הי"מ שמו שמוח)

תורה אור
איכה ב (ט) קומי רני בליל
בליקה לראש אשמרות שפכי
כמים לפר נכה פני אדני שאי
אליו פגש על פני עוללוקי
העשפים בך רעב בראש כל
חצותו
תהלים פט (מד) אף תשיב
צור חרבו ולא תקימתו
בפלקמה:
תהלים לו (ג) בשח ביקוק
ועשה טוב שכן ארץ ורעה
אמונה:
שמות בשלה יו (יב) ודי משה
כבדים ויחזקו אבן וישמו
תחמו וישב עליה ואמר וחרו
מכני ברוי מזה אחד ומה
אחד ויהי ידיו אמונה עד בא
השמים:
ישעיהו סב (י) עברו עברו
בשערים פנו בדרך העם סלו
סלו המסקה סקלו מאבן הרטמו
נס על העצמים:

יב: ליקוטי

כומיא, מבחי' (איכה ב) **שפכי לבך כמים נוכח פני ה' [א]**.
אמר לן תמוניא בחינות, היינו לימוד התורה, בשהיא
חמשה חומשי תורה, ושלשה תפלות. **תנינין: ויהיבין ליה**
תנינין, לשון לימוד. ואחר הלימוד, יהיבין ליה להריח, כמה
מרחיקינן מוזת הבחי' של מים. **ואמר לן תלתא פרסי**,
היינו שלשה בחינות תפלות. והראה לנו סימן על זה, שעדיין
לא הגענו למדרגה זאת, שנתפלל כל כך ככוונה עד שנשפך
לבינו לפניו כמים, והא ראייה **אפכית**, כמ"ש (תהלים פט) **אף**
תשיב צור חרבו ולא הקמותו במלחמה. כי כל התפלות הם
בחי' הרב אצל משיח [א], ואם היו התפלות בבחי' הנ"ל, בוודאי
לא היה **מושיב צור** הרבו. וזה סימן שעדיין לא הגענו למדרגת
שפכי לבך כמים נוכח פני ה' :

ה ותפלה הוא בחי' נסים [ב] שהוא אין דרך הטבע, כי
לפעמים הטבע מחייב איזו דבר, והתפלה מהפכת את הטבע
[א]: ועיקר הנסים, היינו עיקר התפלה, אינו אלא בארץ ישראל.
כמ"ש (תהלים לו) **שכן ארץ ורעה אמונה**, ואמונה זה תפלה
[ב] כמ"ש (שמות יז) **ויחי ידיו אמונה** בתרגומו. ובשביל זה היא
גבוה מכל הארצות (זכחים נד): [א]. על שם שעיקר הנסים שם
הם, וכתוב (ישעיה סב) **הרימו נס [ב]**. ובשביל זה נקראת **ארץ**
כנען [א]. כנען לשון סחור [א], בחי' אמונה, כמ"ש **ואמונתך**
כביבותיך : **וזה שאמרו חז"ל (תענית י.) ארץ ישראל**

שורתה תחלה, והגשמים באים מתחומות, כמ"ש (תהלים מב)
תהום אל תהום קורא, ותהום לשון נם, [א] כמ"ש (רות א')
ותהום כל העיר, כי על נם, היינו על דבר הידוש מתמיהין [א]:
וזה שאמרו חז"ל (תענית כה ע"ב) **קול התור נשמע בארצנו [ב]**
לענין גשמים. כי עיקר הגשמים נשמע בארץ ישראל, כי שם
התחומות, היינו הנסים, היינו אמונה תפלה : **וזה לעומת**
זה עשה אלקים [ב], ומצרים הוא היפך ארץ ישראל, זה
לעומת זה. כמו שכתוב (שמות יד) **ומצרים נסים לקראתו**,
שמצרים לעומת א"י, לעומת הנסים. ובשביל זה אין מקום
תפלה במצרים, כמ"ש (שם ט') **והיה כצאתי העיר אפרש כפי**
[ב]. בשביל זה כשפגם אברהם בארץ ישראל, בשעה שהכטיח
לו הקב"ה על ירושת ארץ אמר **במה אדע [ב]**, על ידי זה ירדו
אבותינו למצרים, כי פגם באמונה, היינו א"י, בחי' נסים. ל"ורד
יעקב ובניו למצרים, ששם היפך הנסים, שזה לעומת זה. וירדו
דווקא יעקב ובניו, כי הוא פגם בא"י, בחי' תפלה. וירדו יעקב
ובניו, שהם בחי' תפלה, שהם י"ב שערי תפלה [ב]. ועל ידי
שעיקר התפלה הם יעקב ובניו כנ"ל, ע"י לא זכה לא"י, לבחי'
תפלה, אלא יעקב ובניו, כמ"ש (בראשית כא) **כי ביצחק יקרא**
לך זרע, ולא כל יצחק (נדרים לא) : **וזה שאמרו חז"ל**
(תענית ה.) אין הגשמים יורדין אלא בשביל אמונה [ב], היינו
בחי' א"י, שהוא בחי' תפלה [ב], בחי' אמונה. והיא שותה
תחילה, ששם התחומות, בחי' נסים, כמ"ש **ותהם כל העיר**. וזה
שאמרו חז"ל (שם [א]) בשעה שהגשמים יורדין אפילו פרוטה

מוהר"ן

שבכים מתברכת. פרוטה, זה בחי' קול התור, ואמרו חז"ל (שם
כה ע"ב) **האי רודיא דמייא לתור**, ופרימא שיפפותיה [א], והוא
עומד בין תחומא לתחומא [ב]. שהוא כלול משני התחומות,
שהוא כלליות הנסים. וזה פרוטה שבכים, שפעמים נתכסה כח
הניסים. וע"י הגשמים, נתברך הפרוטה, היינו הנסים, דפרימא
שיפפותיה [א] : ואלו בני אדם המכחישים כל הנסים, ואומרים
שהכל דרך הטבע, ואם רואים איזהו [ב] נם הם מכסים את הנם
עם דרך הטבע, שאומרים שזה דרך הטבעים. נמצא שפוגמים
בתפילה, כי התפילה היא נסים שמשנה את הטבע. ופוגמים
באמונה, שאין מאמינים בהשגחה הבורא ית'. ופוגמים בא"י,
שהוא מקום הנסים, כמ"ש **וקול התור נשמע בארצנו [ב]**,
וכמ"ש א"י שותה תחילה, כי שם התחומות מקום הנסים,
כמ"ש **ותהם כל העיר**, וע"י צריך ליפול בגלות מצרים, כי זה
לעומת זה עשה כנ"ל : וכל הגלויות מכונים בשם מצרים על שם
שהם מצרים לישראל (כשארז"ל במדרש בראשית פ' מט [א]):

וזה פי, תחומות יכסומו, מי שמכסה את הנסים, ומראה
לכל דבר שהוא דרך הטבע. ירדו במצולות כמו אבן,
משם רועה אבן ישראל (בראשית מט), תרגומו אב ובנן,
מצולות, זה בחי' מצרים, שנאמר (שמות יב) **וינצלו את**
מצרים [ב] : כמו אב ובנן, היינו יעקב ובניו, שהם בחי' תפלה,
בחי' נסים, בחי' א"י. לפי ירידתם, ולפי הפגם שפגם בתפלה,
ובאמונה, ובא"י, כן צריך לירד לעומק הגלות של מצרים, כמו
שירדו יעקב ובניו למצרים [א], כשאמר אברהם **במה אדע על**
ירושת ארץ : (ע"כ לשונו ז"ל)

י [א] ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם
וכו' [ב]:

א כשיש ח"ו דינים על ישראל, ע"י ריקודים והמהאות כף
אל כף, נעשה המתקת הדינין [א]:
ב כי עיקר גדולתו של הקב"ה הוא, שגם העכו"ם ידעו
שיש אלקים [ב] שליט ומושל [ב]. כמוכא בזהר (יתרו דף ס"ט
ע"א) כד אתא יתרו ואמר, כי [א] **עתה ידעתי כי גדול ה' וכו'**,
כדון אתייקר ואתעלא שמה עלאה [א]:

ג ולעכו"ם א"א להם לידע גדולתו של הקב"ה, כ"א ע"י בחי'
יעקב, כמ"ש (ישעיה ב') **בית יעקב לבו זלכה באור ה'.** כי
הוא גלה אלקותו של הקב"ה יותר משאר האבות. כי אברהם
קראו **הר [א]**, ויצחק קראו **שרה [ב]** (פסחים פה). [א] ושדה, הוא
יותר מושג ונצרך להעולם מהר [ב]. ויעקב קראו **בית [ב]**,
שהוא מקום יישוב לבני אדם יותר משדה. היינו נאשיעקב קרא
את מקום **בביתיהם** שהוא מקום התפלה, בית, שהוא מקום
יישוב לבני אדם. כי העלה את התפלה מהר ושדה לבחי' בית
[ב], שיש בו תפיסה לבני אדם יותר מהר ושדה. כי בבחי' בית
יש גם לעכו"ם השגה, כמ"ש (ישעיה נו) **כי ביתי בית תפלה**

^א כמים לבך כתיב וכן כתב לקמן. עיין

ביאר התקונים שרמו כאן לחצות.
^ב תחורב - שוהא
^ג בתורלד - תנין
^ד בתורלד - תנין
^ה גם בפורי מרחיקינו, ובתורלד ומתורלד -
מרחיקינו (ככשון הגמ)
^ו בתורלד - שלש
^ז בתורלד - והוא
^ח עיין תורה ב' ושי"ק ח"ג, סעיף ר"ה,
ובח"א, סעיף תק"ו. עוד גרסא עיין בספר
סובות וכרונות עמ' קג
^ט ובפסא - נור
^י עיין לעיל תורה ז' אות א'
^{יא} עיין יבמות סז. ע"פ ויעתר יצחק ורבינו
בחי' בראשית כה כא
^{יב} וכן לעיל בתחילת התורה אבל ברש תורה
ז' כתב בחי' תפלה
^{יג} עיין קדושין טט. שלמד מדברים זו ח',
ועיין סנהדרין פז. שלמד מירמיהו כג ז'
ועיין בראשית מב ב' ושפתי הכמים שם.
ועיין פרש"י ויגש מה' ט'. ועיין מהר"ל
בדושי אגדות קדושין טט.
^{יד} לשון הפסוק הרימו נס
^{טו} נמצא מ"ה פעמים בתחומי בראשית יג יב
במדבר יג ב, בדברים לב מט ועוד י"ג
פעמים בב"ר

יג גם בדפודי תורלד - סחור, ומתורלד - סחור
י" עיין פסחים ג. ע"פ איש כנעני בראשית
לח ב' שלמדו משיעונו כן ח' והמושע יב ח'
שיפוישו תגרא דהיינו ויין ווכן בפרש"י
ותרגום שם בראשית ועיין מדרש הגדול על
שלח יג ב' כנען לשון סחורה ועיין לקמן
תורה יד אות יב ועיין לעיל סוף תורה ז'
סחור לשון סחור סחור ובמורה ח אות ה
סחור לשון סוכב סוכב והולך ועיין עין חיים
שער יז פ"ה ע"פ סכף עובר לסוחר
בראשית כג טו ועיין פ' אלשיך ע"ה' שם.
עין תורה ז' בהשמות סחור לשון סחור בחי'
מקייפין.
עיין בראשית ובה פרשה ד' אות ה
מעשה נסים יש דבר ועיין רש"י שם
[הפ'] שם שיש מעשה נסים בירידת המטר
שלא נוגעת טיפה בחבירתה א"ע שירדות
יחד מרחק של ט"ק שנים].
^א דורש תהם לא מלשון חומיה כרש"י אות ה
מלשון תמה ומפלא וכן לשון תורה ז' אות
א' ולקמן סוף תורה מט
^ב שיר השירים ב' סוף פסוק יב. ובגמ' שלנו
לא צויט אלא תחילת הפסוק וגו' וע"ש
פרש"י ור"ה ומהרש"א
^ג בתורלד - אלהים
^ד קהלת ז' ד'
^ה גם בדפודי - והיה כצאתי העיר, בתורלד -
והיה כצאתי את העיר, בתורלד - כצאתי את

העיר, ומתורלד - והיה כצאתי את העיר. וכן
הלשון בתורה ז' אות א'.
^ב מביילתא פרשת בא מסכתא דפסחא פ"א
פרש"י * וראו ט כט ודעת זקנים שם לג.
^ג * בראשית טו ח'
י בתורלד - ירדו
יב נגן אברהם על ש"ע אור החיים סימן סח
יג בשם הארז"ל פרי עץ חיים שער התפילה
י"ד הקדמה
י"ה בתורלד - אמונה
י"ו בתורלד ומתורלד - תפלה
י"ז תענית ה'
י"ח בדפודי תורלד - שיפופתי בתורלד - שפופתי,
ומתורלד - שפופתי
י"ט עלאה ותתא כנ"ל בתורה ז' אות א'.
י"א בדפודי - שיפופתי, בתורלד - שפופתי,
י"ב בתורלד - שיפופתי, ומתורלד - שפופתי
י"ג בתורלד - אחיה
י"ד בתורלד ומתורלד - בארצנו
י"ה בראשית רבה טו ז'
י"ו עיין ברכות ט: ומסחים קיט. וינצלו וגו'
עשאה כמצולה וכו' ובפ"ה' שער ק"ש
אמצע פ"ג ובשער המצוות פרשת ראה
י"ז עיין ח"י מוהר"ן סימן ג' מעשה שהיה
אצלו הבעש"ט
י"ט נאמרה לפני פורים תקסג בטראדיצע
י"א (ח"ט) ועיין שיחות הר"ן סימן קלא והערות
הרב פקלין שם אות רסג רסד רסה

^א שמות כא א'
^ב עיין שיחות הר"ן קלא
^ג בתורלד - אלהים
^ד תורה יד אות ב'
^ה שמות יח א'
^ו ע"ש בזהר גם בדף סז:
^ז בראשית כב די ספרי ואתחנן פ' ג'
^ח בראשית כב טג ועיין תוספת ברכות דף לו:
^ט ח"ה חצי
^י שם הלשון כאברהם שכתוב בו הר לשון
רבינו שקראו הר מקורו במדרש תהלים
(שורר טוב) מומר פא ועיין פרש"י על
ישעיהו ב' ג' ואלשיך שיר השירים פ"א סוף
פסוק א'
^{י"א} עיין תהלים כב ג' מי יעלה בהר
^{י"ב} בראשית כח ז'
^{י"ג} בתורלד - יעקב ובלוח התיקון שם - שיעקב
^{י"ד} בתורלד - היינו יעקב קרא את ביהמ"ק (ו'
^{י"ה} במקום ש' ונחמק תיבת מקום ואת ה')
^{י"ז} עיין שיש"ק ח"ה תטו

תורה אור

תהלים לו (וב) אל תבאני רגל
אנא וידן ירשעו אל תגנבי:
בראשית וירא יו (ו) קח נא
קצט מיס ורחצו רגליכם והשנינו
מתת ענין:
שמואל א ב (ט) רגלי חסדו
הסידור ישמר וירשעים בחשך
ידפו כי לא בכח יגבר איש:
ישעיהו נה (ג) הטו אונכם ולכו
אלי שטענו ותחי נפשכם ואכרתם
לקם ברית עולם חסדו יוד
הנאמנים:
שיר השירים ה (ב) אני ושנה
ולכי ער קול דודי דופק פתחי
לי אחתי רעיתי יותני חמתי
שראשי נקלא קול פתומי ורסיסי
לקלה:
שיר השירים ה (ד) דודי שלח
ידו מן ההר ושיני המו עליו:
שמות בשלח יו (יב) וידן משה
כבדים וקחו אבן וישנו תחמיו
ועשב קליה ואחרו וחרו מלכו
קדיו מיה אקד ומה אקד ויהי
קדיו אמונה עד בא השמש:
תהלים כו (יב) רגלי ענינה
במישור בנקמלים אברך יקוק:
תהלים עג (ב) ואני נמנעט נטוי
גזי רגלי פאון שפכה שפכו
אשר:
שמות כו תשא לב (טו) והלחלח
מעשה אלהים תהא והמכתב
מכתב אלהים הוא חיות על
הקלות:
שיר השירים ו (ב) מה יפי
פערני נקמלים פת גדיב חמוקין
יריכו כמו תלאים מעשה יד:
אין:
אסתר ג (ו) בחוש הראשון הוא
אסתר ג יסין בשנת שתיים עשרה
לפלך אהשרוש הפיל פור הוא
הגורל לפני הקן מיס ליום
ומחשד לחוש שנים עשר הוא
חיה אדר:
דברים לו (ו) וקבר אתו בני
בארץ מצא מול בית פעור ולא
ידע איש את קברו עד היום
הזה:
אסתר ט (כז) קימו וקבל וקבלו
היהודים עליהם ועל רועם ועל
כל הנקיים עליהם ולא יעבדו
לחות עמים את שני התימים
האלה כמתקם וכןמנס ככל שנה
ושנה:
שמות כו תשא לו (כג) ואקח קח
לך בשמים שנה מר דודו חוש
מאות וקצוץ בשם מתחיתו
השמים וקאמים וקנה בשם
השמים וקאמים:
ויקרא כה (ו) וקדשתם את שנת
התמימים שנה וקראתם דודו
בארץ לכל ישיבה זילב הוא
התיה לכם ושבתם איש אל
אחותו ואיש אל משפחתו משבו:
אסתר ט (כו) על כן קראו
לימים האלה פורים על שם
הפור על כל דברי
האגרת הזאת וכן קראו על נקב
וקה הגיע אליהם:
ישעיהו סג (ג) פורה דודתי
לבדי ומעמיים אין איש אתי
ואדרכם אפי וארסכם חמתי
וין נקמם על גבני וכל מלבישי
אנאלי:
אסתר ב (ו) והי אמר את הנה
אסתר ב (כ) אין אסתר מנחת
מולדתה ואת עשה כאשר צוה
עליה מורדכי ואת מאמר מורדכי
אסתר עשה כאשר היתה באמנה
איתו:
שמות ב (ה) רגלי ירדות קות
שאלו צדיקה יתכנס:
מדרב שלח יד (יד) ואמר אל
ישוב תהיון היות שטענו כי
אקח יקוק בקרב העם הזה אשר
עני ענין נואה אקח יקוק ויענה
עשר עליהם ויעבדו עון אקח
הלק לפניהם יוקם ויעבדו אש
לקלה:
דברים הוינו לב (ב) יערך
פשיט לקחי מול פשל אפרתי
פשיטתם עלי דשא וקריבים
עלי עשב:
מדרב קרח טו (לא) והי
ככלתו לקרב את על הקברים
ואלה ותקבע והקרה אשר
מתחיתם:

ו **וזה** בחי' ריקודין והמחאת כף, כי ריקודין והמחאת כף נמשכין מבחי' הרוח שבלב, כנראה בחוש, כי ע"י שמחת הלב הוא מרקד ומכה כף אל כף. וכמוכא בתיקונים (תיקון כא דף נא ע"ב [א]) והאי רוחא נשיב בשית פרקין דדורעא, ובשית פרקין דשוקין. והיא בחי' המחאת כף ובחי' ריקודין : וזהו בחי' לבו נשא את רגליו [ב] ונכ"ר ויצא פרשה ע' [ג], היינו ע"י הרוח שבלב כאים הריקודין. היינו על ידי הצדיק שהוא בחי' רוח כנ"ל, נתבטל הגאווה כנ"ל, כמ"ש (תהלים לו) **אל תבואני רגל גאווה** [ד]. ונתבטל הע"א, כמ"ש (בראשית יח) **ורחצו רגליכם** זה ע"א [ה]. ובשנתעלה הרגליו ע"י הריקודין, בחי' נשא לבו את רגליו. ונתבטל הגאווה, היינו הע"ו, ע"יו נמתקון הדינים. כי כל זמן שיש ע"ו בעולם הרון אף בעולם (ספרי פ' ראה [ז]). וכשנתעבר הע"ו נתעבר החרון אף, ונמשכין חסדים, ואז הרגליו הם בבחי' **רגלי חסדי** (שמואל א ב) היינו בבחינות חסדים, היינו בחי' **חסדי דוד הנאמנים** (ישעיה נה) [ח] הנאמנים דייקא, כי נתבטלו המינות והכפירות : וגם זה בחי' המחאת כף, כי ע"י הרוח נתגלה הארת הידים, כמ"ש (ש"ה ה) **קול דודי דופק**, דופק זה בחי' רוח, כמוכא בתיקונים (תיקון כה דף סה ע"א [י]). וממך ליה [יא] **דודי שלח ידו מן החור**, זה בחי' התגלות הארת הידים, היינו בחי' המחאת כף, ואז נתבטל הע"ו היינו הכפירות, וזה בחי' (שמות יו) **ויחי ידיו אמונה : נמצא** שע"י הצדיק, היינו בחי' רוח שבלב, נתגלה הארת הידים והרגלים, היינו בחי' ריקודין והמחאת כף. ונתבטל הגאווה והכפירות, ונתרבה האמונה. ואז נתקיים (תהלים כו) **רגלי עמדה במישור**, שהוא בחי' אמונה. כי המינות היא בחינות נטויות, **רגלי**, כמאמר אסף (שם עג) **כמעט נטויה רגלי**, שנאמר שם על שהשיאו לבו למינות, כמוכא שם [יב]. **ורגלי עמדה במישור**, מורה על אמונה, ואז נתקיים **ויחי ידיו אמונה :**

ז והתורה היא ג"כ בחי' ידיו ורגליו, כי יש בהתורה נגלה נסתר, נגלה הוא בחי' ידים, כמ"ש **דודי שלח ידו מן החור**, מן החור, היינו **חרות על הלחות**, (שמות לב) [יג] שהוא כנגלה : ונסתר, הם בחינות רגליו [יד], כמאמר חז"ל (סוכה מט ע"ב) **חמוקי ירכיב** [ט] מה ירך בסתר וכו' [טז]. וכלליות התורה נקראת לב, שמתחלת בכ', ומסיימת בלמ"ד, ששם משכן הרוח, דנשיב בשית פרקין דדרועין, ושית פרקין דרגליו, היינו כנגלה ובנסתר :

ה **וזה** בחי' מרדכי ואסתר, והמן, בחינות פורים, בחי' גורל שהפיל המן, בחי' עומר שעורים. כי המן בחי' הע"א, כמאמר חז"ל **שעשה עצמו ע"א** (מגילה י' [א]). ובשביל זה הפיל פור הוא הגורל [ב] בחדש שמת בו משה [ג]. כי משה הוא מבטל הע"ו, ובשביל זה נקבר **מול בית פעור** [ד], כדי לבטל הע"ו שבפעור, כשדרז"ל (סוטה י"ד.) [ה]. כי משה גי' חרון אף [ו], כי הוא מבטל חרון אף של הע"ו [ז]. כי הוא קבל התורה, שהוא בחי' ידיו ורגליו כנ"ל, שעל ידיהם נתבטל הע"א כנ"ל.

וע"כ הפיל פור בירח שמת בו משה, כי חשב כי כבר מת משה, המבטל כה הע"א, ואין עוד מי שיוכל לבטל כה הע"א : אבל מרדכי ואסתר היה להם כה לבטל הע"א של המן. ובשביל זה בימיחם קבלו ישראל התורה מחדש, כמאמר חז"ל (שבת פ"ה.) **קימו וקבלו** [א], קימו מה שקבלו כבר. וזה **קימו וקבלו**, קימו זה בחי' רגליו. וקבלו זה בחי' ידיו, והוא בחי' התורה בעצמה כנ"ל : וזה בחי' מרדכי ואסתר, מרדכי, [ב] **מר דודי** (חולין קלט ע"ב). דודי, לשון חירות [ג], זה בחי' ידים, כמ"ש **דודי שלח ידו מן החור** כנ"ל [ד]. ואסתר, הוא בחי' שוקין, מה ירך בסתר כנ"ל [ה]. וזה לשון פורים [ז], היינו ביטול הע"א, כמ"ש (ישעיה סג.) [ח] **פורה דרכתי לבדי ומעמדם אין איש אתי**. וע"י הארת מרדכי ואסתר, היינו בחי' הידיו ורגליו, נתבטלו הכפירות, ונתרבה אמונה בעולם על ידיהם. כמ"ש (אסתר ב) **ויחי אמן את הדסה**, וכה כתיב (שם) **כאשר חיתה באמונה אתו**, כי שניהם הם בחי' אמונה [ט], וזה נעשה ע"י הרוח כנ"ל. וזה בחי' (מגילה ז') אסתר ברוח הקודש נאמרה, היינו בחי' לבו נשא את רגליו. כי עיקר העכו"ם תלוי בה, שהיא בחי' רגליו, כמ"ש (משלי ה') **רגליה יורדות מות**, וע"כ עיקר תיקון הע"א על ידה. וע"כ דייקא אסתר ברוח הקודש נאמרה, אף שבאמת תיקון הע"א הוא ג"כ על ידי מרדכי כנ"ל, רק מחמת שעיקר הע"א תלויה בה, וע"כ על ידה עיקר התיקון. וע"כ נקראת המגילה ע"ש אסתר, והיינו דדייקא אסתר ברוח הקודש נאמרה. כי הרוח הוא בלב, ועל ידו נתגלה הארת הידים והרגלים, רק העיקר תלויה ברגלים בחי' אסתר [י]. **וזה** בחינות עומר שעורים. עומר, זה בחי' מרדכי, עין מור, מור דודי, דודי לשון חירות, היינו בחי' חרות על הלחות [יא], [יב] **וכשארז"ל** (עירובין נד.) אל תקרי חרות אלא חירות [יג], שהוא בחי' התורה כנגלה, שהוא בחי' עין בעין (במדבר יד): שעורים, זה בחי' אסתר ברוח הקודש, כמ"ש (דברים לב) **בשעירים עלי דשא**, שהוא לשון רוח [יד]. ובשביל זה כשכא המן למרדכי, מצאו עוסק בעומר שעורים, אמר להם עומר שעורים דיכתי, אתי ונצה אותו ואת בניו, כמוכא במדרש [טז] (אסתר פ' יוד [טז] ובגמ' מגילה ט"ז.) כי ע"י עומר שעורים, שהוא בחי' ידיו ורגליו, שהם בחי' המחאת כף וריקודין, נתבטל הע"א, שהוא בחי' המן בחי' גאות כנ"ל : ובשביל זה צוה המן לעשות עין גבוה חמשים אמה, כי רצה לבטל כה של חמשים יום של ספירת העומר, שהוא הכה של מרדכי ואסתר [טז].

ט **וזה** אמר רבה בר בר חנה אמר לי ההוא טייעא תא ואחווי לך בלועי דקרח אזלי והזאי, תרי

במנחת נדבה. וכנראה לכך ציון רבינו רק למדרש. בתקפא - (אסתר 9 ה, ובתשלוח תוקן אסתר רבה י' ד' כי הספיקה היא לתקנו עומר שעורים שאף בחי' מלכתי ולאמר ידיו וכלל המעטלים חל אע"פ שיש לפרש"י 1 בתשכט רשב"ם 2 קרח טו לא 3 גם בדפורי- ושואה 4 גם בדפורי- אותו ובתשכט- אותה האות ט וסוף בתרלו בתקפא - ט יעא

כמו ויכח אותו מחרט (שמות לב 7) ואכן עולא פי' לשון חריטה (ש' 10) מתחלפתו) ולפי' רבינו מחרט כחן פירוש חמס למילה ז' סאל מלשון למחוק חוס) תורה זו אות ד' שיר השירים ז' ב' יעקב שמוכני כנסתר חל"ה היה לו להקשות כלהקשה ממך מפסקו חלמות בחזו חלונה וכן כחוב ולא ממשל כסתר לכתיוב ובמגילה יט. שווי נפשיה ע"י עין גס אסתר רבה פרשה ז' פסקא ב' שחקק ר' ז' על לבו. ועיין סנהדרין סא: אסתר ג' ז' מגילה י' דברים ל' ע"י עיני שמוסת שם ד"ה מפני פרקי רבי אליעזר סוף פרק מה, וע"כ שער לב

* בדפים שלנו דף גג. ועי"ש ב"פ באר לחי רואי. * פרשי- בראשית כט א' * פסקא ח' בתרלו- (רש"י פ' יצא) * עיני תורה הם בבבאר מעשה דר"א ועירא. * בתקפא (בראשית י') בתרלו ורבינו קנט הכתיב, וכן קנט בכתי' של תורה טב שבסוף הספח) בפרשי" עפ"י מדרש תהילים עג. * בתרלו- התורה, ובלוח"ת שם- והתורה חרות ממש חר מלשון הפסקו שלח ידו מן החור עיני חובת והקבלה ע"ה"פ שמות לב טו חרות על הלחות (וע"ש שלמילה חרות לון חכר נמקאל וכל התפסיים החלבוט כיצד לפרשה כ"י פי' לשון חקיקה

תורה אור
דברים כי תצא כו (ו) ולא
אבה יקון אלקיך לשמע אל
בלעם ויחפר יקון אלקיך לך
את הקללה לברכה כי אתה
יקון אלקיך:

תורה יא
ישעיהו מב (ח) אני יקון
הוא שמי וכבודי לאתר לא
אתן ותהלתי לפסילים:
משלי ד (כב) כי תמים הם
למצאיהם ולכל בשר מרפא:
משלי ב (יא) מזהה תשמך
עליו תבונה תבצרקה:
בראשית לך לך יד (יד)
וישמע אברהם כי נשבה אחיו
וירק את תגיבו ללדי ביתו
סגנה עשר ושלש מאות
וירדו ער דן:

דברים שפטים כ (ח) ונספו
השטרים לדבר אל העם
ואמר מי האיש הקרא ורך
הלקב לך וקשב לביתו ולא
ינס את לבב אָחיו מלפניו:
תהלים כד (י) מי הוא זה
סלך תבדוד יקון צבאות הוא
מלך תבדוד סלה:
יהושע א (ח) לא ימוש ספר
התורה מה מפד וקנית בו
ויסם וְלִקְחָה לְמַעַן תִּשְׁמַר
לְעֲשׂוֹת כְּכָל הַכְּתוּב בּוֹ כִּי
אִן תִּגְזַלְתֶּם אֶת דְּרֹכָיו וְאִן
תִּשְׁכַּח:

שמות בא (כא) ויאמר
יקון אל משה נסה יך על
השמים ויהי השם על ארץ
מצרים וימש השם:
תהלים יז (י) תִּלְקַמְנוּ סָגְרוּ
פִּימוּ דְבַרְי בְּנֵאמָו:

דברים עקב ז (כח) פסילי
אלהיהם תשרפון קאט לא
תחמד כסף וזהב עליהם
ולקחת לך פן תנגס בו כי
תועבת יקון אלקיך הוא:
תהלים טו (ד) נבנה בעיני
נאמס ואת ירא יקון כבוד
נשבע לְקַרְעַי וְלֹא יִמַר:
יחזקאל מג (ב) ונחמה כבוד
אלתי ישראל קא טרדן
הקדים וקולו כקול מים
רבים וקארץ הארד מבכוד:
שמות ד (י) ויאמר משה אל
יקון בי אדני לא איש
דברים אנכי גם מתולדם
משלשם גם מאז דברך אל
עבדך כי כבד פה נבדד
לשון אנכי:
תהלים ל (יג) למען ויפחד
קבד ולא דים יקון אלתי
לעולם אודך:

משלי ו (כו) כי בעד אשה
זונה עד כפר להם ואשת
איש נפש יקרה תצדו:
בראשית וישלח פ (יא)
ויאמר לו אלהים אני אל
שדי פרה ורבה גוי וקמלה
גוים והיה ממך ונקלבים
מחלצך יצאו:

ישעיהו כו (יט) יהיו מתוך
גבלתי יקומון תקיצו ורננו
שכני עפר כי טל אורת שלך
וארץ רפאים תפיל: ס
איוב לג (כט) הן כל אלה
יפעל אל פעמים שלוש עם
גבר:

דברים שופטים ה (כא)
ויאמר ובה וצלמנע קום אתה
ופגע בנני כי כאיש גבורתו
והקם גִּדְעוֹן וְהָרָג אֶת יָבֵן
ואת צלמנע וקח את
השקרנים אשר בצוארי
גמליהם:

האיש כי נביא הוא ויתפלל בעדך וחיה. כי זה ידוע, שהקב"ה
אחר וכצ"ל שהקב"ה מתאוה לתפלתך של צדיקים וצריך לילך
אצלם שיתפללו עליו עליהם. אבל בעלי גאווה אין הולכים אל
צדיקים לבקשם שיתפללו עליהם וגם אין מניחים שאר בני אדם
שילכו אצל צדיקים שיתפללו עליהם כי אמרו אלו בעלי גאווה שגם
הם צדיקים ויכולים להתפלל ואין צדיק בארץ יותר מהם. וזוהו הם
נקראים בשם אבימלך אבי לשון רצון כמו [2] ולא אבה ה' אלקיך
ובר' :

(ישעיה מ"ב) **יא** [1] **אני ה' הוא שמי, וכבודי
לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים.**

א **כי יש יהודא עלאה ויהודא תתאה.** היינו שמע ישראל
ובשכמ"ל"ה (זוהר בראשית יח: [1]). וכל אחד מישראל צריך שיהיה
נעשה זאת על ידו, עייז יכול לבא לתבונות התורה לעומקה. כי
מי שהוא במדרגה פחותה, הוא עדיין רחוק מתבונות התורה. רק
ע"י אמצעות הדבור, יכול לבא לתבונות התורה לעומקה. היינו
על ידי שהוא מדבר בהתורה דיבורים, כמ"ש (משלי ד') **כי חיים
הם למוצאיהם,** למוציאיהם כפה (כשארז"ל עירובין נד). מאיר לו
הדיבור, בכל המקומות שצריך לעשות תשובה. כמו שארז"ל
(ברכות כב). פתח פיך ויאירו דבריך. ובכל פעם ופעם, ע"י כל
תשובה ותשובה, הוא הולך ממדרגה למדרגה. עד שיוצא
ממדרגה פחותה, ובא לתבונות התורה לעומקה : **וזה** ששאלו
יחזני וממרא למשה (מנחות פה). **תבן אתה מִכְנִים לְעַפְרָיִם [1],**
והשיב"י להם, אמרי אינשי, **לְמַתָּא יִרְקָא, יִרְקָא שְׁקוּל. תבן,** זה
בחי' תבונה. כמ"ש (משלי ב') **תְּבוּנָה תִּנְצְרֶךָ.** שהם הבינו שמשה
רוצה להכניס תבונות התורה בישראל. וע"כ שאלו, כי בזמן
שאין ישראל עושים רצונו של מקום, הם משולים לְעַפְרָ [2]. ואיך
יוכל להביאם למדרגה גבוהה, לתבונות התורה. וזה תבן, לשון
תבונות התורה, אתה מכניס לְעַפְרָיִם, זה בחי' עפר, היינו
מדרגה פחותה. השיב להם, אמרי אינשי, היינו ע"י האמירות, ע"י
הדיבור של איש הישראלי, הוא מאיר לו לכל המקומות שצריך
לעשות תשובה. וזהו למתא ירקא, למקומות שצריך לעשות
תשובה. ירקא, הוא בחי' תשובה. כמ"ש במדרש (בראשית פ' מג
[1]) **וְיִרְק אֶת הַיַּנְיבִיּוֹ [2],** אוריקן בפרשת שופטים, היינו שזרזם
לעשות תשובה. כי פ' שופטים נאמר על תשובה, **מִי הָאִישׁ הִירָא
וְרַךְ הַלֵּב [2],** הירא מעבירות שבידו (כשארז"ל סוטה מג). (1).
וזהו אמרי אינשי, למתא ירקא, היינו ע"י האמירות והדיבור של
איש הישראלי. למתא ירקא, למקומות שצריך לעשות תשובה,
יאיר לו הדיבור, שיוכל לעשות תשובה. וזה ירקא שקול, בחי'
תשובת המשקל. שהדיבור יאיר לו שיוכל לעשות תשובת המשקל
ממש [1]:

ב **אך** לדיבור שיאיר לו, א"א לזכות, כ"א ע"י כבוד. היינו
שיראה שיהיה כבוד הש"י בשלימות, שיהיה כבודו לאין נגד כבוד

הש"י. היינו על ידי ענוה וקטנות. כי עיקר בחי' הדיבור הוא
מכבוד, כמ"ש (תהלים כד) **מי הוא זה מלך הכבוד,** היינו מלכות
פה [2]. כי כשהתורה באה לתוך דיבורים פגומים, לפה פגום, לא
די שאין דיבורי התורה מאירים לו, כ"א גם התורה עצמה נתגשם
ונתחשך שם מפיו, כמ"ש (יהושע א) **לא ימוש ספר התורה הזה
מפיך, בחי' יומש חשך (שמות י'),** היינו שלא יתגשמו ויתחשכו
מפיך [2]. כי ע"י שאין משגוחן שיהיה כבוד הש"י בשלימות,
היינו ע"י גדלות, עייז אין יכולין לפתוח פה, בבחי' (תהלים יז)
סגרו פימו דברו בגאות. כמעשה דלוי בר סיסא שהעלוהו לבימה
וטפת רוחו עליו ולא אנבוך (ירושלמי יבמות פ' יב [2]). כי ע"י
הגאות הוא בחי' ע"א [2]. ובע"א כתיב **פסילי אלהיהם תשרפון
באש** (דברים ז). וכל העומד לשרוף כשרוף דמי, וכתותי מכתת
שיעוריה, כמוכא בגמרא (ר"ה כה). [2] לענין שופר של ע"א. וכיון
שמכתת כתיב שיעוריה, אין לו כלי הדיבור לדבר עמהם :
אך כשהוא נזהר ושומר כבוד השם שיהיה בשלימות, שהוא
נבזה בעיניו נמאס [2], עייז יוכל לדבר דיבורים המאירים, בבחי'
(יחזקאל מג) **והארץ האירה מפכודו.** והם מאירקי לו לתשובה
[2], ויכול לכאכ לתבונות התורה לעומקה כנ"ל :

ג **וכבוד** בשלימות אינו כ"א על ידי וא"ו שימושך לתוכה. כי
בלא וא"ו נשאר **כבד** פה [2]. ועל ידי וא"ו הוא בבחי' (תהלים
ל') **כבוד ולא ידום.** כי כל מקום שנאמר וא"ו, הוא מוסף
(פסחים דף ה.ג). היינו בחי' תוספות קדושה, היינו שמירת הברית.
כמאמר הו"ל כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא
קדושה (מ"ר קדושים פ' כ"ה [2]) הובא ברש"י [2]. כי זה תלוי
בוה, גיאות וניאוף [2]. כמו שאחז"ל (סוטה ד' ע"ב) על פסוק [2]
ואשת איש נפש יקרה תצדו. וע"כ ברית מכונה בשם שדי, כמו
שכתוב (בראשית לח) **אני אל שדי פרה ורבה.** כי שדי הוא בחי'
שיש די באלקותי לכל בריה (כמוכא בפירשי לך לך יז [2]).
וכשאינו שומר הברית, היינו ע"י גיאות, הוא עושה לעצמו ע"א,
הוא מראה שאין די לו באלקותי, עד שצריך ע"א. וע"כ פוגם
בשדי, שיש די באלקותי לכל בריה. וכששומר הברית הוא זוכה
לאור המאיר לו לתשובה כנ"ל :

ד **ואור** הזה הוא בחי' **טל** אורות [2] הכלולי בוא"ו של
כבוד בבחי' (איוב לג) **הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר.**
פעמים שלש, הם בחי' טל אורות של מילוי שלש אותיות
ראשונות [2] כי שלש אותיות ראשונות של שם הויה במילוי
אלפין, הם בגימ' **טל** והם בחי' טל אורות, והם כלולים בהוא"ו
של השם: [2] (22) **עם גבר,** שהם כלולים בברית, **כי פאיש
גבורתו** [2] (22). ועייז נקרא ברית כועז, ותיקון לא [2] בו עז בו
תוקפא : **אבל** כשאינו שומר הברית, הוא מקלקל ה**טל**
אורות, וממשיך על עצמו עול הפרנסה, היינו **טל** מלאכות [2].
כמוכא בזוהר (פ' פינחס דף רמד ע"א [2]) מאן

18 פירס רמונים שער כג ערכי
הכנויים פ"ט ערך טל
19 **עייז זחר** רע"מ **תצא דף רפ:**
20 שופטים ח כא
21 **עייז בבא מציעא פד.**
22 דף עה: ועייז גם סנהדרין ט:
23 זחר רע"מ דף רמג: ובאר יקר
רע"מ שער ג' סימן טו
24 עייז בוהר וברע"מ, וברע"מ דף
רעב. ובתיקון טו דף ל':

1 ל * שמות ד
יא ציל כד ו
22 פרשת קדושים יט ב'
23 עייז תורה קל. ועייז בעש"ט
עה"ת בשלח אות טו ובבאר מים
חיים שם אות יג. כפי הקדושה כך
מדת הענוה.
24 * משלי ו'
25 בתרלד-באלוהותו
26 פסוק א'
27 בתרלד-באלוהותו
28 בתרלד-באלוהותו, בתרלד-באלקותי
29 * ישעיהו כו יט
30 מוהר"ת תקפא

31 * הקדמה שניה לתיקוני זוהר [2]
[1]. דהיינו פתח אליהו
32 עייז תורה ק'
33 מתרצו - השי"ת
34 הלכה ה עייז ב"ר וישלח פא ב
ורד"ל ומנות כוונה שם פ"י וטפת
35 * סוטה ד:
36 עייז חולין פט. ותוס' שם ד"ה
והתניא וש"ע א"ח תקפו ג'
37 לשה"כ תהילים טו ד'
38 בתרלד כתב בסעות (יחזקאל כ')
39 בתרלד ומתרצו - מאירים
40 עייז תורה קאב
41 מתרצו - לבוא

22 **עייז מגילה טז.**
23 ב"ר מג ספא ב'
24 בראשית יד יד
25 דברים כ' ח'
26 **ועייז בהקדמת תיקונים** [2]
[1]. **ירוק מסטרא דאימא דאתו**
תשובה קו ירוק. [ועייז בבאר לחי
רואי שם ציון המ"מ לוהר וכתיב
הארז"ל]
27 עייז יומא פו: ועייז ארחות
צדיקים שער כו שער התשובה.
ועייז לק"ה ר"ח ג' בהלכות פסח
הנכללין שם אות ח'. ובסוף תורה כו
ובהערה שם ובתורה מט טינא.

א **הוספה זו** הוסיף מוהר"ת במהדורת
תקפא על לשון רבינו שמעא
ב **מתרצו - לתפילתו**
ג **דברים כג ו'**
1 גמטרה בשבועות תקסג
2 בתרלד ומתרו - ובשכמ"ל
3 צ"ל ע"א
4 בתרלד-לחבונות
5 בתרלד-לחבונות
6 בתרלד-לחבונות
7 שמונה שם דף פג: ודברי הימים
ב יג יט ועייז בראשית רבה פו ה'
8 בתשכ"ט - השיב (כדלקמן)
9 בתרלד-חבונות

מאמר ואלה המשפטים

מספה"ק לקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה
תורה זו נאמרה קודם פורים
תקס"ג בטיראויצע (חיי מוהר"ן
נט/כ)

פתיחה

רבנו פותח את התורה בעניין הריקודים והמחאת כף ובהמשך מתברר שזה כמו משל לכל הבחינות שהולך ומדבר עליהן בכל התורה שבכלליות כולן הן בחי' קרוב רחוקים אל האמת והעלאת המלכות מהקליפות ובאות ו' מבאר שגם הריקוד כאן הכוונה לזה כי ע"י שמחת הלב מנשב הרוח שבלב אפילו ברגלין וידין דהיינו האיברים היותר מגושמים ורחוקים משכל אמת ומעורר אותן להשתתף בשמחת הדביקות בהש"י.
וענין זה א"א אלא ע"י הצדיק האמת שלעומתו תמיד עומד איזה אבי-מלך, דהיינו מפורסם של שקר שביצרו הגדול למלוך חושב עצמו להצדיק ומונע עצמו ואחרים לקבל מהצדיק, וממילא נמנע הקירוב רחוקים שהוא עיקר כבודו ית'.

סיכום לפי אותיות

באות א' רבינו מבאר שע"י ריקוד ומחאת כף נמתקים הדינים
באות ב' רבינו מבאר כי גדולת ה' שדייקא הרחוקים יתקרבו וידעו האמת
באות ג' רבינו מבאר שהרחוקים ממש ידעו האמת זה א"א אלא ע"י בחי' יעקב כי הוא קרא למקום ביהמ"ק בית (דהיינו שקרוב רחוקים בשלימות יכול לעשות רק מי שיש לו בחי' יעקב שתיקן ערבית דייקא דהיינו להאיר את כח התפילה גם בחושך)
באות ד' רבינו מבאר להעלות התפילה מהר ושדה לבית דהיינו לגלות מלכותו ית' גם לעכו"ם זה א"א אלא ע"י הצדיקים כי רק הם יודעים להתפלל בשלימות אבל יש בעלי גאווה שמרחיקים מהצדיק (היינו הן כנ"ל שלתיקון התפילה צריך בחי' יעקב רק שכאן הדגש על בחי' הצדיק שבו ומוסיף שיש עליו זה חולקים)
באות ה' רבינו מבאר שהעיצה לבטל הגאווה היא להתקרב לצדיק (דהיינו הכוונה שכמו שאת הרחוקים רק הצדיק יכול לקרב דהיינו לבטל את העכו"ם מהם בן את גאוות אבימלך שהיא ע"ז רק הצדיק יכול לבטל)
באות ו' חוזר רבינו לבאר איך נמתק הדין ע"י ריקוד ומחאת כף שע"י שהן מתעוררים מכח השמחת לב רוח שבלב שמאיר לו הצדיק ע"י נמתקין הפגמי אמונה שבבחי' הרגלין שירדו מוות לבחי' נטיו רגלי וכן הידין שנפלו מבחי' ידי אמונה (דהיינו כי באמת כל הבחינות הנ"ל הן בחי' ריקוד והמחאת כף כי הרחוקים הם בחי' רגלין והרוח שבלב הוא בחי' רוח הצדיק)
באות ז' מבאר רבינו שהתורה הנגלה ונסתר שבה הן גם בחי' ידן ורגלין וכלליות התורה היא רוח שבלב רוח הצדיק (וצריך גם כאן לומר שהכוונה כנ"ל שצריך להאיר מכלליות התורה לנגלה ונסתר כדי להמתיקם וצ"ע)
באות ח' מבאר רבינו עפ"י הנ"ל את סוד פורים ומרדכי ואסתר והמן והעץ נ' אמה והנפת עומר שעורים וספירת העומר (וכנ"ל גבי ידן ורגלין ה"נ מרדכי ואסתר וכן עומר ושעורים והארת הצדיק היא בחי' הנפת העומר והחולק על הצדיק הוא המן וכן ספירת העומר היא בחי' הריקוד שממתיק הדינים במדרגות הנמוכות ע"י שמאיר בהן אור הצדיק ה"נ ע"י הספירה לעומר מאיר כל יום את אור הנפת העומר והפסח בעוד מידה אחת מהמט מידות להמתיקה ולתקנה)
באות ט' מבאר רבינו עפ"י הנ"ל את מעשה רבב"ח ומתבאר ענין קורח
באות י' מבאר רבינו עפ"י הנ"ל את הפסוק שפתח בו ואלה המשפטים.

שיחות השייך לתורה זו

שיחות הר"ן אות קלא – בְּשִׁפְתַי לִפְנֵי (רסג/י) הַתּוֹרָה וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים (סימן י' חֶלֶק רֵאשׁוֹן מִלְּקוּטֵי מוֹהַר"ן) הַמְתַּחֲלָת: כְּשֵׁישׁ דִּינִים חֵס וְשָׁלוֹם, עַל יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי רִקּוּדִין וְהַמְחָאֵת כַּף נִעְשָׂה הַמְתַּחֲלָת הַדִּינִים וְכוּ', אֲמַר לִי: כַּף אֲמַרְתִּי, שְׁעַכְשָׁו נִשְׁמַע גְּזֵרוֹת

הכרתא - כה סין תשעו עד אב תשעו

² ובאות ח' מדבר ממרדכי ואסתר והמן. בהגהות הרב אריה קפלן על שיחות הר"ן כתב שרבינו נהג ליסע לשם לבקר את המגיד מטירוויצא ומהפסוק במשפטים שעליו נאמרה התורה אולי משמע שהיה בפרשת משפטים כט בשבט והיה זה מעט לאחר שעבר לגור בברסלב ומעט לפני חתונת בתו שרה כדמשמע בחיי מוהר"ן קטו קטז

³ עיין ימי מוהרנ"ת ח"א אות ב' שמוהרנ"ת התחיל בחנוכה בכתיבת תורות רבינו בתורה ח שהיא לא לשון רבינו ונכתב באופן שרבינו אומר לפניו באידיש ומוהרנ"ת מתרגם וכותב בלשה"ק ואח"כ מוהרנ"ת מקריא לפני רבינו מה שכתב ורבינו מתקנו ועיין חיי מוהר"ן אות ב' שבפורים

חס ושלום, על ישראל (רסד) וְהָיָה הוֹלְכִים וּמִמְשָׁמִים לְבֹא יְמֵי הַפּוֹרִים הָאֵלֶּה (פי התורה הזאת נאמרה סמוך לפורים) וְהָיָה
ישראל מקדים וממאן בך ועל – די – זה ימתיקו הדינים וחזרו וכפל דבריו ואמר בפה מלא כף אמרתי וכונתי היתה להעיר לבבנו
שנעז ונבין שכל דברי תורתו הקדושה אף – על – פי שיש בה עמקות גדול ונורא מאד מאד ורזין עלאין וסודי סודות עמקים ורחבים
מני ים בכל דבור ודבור, אף – על – פי – כן

עקר פונתו שנשמע ונקבל דבריו הקדושים בפשיטות לשמר ולעשות ולקיים את כל דברי תורתו בפשיטות ובתמימות כמו למשל
התורה הקדושה הזאת שנאמר שם שעל – ידי המהאת כף ורקודין נמתקין הדינים, היתה פונתו בפשוטו, שיחזקו עצמן לשמח בימי
שמחה, כגון פורים וחנוכה וימים טובים או חתנה וכיוצא בזה (רסד) כל מיני שמחה של מצוות שיחזקו עצמן בשמחה גדולה עד
שיזכו להתעורר לרקודין והמהאת כף, ועל – ידי – זה ימתיקו הדינים

פי כל דברי התורה לא בשמים הוא לאמר, שאין מי שיכול לזכות לזה להמתיק הדינים על – ידי המהאת כף ורקודין פי – אם
גדולים בני עליה רק כל אחד משראל יש לו כח הזה כשיקיים הדברים בפשוטן באמת ובתמימות וכן בכל הדברים הנאמרים שם
בהתורה הקדושה הנ"ל וכן כל מה שנאמר בכל תורה ותורה כי לא המדרש הוא העקר אלא המעשה (אבות א – יז)

ושים עינך היטב היטב ותסתכל יפה בכל תורה ותורה ותשים לבך להבין בכל מקום העבדות והעצות והמוסר וההתעוררות
היוצאים משם על – פי פשוטן של דברים ותבקש מהשם יתברך שיאיר עיניך לזכות לזה להבין הדברים היטב למעשה, כי כל
דבריו וזכרונם לברכה, כלם נצרכים ומכרחים לעבדות ועצות טובות לעבדו יתברך ואפלו בקצת מקומות אשר לפנים ריהטא
בהשקפה ראשונה אין מבינים היטב איך נוגע הענין הזה לעבדה לפי מדרגתו אף – על – פי – כן באמת יש שם עצות נפלאות
והתעוררות נורא לשוב אליו יתברך ממקום שהוא שם ואם תשים עינך ולבך שם היטב בודאי תמצא גם שם עצות ודרכים
טובים לפי מדרגתך

פי כל דבריו וזכרונם לברכה, הם כלליות גדול, וכל תורה ותורה כלול מכל התורה כלה ומכל בני אדם שבעולם בכל דרגה ודרגה
מן תכלית קצה העליון עד תכלית קצה התחתון

הינו שעם כל תורה ותורה ושיחה שלו יכול לעבד את השם יתברך הגדול במעלה בתכלית המעלה, וכן אפלו הקטן והפחות
בתכלית דיוטא התחתונה יכול גם – כן לשוב להשם יתברך ולמצא עצות לנפשו על – ידי אותה התורה בעצמה פי הם כלליות
נפלא מאד:

ל"ע מווע זווקא כאן כל כך מזגש רבינו להבין את הדברים כפשוטן ממנו

ועיין פרפראות לחכמה אות יח שם שקיל גבבא דעמרא וכו' ואנחיה ברישא דרומחא וכו' ונראה שבכאן רומז רבינו ז"ל הדרך
של המאמר הקדוש הנ"ל, כי יסוד הענין הוא שעל ידי ריקודין והמהאת כף בשמחה של מצוה נמתקין הדינים, וכאשר מבאר אחר
כך שרשי הענין מבואר, שעיקר המתקת הדינים על ידי ביטול הגאווה והעבודה זרה על ידי הרוח הקדוש של הצדיק דנשיב בשית
פרקין דדרועין ודשוקין, שזה בחינת ריקודין והמהאת כף בגשמיות בשמחה של מצוה שנמשך מבחינת הרוח שבלב, בחינת לבו
נשא את רגליו אל הצדיק האמת שהוא איש אשר רוח בו, על ידי זה נמשך גם ברוחניות הארה מבחינת הרוח שבלב העליון אל
בחינת הידין והרגלין שברוחניות, ונמשך בחינת ביטול הגאווה והעבודה זרה והקליפות, ונמתקין כל הדינים ובוה תבין ביותר מה
שדייקא במאמר זה היוצא ז"ל לבאר שכוונתו לקיים הדבר כפשוטו כמבואר בשיחות הר"ן קלא: הנ"ל

חיי מוהר"ן סיפורים חדשים צו – (טז) ספר בימי אלול שחלם לו שהיה רוצה לכנס בבית לשמע קול שופר, ועבר לפני בית אחד
ושמע ששם מזמרין ומכין כף אל כף ומרקדין מאד ושמחין בקפיצות ורקודין גדולים פדרך השמחים והשוחקים מאד. עניתי
ואמרתי הלא לכאן בודאי טוב לכנס לשמע קול שופר (והשאר איני זוכר)

וענה אחד שגם מרמז בספרו שמצות שופר היא בחינת המהאת כף ורקודין כמובא בהתורה ואלה המשפטים בלקוטי א' סימן י'
המדבר מהמהאת כף ורקודין, שמבאר שם מאמר הזהר הקדוש בתרועה דאיהו רוחא אתעבר אל אחר כפירות וכו' שעל – ידי –
זה זוכין להמהאת כף ורקודין. שהיא בחינת והיא רוחא נשב בשת פרקין דדרועין ובשת פרקין דרגלין עין שם כל התורה. נמצא
מבאר שם שתועה שהוא קול שופר היא בחינת המהאת כף ורקודין. ונענע לו רבנו זכרונם לברכה ראשו.

אחר – כף שלח ה' בלבי שמרמז בפסוק ששופר היא בחינת רנה ושמחה כי (תהלים קכ"ו): "אז ימלא שחוק פינו ו'לשוננו רצה
ראשי – תבות שופר". ועל – כן אחר פסוק (שם פ"ט): "אשרי העם יודעי תרועה" וכו' כתיב: "בשמך יגילון כל היום" ועין במקום
אחר שעקר הבכיה צריכה להיות מתוך שמחה פי בכיה היא ראשי – תבות "בשמך יגילון" כל היום, עין שם:

חיי מוהר"ן מקום לידתו וישיבתו ונסיעותיו וטלטוליו קטו – (יב) ובשנת תקס"ב בחדש אלול נכנס לפרסלב ובא לכאן על שבת
פרשת פי תצא. וכאשר נשמע הדבר בנעמריב הסמוך לפה היה אצלנו דבר פלא מאד שהוא נכנס לכאן. אבל השם יתברך חמל
עלינו מן השמים, וחשב מרחוק להיטיב אחריתנו להשאיר שארית בארץ למען עשה בהיום הזה להחיות עם רב. פי בכאן נגמרו
הספרים הקדושים הנדפסים, ופה חבר הספרים הנעלמים מעין כל חי, הינו מה שנשרף וספר הגנוז וכו' וכו', ואנחנו זכינו ברחמי
המרבית להתקרב אליו תכף בכניסתו לפה, ויתבאר מזה במקום אחר, אם ירצה השם, באריכות. ואמר, אלו לא בא לברסלב
אלא בשביל לקרב אותי די. ופה ברסלב ישב בשלוח מבני העיר כל ימיו, אבל בעולם היה המחלקת הולך ומתגבר וכל מה שקרב
יותר אנשים להשם יתברך, התגבר המחלקת יותר. אבל הוא זכרונם לברכה עשה את שלו, ועלה בכל יום ובכל שעה ובכל רגע
למעלות גבוהות ורמות אשר אין לשער כלל. ולולא שהתגבר הקטרוג על העולם עד שלא היה העולם בודאי לינק מאור כזה
ועמד וגנוז, היה נתגלה גדלתו בעולם והיה מחזיר כל העולם אליו יתברך. פי זה היה כל מגמתו תמיד כל ימי חייו, ובזה עסק
תמיד לזכות הרבים ולהוציאם מחשך לאור, מאפלה לאור גדול.

ענה רבנו זכרונם לברכה ואמר מה יהיה אם יגרשו אותי מכאן גם – כן, בכל מקום שאבוא לשם בכל מקום שאעשה פסיעה, אתקן
תמיד. וויא איך ועל אטרעט טאדן ועל איך אלץ פאר רעכטיין בשיצא מילאטיפאליע בעת שפבר באו העגלות מברסלב

תקסג התחיל מוהר"ן לכתוב את תורות רבינו ועי"ש שהתחיל מתורה ו' שהיא לשון רבינו והייתה כתובה אצל רבינו והיה מקריא ומוהר"ן
מעתיק. וצ"ע כי בחיי מוהר"ן הנ"ל כתב שעד פורים לא כתב תורות ארוכות ובימי מוהר"ן כתב שבחנוכה כתב תורה ח'

י' בשמחת תורה תקס"ג ציווה הצאר אלכסנדר הראשון לממשלתו להכין סדרת "תקנות בענין היהודים", ובפי היהודים נקראו פונקטן דהיינו
נקודות העקריות שבהן היו תקנה בדבר הגיוס חובא לצבא, ותקנה בדבר חינוך אזרחי חובה תקנות אלו גרמו להרס וחורבן קהילות שלימות.
רבינו ראה את הגזרה השניה כחמורה יותר מבין שתי הגזרות ואמר שהיא עתידה להרוס עוד דורות עתידים של יהודים (חיי מוהר"ן א' ושכחי
להתרחק מחקירות יא) ע"כ הגהת הרב אריה קפלן ז"ל.

בשבילו להביאו לברסלב אמר כאן בולאטיפאליע סבלתי תרתי גיהנם, כי משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חדש, ואני סבלתי יסורים כאן שתי שנים. גם אמר, עד עכשו היה בך יושב מחוץ למחנה מושבו, עכשו מתחיל וכו' ואני יודע הלשון שאמר יותר אף הענין הוא שעכשו מתחיל השם יתברך להיטיב וכו':

אמר המעתיק שמעתי שאמר רבנו זכרוננו לברכה אנהנו כבשנו את עיר ברסלב בהמחאת כף ורקודין. (כי באמת בתחלת כניסתו לברסלב דבר תהפך ממחאת פנים בתפלה, שעל-ידי זה מגרשין האויר של חוץ לארץ וממשיכין אוירא דארץ-ישראל, כמבאר במאמר אתם נצבים וכו'. וכן בשנה זו רקד הרבה אודות לבטל הפונקטין והגזירה לקחת יהודים לצבא. ובחורף זה אמר מאמר ואלה המשפטים סימן י' המדבר מרקודין והמחאת כף.)

עוד שמעתי שפעם אחת סמוך לכניסתו לברסלב מזוגו לו בוס יין לקדוש, ונשפף על הארץ. ומזוגו לו בוס אחר, וקדש עליו. ואחר-כך אמר היום נטענו שם ברסלביר חסידים, ושם זה לא ישתקע לעולם, כי לעולם יהיו אנשי-שלומנו נקראים על שם עיר ברסלב וכן היה כמפורסם.

ופעם אחת אמר בביתו של הרב הקדוש דודו רבי ברוך זכרוננו לברכה דודי רצה לישוב בברסלב ולא נתישב שם ואני יושב בברסלב, וכן מפורסם עוד בין אנשי-שלומנו דבורים הרבה בענין ישיבת ברסלב והמוכן מדבריו, שהיו לו זכרוננו לברכה בענין ישיבתו בברסלב סודות נוראים ונפלאים מאד:

וכבר גילה כמה תורות גבוהות מאוד על ענין ריקודין והמחאת כף. וגם בהתורה "לשמש" (ליקו"מ ח"א, סי' מ"ט) הנזכר-לעיל מבואר מענין ריקודין, אבל לא היה שכיח שיעשה ריקודין כי אם בעתים רחוקות מאוד, אך באותה השנה הנזכר-לעיל היה מרקד כמה פעמים. היינו בשמחת תורה, ואחר-כך בשבת חנוכה אחר אמירת התורה המתחלת "ראיתי מגורת זהב" (ליקוטי מוהר"ן ח"א, סימן ח'), ואחר-כך בפורים במעדועיריוקע, ואחר-כך על החתונה הנזכר-לעיל.

ואמר בעצמו: "בזאת השנה רקדתי הרבה! וזה היה מחמת שבאותו השנה נשמעו הגורות שקורין "פונקטין", שהיו רוצים אז לגזור על ישראל חס-ושלום, ומחמת זה רקד כמה פעמים, כי על-ידי ריקודין ממתיקין הדינים, ומבטלין הגזירות, כמבואר בהתורה "ואלה המשפטים" (בליקוטי מוהר"ן ח"א, סימן י'), המתחלת: "על-ידי ריקודין והמחאת כף ממתיקין הדינים". וגם זאת התורה נאמרה באותו החורף בטיראוויצע: (- שם, סעיף קט"ז).

...ואחר-כך נעשה שם שמחה גדולה בקול רעש גדול של שיר ושמחה. ואז רקד רבינו זכרוננו-לברכה בעצמו הרבה מאוד מן איזה זמן קודם הלילה, עד איזה שעות בתוך הלילה של שמחת תורה. וכבר ידוע גדול נפלאות עריבות נעימות קדושת הריקוד שלו. כי מי שלא ראה זאת, לא ראה טוב מימיו! וכבר מבואר במקום אחר (חיי"מ סי' קט"ז, הנזכר-לעיל), שבאותו השנה רקד רבינו זכרוננו-לברכה הרבה, היינו בשמיני עצרת הנזכר-לעיל, ובשבת חנוכה בהסעודה-שלישית, אחר שאמר התורה הנוראה "ראיתי מגורת זהב", בליקוטי מוהר"ן ח"א סימן ח', ובפורים. ואחר-כך בראש חודש ניסן היתה החתונה של בתו שרה, ורקד הרבה עם בתו הכלה בהסעודה-שלישית של השבת-חתונה אחר שאמר התורה הנוראה "והוא כחתן יוצא מחופתו" (בליקוטי מוהר"ן ח"א סימן מ"ט), כי בעת אמירת התורה התחיל בקול נפלא מאלו התיבות: "והוא כחתן יוצא מחופתו", רק כשמסר לנו התורה הזאת בכתב ידו הקדוש, התחיל מפסוק: "לשמש שם אוהל בהם" כנדפס (בליקוטי מוהר"ן ח"א, סימן מ"ט, הנזכר-לעיל). ואחר שאמר התורה הנזכר-לעיל, רקד הרבה עם בתו, אשרי עין ראתה זאת! ושמעתי מפיו הקדוש שאמר בעצמו: "בשנה הזאת רקדתי הרבה, מחמת שנשמע אז שיוצאין גזירות שקורין "פונקטין" על ישראל". כי על-ידי ריקודין והמחאת כף ממתיקין הדינים, ומבטלין הגזירות, כמבואר בהתורה "ואלה המשפטים" בסימן י' ליקוטי מוהר"ן ח"א, שנאמר לענין זה כנרשם במקום אחר (שיחה"ר סי' קל"א, וימי מוהר"ג ס"ג, מובא שם בתורה: (שם, סעיף רס"ג).

הר שדה ובית

היה מפרש רבי שמשון ברסקי זכרוננו-לברכה בכונת מאמרם זכרוננו-לברכה (פסחים פח). אברהם קראו להקדוש ברוך הוא הר, יצחק קראו שדה, יעקב קראו בית וכו' (כמבואר ביאורו בתורה י' ח"א), שיש בכונת הדברים שאברהם גילה אלוקותו והאמונה בהשם יתברך בחינת הר, שהוא מופשט יותר וכו', והיינו שמעלת יעקב אבינו היה שגילה אלוקותו לכל באי עולם שידעו שגם בבחינת בית, דהיינו הדברים הסמוכים לאדם וכל מה שנעשה עימו לטוב ולרע הכל הוא מעשה ה', וזהו שאמרו שיעקב קראו בית, שהכניס גילוי אלוקותו אף לתוך ביתו ופנימיותו של כל אחד שידעו שכל פרט ופרט הנעשה עם האדם הוא בהנהגתו יתברך לבד: (שיש"ק ח"ה, סעיף תט"ו).

הצדיק קוצא דאות ד'

שיחות הר"ן אות רפב - אמר לאחד: כְּשֶׁנִּפְרְדִּין חֵס וְשְׁלוֹם, מֵהַצְדִּיקִים כָּאֵלּוּ עוֹבְדֵין עֲבוּדָה זָרָה כִּי אֵינָא בְּזוּהַר הַקְדוּשׁ (תקוני זהר כא) שֶׁהַצְדִּיק הוּא קוֹצָא דְאוֹת ד' וְכִשְׁנִפְרְדִּין מִמֶּנּוּ חֵס וְשְׁלוֹם, אֲזִי מִפְרִידֵין קוֹצָא דְאוֹת ד' דְּאֶחָד (דְּבָרִים ו-ד) וְנַעֲשֶׂה חֵס וְשְׁלוֹם אַחַר (שְׁמוֹת לד-יד) שֶׁהוּא אֵל אַחַר כְּפִירוֹת (תסד) כִּי עֶקֶר אֲמוֹנַת הַיְחוד הוּא עַל יְדֵי הַצְדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם קוֹצָא דְאוֹת ד' דְּאֶחָד וְכֵן ל (תסה) וְכֵן מְבָאָר עֲנִין זֶה בְּכִמְהָ מְקוֹמוֹת בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי זְכוּרֹנוּ לְבָרְכָה, שֶׁעֶקֶר הָאֲמוּנָה תוֹלָה בְּהַתְקַרְבוֹת לַצְדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים:

רבי לוי יצחק ז"ל היה אומר בענין המבואר בתורה י' - שהצדיק הוא בחינת קוצא דאות ד', ומהפך בחינת "אל אחר" לבחינת "ה' אחד" - שזה כוחו של הצדיק, שיכול להפוך את האדם בהיפוך גדול כזה, אף רק על-ידי בחינת הקוצא, שהוא בחינת הנקודה טובה, מעט דמעט שיש באדם, ולעקר מטומאתו על-ידי-זה, ולהכניסו בכלל ישראל הקדושים על-ידי נקודה טובה קטנה שמוצא בו, ואף רק עם נקודת רצונו הטוב, שהוא בחינת קוץ קטן, ומהפכו על-ידי-זה מבחינת "אל אחר", שהוא הסטרא אחרא, לבחינת הקדושה, שהוא בחינת "ה' אחד": (שיש"ק ח"ו, סעיף רכ"ט).

היה מרחיב רבי לוי יצחק זכרוננו-לברכה דיבורו בענין המבואר בתורה י' שהצדיק הוא בחינת קוצא דאות ד' וכו' וכו' בבחינת הכתוב "וסרתם - ועבדתם אלהים אחרים" (דברים יא). וכמובא מהבעל שם טוב, שכן הדבר שבפגם מחשבה קטנה של גאות, בחינת קוצא בלבד, כבר נעשה פגם בבחינת "אל אחר". וכן גם להיפך, שעל-ידי מחשבה אחת של אמונה ודביקות בה' והרהור תשובה, כבר נפרד מבחינת "אל אחר", ונתדבק ב"ה' אחד ושמו אחד", ואדרבא מידה טובה מרובה.

וזהו ענין הנאמר בנביאי הבעל, שגילה אליהו אלוקותו יתברך, עד שצעקו כולם "ה' הוא האלקים" (מלכים א, יח), והיינו שעקר אליהו העבודה זרה ובחינת "אל אחר", וגילה אלוקותו יתברך בשלמות, וזה שמצאנו שמכל שמות הקודש שאינם נמחקים לא מצאנו שם "אחר", אלא בשם "אל", ובשם "אלקים", כמו "אל אחר", "אלהים אחרים", ועל-כן בהתגלות האמונה זעקו "ה' הוא האלקים", כי נתבטל בחינת "אל אחר". וכל זה נעשה אף על-ידי תנועה קלה ממש, בחינת קוצא ממש, שנתהפך על-ידי תנועה קטנה מבחינת "אל אחר" לבחינת "ה' אחד", וכבר נכלל בקדושה: (שיש"ק ח"ו סעיף ר"ס).

היה מרבה רבי לוי יצחק זכרוננו-לברכה בדיבורו על המבואר בתורה י' בענין ההבדל שבין בחינת ה' אחד לבחינת אל אחר, שכל החילוק הוא מחמת הקוצא שבאות ד', שנמצא שכל החילוק בין הקדושה להסטרא-אחרא הוא בקוץ דק מן הדק, כי כן הדבר ממש, שלא ניכר הדבר בין איש לאיש, בין המאמין לשאינו מאמין, אלא בהבדל קטן מאוד, שהוא ענין האמונה. וכמאמר רבינו (בליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן קט"ז, ובספר שיחות הר"ן, סימן י"ד): שלשניהם בין למאמין ובין לשאינו מאמין יש אותן דקין וכרכשות, אולם זה הירא שמים והמאמין לאמת, אף גופו וכל שכן נפשו הוא ענין אחר לגמרי לגמרי: (שיש"ק ח"ו סעיף רס"א).

מבואר בתורה (בסעיף ה) שהצדיק הוא קוצא דאות ד', ועל ידו נעשה מאחר אחד, יש לרמוז דלכן "קוץ ד' " בגימטריא ר', היינו דע"י הצדיק שהוא קוצא דאות ד', נתבטל ר' דאחר ונעשה אחד. עוד יש לרמוז, דצדיק בגימטריא ר"ד, היינו שמחליף מר' לד' ועושה מאחר אחד: (- הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר זכרוננו-לברכה, בשם ר' מתתיהו כהן מאומן הי"ד - מעדני מלך).

עד כאן השיחות

הקדמה

הנושא המרכזי הוא ביטול הגאווה ותיקון האמונה שזה המתקת הדינים. ועיקר התיקון הוא רק ע"י הצדיק שהוא בחי' יעקב שהוא הלב של העולם ובריח התיכון שהשלים את התיקון שהתחילו אבותיו לגלות אלוקות בעולם. אברהם אבינו הראשון שהתחיל העולם התיקון לאחות את הקרע של אלפים שנות תוהו/ו¹ (כמובא שאברהם נולד ב1948 לבריאה ובגיל 52 דהיינו אלפים לבריאה התחיל לעשות נפשות להקב"ה), והוא תיקן שחרית דהיינו שהעלה את התפילה מהקליפות לזמן שמאיר החסד בעולם וקרא לה הר בבחי' מי יעלה בהר ה' ויצחק אבינו גילה יותר אלוקות בעולם במדת הגבורה והמסירות נפש שלו והעלה אותה יותר לזמן המנחה ששולט בו הדין וקרא לה שדה שגם הוא עדיין חוץ לישוב. ויעקב אבינו גילה עוד יותר אלוקות בעולם במדת התפארת והאמת שלו והעלה את התפלה לזמן הלילה שהחושך שולט וקרא לה בית שהוא מקום השייך לכולם אפילו גויים העסוקים בהבלי עוה"ז אפשר שיאיר להם עבודת התפלה.

יסוד התורה כאן הוא שהצדיק בחי' יעקב אבינו בחר האבות הוא השכל והחכמה בכוחו להאיר חיות אלוקות ואמת ורוח חיים למקומות רחוקים מאד דהיינו עכו"ם וכל בחינות המלכות שנפלה בבחי' רגליה יורדות מוות בחי' דינים ועצבות וכבידות, כי החכמה תחיה ויעקב הוא בחי' חכמה בחי' ויעקבני שהתרגום הוא וחכמני, וכמבואר בתורה ויאמר יעקב אביהם דהיינו תוכחת השכל והאב בחכמה (וכן מבואר בתורה א' שיעקב בחי' חכמה בחי' ראשית חכמה) ולכן רק הוא יכול להחיות את המלכות הנפולה ואת כל הרחוקים שנפלו ממנה לעכו"ם, בבחי' מי שיש לו חולה ילך אצל חכם חכם דייקא שיתפלל עליו. וזה דאיתא בזוהר אבא יסד ברתא דהיינו שהחכמה בונה את הבת שהיא המלכות וכשחכמה בתוכה נעשית בית בבחי' יעקב קרא לה בית שחיבר את ה' חכמה לעקב דהיינו המלכות. וכן מי שעומד לעומת יעקב הוא אבימלך שמתגאה לומר אנא אמלוך ועי"ז חכמתו מסתלקת, חכמתו דייקא/ו, ואזי

¹ כי ההארה הראשונה שהאירה בבריאה מתחילת הבריאה אבדה כבר בתחילת הבריאה ע"י חטא אדה"ר ועוד יותר בדור אנוש שהתחילה העבודה זרה. דהיינו שרוב העולם הלך והתרחק מהאמונה ורק יחידי הדורות מסרו מאב לבן והיה להם קצת תלמידים כידוע שהיה בית מדרש של נח ושל שם ועבר וכך שמרו על הגחלת, אבל הם לא הצליחו להאיר את האמונה לשאר העולם, אפילו נח שניסה מאה עשרים שנה להחזיר בתשובה לא פעל כלום. וכך זה נמשך אלפים שנה עד אברהם אבינו שהיה הראשון לגרים ולא מכח יחידי הדורות הנ"ל אלא גילה דרך חדשה בעולם שלא קיבל משום אדם כמבואר בתורה קמב שאת מה שחידש לא היה לו ממני לקבל כלל כי יחידי הדורות עד אברהם לא פרסמו את האמונה מחוץ לבית מדרשם כלל (כי עד אברהם שאז התחיל עולם התיקון היו צדיקי הדור רק בבחי' שימור הקיים לשמור על נקודת האהבה הקדושה כפי שנתבאר בתורה לד שבבחי' שבירת הכלים שהיה קודם עולם התיקון אזי תמיד לכל מדרגה היה נקודה קדושה ששמרה עליה כמבואר בע"ח שער הנקודים) ואברהם היה הראשון שגילה בעצמו שיש מנהיג לבירה (אע"פ שלמד אצל נח ושם ועבר אבל גילה אופן חדש לגלות לאחרים ולפרסם את הדבר) ובכח הזה פירסם את הקב"ה בכל העולם וקירב רחוקים ופרסם בכל העולם שהקב"ה הוא המנהיג את העולם ועי"ז התחיל לאחות את הקרע ולתקן את האמונה ובנה את פרצוף המלכות ויצחק אבינו המשיך בדרכו לפי מדתו אבל לא נשלם התיקון לקומה שלימה דהיינו אמונה שלימה וחזקה אלא ע"י יעקב וכמבואר באות ג' וגם זה רק בבחי' אחר באחור כמבואר בע"ח שער מיעוט הירח. ונשלם כמעט בשלימות רק במעמד הר סיני, ויחזור לשלימות כשעת הבריאה רק ע"י המשיח, דהיינו שיחזרו להיות שני מלכים בכתר אחד וכמבואר שם בע"ח.

¹ כמבואר בפסחים סוף כל המתיהר אם חכם הוא חכמתו מסתלקת. ועיין תורה קצו שהענוה תלויה בחכמה ובלעדיה היא ענוה פסולה ועיין תורה יא ונחתנין לאקורי נפשין שענוה פסולה היא גאוה. וצ"ע משמע ממה שמסתלקת שאבימלך היתה לו חכמה צ"ע כיצד זכה לה אם הוא גאוותן וצ"ל שבאמת רק אחרי שהתענה וסיגף עצמו כמבואר בתורה אז התחיל להתגאות ולומר אנא אמלוך.

עוד בעניין הקשר בין חכמה לענוה עיין תורה ו' בביאור הרב"ח שהלך לחקור במדת הענוה ומצא חכמים וכו' עי"ש ועיין תורה יג אות ה עה"פ משלי יא "ואת הצנועים חכמה" ועיין תורה לה ותורה מ תנינא ופנ תנינא שחכמה נקראת מרחקים כי מהותה הוא עד כמה שידוע שלא

אפילו רוח אמת חכמה וחיים לעצמו אין לו, כל שכן להחיות אחרים אינו יכול, ובגאוותו עומד ומרחיק עצמו ואחרים מהצדיק שיכול לקרב אותם ומונע את עיקר הכבוד של הקב"ה דהיינו קרוב רחוקים.

ורבינו מבאר כיצד בפרטיות יכול כל אדם בעצמו לעורר עניין זה ע"י מחאת כף וריקודים, כי בלב האדם מאיר האמת ואמונה, כי הרוח שבלב יהודי היא בחי' יעקב, דהיינו עד כמה שמשבר בלבו את הרוח שטות ורוח גבוהה של ע"ז כף מאיר בלבו יותר הרוח של יעקב הטבוע בו מצד נשמתו, וע"י שמדבק עצמו לצדיק שלבו חלל בקרבו אזי זוכה יותר לגרש מלבו את הרוח גבוהה ויותר זוכה לרוח יעקב.

וכשנמשך הרוח חיים מלבו (שהוא רוח חכמה בבחי' והחכמה תחיה המתגלה בבינה ליבא) אל האברים הרחוקים כגון קצות הרגלים וקצות הידים השמחת לב ואמונה זו המתקת הדינים בחי' קרוב רחוקים שהוא עיקר כבודו ית' והבחי' הפרטית הזו מעוררת את הבחי' הכללית ונמתקים כל הדינים בעולם. כי הרגלים מקומן בארץ מאד, לכם יש חיוב לנעול נעלי עור להגן עליהן מהקליפות והן רומזות לשכינה במצב שרגליה יורדות מוות ובהן מתגלה ההטיה לע"ז כמ"ש "כמעט נטיו רגלי" או לבית המדרש כדאיתא במדרש (ויקרא רבה לה א) ורגלי מוליכות אותי לבית המדרש ואמרו חז"ל רגלי איניש ערבין ליה. וכן הידים עסקניות הן (עיין תורה נו את ט) והן בחי' אמונה מצד אחד ומאידך זה לעומת זה כפירה גם היא מתקבלת בבחי' ידים (כמבואר בתורה כב שחותם הידים הוא האמונה, וכשנפגם הוא כפירות). על כן כשמצליח להאיר בהם את השמחת לב והאמונה שבלב למחאת כף וריקודים, זו המתקת דינים נפלאה. ועוד יותר בזמנים המסוגלים לכך כגון פורים ובחנתונה וכיו"ב זמנים שיש בהם שמחה. כמבואר בשיחות הר"ן.

עניין הריקוד והמחאת כף נראה בשיחות הר"ן אות קלא שרבינו כאן מבאר יסוד, שע"י מעשה פשוט שלכאורה כל אחד יכול לעשות, אפשר לתקן תיקונים עצומים¹, בודאי לא מדובר במעשה קוף בעלמא, אלא צריך שהמניע לריקוד יהיה השמחת לב בהש"י, ומשמע שלשלימות בזה צריך להיות מקורב לצדיק אמיתי, שרק על ידו תצא הרוח שטות וגאוה מלבינו ויכנס רוח דעת ענוה ושמחת לב. ואזי מרוב שמחה והתלהבות מתפשט השמחה גם אל כל האיברים הרחוקים והמגושמים מהלב ואזי בבחי' עולם קטן מאיר השמחה והאמונה לרחוקים ומקשרם לרוח שבלב שהיא הרוח של בחי' הצדיק שלנו דהיינו שלכל אחד יש בחי' צדיק כפי תיקון הברית שלו וכפי תיקון הברית שלו כן הרוח שבליבו היא בחי' רוח הצדיק רוח אמת ודעת דקדושה היפך רוח שטות ועיין תורה פא תנינא מבואר שם יסוד איך שבכל בחי' שאם מתקן אותה אזי כל הבחי' הדומות לה מתקנות ועולות עימה וע"י שהדבר נעשה בפרטיות בעולם הקטן זה משפיע בכלליות על כל העולם.

מבואר בתורה זו כיצד ממתקים את הדינים ע"י מחאת כף וריקודין. ומשמע שמדובר כאן אחרי שכבר יש דינין על ישראל כיצד להמתיקם.

נראה שדין הכוונה לאחר גזר דין כי קודם שנגזר הדין אזי הוא נקרא קטרוג וא"כ מדובר כאן כיצד להמתיק הדין שכבר נגזר על ישראל (בחי' מוהר"ן מבואר שתורה זו היא אחת מכמה תורות שאמר כדי לבטל את גזירת חטיפת ילדי ישראל לצבא הצר) הדבר שגורם לדין המתבאר בתורה זו היא מדת הגאוה שהיא עבודה זרה ממש ועליה סובבת התורה ובביטולה תלוי הכל ומבאר רבינו שהיא רוח שטות שבלב ואפשר לסלק ע"י רוח הצדיק ע"י התקרבות לצדיק אמת וכשנכנס בלבו רוח הצדיק מתבטא בשמחת לב וצריך שיתפשט עד לידין ורגלין ויסלק משם אחיות הדין ואזי נמתק.

ועומק הענין כפי שמתבאר בסוף שע"י העיון נאחו הדין בידין ורגלין בבחי' רגליה יורדות מוות וע"י ריקוד ומחאת כף מעלים את המלכות מהקליפות שהן כפירות ועבודה זרה ששרשם בגאוה. וכשמעלים אותה מהקליפות אזי אפשר להביאה לבחי' יחוד שעל ידו נמתק הדין. כי הכלל שהדין נמתק רק ע"י יחוד².

נמצא שסדר ההמתקה הוא כך שתחילה צריך להתקרב לצדיק אמת שעל ידו זוכה לרוח דקדושה שמחת לב ומכוחה מרקד ומוחה כף ומסלק את אחיות הדינים שבאו מחמת הגאוה ואז עולה המלכות מהקליפות ונעשה יחוד והמתקה ומתבטל הדין לגמרי.

משמע שאע"פ שהתקרב לצדיק ונסתלק הרוח שטות שהיא הגאוה ונתמלא לבו רוח דקדושה מהצדיק אע"כ לא נתבטל הגאוה עד שתתפשט הרוח של שמחת הלב עד הידין ורגלין ויקיים מחאת כף וריקודין. ואולי כי אע"פ שנתקרב להצדיק, לא מסתלקים אלא מלבו אבל לא מהרגלין. לכן אע"פ ששמח בליבו נשארים הרגלין וידין כבדים ועצלים עד שתתפשט השמחה שבליבו אליהם. וכמו צדיק שלבו שלם אבל עד שלא יקרב רחוקים לא יתמתקו הדינים מהרחוקים. אמנם ע"י שאדם ממתיק בעצמו את הרחוקים דהיינו מחאת כפים וריקודים או נמשך התיקון גם לרחוקים שמתעוררים לשוב.

¹ יודע. ועיין תורה פב תנינא ע"י גאוה אנא אמלוך מפריד את חוה מהקב"ה דהיינו מהשכל דהיינו חכמה בחי' כח מה בחי' מה כוחי. וכן עיין תורה קמח שענוה למעלה מחכמה דהיינו תלויה בה וביניהם היראה כמ"ש מה שעשת חכמה עטרה לראשה עשת ענוה עקב לסילות.

² (בשבחי הבעש"ט והוצאת בן אדם אות מ) מובא סיפור שתלמידי הבעש"ט רקדו ושתו יין ואשתו לא הבינה ענין הריקוד וטענה שחבל על היין וכשהלכה לומר להם ראתה אש מלהטת סביבם. דהיינו שכיוון שהמעשה כל כך פשוט לכן אפילו אשת ת"ח לא יכלה לתפוס שאפילו תלמידי חכמים גדולים עושים בזה תיקונים גדולים עד שראתה בעיניה

³ וכן מצינו בתורה מב משל מהוהר פנחס רטו. כשרואה המלך את המלכה בלבושים מאירים אזי מרחם על בניה. והלבושים המאירים הם ההכנה ליחוד. ובתורה מב נעשה ע"י שמעורר זכות אבות

ואולי עוד גם אחיזת הקליפות ברגלין גורם באור חוזר להתגברות הגאווה עד שמרקד ומסלקם. וגם כשמסלקם וכבר אין גאווה ואין אחיזת הקליפות עדיין צריך יחוד שימתיק ויבטל את הגזר דין. כך נ"ל. יסוד העניין בתורה זו שעל פיו מבאר כמה עניינים וכדרכו מראה כיצד חוזר אותו היסוד בכמה אופנים כגון בקרבן העומר ובפורים בסוד מרדכי ואסתר ובתורה הקדושה בנסתר ונגלה שבה.

עוד צריך ביאור קשר תחילת התורה, עניין העכו"ם שעיקר גדולתו ית' בעולם הוא שהם דייקא יתקרבו. ושרק בחי' יעקב יכול לקרב אותם לאמונה. כיצד כל זה קשור לעניין הנ"ל של המתקת הדין.

ונראה לומר כמו שמבאר באות ה' שעיקר העכו"ם היא מדת הגאווה ונמצא שעיקר התורה מדברת על בעל הגאווה עד כמה כבודו ית' מתייקר עולה ומתגלה כאשר מתבטלת אצלינו מדת הגאווה, כי בעל הגאווה הוא המרוחק ביותר ממנו ית' ^ט, עד שבסוף התורה מכנה אותו רבינו מוסיף על הראשונים כי הוא ממש מוסיף עצמו על עמלק שמכנה עצמו ראשית כמ"ש ראשית גויים עמלק.

עוד נראה שהתפשטות הרוח שבלב למקומות המרוחקים והמגושמים שבגוף דהיינו דיין ורגלין זה בעצמו בחי' קרוב רחוקים ע"י רוח הצדיק. ועיין תורה פא תנינא שכשמעלה בחי' רגלין מהקליפות אזי כל הבחינות שהן בחי' רגלין גם מתעלות שנמצא לפ"ז שע"י רקודים ומחאת כף ממש יכול גם לקרב רחוקים דהיינו בעלי גאווה. והיינו דאמר בפירוש שע"י רקוד ומחאת כף מתבטל הגאווה.

עוד מבאר רבינו שרק ע"י בחי' יעקב אפשר לקרב גם את בעל הגאווה לעבודת התפילה ואמונה שלימה, שהיא מתקיימת רק עד כמה שיוצא ממדת הגאווה שהיא מדת הכפירה. כי יעקב הוא תפארת אוחז בקו האמצעי ששם בחי' הרוח שהיא הרוח שמבטל את הרוח שטות, אבל אברהם ויצחק כיון שהם תיקון מדות חסד וגבורה שהן בחי' שני צדדים, אין זו שלימות הרוח. לכן לא היה בכוחם לעלות עד א"ס ולרדת עד הרגלין כמו מי שנמצא בקו האמצעי. לכן ביעקב דייקא כתיב "וישא את רגליו" ופרש"י לבו נשא את רגליו וכן יוסף הבא מכוחו ומחובר בו ביותר נאמר בו (בראשית מא לח) "איש אשר רוח אלקים בו". שע"י נאמר בו "ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו". כמבואר בסוף התורה ^י.

עוד נראה שעל כן נפלו ישראל בגלות בבל לידי המן הרשע הבעל גאווה כיון שבעצמם, נפלו למדה זו ורק מכח הסרת הטבעת של אחשוורוש נתבטלו כולם למרדכי הצדיק ועל ידו נסתלק מלבם הרוח שטות וזכו לשפלות ושמחה בלב וכשנתפשט לדין ורגלין נעשה היחוד וקיימו וקבלו את התורה מחדש וזכו לשפלות ושמחה גדולה לדורות במימי הפורים.

ומאז נעשה פורים דרך לפסח ולספירת העומר עד מתן תורה כי הספירה היא לעומר שעורים שהוא הידין ורגלין שנמתקים מכח שמחת פורים שמתפורר הגאווה ומתפשט לדין ורגלין עד שנמתק העומר שעורים ומונין חמישים יום עד היחוד השלם שבמתן תורה.

ועל כן תורה זו היא ביאור לעונשם של קרח ועדתו כי בפורים מתקן אותם רבינו ע"י תיקון הנ"ל כמבואר בחי' מוהר"ן כי בכח הצדיק בשמחת ליבו ורוח קדשו שתתפשט רוח שמחתו עד המקומות המרוחקים ביותר מאלקות עד תכלית ההסתרה שבגהנם ע"י שמבקע את הארציות ומאיר גם שם עד שאפילו לשם מגיע הרהור תשובה ודווקא בר"ח שאז מצטרף עם הזמן שמסוגל לזה מכח תשובתו כביכול של הקב"ה.

עד כאן הקדמה.

ובסוף התורה העתקתי עוד הקדמה ממ"ק עפ"י שער הכוונת על פורים.

^ט עיין סוטה ה. – א"ר אלעזר כל אדם שיש בו גסות הרוח ראוי לגדעו כאשירה כתיב הכא ורמי הקומה גדועים וכתוב התם ואשיריהם תגדעון וא"ר אלעזר כל אדם שיש בו גסות הרוח אין עפרו ננער שנא' הקיצו ורננו שכני עפר שכני עפר לא נאמר אלא שכני עפר מי שנעשה שכן לעפר בחייו ואמר ר' אלעזר כל אדם שיש בו גסות הרוח שכינה מיללת עליו שנאמר וגבוה ממרחק יידע דרש רב עזריא ואיתימא רבי אלעזר בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם מדת בשר ודם גבוה רואה את הגבוה ואין גבוה רואה את השפל אבל מדת הקדוש ברוך הוא אינו כן הוא גבוה ורואה את השפל שנא' כי רם ה' ושפל יראה אמר רב חסדא ואיתימא מר עוקבא כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקדוש ברוך הוא אין אני והוא יכולין לדור בעולם שנא' מלשני בסתר רעהו אותו אצמית גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל אל תקרי אותו אלא אתו לא אוכל איבא דמתני לה אמספרי לשון הרע שנא' מלשני בסתר רעהו אותו אצמית א"ר אלכסנדר כל אדם שיש בו גסות הרוח אפילו רוח קימעא עוכרתו שנאמר והרשעים כים נגרש ומה ים שיש בו כמה רביעיות רוח קימעא עוכרתו אדם שאין בו אלא רביעית אחת עאכ"ו

^י עיין מאור ושמש – פרשת וישב ד"ה ויהי – דאיתא במדרש רבה (בראשית פו ד) על ויהי איש מצליח גבר קפוז, פירש במתנות כהונה גבר קפוז איש מקפין כלומר צהל ושמש ולב טוב, מדלג על ההרים תרגום מקפוז, על פי וצלחו הירדן לפני המלך, ופירש המתנות כהונה וצלחו את הירדן שעברו בחפזן ובמהירות ובשמחה.

תורה י' [יא]

כדרכו ברוב התורות פותח רבינו את התורה בפסוק שמצא בו רמז לכל השגתו בתורה זו ובסוף התורה מבאר כיצד נרמז הכל בו.

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם וכו' [יב/י:א]

בסוף התורה יבואר היטב וכאן בקיצור מאד "ואלה" זה בחי' מוסיף על הראשונים בחי' בעל הגאווה/ו' שמוסיף עצמו הפך השפל שהוא אין ואזי יש דינים והתיקון ע"י "המשפטים" שהם בחי' יעקב רוח הקדושה שמבטלת רוח גבוהה ע"י "אשר תשים" את הרוח הזו "לפניהם" ואינא במכילתא על זה הושוו איש לאשה דהיינו יחוד קב"ה ושכינתיה דהיינו המתקת הדינים. ונראה כוונתו כי איש בחי' ידים ואשה בחי' רגלין (לקמן אות ח') וכשיש דינים הם בפרוד וע"י הרוח שבלב שמאיר בהם הם מתייחדים ונמתק הדין. וצ"ע כיון שאומר רבינו וכו' משמע שגם המשך הפסוק כי תקנה עבד עברי וכו' שייך לביאור התורה, ואולי כיון שבסוף התורה כשביאר פסוק זה לא כתב וכו' לא קשור ההמשך לכאן וצ"ע.

אות א

לקמן יתבאר שהריקוד והמחאת כף מתעוררים ע"י הרוח שבלב וזו ההמתקה כי התעוררות הלב היא בחי' בינה וע"י שמאיר אורה במדרגות הנמוכות ובחי' הקצוות דייקא כגון הידין והרגלין ע"י מתבטלים הדינים כי הדינים נאחזים ברגלין בבחי' רגליה יורדות מוות דהיינו בבחי' סוף הקומה וגם נאחזים בידין בבחי' ידים עסקניות הן דהיינו שעוסקות בגשמיות

דהיינו כי הרגלין עצם המציאות שלהן היא בבחי' מקום נמוך ורחוק מהקדושה בבחי' הארציות ולכן אע"פ שאין בהם אלא מעט מוחין דהיינו רק בחי' הליכה ועמידה הרי כיוון שהם בארץ הרי פוגם בבחי' הקיום והמעמיד של כל הקומה וכן בבחי' הליכה אע"פ שהכיוון והמגמה תלוי במדרגות הגבוהות אבל בבחי' ההרגל דהיינו ההליכה שבלא שכל אלא בבחי' רגלי היו מוליכות אותי לביהמ"ד בחי' זו היא מעצם תכונת הרגלין בבחי' נו"ה בחי' רגלי אינש ערבין ליה נפגמים ע"י זה שהמציאות שלהן היא סמוך לארציות ולכן צריכות הרגלין להארת הבינה כל פעם לחזקן ולעוררן לקדושה דהיינו בכלליות לחזק את הבחי' מעמיד של הקומה.

בידים יש הרבה יותר שכל ועדינות של יצירה ונתינה ולקיחה והן סמוכות מאד ללב ולריאה מקום החיות אבל עסקניות הן והעסק בגשמיות גם הוא סמוך לארציות והקליפות ואולי לכן הן סמוכות יותר ללב כי אם יפגמו תכונות אלו זה הרבה יותר מסוכן לכן צריכות שמירה יתירה ועיין תורה נו אות ט/ו דכיון שהידיים עסקניות לכן בעיקר בהם פוגע הנחש שגורם לעצבון רוח בחי' עצבון ידים זהמת הנחש בחי' וידי משה כבדים (דהיינו הידי אמונה שלו נופלים לעצבות וכבדות) שגורם גם ברוח חיים היינו רוח הדופק באיברים ובעיקר בידיים והפירוש בגשמיות הוא פשוט אבל ברוחניות נראה שהכוונה למה שמבואר אצלינו כי שם היכן שכתוב וידי משה כבדים כתוב וידי אמונה היינו במלחמת עמלק ברפידים וכבדות הידיים היא פגם אמונה כמבואר במשנה ר"ה וכי ידי משה עושות מלחמה אלא שע"י שהרים ידיו הרימו גם ישראל עיניהם וליבם לשמים ועיקר מלחמת עמלק היא על זה כמבואר בתורה יט תנינא ולכן נעשו ידיו כבדות וכן המבואר שם שהעצבון ידים הוא ע"י הלט מלאכות זה גם בחי' פגם אמונה כי עי ריבוי השתדלות נעשה בוטח בכוחי ועוצם ידי וגם נופל לתאוות ממון שהיא כלליות כל העבודות זרות

^א נאמרה לפני פורים תסגס בטראויצע (חי"מ) ועיין שיחות הר"ן סימן קלא והערות הרב קפלן שם אות רסג רסד רסה

^ב שמות כא א'

^ג שמות פרק כא (א) ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם: (ב) כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשבעת יצא לחפשי חנם: (ג) אם בגפו יבא בגפו יצא אם בעל אשה הוא ויצאה אשתו עמו:

^ד בתורה ז' דורש ואלה דהיינו תוספת קדושה בחי' שמירת הברית בחי' יוסף הצדיק. ונראה שהם זה לעומת זה, כי גאות אל אחר והצדיק קוצא דאות ד' וכן ענוהו ע"י תיקון הברית וניאוף ע"י גאות כמבואר בתורה יא

^ה תורה נו אות ט... ולבוא למחלקת לשם שמים, צריך לזכר ולטהר את השמים, שלא יהיה בבחינת (ישעיה ג'): "אלבש שמים קדרות" ולזכר ולטהר את השמים, היא על-ידי אנהה באמת כי יש בלב רוח הדופק, שהיא מתחלת התולדה, והוא נושא עליו כל הלחות, וכל הדמים, וכל המינות (שקורין זאפטין) והרוח הדופק הזה, הולך ונוקש בכל האיברים ועל-ידי הליכתו ונשובו בהם, הוא מנענע ומנשב ומנפץ אותם מן העפוש, שלא יתעפשו ולא יתקלקלו כמו הרוח המנשב בים, שהוא מנפץ ומנשב ומהפך ומגיס המים שלא יתעפשו ולא יתקלקלו ועקר נשוב הרוח הדופק, בהידיים כי מחמת שהידיים עסקניות, צריך לנשב ולנפץ אותם ביותר ועל פן הדאקטר, בשמניח ידו על הדפק, יודע כל ענין החולה מחמת ששם בידים, עקר הרוח הדופק של הלב, שהוא נושא הכל עליו כנ"ל וצריך שילך זה הרוח הדופק, הנענה מסדרת בתקונו וכסדורו. ויש נחש, שעל ידה בא עצבות רוח (עיין משלי ט"ו, ישע"י נ"ד, ס"ג) הינו בחינת ל"ט מלאכות, שהוא זהמת הנחש, על-ידי-זה בא עצבות רוח ועל-ידי עצבות רוח, אין הרוח דופק כסדורו ואזי נעשים האיברים כבדים, מחמת שאין רוח הדופק מנשב בהם כסדר ואזי הידיים בבחינת (שמות י"ז): "וידי משה כבדים" כי עקר הכבדות בהידיים, ששם עקר רוח הדופק כנ"ל וזה בחינת עצבון ידים (בראשית ד) כי עקר מייק העצבות רוח להידיים כנ"ל

כל זה בכלליות אבל רבינו כאן קושר את הדינים בין שבידין ובין ברגלין דווקא לבחי' אמונה כי עיקר הדינים הם בחי' חרון אף על בחי' פגם האמונה והידיים הם ידי אמונה היינו שהכלי לקבלת דברים רוחניים הוא האמונה ורגלין הם המעמיד ומקיים את כל הקומה וכן האמונה היא המעמיד של כל המידות כי אם מאמין אזי כל המידות הן על קרקע של אמונה כי המלכות בחי' אמונה היא ים שכל הנחלים הולכים איליו וכל המידות מאירות באמונה וכשהיא מתוקנת אזי כל מה שמקבלת הולך לקדושה.

כשיש ח"ו דינים על ישראל דהיינו לאחר גזר דין, אזי ע"י ריקודים/ט"ו/י"א והמחאת כף אל כף/ח"א,

נעשה המתקת הדינין [ט"ו/כ"ב] כפי שיבאר שעיקר הדינין הם על פגם אמונה דהינו בחי' ע"ז ומתבטא בפרטיות אצל כל אדם במדת הגאווה שהיא רוח גבוהה. וכשיש דינים אזי זה מתבטא בידיים והרגלים בפרט בקצוות שהם בחי' הרחוקים מהרוח יעקב שבלב. והעיצה לזה היא להתקרב לצדיק שהוא בחי' איש אשר רוח בו/כ"א כי הרוח הקדושה מכניע את הרוח שטות ורוח גבוהה ועיין אות ו' משמע שהרוח הקדושה שבלב היא בחי' הצדיק שבו וע"י שמדבק ליבו ללב צדיק אמיתי מטהר את לבו מהרוח הגבוהה וזוכה שהרוח שבלבו יהיה בחי' רוח יעקב שהיא רוח דקדושה של שמחה בהש"י רוח שבכוחה לשאת את רגליו וידי ומועלה אותן מאחיזת הקליפות והגאווה, וע"י אתערותא דלתתא בפרטיות מתעורר המתקת הדינים גם בכלל ישראל :

אות ב

עתה יבאר כיצד המחאת כף וריקוד ממתיק את הדין כי עיקר גדולתו ית' ע"י קרוב רחוקים דייקא. לכאורה היה צ"ל להפך שעיקר המתקת הדין ע"י קרוב רחוקים ויש גם עיצה פרטית שכל אחד ע"י מחאת כף וריקוד מעורר בחי' זו למעלה בבחי' איתערותא דלתתא שמעורר לעילא ונמתק הדין. ונראה שרבנו רצה תחילה לגלות את העניין

^{טו} עיין תורה קסט שבשעה שיש דינין אזי א"א לרקוד, כי הרגלין הם בחי' שלוחי הדין והדין גורם שיהיו רגליו כבודת. ועיין תורה מא עוד ביאר בהמתקת הדין ע"י ריקודים.

^{י"ז} צ"ע מה נקרא ריקוד. האם מנהג העולם ללכת בסיבוב סביב הבימה גם נקרא ריקוד או דווקא כשמרים רגליו מהקרקע ואת"ל שכך דייקא האם גם כשרק מקפץ או דווקא דרך ריקוד דלהוי עליו שם ריקוד ואולי דייקא כשמכניס שכל בריקוד כגון שיש סדר לצעדים והקיפוץ וצ"ע. ונ"ל ללמוד מתורה קסט הנ"ל שכל שמצליח מכח הרוח והשמחת לב להזיז את הרגלין זה כבר בחי' ריקוד. ולפי"ז אפילו כל הליכה לאיזה דבר מצוה הוא בחי' ריקוד.

^{י"ח} ועיין פרפראות דכיוון שהדינים מגבורות שהם בחי' יד שמאל לכן נמתק ע"י מחאת כף שנכלל השמאל גבורה בימין החסד.

ועיין תורה נו אות ט' שהידיים עסקניות הן לכן שם העצבות שהוא דינים בבחי' וידי משה כבדים. הפך מויהי ידיו אמונה. עיי"ש.

ועיין לקמן תורה מד מה מו עוד סודות נפלאים שיש במחאת כפים. ובפרט תורה מו גם היא מדברת בהמתקת הדין ע"י מחאת כף.

^{ט"ט} עיין שיחות הר"ן קלא – כשפתבתי לפניו התורה ואלה המשפטים המתחלת: כשיש דינים חס ושלום, על ישראל, על ידי ריקודין והמחאת כף נעשה המתקת הדינים וכו', אמר לי: כף אמרתי, שעכשו נשמע גזרות חס ושלום, על ישראל והנה הולכים וממשמשים לבוא ימי הפורים האלה (כי התורה הזאת נאמרה סמוך לפורים) ויהיו ישראל מרקדים ומחאו כף ועל ידי זה ימתיקו הדינים. וחזר וכפל דבריו ואמר פה מלא כף אמרתי, וכנתו היתה להעיר לבבנו שידע ונבין שכל דברי תורתו הקדושה אף על פי שיש בה עמקות גדול ונורא מאד ורזין עלאין וסודי סודות עמקים ורחבים מני ים בכל דבור ודבור, אף-על-פי-כן עקר כונתו שגשמע ונקבל דבריו הקדושים בפשיטות לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תורתו בפשיטות ובתמימות. כמו למשל התורה הקדושה הזאת שנאמר שם שעל ידי המחאת כף וריקודין נמתקין הדינים, היתה כונתו בפשוטו, שיחזקו עצמן לשמח בימי שמחה, כגון פורים והנכה וימים טובים או חתונה וכיוצא בזה כל מיני שמחה של מצוות שיחזקו עצמן בשמחה גדולה עד שיזכו להתעורר לריקודין והמחאת כף, ועל ידי זה ימתיקו הדינים. כי כל דברי התורה לא בשמים הוא לאמר, שאין מי שיכול לזכות לזה להמתיק הדינים על ידי המחאת כף וריקודין כ"א אדם גדולים בני עליה. רק כל אחד מיישראל יש לו חזק הזה בשקנים הדברים בפשוטן באמת ובתמימות.

וכן בכל הדברים הנאמרים שם בהתורה הקדושה הנ"ל וכן כל מה שנאמר בכל תורה ותורה כי לא המדרש הוא העקר אלא המעשה ושים עינך היטב היטב ותסתכל יפה בכל תורה ותורה. ותשים לבך להבין בכל מקום העבדות והעצות והמוסר וההתעוררות היוצאים משם על פי פשוטן של דברים. ותבקש מהשם יתברך שיאיר עיניך לזכות לזה להבין הדברים היטב למעשה, כי כל דבריו וזכרונם לברכה, כלם נצרכים ומכרחים לעבדות ועצות טובות לעבדו יתברך. ואפילו בקצת מקומות אשר לפנים ריהטא בהשקפה ראשונה אין מבינים היטב איך נוגע הענין הזה לעבדה לפי מדרגתו. אף-על-פי-כן באמת יש שם עצות נפלאות והתעוררות נורא לשוב אליו יתברך ממקום שהוא שם ואם תשים עינך ולבך שם היטב בודאי תמצא גם שם עצות ודרכים טובים לפי מדרגתך. כי כל דבריו וזכרונם לברכה, הם פליליות גדול, וכל תורה ותורה כלול מכל התורה כלה. ומכל בני אדם שבעולם בכל דרגה ודרגה. מן תכלית קצה העליון עד תכלית קצה התחתון. הינו שעם כל תורה ותורה ושיחה שלו יכול לעבד את השם יתברך הגדול במעלה בתכלית המעלה, וכן אפילו הקטן והפחות בתכלית דיוטא התחתונה יכול גם כן לשוב להשם יתברך ולמצא עצות לנפשו על ידי אותה התורה בעצמה. כי הם פליליות נפלא מאד:

^כ צ"ע הרי הדין נגרם מהרבה סיבות מכל מיני חטאים ועוונות ולכאורה במה שפגם צריך לתקן ואיך מועיל ריקוד לתקן גם האמונה למשל שזה במחשבת הלב.

ונראה כי בכלליות כל העבירות הן בחי' פגם המלכות דהיינו שפגם בהמלכת הקב"ה על עצמו ולכן ע"י ריקוד והמחאת כף חוזר וממליך את האמת שמאירה בלבו על כל האיברים וגם על הבחי' המרוחקות ביותר לכן זה כמו תיקון כללי לכל העבירות.

^{כא} בפרשת מקץ (בראשית מא לח) אמר פרעה על יוסף הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו. ובפרשת פנחס (כו יח) אמר הקב"ה על יהושע שהוא איש אשר רוח בו לכן וסמכת ירך עליו. ואולי באמת יעקב אבינו ועוד יותר משה רבנו הוא הרוח בעצמו אבל אצל יוסף ויהושע זה בחי' איש אשר רוח יעקב בו וכן בכל צדיק. ועיין לקמן אות ה' שם מבאר רבנו עניין זה יותר ואולי יש לדחות.

שיש אלקים/כד\ שליט ומושל [כה]/כו\. כמובא בזוהר (יתרו דף ס"ט ע"א/כז) **כד אתא יתרו ואמר, כי [כח] עתה ידעתי כי גדול ה' וכו', כדין אתייקר ואתעלא שמא עלאה [כט]/ל** כאשר בא יתרו שהיה כהן גדול לכל סוגי העכו"ם שבעולם והשליך את כולם ואמר עתה ידעתי שבאמת הש"י הוא גדול מכולם אזי עי"ז התכבד והתעלה שמו העליון של הש"י עד כדי כך שמבואר בזוהר יתרו שמגדל הכבוד הזה נתנה האפשרות להוריד תורה לישראל :

ובאמת צע"ג מדוע יתרו עושה יותר כבוד להקב"ה ממשה רבנו? והתירוץ נ"ל שבוודאי מי שעושה בשלימות ובזריזות רצון המלך זה כבוד גדול מאד למלך/לאי ואעפ"כ כשאחד שרחוק מאד מהמלך בא וממליך אותו אע"פ

^{כז} **צ"ע שאומר שתלוי** בזה שידעו שיש אלקים ומביא ראיה מיתרו שאמר עתה ידעתי כי גדול הויה ועוד שמובא לגבי פרעה שעבדיו אמרו אצבע אלקים היא והוא אמר לא ידעתי את הויה וא"כ דווקא את שם הויה צריכים העכו"ם לדעת ולא אלקים וכן עיין תורה ד' אות ב' ובש"ביל זה נקראים עבודת אֱלִילִים שְׁלֵהֶם בְּשֵׁם אֱלֹהִים, פי יונקים מבחינת מלכות הנקרא אֱלֹהִים, דהיינו שבשם אלקים יש להם ידיעה ולהיפך עוד יונקים ממנו ואילו שם הויה דייקא מובא שמבטל אותם

ואולי כי שם הויה מבטל אותם לגמרי ומתגיירים אבל להאיר להם במקומם להיות גוי טוב לזה צריך שיאיר להם שם אלקים וצ"ע כי בשער הפסוקים וליקוטי תורה גבי פרעה מבואר שידעו משם אלקים ואעפ"כ הרשיעו.

עיין שער הפסוקים – פרשת בא סימן י"ד: ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה וגו' (מזולתו) הנה פרעה לא היה מכיר בשם ההו"ה, והיה ח"ו כופר בשם זה, וכמשה"ה (שמות ה' ב') לא ידעתי את ה'. האמנם היה מכיר בשם אלהים, וכמשה"ה (שם ה' ט"ו) אצבע אלהים היא. וכמו שנתבאר אצלינו טעם זה, כי פרעה היה יונק מבחי' העורף של זעיר, אשר שם בחי' ג' מוחין דקטנות, הנקרא, שר הטבחים, ושר המשקים, ושר האופים. ושלתם הם שמות של אלהים. ולסבה שלא היה יונק מן המוחין דגדלות שהם הו"ה, כי בבואם מתבטלים הקליפות, לכן לא היה מכירם: והנה כאשר ע"י המכות הבאות עליו הודה, לא רצה להודות אלא בבחינת ההו"ה של דין, וכמשה"ה (שם ט' כ"ז) חטאתי הפעם יהוה הצדיק ואני, ר"ת ה"ה, ה' על י, ה' על ו, שהו"ה זו היא נוקבא דין כנודע, דין גובר על רחמים. גם רמז, שע"י מדת הדין, הכה אותם: והש"ת רצה להכניע לבו, ולבטל מציאותו, כדי שלא יתאחו שם, ויצאו ישראל מתחת ידו, ולכן לא הספיקה הודאה זו שהודה בשם הו"ה בבחי' הדינים, ולזה אמר הכתוב, למען שתי אותותי אלה, פי אותות י' אלה בקרבנו, והיא הו"ה במילואה, שיש בה עשר אותיות, כי רצה הקב"ה למלאת זאת ההו"ה, אשר בה הודה פרעה, ולשים בקרב אותה ההו"ה, בחי' המלוי, ותושלם בעשר אותיות, וזהו אותותי, אותות י'. וכבר ידעת כי אחיות פרעה, היא מן האלהים דמוחין דקטנות, וכשנכנסו ההו"ה בתוך האלהים, אז מתבטלים, וזהו בקרבנו של פרעה ממש: עד כאן לשון שער הפסוקים.

וצ"ע אולי יש בחינות בשם אלקים כנ"ל גבי שם הויה

ועיין גם פרפראות אות ב' מה שכתב אבל לגבי הגרים עצמם משמע שהמכוון הוא שהם יתגיירו

וכן נראה פשוט שיותר כבוד יש מגר צדק מאשר מגר תושב כי כמה שיותר מקבל על עצמו מוכח שמאיר לו יותר האמת

עיין עוד אור יקר יתרו סימן ג' על תחילת דף סט. שמבאר עניין שלימות הכבוד דווקא ע"י העכו"ם שזה בחי' לעתיד לבוא שרע לא יתבטל אלא יתמתק ע"י שיכלל בשורשו, ע"י ש.

^{כח} **תורה יד אות ב' – ואי אפשר להעלות את הכבוד אלא על ידי תורת חסד; ותורת חסד אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ספ"ה מט):** והו' ה'לומד תורה על מנת ללמדה, פי זה עקר כבודו, כמובא בזהר (יתרו טט): **בשעתא דשאר עבד'ם איתין ואודין לקדשא בריה דהוא, כדין אסתלק ואתיקר שמא דקדשא בריה דהוא עלא ותתא, כמו גבי יתרו: בשעתא דאמר יתרו: עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים, כדין אסתלק ואתיקר שמא דקדשא בריה דהוא, נמצא, זהו כבודו, כשגבי אדם שהם מחוץ לקדשה מקרבין את עצמן לפניו מהקדשה הן גרים שמיגרין, הן בעלי תשובה, שגם הם היו מבחוץ וכשמיקרין ומכניסים אותם לפניו, זהו כבודו: ועכשו הכבוד בגלות, פי עקר הכבוד אצל העבדים, ואנחנו בני ישראל שפלים ונבזים. ולעתיד לבוא, שיתגלה כבודו מבין החשך, כמו שכתוב (ישעיהו מ): ונגלה כבוד ה' וכו', כי אז יטו כלם לעבודו שכם אחר' (א), אז יאמרו בגוים לכו ונלכה באור ה' (שם ב) ונבוא נקרא אור, כמו שכתוב (יהו"קאל מ"ג): והארץ האירה מכבודו:**

^{כז} **צ"ע** האם הכוונה שיקיימו ז' מצוות בני נח או יתגיירו ממש.

^{כז} **זוהר יתרו דף סט.** וישמע יתרו וגו', פתח ואמר (תהלים יח נ) על כן אודך בגוים יהוה ולשמך אומרה, דוד מלכא אמר דא ברוח קודשא, בשעתא דחמא דהא יקרא דקודשא בריך הוא לא אסתליק בסליקו ולא אתייקר בעלמא אלא מסטרא דשאר עמין. ואי תימא הא קודשא בריך הוא לא אתייקר בעלמא אלא בגינהון דישאל, הכי הוא ודאי, דהא ישראל אינון הוו יסודא דשרגא לאנהרא, אבל כד שאר עמין אתאן ואודין ליה בשעבודא דיקרא דקודשא בריך הוא, כדין אתוסף יסודא דשרגא ואתתקף על כל עובדוי, בחבורא דהא, ושליט קודשא בריך הוא בלחודוי עילא ותתא. כגוונא דא כל עלמא דחילו ואימתא נפל עלייהו מקמי קודשא בריך הוא, וכיון דאתא יתרו דאיהו כומר אלאה דכל טעוון אחרנין, כדין אתתקף ושליט יקרא דקודשא בריך הוא על כלא, בגין דכל עלמא כד שמעו שמע גבורתיה דקודשא בריך הוא זעו, וכלהו הוו מסתכלן ביתרו דאיהו חכים ורב ממנא דכל טעוון דעלמא, כיון דחמו דאיהו אתא ופלא ליה לקודשא בריך הוא, ואמר עתה ידעתי כי גדול יהוה מכל האלהים, כדין כלהו אתרחקו מפולחניהון, וידעו דלית בהון ממשו, כדין אתייקר יקרא דשמא קדישא דקודשא בריך הוא בכל סטרין, ועל דא אתרשים פרשתא דא באורייתא, ושירותא דפרשתא הוה ביה ביתרו.

^{כח} שמות יח יא

^{כט} ע"ש בזהר גם בדף סז:

^ל **זוהר חלק ב דף סז:** וכיון דההוא מלך (פרעה שאמר ה' הצדיק וכו') וכהן (יתרו שאמר עתה ידעתי וכו') אודו לקודשא בריך הוא ואתברו קמיה, כדין אסתלק קודשא בריך הוא ביקריה על כלא עילא ותתא, ועד דאסתלק קודשא בריך הוא ביקריה כד אודו אלין קמיה, לא אתייחבת אורייתא פי לכה הקב"ה שמינתן הטורח רק לחי' הנענה כל החינוס, עד לבתר דאתא יתרו ואודי ואמר עתה ידעתי כי גדול יהוה מכל האלהים, ברוך יהוה אשר הציל אתכם וגו', כדין אסתלק קודשא בריך הוא ביקריה עילא ותתא, ולבתר יהב אורייתא בשלימו דשלטנו על כלא.

^{לא} **כמבואר בסוף תורה יא** שיהיה כבוד הקב"ה בשלימות זה ע"י שמירת הברית במדרגת יחודא עילאה שזה תכלית הביטול וההתכללות בו ית' וצ"ל שהן שתי בחי' כבוד, כי הצדיקים מראים את עצם גדולתו ואילו המרוחקים מראים שאפילו עד הדיוטא התחוננה ידוע גדולתו.

שלא ממליך אותו בשלימות כמו הראשון אעפ"כ זה כבוד גדול יותר והטעם (עיין לק"ה כבוד אב ואם ב' א')/ל"ב כי היסוד הוא כמו שאדם לא יכול לכבד את עצמו כך הקב"ה לא יכול ומשה רבנו כל כך דבוק ונכלל בו ית' עד שזה כאילו הקב"ה מכבד את עצמו וכן כל צדיק יש בו בחי' של הקב"ה מכבד את עצמו ומי שהכי מופקע מזה זה העכו"ם שדייקא ע"י שהם רחוקים ממנו ביותר אזי כשמתקרבים ומכבדים אותו ית' זה כבוד שהכי מופקע מבחי' שהקב"ה מכבד את עצמו.

ועיין ביאור הלקוטים יג/ל"ג שהקשה זאת ותיריך שכיון שכל המציאות הזו של ע"ז של גאוה היא מההסתרה שהסתיר הקב"ה את עצמו בתחילת הבריאה וגרם לנפילת הגאוה והכבוד לכן עיקר הכבוד הוא מהרחוקים שזה סוד העלאת הכבוד מנפילתו ע"ש.

אות ג

עתה יבאר שאעפ"כ שאברהם אחרי אלפים שנות תוהו ושכחת הקב"ה, גילה שיש אדון לעולם והתחיל לפרסם אלוקותו ית' בעולם/ל"ד ולאחות את הקרע/ל"ה במדתו מדת החסד וגייר גרים הרבה כמ"ש את הנפש אשר עשו בחרן לא היה זה בשלימות מספיק, עד שגם כל גוי יוכל להשיג הרגשה בהקב"ה בחיי היום יום, וכן יצחק אבינו שהמשיך בדרך וגיילה יותר אלוקתו ית' בעולם במדת הגבורה לא הצליח בזה בשלימות, עד שבא יעקב דור שלישי בחיר האבות במדת המשפט והאמת וגיילה אלוקותו בעולם לכל באי עולם באופן שהיה די כדי לבטל את הכפירות מהעולם מי שרצה. ובאמת משה רבנו גילה עוד יותר וכמבואר גם בכתב והקבלה (שמות ו' ג) שאעפ"כ שהאבות השיגו בעצמם שם הויה אבל לעולם לא הצליחו לפרסם אלא שם שד-י, מה שמושה רבנו כן הצליח/ל"ו (וכן איתא בזוהר שמה שזכה יעקב מלבר זכה משה רבנו מלגאו) ומסתמא יחידי הדורות כולם עלו בזה יותר ויותר לפי צורך ירידת הדורות/ל"ז.

ועומק העניין (שמעתי מהר"ם ויג' תשנ"ח קה"ק) כי יחוד אמת ואמונה שע"י יעקב הוא שלם יותר כי כל האבות עבודתם הייתה להאיר האמת בעולם ולתקן המלכות דהיינו את האמונה שיאיר בה האמת בשלימות אבל אברהם ויצחק שפעלו במידות החסד והגבורה כיוון שהן בחי' צדדים אין היחוד שלם כי השפעתם היא באופן שהמידה פועלת דהיינו בחסד אזי לא המקבל הוא המכוון כל כך כמו הרצון של מידת החסד להתגלות אע"פ שהיה בשלימות הלשם שמים אבל היחוד שע"י בין משפיע ומקבל אינו שלם וכן בגבורה גילה יצחק שהכל צריך לחזור לשורשו וכל מעשה שעושה האדם צריך להיות כולו רק להחזיר כל הכוחות שקיבל לשרשם במסירות נפש ממש וגם זה אע"פ שהיה בשלימות הלשם שמים אבל עצם היחוד של אמת ואמונה שבזה לא היה שלם כמו האמת שגילה יעקב שפעל במידת הרחמים שהיא כמו מיוזג החסד והגבורה יחד אלא שנעשה ע"י מידה חדשה שכל כוונתה היא להשפיע

ל"ב לק"ה כבוד אב ואם הלכה ב אות א' – פי עקר הכבוד הוא בחינת אתערותא דלתתא. ועל פן עקר שלמות הכבוד פשהא עולה מן התחתונים הרחוקים ממנו יתברך. ועל פן עקר כבודו יתברך תלוי בעולם השפלה הגשמי הזה, פי כל מה שהעולמות נשתלשלו בהשתלשלות יותר ונתרחקו, כביכול, יותר מראשית הבריאה, פשעו בדיים אותו יתברך ומגדלים כבודו יתברך אלו העולמות הרחוקים, כביכול, ממנו יתברך, והו עקר כבודו יתברך, פי עקר הכבוד הוא מהרחוקים. וכמוכן כל זה פדברי רבנו זכרוננו לברכה הריני פפרת משכבו, פכמה מקומות. פי הקרובים אליו יתברך הם בבחינת אחדות עמו והעבודה שלהם אינה נחשבת עבודה, פי זה נחשב פאלו הוא יתברך, כביכול, עובר את עצמו. ועקר העבודה והכבוד פשהרחוקים ממנו יתברך עובדים אותו ומגדלים כבודו יתברך, אשר בשביל זה נשתלשלה הבריאה בכמה מיני השתלשלות עד העולם השפלה הזה אשר כל הכבוד של ה' יתברך תלוי בזה העולם פנ"ל.

ל"ג ביאור הלקוטים אות י"ג. שלבאורה יש להתפלא גם בגוף המאמר של הזוהר הקדוש, כד אתי יתרו וכו' הנ"ל. כי למה באמת יתעלה בזה הבורא יתברך, יותר מעל ידי ההודאה והשיר של ששים רבוא נפשות ששררו אליו יתברך. ואולם, בתפיסתו כסוף הטובה כנצח יד רנינו ז"ל לשון הכתוב, גאות מודעת זאת בכל הארץ, לדרשתו על אודות הגאווה הנ"ל, ובכונתו גם לפירוש הפשוט שבמסלתו הקדושה, ובהשוואת הגאווה לעבודה זרה הנ"ל) תבין מרחוק, שענין גדולתו וגיאותו יתברך הנ"ל, היא סוד גלות השכינה באחיות העבודה זרה (שמאנת לבד) הנ"ל, אשר יד ה' בעצמו כביכול, עשתה זאת, בתחילת הבריאה כנודע ומבואר בזה במקום אחר סוד מיעוט היום. ובזאת תבין מרחוק, גם בהפלת לשונו הקדושה שעיקר גדולתו יתברך וכו', כי הוא סוד העלתה מגלות העובדי עבודה זרה, שהיא בעצמה נסתרה כביכול ביניהם, ומאתה לבד, כל כחם והתגברותם: כמבואר בטובה ד' שלכן הע"ז נקרא אלכיס כי יניקתם מהמלכות שנקאלת אלכיס

ל"ד ספרי פרשת האזינו פסקא ח – יבוננהו. עד שלא בא אבינו אברהם לעולם כביכול לא היה הקב"ה מלך אלא על השמים בלבד שנא' שם כד ה' אלהי השמים אשר לקחני אבל משבא אבינו אברהם לעולם המליכו על השמים ועל הארץ כענין שנאמר שם כד ואשבעך בה' אלהי השמים ואלהי הארץ: וכמו שאמר א"א ע"ה בפ' חיי שרה. (כד, ג) ואשבעך בה' אלהי השמים ואלהי הארץ. ופרש"י שאמר עכשיו הוא אלהי השמים ואלהי הארץ שהרגלתיו בפי הבריות וכו'.

ל"ה כדאיתא במדרש רבה בראשית פרשה לט פסקא ג – ויאמר ה' אל אברם רבי ברכיה פתח (שם ח) אחות לנו קטנה וגו' אחות לנו קטנה זה אברהם שאיחה את כל באי העולם בר קפרא אמר כזה שהוא מאחה את הקרע קטנה שעד שהוא קטן היה מסגל מצות ומעשים טובים. (מדרש זה נמצא גם בתנחומא וילקוט שמעוני)

ל"ו דהיינו שהאבות ביחס למשה רבנו היו בחי' "לא נודעתי להם", לא נודעתי מהם מסבתם, לא היו האבות סבה להתודעות שמי בעולם, וטעם ושמי ה' לא נודעתי להם, ע"י האבות לא נודע שמי ה', ולא נתפרסם לכל, הם לבדם ידעו והכירו אותי, אבל כל באי עולם היו משוקעים בטומאת האלילים, וכמאמר פרעה מי ה' אשר אשמע בקולו, לא ידעתי את ה', וכל השתדליות אברהם לפרסם ברבים ולקרוא בשם ה' לא הועיל להם, וכמ"ש בפרד"א פכ"ד כי כל הנפש אשר עשו בחרן לא נמשך לזרעם אחריהם.

ל"ז ומשמע שאעפ"כ שבכלליות הדורות יש ירידה בגילוי אלוקותו אעפ"כ אצל הגויים אחרי החורבן התפשטו מאד הנצרות ואיסלם שהן אמונה באלקים עב"פ לפי דרכם זה לא עבודת אלילים שהיתה קודם.

באופן שיתקבל בשלימות אצל המקבל דהיינו שלא המידה פועלת כאן ברצון להתגלות אלא הרצון כאן הוא על הקשר בין משפיע ומקבל להשפיע באופן שיתקבל כראוי ע"י המקבל ואזי היחוד שלם והאמונה שלימה שמאיר בה האמת בשלימות.

לכן זכה יעקב יותר מאבותיו/לח"ו שקבע שם ישראל לכל זרעו באופן שאין לו ניתוק ואפילו הגרים המצטרפים כל זרעם מחובר לישראל בחיבור שאין לו ניתוק אבל אברהם ויצחק אפילו בניהם כשפקרו יצאו מכלל ישראל וכ"ש הגרים שגייירו הרי בניהם כבר יצאו וראיתי בר' צדוק שזהו שכתוב ביעקב שזכה לנחלה בלי מיצרים. דהיינו שהיא קדושת ישראל בלי גבול כי א"א לצאת ממנה.

לשון מוהרנ"ת לקוטי עצות צדיק טז צדיקי אמת הם מעלין את התפלה בעליות גדולות עד שמשגלין אלקותו ומלכותו יתברך לכל באי עולם אפילו להרחוקים מאד מאד שהם הרשעים והעבדים שנה עקר גדלתו של הקדוש-ברוך-הוא. רבינו בתורה קורא לזה להעלות את התפילה מהר לשדה ולבית דהיינו לגלות מלכותו אפילו לרחוקים מאד שגם הם יתפללו איליו ית', והדבר הזה הוא בכלליות ובפרטיות שגם כל אחד צריך להשתדל להעלות תפילתו מהר לשדה ולבית לגלות האמונה ואלוקות בכל מידותיו ולהתפלל על כל דבר להאיר גם אצלו היכן חשוך וגם אותו לקשר להש"ת.

ובכלליות היה ע"י הג' אבות שהתחילו התיקון בעולם חשוך והאירו בו האמת ועל כן היו שלשה כי האמת תמיד מתבררת מתוך הב' צדדים כמבואר בתורה ב' ח"ב א-ל אלקים ה', ולכן תחילה האיר אברהם האמת על פי מדתו חסד אח"כ יצחק על פי מדתו גבורה ורק אח"כ היה אפשר להאיר האמת לאמיתה בעולם בבחי' יעקב הבריח התיכון קו האמצעי שהוא השלישי כידוע שהשלישי תמיד המכריע. הוא תפארת הגוונים.

והדבר נעשה בהדרגה כי תחילה נתקן שחרית בבחי' בוקר לשון ביקורת באופן המסתבר ובמקום המקדש עצמו בהר אבל לא כ"כ היה בזה להאיר לרחוקים ממש " כי מי יעלה בהר ה'" וגם עדין היה אפשר לפרש שעושה זאת גם לעצמו (כידוע החסרון של צד) ולכן יצא עם זה גם פסולת דהיינו ישמעאל בחי' חסד דקליפה, ניאוף, התפשטות, ידו בכל, שהוא חסד אבל לגרמיהו.

ואח"כ נתקן מנחה ע"י יצחק בשדה (עיינן בן יהודיע שמכוין לבו להר ולא כרש"י) בזמן הנוטה לאסיפת האור והוא גילה עבודה של פנמיות בהתגברות עצום, בחי' גבורה שהיא בחי' החזרת הדברים לשרשם, ועדיין לא היה בזה כ"כ להאיר את האמת לרחוקים מאד אעפ"י שכבר יותר נתפס להם כידוע שעבד"ם מקריב עולות, אבל עדיין לא היה בזה כח להוציא אותו מבחי' הלגרמיהו ולכן גם כאן עדיין היה פסולת דהיינו עשו שנהג בדין אבל במקום לצמצם עצמו צמצם את כל העולם שבמקום להחזיר את הכוחות שקיבל לכבוד הש"י החזיר את כל המנגד לו לשרשו עד כדי רצון. ונקרא אדום לשון ידום וישתוק היינו שרוצה להשתיק את כל העולם

ומתוך שתי מידות אלו נתברר ע"י יעקב האמת לאמיתה דהיינו הקשר עצמו עם הבורא דהיינו בירור הקו האמצעי שהוא בחי' רחמים שסוף הכוונה בכל פעולה היא הקשר עצמו עם הבורא. ומידה זו כבר יכולה להוציא אפילו עבד"ם מבחי' הלגרמיהו (אנוכיות) לבחי' חסד אמת שבוה נבחן החילוק בין הקדושה לסט"א וזה בחי' בית שמביא את קדושת הר המוריה אל ביתו לביתי בית תפילה, להתקדש במותר, ולקדש חומר, עד כדי שגר שמצטרף לבחי' יעקב כבר לא יכול לחזור בו, ונשאר יהודי הוא ותולדותיו לנצח.

בגמ' חולין צא: עה"פ ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש" מלמד שיעקב תיקן ערבית ומשמע מבעוד יום. ובזהר וישלח קעב על הפסוק ויעקב נסע סוכתה" ביאר שתיקן ערבית כדקא יאות וברמ"ק שם ביאר שכבר תיקן ערבית קודם שבא ללבן אלא שכאן בחזרתו תיקנה כיאות דהיינו שעשאה בית גמור, ומשמע שתחילת התיקון היה להאיר מהיום ללילה כדמשמע בגמ' שהתפלל מבעוד יום אבל אחרי שנולד יוסף תיקן בלילה עצמו דהיינו להאיר אור בחושך ממש, דהיינו עוד יותר בחי' התקדש במותר לך לגלות האמונה גם ביותר חושך וביותר חומר ולבטל משם העבד"ם. (ואולי אפשר להוסיף שזה בחי' פורים המבואר לקמן כי גם לגלות אור בחושך הגלות האחרונה נעשה בשתי בחי' דהיינו ע"י פורים שזה בחי' קצת מבעוד יום שהרי עדין הייתה נבואה אז ובחנוכה שאז כבר נפסקה הנבואה)

¹¹ עיינן ראשית חכמה - שער הקדושה - פרק ראשון בשם תנחומא ריש קדושים - אמר הקדוש ברוך הוא לישראל עד שלא בראתי אתכם היו מלאכי השרת מקלסין ומקדשין אותי בכס והיו אומרים ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם כיון שנברא אדם הראשון אמרו זה הוא שאנו מקלסין אותך בשמו, א"ל זה גנב הוא, שנאמר (בראשית ג, יז) ותאכל מן העץ וגו'. בא נח אמרו לו זה הוא, אמר להם זה שכור הוא, שנאמר (שם ט, כג) וישת מן היין. בא אברהם אמרו לו זה הוא, אמר להם זה גר הוא. בא יצחק אמרו לו זה הוא, אמר להם זה אוהב שונאי. בא יעקב אמרו לו זה הוא, אמר להם הן, וכן הוא אומר (שם לה, י) לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך, ונקראו כל ישראל על שמו, באותה שעה קדש הקדוש ברוך הוא את ישראל לשמו, שנאמר (ישעיה מט, ג) ישראל אשר בך אתפאר. אמר הקדוש ברוך הוא לישראל הואיל ונקדשתם לשמי עד שלא בראתי העולם, היו קדושים כשם שאני קדוש, שנאמר קדושים תהיו כי קדוש אני.

והיינו כנ"ל כי גר הכוונה להתגברות החסד לכן נקראים נדיבי עמים כי כדי לצאת לגמרי מהיפך אל היפך אפשר רק ע"י הכח חסד של אברהם אבל אין זה שלימות כי זה בחי' צד אע"פ שהוא ימין ולכן יצא מזה פסולת החסד דהיינו ניאוף וכן יצחק אע"פ שהשלים מידת הגבורה ותיקן אותה באופן היותר קדושה שאפשר אבל זה גם צד וזה נקרא אהב את שונאי דהיינו שאע"פ שהיה בצד הקדושה אבל היה מבחי' צד שיש בו בחי' סטיה מצטברת עד שמשתלשל להיות דין גמור ורצח. אבל יעקב מבואר בזהר שבעקידה נכללו אברהם ויצחק וזהו שאמר אברהם הנני בני היינו שעבשיו אני בבחי' דין שלך ועי"ז ויבק"ע את העצים דהיינו שנולד בחי' יעקב שאחרי שנצח את שרו של עשו נקרא לישראל היינו ישר א-ל וכן הקב"ה קראו א-ל כמ"ש ויקרא לו א-ל אלקי ישראל ע"ש פרש"י מי קרא למי הקב"ה ליעקב. והריצ"ח יגש תשנ"ח 115

ולעכו"ם א"א להם לידע גדולתו של הקב"ה, כ"א ע"י בחי' יעקב, כמ"ש (ישעיה ב')/לט בית יעקב לכו ונלכה באור ה' מבואר בפסוק שההולכים באור ה' דהיינו שתופסים שהוא נמצא עמהם נקראים על שם יעקב אבינו ונקראים בית דייקא/מ². כי הוא גלה אלקותו של הקב"ה לעולם יותר משאר האבות/מזא¹. כי אברהם אבינו התחיל מעצמו/מב¹ לגלות שיש בורא אחד לעולם שרק אותו צריך לעבוד קראו

^{לט} ישעיה פרק ב' – (ב) והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית יהוה בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים: (ג) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר יהוה אל בית אלהי יעקב וירנו מדרכיו ונלכה בארחתיו כי מציון תצא תורה ודבר יהוה מירושלם: פס"י – לפי שטא קלאו בית אל לפיכך יקרא על שמו חבל אנחה קלאו נהר ה' יראה יחוק קלאו עדה לשון נטה: (ד) ושפט בין הגוים והוכיח לעמים רבים וכתתו חרבותם לאתים והניתותיהם למזמרות לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה: (ה) בית יעקב לכו ונלכה באור יהוה: פס"י – האומות יאמרו להם כן והמקרא הזה הוא מוסב על והלכו עמים רבים וגו'.

נמצא צ"ע מדוע נקט רבינו כראיה את פסוק ה' שבו הגויים קוראים לישראל בית יעקב דלכאורה מפסוק ג' שבו הגויים קוראים להר ה' בית אלקי יעקב יש יותר ראייה שהרי הם תופסים כיעקב שקראו בית וכן נקט רבינו לקמן שהראיה היא ממה שהגויים קוראים למקום בית המקדש בית וז"ל לקמן פי בביחנת בית יש גם לעפ"ם השגה, כמו שכתוב (ישעיהו נ'): "כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים";

ואולי אפשר לרַכך קצת ולומר שישראל הם בחי' המלכות של הקב"ה בעולם לגבי הגויים ועד שלא נקראו ישראל בית יעקב לא תפסו הגויים את מעלת ישראל דהיינו כשתפסת הגוי שישראל הם בני אברהם לא ניכרת עדין מעלת ישראל שהם התגלות מלכותו ית' בעולם ושצריך להצטרף או להתבטל אליהם כמו כשתופס שהם בני יעקב אבל אין זה תירוץ מספיק וצ"ע.

^מ **עוד גם בית יעקב** אלו הנשים כמבואר בשמות רבה כח ב' כה תאמר לבית יעקב אלו הנשים ותגיד לבני ישראל אלו האנשים.

^{מא} **כידוע שהאבות מרכבה** לחג"ת כמ"ש "חסד לאברהם" ו"פחד יצחק" ו"תתן אמת ליעקב". והאבות היו אבות דהיינו שרש וראשית לגילוי האמת ואמונה בעולם ועיין תורה ב' תנינא שהאמת בחי' ג' שמות קל אלקים הויה נ"ל רומז לדרך התגלות האמת שתחילה בדרך של חסד ואח"כ דין ולבסוף רחמים שזה המכוון ביותר. כי תחילה לשבר הקליפה הראשונה צריך התגברות ביותר ועיין תורה ה' אות ה' שעיקר ההתגברות היא ע"י החסד כמ"ש שא"ל הקב"ה לאברהם שב לימיני עד אשית אויבך לרגליך. ובפרט בעניין הזה שצריך לקרב רחוקים צריך להתחיל בדרכי נעם כדי שיבואו לשמוע ורק אח"כ מגלים להם את האמת יותר שהשלימות היא למסור את הנפש כיצחק ועדיין אין זו שלימות פרסום האמונה כיון ששתי דרכים אלו הן פעולת המידה שהחסד מצד טבעו רוצה להשפיע והדין לצמצם, אבל מדת האמת מדת הרחמים היא השפעה באופן ששוקל את כלי המקבל באיזה אופן יתקבלו אצלו הדברים בצורה טובה ומתקיימת ביותר. לכן יעקב בכוחו לגלות את האמת גם לרחוקים יותר אבל את אברהם ויצחק אפשר שרחוקים מאד לא יבינו כיצד גם הם שייכים לעניין כיון שעדיין זה רבוי אור לגביהם כי לא נשקל כלי המקבל באופן השפעה זו של אברהם ויצחק.

עוד שמעתי (מהחברותא רנ"ג) ביאור ששמע שהר ושדה הם פתוחים רמז לאופן פרסום האמונה בצורה מופשטת מדאי בלא גבול כראוי לכן רק המבין דבר מתוך דבר יכול להבין כיצד לקיים למעשה דהיינו כיצד גם הוא שייך לזה. ובית יעקב רומז שהדברים מבוארים בצורה ברורה בגבולות ברורים עד שמוכן שגם אדם פשוט מבין מה לעשות למעשה.

^{מב} **כמבואר בתורה קמב** שבעניין זה הוא היה חידוש אע"פ שמאז בריאת העולם לא היה דור בלא בית מדרש שלמדו בו תורה שקבלו מאדם הראשון, אעפ"כ אברהם אבינו היה חידוש ואע"פ שגם הוא למד בבית המדרש של נח ושל שם ועבר אעפ"כ הוא גילה דבר חדש שלא היה קיים מאז בריאת העולם שזה סוד הגיור כי כל בתי המדרשות שהיו עד אז היה רק לשמור את הקבלה אמל' יחידי הדורות אבל לא היה מושג לפרסם את האמונה בקל אחד ולעשות גרים בעניין זה ורק אברהם אבינו היה ראש לגרים שחידש מהלך זה אחרי אלפים שנות תהוה ושכחה.

הר [נגז' / מד] כמ"ש בהר ה' יראה/מ"ו. שקראו/מ"ו הר/מ"ו הכוונה שגילה רק לעובדי ה' גדולים את עבודת התפילה בבחי' מי יעלה בהר ה'/מ"ו, **ויצחק קראו שדה** [מט]/נ' כמ"ש (בראשית כד סג)/נ"א ויצא יצחק לשוח בשדה/נב

נגז' בבראשית כב יד ספרי ואתחנן פ' ג'

מ"ו פסחים פח. ואמר רבי אלעזר מאי דכתיב והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלהי יעקב וגו' אלהי יעקב ולא אלהי אברהם ויצחק אלא לא כאברהם שכתוב בו הר שנאמר אשר יאמר היום בהר ה' יראה ולא כיצחק שכתוב בו שדה שנאמר ויצא יצחק לשוח בשדה אלא כיעקב שקראו בית שנאמר ויקרא את שם המקום ההוא בית אל אמר רבי יוחנן גדול קבוץ גלויות כיום שנבראו בו שמים וארץ שנאמר ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדו ושמנו להם ראש אחד ועלו מן הארץ כי גדול יום יזרעאל וכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד:

פרש"י - הר המוריה, ושדה דיצחק, ובית אל דיעקב כולם בהר הבית התפללו: שקראו בית - מקום מיושב:

אברהם קראו הר - עיין דבר יפה שמצאתי שו"ת חתם סופר חלק ב (י"ד) סימן רלג - עיקור הוא במה שבמקום הר המוריה הוא שער השמים אשר לזה נתכוון מהר"ק בתשובה שאביא למטה וטרם נתקדש הארץ ע"י יהושע ועזרא כבר הקריב שם אדה"ר = אדם הראשון = ונח ונעקד יצחק וחלם יעקב סולם ושוב נעלם עד שהאיר ה' עיניהם בימי דהע"ה = דוד המלך עליו השלום = הגה שמענוהו באפרתה מצאנוהו בשדי יער וואגב אשמיעהו מה ששמעתי מפה קדוש מ"ו החסיד שבכהונה מו"ה נתן אדלר זצ"ל במ"ש תוספו' בע"ז פ"ר במתני' כל מקום שאתה מוצא הר גבוה וגבעה נשאה בידוע שיש שם ע"ז וכו' תוס' בשם ירושלמי דמקדש היכן נבנה למ"ד שנעבד במחובר לגבוה ותי' בירושלמי עפ"י נביא נבנה שם ופי' מורי זצ"ל הנ"ל עפ"י מדרש וירא את המקום מרחוק שראה אותו מקום עמק ולא הר והתפלל ואמר אין כבודו של מלך לשכון בעמק ונעשה באותו היום הר אשר יאמר היום בהר ה' יראה והשתא י"ל דכל ההרים שהעמידו עליהם ע"ז ושעבדו קודם שהחזיק אדה"ע /אאע"ה = אברהם אבינו עליו השלום = בארץ אותם נאסרו לגבוה אך הר המורי' שהי' עמק ולא העמידו עליהם ע"ז שם לעבדו עד אחר שנעשה הר ע"י תפלתו של אאע"ה ואז כבר ניתן לו הארץ ואין האדם אוסר דבר שאינו שלו והנה ידע דהע"ה שאין לך הר גבוה וכו' וא"א לבנות בהמ"ק בהר ואין כבודו של מלך לשכון בעמק היינו מקום וע"כ אמר אם אתן שנת לעיני וגו' עד אמצא מקום לד' ויהיה משכנות לאביר יעקב שלזה צריך הר ולא מקום ולזה צריך נביא שגילה להם שזה ההר הי' מקום בתחלה ונעשה הר אח"כ אלו דבריו ז"ל ודפח"ח.

גם אחרי יעקב קראו למקום הר עיין ספרי דברים כח פרשת ואתחנן פסקא ג' ההר הטוב הזה והלבנון. הכל קראו אותו הר. אברהם קראו הר שנא' בראשית כב אשר יאמר היום בהר ה' יראה. ישעיה קראו הר ישעיה ב והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה'. גוים קראו אותו הר שנאמר שם והלכו גוים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' והלבנון. זה בית המקדש ירמיה כב גלעד אמר לי ראש הלבנון.

מ"ו בתחילה כשבא וירא את המקום מרחוק ואחרי העקדה קרא לו הר ואיתא בתנחומא שבתחילה היה עמק ונעשה הר.

כתיב ובראשית כב יד ויקרא אברהם שם המקום ההוא ידוד יקרא אֶשֶׁר יִדְוֹד יִקְרָא הַיּוֹם בְּהַר יְדוֹד יִקְרָא תחילה נקרא מקום ואח"כ הר והקשו התוס' למה לא חשש שהוא הר שנעבד לע"ז עיין שו"ת חתם סופר (א"ח סימן רח"ה ב"ד ד') הגה הוא דברי תוס' במסכת ע"ז מ"ה ע"א דאמרין כל מקום שאתה מוצא הר גבוה וגבעה נשאה בידוע שיש שם ע"ז, וכתבו תוס', בירושלמי פריך מבית הבחירה ומסיק עפ"י נביא נבנה שם, ומורי הגאון החסיד שבכהונה מו"ה נתן אדליר כ"ץ זצ"ל פירש עפ"י מדרש רבה פ' וירא וירא את המקום מרחוק שראהו מקום ולא הר והתפלל אברהם אבינו אין כבודו של מלך לשכון בעמק ונעשה הר אשר יאמר היום בהר ה' יראה יע"ש (ובתנחומא וירא כב), נמצא קודם שניתן הארץ לאברהם אבינו ע"ה היה עמק ולא העמידו שם ע"ז וכשנעשה הר שוב כבר הוחזק ארץ ישראל לאברהם ולא יכלו לאסור אותו ההר, ואמר שעל זה נצטער דוד המלך ע"ה בתהלים קלב "אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום לה' משכנות לאביר יעקב", פירושו, כי ידע שכל ההרים בחזקת ע"ז ונאסרים לגבוה ועל כן צריך למצוא מקום לה' שאינו הר אלא מקום, ואין יהי' זה משכנות לאביר יעקב הא אין כבודו לשכון בעמק, עד שבא נביא וגילה הסוד איוה ההר הי' בתחלה עמק ונעשה הר והיינו בירושלמי עפ"י נביא נבנה, אלו דבריו זצ"ל ודפח"ח: עי"ש בתנחומא למה נקרא הר המוריה כי נעשה הר מיראתו של הקב"ה ועיין ילקוט שמעוני על ירמיהו פרק לג ואין השכינה חוזרת לשם עד שיעשה הר ועפ"י תירץ בעין אליהו (אליהו ש"ק) למה נתקשה דוד למצא מקום המקדש הרי רק צריך למצא את המקום הגבוה ביותר ותיירץ שאינו הר אלא כשיש עליו מזבח

מ"ו מלשון רבינו ששינה מלשון הגמ' לא כאברהם שכתוב בו הר ונקט שקראו הר משמע שהדגש על שהוא קראו הר ולא שהתורה קראה למקום הר בגלל שכך היתה תפיסתו של אברהם. וצ"ע החילוק.

קראו הר שסבר שרק צדיקים שייכים בעבודת התפלה בבחי' מי יעלה בהר ה' דהיינו עבודות השייכות לעובדי ה' גדולים.

ובאמת נ"ל שאין הפירוש שכך היתה תפיסתו של אברהם אלא שעדין לא היה בכוחו להאיר תפיסתו לאחרים אלא בבחי' הר אבל הוא בעצמו תפס את האמונה תפלה כבית כמו יעקב ורק לאחרים לא הצליח לבאר זאת כמו שיעקב הצליח וצ"ע. ואולי בזה יתורץ הנ"ל למה נקט רבינו שקראו הר כי רצה לומר שקראו באזני אחרים הר, כי לא היה בכוחו לקראו אצלם שדה ובית.

לקמן שיעקב העלה אצל העכו"ם את התפלה מהר ושדה בית שיש בו יותר תפיסה לבני אדם שלפ"ז אברהם לא הצליח להכניס בדעת בני אדם את התפילה כדבר הנצרך כבית.

וכמבואר בתורה קבט שצריך להיות נאכל לאמונה עי"ש. והיינו בית שאדם כולו בתוכו.

עיין משך חכמה על ויקהל לו ג' לבאר טעם שלא נזכר בטבעות הארון בתים לבדים כמו בשלחן ומזבח כי בארון אסור היה שיצאו הבדים מהטבעות ואילו בית הוא מקום שנכנסים ויוצאים ממנו .

וא"כ קצת קשה שהתפלה אמונה נקרא בית הרי צריך להיות נאכל לאמונה כנ"ל. ואולי כיון שאמונה היא רק במה שלא משיג כידוע הרי פעמים שיוצא ממנה לעסוק בדברים שכן יודע. ואעפ"כ נקרא נאכל לגבי אמונה כיון שכשבא לדבר שצריך אמונה א"צ לבנותה מחדש אלא מיד מאמין בשלימות.

מ"ו צ"ע מה הראייה אולי קראו הר כיון שהיה הר. אבל א"כ מדוע יצחק ויעקב לא קראוהו הר.

מ"ו ועיין בסוף התורה מה שהעתקתי מכתבי האריז"ל בענין בנין המלכות ומיעוט הירח מבואר שם שבימי אברהם הייתה המלכות בבחי' נקודה בלבד דהיינו כי כשהיא שלימה בקומה שלימה אזי היא עשר ספירות ואז האדם ממליך על עצמו את הש"י בכל מידותיו אבל בתחילה היא רק נקודה השרשית שבה דהיינו ספירת הכתר שזה בחי' הרצון לכן את הרצון א"א לקחת מהאדם אפילו שהמלכות שלו בשפל המדרגה עדין לרצות להמליך על עצמו את הש"י הוא יכול (ובאמת רבינו גילה אפילו עומק יותר מה ששאל פעם משהו האם אתה רוצה לרצות דהיינו שאפילו מי שהקודת רצון שלו בגלות רבינו יכול לעורר אותו ע"י בחי' הכתר שבכתר שלו שעדין נשאר לו וצ"ע בזה כי כתוב שנקודה

(פסחים פח.) [ג] שם פרש"י שכולם התפללו בהר המוריה ורק קראו למקום כל אחד כפי בחינתו/ו¹¹, **ושדה, הוא יותר מושג ונצרך להעולם מזה** [ג] שקרא לעבודת התפלה עבודת שדה דהיינו דבר השייך גם לבינונים/ו¹².

האחרונה היא שרשית ואינה נאבדת אבל אולי יש בזה בחינות) ועיין שם שבמקום אחר כתוב שהנקודה השרשית היא המלכות ולא הכתר ושתייהן נכונות ע"ש התירוץ, ואולי לכן גם את הדיבור א"א לקחת מהאדם ובכל מצב יכול עכ"פ לומר שרוצה לשוב אע"פ שאין לו כח למעשה. ולפ"ז נראה שמה שהגמרא מכנה אברהם קראו הר הכוונה לאותה נקודה שרשית במלכות שנתגלה או ע"י אברהם ועיין תורה קמב שבאמת החידוש שלו היה רצון וכיסופים

ולפי רבינו שהכוונה הפרסום כח התפילה בעולם הרי הכוונה שאברהם הצליח לעשות גרים שהיה להם רצונות חזקים להתקרב להש"י אבל לא כל כך יהיה להם הכח להוציא אותם לפועל ואולי אפשר לרמוז זאת בפסוק מי יעלה בהר ה' דהיינו שהם רצו לעלות אבל לא האמינו שיכולים

¹¹ בבראשית כד סג ועיין תוספות ברכות דף לד: ד"ה חציף

¹² **כנ"ל בפרש"י** על פסחים פח. שכולם התכוונו להר המוריה ששם התפללו, וצ"ע באמת מדוע קרא לו שדה הרי היה הר וכנ"ל שאברהם קרא לו הר כמהותו הגשמית ובזמנו גם היה בעולם תפיסת המהות הרוחנית אבל לקרא לו שדה זה יותר מראה על כוונה מסויימת שהרי זה מראה רק על המהות הרוחנית

¹³ **בראשית פרק כד – (סב) וַיִּצְחָק בְּאֵזְבוֹתָיו מִבּוֹא בְּאֵר לַחַי רְאִי וְהוּא יוֹשֵׁב בְּאֵרָא דְנֶגְבִי:** (סג) וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה לְפָנוֹת עָרְב וַיֵּשֶׁא עֵינָיו וַיֵּרָא וַיִּהְיֶה גְמָלִים בְּאֵימִם:

ועיין רבינו בחיי – וע"ד המדרש לשוח בשדה אין שיחה אלא תפלה שנאמר (תהלים קב) תפלה לפני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו. ומכאן ארז"ל יצחק תקן תפלת מנחה. וע"ד הקבלה לשוח בשדה המתפלל לשם המיוחד הוא מזכיר הכנוי ומתוך הכנוי מוצאו. וזהו לשון לשוח בשדה וכן (בראשית כח) ויפגע במקום, כי השיחה בשדה הפגיעה במקום וזהו לשון (ירמיה ז) ואל תפגע בי. (איוב כא) ומה נועיל כי נפגע בו. וכל הפעולות מיוחדות אל הכינוי ומוציא אל הפועל בכח השם המיוחד. וז"ש ירמיה (ירמיה ח) כי ה' אלהינו הדמנו וישקנו מי ראש כי חטאנו לה', לו לא נאמר אלא לה', והבן זה:

ועיין רמב"ן – ויתכן, בעבור היות "מבוא" מקור, שהיה יצחק הולך תמיד אל המקום ההוא, כי הוא לו מקום תפלה בעבור הראות שם המלאך, והוא יושב בארץ הנגב קרוב משם. וכן תרגם אונקלוס אתא ממיתוהי. ועל דעתו הוא באר שבע, שתרגם "בין קדש ובין שור" (לעיל כ א). ו"בין קדש ובין ברד" (לעיל טז זד), "רקם וחגרא". ואם כן המקום ההוא מקום אשל אברהם ראוי לתפלה.

וצ"ע משמע שהשדה הזה לא היה מקום תפילתו הקבוע וכן באברהם לא מסופר אלא שבעקדה התפלל שם וכן יעקב בהליכתו לגלות **ועיין בתו"ש פכ"ד** אות רל הביא זהר חדש דף טז: שאומר שהשדה הזה הוא מערת המכפלה ולא ירושלים.

¹⁴ **צ"ע דאיתא** בגמ' ברכות דף לד: אמר רב כהנא חציף עלי מאן דמצלי בבקתא. פרש"י בבקעה, שכשהוא במקום צניעות חלה עליו אימת מלך, ולבו נשבר: ועי"ש תוס' שמקשה כנ"ל ותירץ ששדה דיצחק אבינו הכוונה להר המוריה כמבואר בפסחים הנ"ל שאותו מקום שקרא אברהם הר יצחק קראו שדה. ובתירוץ שני שכוונת רב כהנא דווקא במקום שעוברים בני אדם. משמע שהבין בתירוץ השני שיצחק יצא לשדה כפשוטו (כמבואר בזהר שהשדה הוא מערת המכפלה) ולא שיצא להר המוריה ורק קראו שדה. ואולי אין סתירה בין התירוץ אלא שסבר שבהר המוריה היה שדה דאל"ה א"א לקראתו שדה דאין הכתוב יוצא מפשוטו, ואעפ"כ יש ראייה שקראו שדה שהרי יכול היה להתייחס יותר להיותו הר וכמו שיעקב קראו בית אע"פ שהיה שם גם הר וגם שדה אבל הוא התייחס להיות שם גם בית דייקא אם לא בפועל עכ"פ על שם העתיד.

ועיין ר' צדוק בספר פרי צדיק דף ב' מאמר קדושת השבת טור ב' על הגמרא ברכות לד: חציף עלי מאן דמתפלל בביקתא ומבאר שזו חציפות רק אחר שבא יעקב וקראו בית.

¹⁵ שם הלשון כאברהם שכתוב בו הר ולשון רבינו שקראו הר מקורו במדרש תהלים (שחר טוב) מומור פא ועיין פרש"י על ישעיהו ב' ג' ואלשיך שיר השירים פ"א סוף פסוק א'

¹⁶ **צ"ע איך יתבאר** לפי הוזהר שהשדה הוא מערת המכפלה שלפ"ז משמע לא שקראו שדה אלא תפס את התפילה כמתקבלת גם בשדה אבל גם זה קשה כי מבואר שם בזהר שכשם שירושלים שער השמים (וג"ע) כך מערת המכפלה שער ג"ע וא"כ אין ראייה לכל שדה אלא דווקא לשדה שהוא בחי' ההר. עוד קשה שם ששואל למה הלך לשדה וכי לא היה לו בית ולפי המבואר אצלינו לא שייך לשאול שהרי הלך לשדה כיון שעדיין לא גילה סוד הבית.

וזהר ח"ב דף לט: תא חזי וירח את ריח בגדיו בתחלה, וכד ארגיש, אמר ראה ריח בני, דידע דביה הוה תליא מלתא, דבגיניה סליק ריחא, כריח שדה אשר ברכו יהו"ה. וכי מניין הוה ידע יצחק ריח שדה אשר ברכו יהו"ה, אלא תרין מלין אינון, וכלא הוא חד, דכתיב (בראשית כד סג) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, וכי לא הוה ליה ביתא או מקום אחר להתפלל, אלא אותו השדה היה אשר קנה אברהם סמוך למערה, דכתיב (שם מט ל) השדה אשר קנה אברהם מאת בני חת, ובשעתא דהוה יצחק עאל גביה, חמא שכניתא עליה, וסליק ריחין עלאין קדישין, ובגיני כך הוה מצלי תמן, וקבעיה לצלותיה. ואברהם אמאי לא הוה מצלי תמן, משום דקביעותא דאתרא אחרא הוה ליה בקדמיתא, ומלה אחרא ריחא דחמא בהר המוריה, ולמה נקרא מוריה, על שם המר הטוב דהוה תמן. וכלא הוה, וגן עדן דעאל עמיה וברכיה,

¹⁷ עיין תהלים כד ג' מי יעלה בהר

¹⁸ **צ"ע בשלמא** אברהם הלך להר כדי להקריב קרבן ולא דווקא לתפלה ובאמת גם בביתו קרא לתפלה הר אבל יצחק אם גם בביתו קרא לתפלה שדה מדוע גם בפועל יצא להתפלל בשדה. ונראה כמבואר במדרש שהאבות הורידו את השכינה כל אחד מדרגה אחת למטה להיות שוכנת בתחתונים עד שמשו רבנו הורידה לשכון באהל מועד, ולפ"ז באמת בזמן אברהם היה קשה מאד להתפלל בכוונה בבית ובשדה כי היה צריך כוונה עצומה כדי להתעלות מהבלי עוה"ז לקשור המחשבה לשכינה ויצחק שהורידה מדרגה גרם שיהיה אפשר גם בבחי' שדה דהיינו שרק יצא מהבית יוכל לבוין בתפילה ויעקב הוריד את השכינה לבית שאפשר להתפלל בכוונה גם בבית ומשה רבנו שהוריד אותה למכן המשין השגחה וגילוי אלוקות מעל הטבע לישראל. (וכנ"ל דברי ר' צדוק שהחציפות להתפלל בבקעה זה רק אחרי שיעקב אבינו הוריד את השכינה לבחי' בית.

ויעקב קראו בית [נ^י]/[נ^ח], שהוא מקום ישוב לבני אדם יותר משדה. היינו שיעקב קרא את מקום הביהמ"ק שהוא מקום התפלה, בית, שהוא מקום ישוב לבני אדם/נ^י. כי העלה את התפלה מהר ושדה לבחי' בית [נ^י], שיש בו תפיסה לבני אדם יותר מהר ושדה דהיינו שהעלה את חשיבות התפלה בכך שהמשיך והוריד את האמונה הפשוטה שתייהיה גם בלב אנשים פשוטים בעלי-בתים ואפילו לעכו"ם/ס^א. כי בבחי' בית יש גם לעכו"ם השגה/ס^ב נ"ל שיעקב לא מפקיע מעכו"ם אלא מוריד את התפילה לעכו"ם כי עכו"ם הם אנשים נמוכים שכל השתדלותם בטובת עצמם ומאמינים שישלימו חסרונם ע"י כל מיני עבודות זרות כגון ממון וכוחי ועוצם ידי וחכמה ובחי' יעקב יורדת אליהם ומכניסה בלבם את האמונה בהשתדלות בתפילה לבקש צרכיהם בלי להוציאם ממדרגתם הנמוכה שכל מעיינם טובב סביב עצמם, כמ"ש (ישעיה נו)/ס^ג כי ביתי בית תפלה

עוד צ"ע מה שהקשו התוס' על יצחק דשדה היא בקתא דחציף להתפלל בה לכאורה יש להקשות על רבינו הרי גם רבינו ציווה להתבודד בשדה דייקא. אף שבאר טעמו ששם יש פחות מפריעים חיצונים כגון האויר וההבלים מעסקי עוה"ז ועוד שם מסייע העשבים כמבואר בשיחות הר"ן רכו.

ועי' בגמ' טעמא דחציפות כיון שבמקום סגור יש יתר אימתא דמלכא. ולא מסתבר לתרץ שכיון שאמר שההתבודדות תייהיה כדבר איש אל רעהו א"צ אימתא דמלכא.

¹² בראשית כח יז

¹³ בראשית פרק כח (יז) ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים:

רבינו בחי' – ואמרו במדרש כשחזר יעקב ללקט את האבנים מצאן כולן אבן אחת ושם אותה מצבה בתוך המקום וירד לו השמן מן השמים ויצק עליה שמן שנאמר ויצק שמן על ראשה. מה עשה הקב"ה נטל רגל ימינו והטביע את האבן הזאת בעמקי תהומות ועשה אותה סניף לארץ כאדם שהוא עושה סניף לכיפה, לפיכך נקראת אבן שתייה ששם אותה טבור הארץ ומשם נשתתה הארץ ועליה היכל ה' עומד, שנאמר והאבן הזאת אשר שמתני מצבה יהיה בית אלהים ומשם נשא רגליו והלך לחרן כהרף עין:

¹⁴ צ"ע הרי לא כתוב שיעקב גייר יותר גרים מאבותיו להפך העיקר כתוב באברהם שרק קראו הר שמבואר שאין לגויים תפיסה בו ואולי באמת כי עיקר המעלה של יעקב היא לא לגייר שאז הוא כבר לא עכו"ם אלא להאיר לגוי כגוי שאע"פ שנשאר גוי אבל להיות מקיים מצוות נח ומכיר באמת ובגדולת ישראל וצ"ע בזה כי בביאור הליקוטים ופרפראות נראה לדייק שהכוונה דווקא לגרים וצ"ע) עוד צ"ע הרי גוי מקריב עולות ויש בהם נזירים ופרושים דהיינו שיש לו תפיסה במסירות נפש כיצחק וכן חסד מצאנו אצל ישמעאל ודייקא בעבודת יעקב לקדש חומר זה אין לגוי תפיסה ומדוע א"כ רבינו אומר שרק ע"י יעקב אפשר להם לידע מהקב"ה ואולי כי אמנם יש להם תפיסה בעבודות של אברהם ויצחק אבל זה לא גורם להם לצאת מעכו"ם ולא מפריע להם לרדוף את ישראל ורק ע"י יעקב הם כופרים בעכו"ם ומאמינים בה' עכ"פ כגוי טוב ומקיימים הו' מצוות שלהם ומכירים בגדולת ישראל

עיי' ביאור הליקוטים אות ח' שלומד ממה שכלל ישראל נקראים בית יעקב דמשמע מזה שנמצא בלב כל זרעו ודורותיו רוח הצדיק לכן נקראים על שמו. ועי'ש באות י' לכן שייך תוכחת השכל שמוכיח יעקב עלי היו כולנה את מי שיש בו מבחי' אבימלך.

¹⁵ עיין שיש"ק ח"ה תטו – הנה מפרש רבי שמשון בארסקי ז"ל בכונת מאמרם ז"ל (פסחים פח). אברהם קראו להקדוש ברוך הוא הר, ויצחק קראו שדה, יעקב קראו בית וכו' (כמבאר באורו בתורה י' ח"א), שיש בכונת הדברים שאברהם גלה אלקותו והאמונה בהשם יתברך בבחינת הר שהוא ממשש יותר וכו', והיינו שמעלת יעקב אבינו הנה שגלה אלקותו לכל באי עולם שידעו שגם בבחינת בית, דהיינו הדברים הסמוכים לאדם וכל מה שנעשה עמו ולרע הכל הוא מעשה ה', וזהו שאמר שיעקב קראו בית שהכניס גלוי אלקותו אף לתוך ביתו ופנימיותו של כל אחד שידעו שכל פרט ופרט הנעשה עם האדם הוא בהנהגתו יתברך לבר.

¹⁶ ולקמן יתבאר שיעקר הכוונה לעכו"ם שבליבי, שהיא הגאווה.

¹⁷ צ"ע כי לכאורה היה נראה שהמרוחק אע"פ שמתקרב דייקא ע"י יעקב שקראו בית אבל לגבינו רק עי"ז משיג את בחי' אברהם שקראו הר ועדיין צריך לעלות מדרגה לדרגה ולתקן בחי' מלכותו שלו מהר לשדה ולבית.

וכן מבואר בספרים שקרבנות עכו"ם רק עולות כיון שאין להם תפיסה בעבודות פשוטות כמו אכילה בקדושה כאכילת קדשים וכן הנזירים שלהם פרושים לגמרי מאשה כנ"ל כי אין להם תפיסה בקידוש המעשים הפשוטים וא"כ לכאורה אצלם דייקא להפך התפילה היא הר השייך לנזירים וקדושים, ולהפך דייקא להם קשה להסביר תפלה שייכת לכל אדם.

¹⁸ ישעיה פרק נו (ו) וגבי הנבר הנלויים על ידוד לשרתו ולא הבה את שם ידוד להיות לו לעבדים כל שמר שבת מחללו ומחזיקים בגריתו: (ז) והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפילתי עולתיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי בני בית תפלה יקרא לכל העמים:

מצודות דוד (ז) והביאותים – את העושים כל אלה אביא אל הר קדשי הוא בה"מ שוה בשוה עם האזרח בישראל. ושמחתים – אשמח בבית המוכן להתפלל שם לפני. לרצון – יהיו מקובלים ברצון על מזבחי. יקרא לכל העמים – ר"ל יהיה מוכן לבית תפלה לכולם:

יקרא לכל העמים, הפסוק מדבר על בני נכר כשיתגיירו וישמרו שבת והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפילתי/א ויקובלו בשמחה ורצון בבית המקדש ואז יקרא בית המקדש בית התפלה לכל העמים ולא רק לישראל/ב **וכשהוא בבחי' בית** דהיינו שעבודת התפילה היא בבחי' בית גם אצל הגויים, **כדין אתייקר שמא עילאה כנ"ל** :

ז"פ (תהלים מ"ח/א) גדול ה' ומהולל מאד (ע"י) בעיר אלקינו הר קדשו, **כלומר אימתי גדול ה', כשהוא מהולל מאד**, דהיינו לא רק ע"י ישראל שהם חלק אלוך ממעל לכן יש בזה קצת בחי' של מהלל את עצמו אלא **מסטרא דמותא/ג, שהוא בחי' עכו"ם** המכונים מאד **ה'כשארז"ל [ו'/א] על**

^א **הפסוק פותח** בהר ומסים בבית. ועיין פל"ח שכשאצל ישראל התפלה היא בית אזי אצל הגוי היא הר.

פרפראות להכמה אות א' ענין עליות המלכות (שהוא בחינת התפלה כמבואר לקמן אות ג' כי צדיק מושל בתפלתו, וכידוע שהתפלה הוא בחינת מלכות), מבחינת הר ושדה לבחינת בית עיין זוהר הרקיע בסבא משפטים בדרוש נחש דפרח באוירא וכו', ועיין פסחים פ"ח שדרשו ז"ל על פסוק (ישעיה ב) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' בית אלוקי יעקב, לא כאברהם שקראו הר ויצחק שקראו שדה, אלא כיעקב שקראו בית. ולכאורה יש לדקדק כי הלא גם הם אמרו תחלה לכו ונעלה אל הר ה':

אות ב ובדרך צחות יש לפרש דרוצה לומר לכו ונעלה וכו', היינו שנעלה את בחינת הר ה' אל בחינת בית

אך האמת הוא על פי מה שכתוב בוזהר יתרו דף ס"ט על פסוק זה עצמו אל הר ה' זה אברהם וכו' אל בית דא יעקב וכו', הר ובית אף על גב דכולא חד דרגא סליקו לדא מן דא, הר לשאר עמין כד אתו לאעלא תחות גדפוי בית לישראל למהוי עמהון כאתתא בבעלה בדוירא חד בחידו וכו', וזה שכתוב אצל יתרו ויבא יתרו וכו' אל המדבר הר האלקים וכו' (ובזה תבין גם כן מה שבאן קורא עלייה ראשונה בשם הר, ובוזהר הרקיע קורא אותה בשם המדבר ושניהם אחד (נמצא מבואר שאף על פי שעיקר התקרבותם הוא, כשהמלכות עולה בבחינת בית היינו לגבי ישראל (ועיין זוהר הרקיע הנ"ל ותבין ביותר) אבל לגבי הגרים עצמם הוא בבחינת הר כנ"ל)

וזה שכתוב גם כן ישעיה נ"ו ובני הנכר הנלווים אל ה' וכו' והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפילתי, מתחיל גם כן בהר וסיים בבית,

וזה שכתוב כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים, כי באמת המלכות שהיא התפלה היא או בבחינת בית, שעל ידי זה יש גם לעכו"ם השגה בגדולות השם יתברך ונתגלה מלכותו יתברך גם להם ובאים להתקרב וכלל הענין כי עיקר התגלות גדולתו יתברך ומלכותו הוא על ידי התפלה, כי כשמתפללין ונענין בפרט כשהשם יתברך משנה הטבע על ידי התפלה של ישראל, בזה נתגלה כי יש אלקים בארץ ושליט ומושל מנהיג ומשיג, וכשהתפלה עולה בעליה כל כך עד שהיא בבחינת בית, בבחינת כי ביתי בית תפלה, או נתגלה מלכותו יתברך גם להעכו"ם, בבחינת יקרא לכל העמים, וכדין אתייקר ואתעלא שמא עילאה: עכ"ל.

דהיינו בקיצור שגוי תופס את התפילה בבחי' הר רק כשאצל ישראל היא בבחי' בית כי תיקן המלכות תלוי בישראל וכשהם מתקנים ומעלים אותה לבחי' בית אזי מאיר האמת גם למדרגות הנמוכות

ועיין ביאור הליקוטים אות מו ואת נ' מבאר שהר ובית הם כנגד הנגלה והנסתר שבתורה כי בית הוא מקום סגור ונסתר הוא כנגד הסתר שבתורה ויעקב ע"י שזכה להאיר את בית התפילה בחי' הנסתר גם בחוץ לבחי' הרגלין בחי' ירך בסתר ולכן גם נקרא יעקב על שם העקב דייקא

ביאור הליקוטים אות מ"ו. לכאורה יש להתפלא בהבאתו ראייה להשלמת התפלה של הצדיק, מאותיות השב, שבראשי תיבות היר ש'דה בית. כי הלא כל ההשלמה, הוא בבית לבד. ואולם, בהכרח הנגלה והנסתר יחדיו הנ"ל, יש לבאר, שהן הן שני המדריגות הנ"ל של הר ובית. כי זה בנגלה, וזה בנסתר, [ובחינת השדה, היא הבחינה האמצעי, שמוכרח לחיבורם, כמובן במקום אחר]. ושליפי זה מבואר יותר, גם בענין הכתוב והביאותים וכו', ובענין הכתוב גדול וכו' שסובב בהם על ענין זה, אשר לא נזכר בהם זולת הר ובית, [כי בחינת השדה, לא תהיה רק לאמצעי והחיבור שמוכרח ביניהם כנ"ל]:

עוד עיין שם אות נ'. בהמבואר הנ"ל מדבריו הקדושים, שלבית הנסתר שברגלין ועוקבין, וזה יעקב יותר מאבותיו. מבאר אגב אורחא, גם במה שנקרא על שם העוקבין והרגלין:

² **הפסוק צ"ע** מרישא לסיפא כי התחיל מבני הנכר שישמרו שבת הרי הם גרים ומסיים כי ביתי יקרא בית תפילה לכל העמים דהיינו גם לגויים כמבואר במפרשים וצ"ע הלשון כי ביתי משמע שהרישא סיבה לסיפא ולפי רבנו מובן שתייהיה התגלות אלוקות כזו שהרבה יתגייירו וגם אלה הגוים שלא יתגייירו יעסקו בעבודת התפלה.

³ תהילים פרק מח (ב) גדול יְדוֹד וְמִהֲלָל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הֵרָ קָדְשׁוֹ:

⁴ **הביאור נ"ל** כי א"א להלל את עצמו אלא זולתו דהיינו ישראל אבל גם ישראל בבחי' מסויימת אין זה שלימות כי הם חלק אלוך וחד עימו ית' אבל כשעכו"ם מהלל אותו ית' זה תוספת ואזי הוא לא סתם מהולל אלא מהולל מאד

⁵ הוספת מוהר"ן תקפא

⁶ א' בבראשית רבה ט' י' [ועיין קהלת רבה ג' טו וזוהר ח"ב דף סח: ועיין לקמן סוף תורה לח]

⁷ **בראשית רבה פרשה ט' פסקה י'** אמר רבי שמואל בר יצחק הנה טוב מאד זה מלאך חיים והנה טוב מאד זה מלאך המות וכי מלאך המות טוב מאד אתמהא אלא למלך שעשה סעודה וזימן את האורחים והכניס לפנייהם תמחוי מלא כל טוב אמר כל שהוא אוכל ומברך את המלך יאכל ויערב לו וכל מי שהוא אוכל ואינו מברך את המלך יתור ראשו בסיף כך כל מי שהוא מסגל במצות ומעשים טובים הרי מלאך חיים וכל מי שאינו מסגל במצות ומעשים טובים הרי מלאך המות:

בראשית רבה פרשה ט פסקה ז רבי נחמן בר שמואל בר נחמן בשם רב שמואל בר נחמן אמר הנה טוב מאד זה יצר טוב והנה טוב מאד זה יצר רע וכי יצר הרע טוב מאד אתמהא אלא שאלולי יצר הרע לא בנה אדם בית ולא נשא אשה ולא הוליד ולא נשא ונתן וכן שלמה אומר (קהלת ד) כי היא קנאת איש מרעהו:

פסוק [י] שאמר הקב"ה בסיום בריאת העולם **והנה טוב מאד, מאד זה מלאך המות** [ט] דהיינו שאחר שסיים לברא את הכל ברא את הבריאה שתאיים על האדם להוציא לפועל את תכלית הבריאה וגם להיות לו לעזר כנגדו דהיינו עזר לקבל שכר יותר למי שמתגבר על המניעות שלו]. **כשהוא מהולל מהם, אזי הוא גדול. כי הוא עיקר גדולתו. ואימתו הוא מהולל מהם** דהיינו מתי מתקיים גדול ה' ומהולל מאד, כאשר מתקיים **בעיר אלקינו, הר קדשו** [י]. דהיינו **כשבחי' הר נעשה עיר אלקינו** [יא], **שהוא ישוב בני אדם, בחי' בית, שהוא מושג יותר מהר ושדה, דהיינו כשמעלין את בחי' התפלה** [יב] **מבחי' הר לבחי' עיר ובית** [יג] **שאז יש גם לעכו"ם השגה כנ"ל, אז דייקא גדול ה', כי זה עיקר גדולתו** [יד] **ית' כשגם הרחוקים יודעים ממנו ית' כנ"ל** :

אות ד

וענין זה, להעלות התפלה מבחי' הר ושדה לבחי' בית בחי' עיר אלקינו, כדי שיתגלה מלכותו גם לעכו"ם בכלל ובפרט העכו"ם שבליבי, שיהיה להם ג"כ השגה באלקותו ית"ש, א"א להעשות, כ"א ע"י צדיקי הדור. כמו שאמרו חז"ל (ב"ב קי"ו.) [טו] **מי שיש לו חולה או כל צרה או צער אחר בתוך ביתו ילך אצל חכם לבקשו שיתפלל עליו ויבקש עליו** גם בעצמו [טז]

קהלת רבה פרשה ג פסקה טז נחמיה בריה דר' שמואל בר נחמן אמר "והנה טוב מאד" "והנה טוב" זה אדם "והנה טוב" זה יצר טוב "מאד" זה יצר הרע וכי יצר הרע טוב מאד אלא ללמדך שאילולי יצר הרע לא בנה אדם בית ולא נשא אשה ולא הוליד בנים שכן שלמה אומר כי היא קנאת איש מרעהו.

ח * בראשית א לא

נ"ל כי כל הבריאה נבראה לגלות כבודו שזה טוב אבל כשברא את הרע שגם הוא יצטרף לזה זה יותר טוב מטוב. דהיינו כי הבריאה היא כדי להטיב כי טבע הטוב להיטיב ושלימות הטוב הוא כשווכה בלא בושה וזה כשווכה בדין ואם היה זוכה בלא מניעות של הסט"א לא היה שלימות כמו כשווכה כשמתגבר על הרע שאז התיקון יותר טוב מטוב כי ככל שמקבל בפחות מניעות כך זה יותר קרוב למקבלן מתנה שהיא נהמא דכיסופא לכן כשברא את שרש כל המניעות היא הטוב מאד.

י סיום הפסוק הנ"ל תהלים מח

כי עיר היא הרבה בתים ואלקינו רומז למלכות בחי' אמונה תפלה, נמצא עיר אלקינו כמו לומר בית התפלה.

זה נחשב עליה לתפילה כי תפלה היא בטוי של אמונה שהיא המלכות שצריך לבנותה כי אין לה ביסודה אלא נקודת רצון להמליך ובמצב זה היא בבחי' רגליה יורדות מות שהיא אחיות ההסתרה של הקליפות וככל שהאמונה מתפשטת ליותר פרטי החיים כן גדלה ונבנית המלכות ע"י שעולה גם שם מהקליפות ומצטרפת להשלים את הקומה.

מבחי' הר לבחי' עיר ובית. כיון שבא לבאר את הפסוק בעיר אלקינו לכן נקט מהר לעיר שהיא בית. רוצה לומר עיקר התיקון הוא כשהתפילה נעשית בחי' בית. אבל באמת הסדר הוא שתחילה צריך להעלות לבחי' הר ואח"כ שדה ואח"כ בית כנ"ל ופשוט.

משמע שהכוונה שתופסים עד כמה הוא גדול בחשיבות וראוי להלל וא"כ היינו כבודו ולמה נקט גדולה ולא כבוד. וכן לעיל ע"י שיתרו אמר כי גדול ה' אזי אתייקר שמו ית' דהיינו עלה כבודו ע"י הכרה בגדולתו.

בבא בתרא דף קטו. דרש ר' פנחס בר חמא כל שיש לו חולה (גרסת העין יעקב צער או חולה) בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים שנא' (משלי טז יד) "חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה".

ביאור הגר"א משלי טז יד – חמס וגו' כשהמלך כבעס או חמתו מלאכי מות ששולח שלוחים להמית אבל החכם יכפרנה בחמתו וכן בהקב"ה בעת יעלה חרון אפו וחמתו הוא המלאך המות אבל כשיש איש חכם יכפרנה כי מחמת אהבתו להחכם בעת רואהו לא יעיר כל חמתו כמ"ש בנגף ויבוא אהרן ויכפר על העם כמ"ש שמשלו זה לאדם בעת שכועס מכניסין בנו הקטן לפניו שמחמת אהבתו נשתכך כעסו:

מלבי"ם על משלי טז יד) חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה – החמה היא טמונה בלב, והתגלותה להנגס נקרא אף, והנה חמת אדם הדיוט אינה מסוכנת כי א"י להנגס תיכף, אבל המלך כשיתעורר חמתו הוא המלאכים ששולח המות, כי בחמתו ישחית רבים, וצריך לבקש איש חכם אשר בחמתו ידע לכפר עון ולהשיב חמה, ויש לה מליצה על חמת המלך העליון שעוררה מלאכי מות, ואיש חכם יכפרנה כמו פינחס השיב את חמתי וכו' ויכפר על בני ישראל, ויאמר להשמידם לולא משה בחירו וכו' להשיב חמתו מהשחית:

הלשון צ"ע למה נקט ויבקש ולא שיבקש לכן אולי אפ"ל שהכוונה כנ"ל שיבקש מהחכם וגם יבקש בעצמו מהש"י. מאידך אולי אפשר גם לפרש שלא יבקש מהחכם אלא ילך אצלו ויספר לו החכם מעצמו יתפלל. אבל באמת עיין ביאור הלכותים אות יז שצריך להזהר שלא יחשוב שרק החכם יכול להתפלל עבורו כי זה בחי' לעשות אמצעי בינו להקב"ה ומאידך אסור לחשוב שכל העדה קדושים כי זה חטא קורח אלא רק להבין שבאמת הצדיק תפילתו יותר מקובלת ואעפ"כ גם הצדיק מבקש מאתנו שנתפלל עליו כמובא בעלים לתרופה.

רחמים. כי עיקר התפילה אינם יודעים כ"א צדיקי הדור/י"ו (י"ח/י"ט) לכן ילך אצלם לבטל גאותו ולקבל שפלות דהיינו ביטול הגאווה והעכור"ם.

רבינו כאן הולך ודורש את פרשית לקיחת שרה אמנו לבית אבימלך בבראשית פרק כ', – מדובר אחר הפיכת סדום והמעשה עם בנות לוט התבייש אברהם במעשה לוט בן דודו והלך לגור בגרר בין קדש ובין שור ואמר ששרה היא אחותו ואז אבימלך מלך גרר לקח את שרה אמנו לביתו ועי"ז נתנגע כל ביתו בנגעים והקב"ה אמר לו בחלום הלילה השב אשת האיש כי נביא הוא ורבינו דורש שרה היא התפילה ועיין חיי מוהר"ן תקסב בימי אברהם השכינה נקראת שרה ואבימלך הוא בחי' ת"ח ועובד ה' אלא שהוא בעל גאווה שחולק על הצדיק ומטעה אחרים מהצדיק הדור ועי"ז מונע מהצדיק להתפלל על ישראל ומונע מהקב"ה התענוג של תפילות הצדיק

כי יש בעלי גאווה, שאינם רוצים שילכו לצדיקים/כ"ב, ואומרים שהן בעצמם/כ"א יכולין לב להתפלל, ומונעים גם אחרים כשיש להם צער או חולה, לילך לצדיקים/כ"ב. עליהם נאמר מה שאמר הקב"ה לאבימלך כשלקח את שרה לביתו **(בראשית כ')/כ"ו** **השב אשת האיש וכו'** כפי שיבאר שהכוונה ששייב את התפלה לצדיק/כ"ב, אבל מהלשון שנקט רבנו מבואר עיקר הפגם שלו שמרוב

¹⁰ **עיין תורה נ'** הטעם כי זה תלוי בתיקון הברית ועיין תורה ז' שהתפילה בחי' אמונה להעלות אותה מבחי' צדק לבחי' אמונה זה ע"י שמחברים לה אמת ואמת מקבלים רק מהצדיקים

¹¹ **ביאור הליקוטים אות י"ז.** בדבר התנשאות משה רבינו ע"ה [הנ"ל מדבריו הקדושים], נראה מבואר, שהוא ענין העלאות הגאות והגדולה בקדושתו בעצמו יתברך, [כי משה הוא היושב בגדולתו ומלכותו, על כסא ה' בעצמו כביכול, כמובא מזה במקום אחר נ"ח]. **ואגב אורחא,** נראה לפי עניות דעתי לכתוב בזה על אודות המבואר מדברי הרמב"ם, שאסור לבקש משום אדם שיבקש ויתפלל בעדו צ"ע היכן, כי הוא כענין האמצעי ועבודה זרה ח"ו, **ויש להתפלל** ולתמוה, מכמה מקראות ומאמרי חז"ל, שמבואר מהם שביקשו נפשות ישראל ממשה רבינו ע"ה ומשמואל הנביא וכו', שיבקשו ויתפללו בעדם, [ובפרט בגירסת הב"ח שבמסכת סוטה על אודות קברו של משה וכו', משה רבינו התפלל בעדינו וכו']. **ולזאת נראה** מבואר, שכל דברי חז"ל על אודות האיסור הנ"ל, הוא כשמתכוין לעשות בזה את מי שמבקש מאתו, לאמצעי ח"ו. אבל אם אין כוונתו זולת כענין תפלת הצבור, שמעוררים זה לזה, לבקש ולהתפלל יחד על צרותיהם בכלל ובפרט [אין בזה שום איסור]. כי כל אחד מחויב, להשתתף בצרות חבריו, [וגם החכם והצדיק בעצמו, מוכרח שיבקש לנפשות הנלוים אליו, לבקש בעדו, אף על פי שאצלו לבד כל השלמת התפלה, כאשר ביארתי בזה במקום אחר מדבריו הקדושים]. כי כל נפשות ישראל, נחשבים לחלקי השכינה [העמוסים מני בטן כנודע] ואמצעי כביכול, בין כל העולמות ובין השם יתברך בעצמו כביכול, כמובא בזה בדברי האר"ז ל.

¹² **צ"ע** שמביא ראייה לזה שרק הצדיקים יודעים להעלות את התפלה מהר ושדה לבית מזה שרק הם יודעים להתפלל. **ועוד צ"ע** שזה בעצמו סתירה מניה וביה כי הרי להעלות את התפילה לבחי' בית הפירוש שהיא לא שייכת רק לצדיקים. ועיין לקמן שצריך לומר שלהעלות לבית הכוונה לבטל העכור"ם שבלב.

ואולי אפ"ל עפ"י המבואר לקמן שאבימלך אומר שהוא יכול להתפלל נמצא שמה שאמר שרק יעקב יכול לתקן את העכור"ם היינו להוציא אותם מטעות זו ולכן מביא ראייה ממאמר חז"ל ילך אצל חכם דהיינו שיש לו שפלות כלפי הצדיק ונתבטל אצלו הגאווה. ואולי גם כוונת רבינו כאן שילך אצל חכם לא רק שיתפלל בשבילו אלא שגם יקבל ממנו שפלות בכח זה יוכל גם בעצמו להתפלל ועיין **תורה צו** רבינו מבואר מה מונע מלהיות מושל בתפילתו ומבאר שהיא הגדלות בשל יחוסו ומעשיו הטובים ועוד גם מחשבות זרות.

¹³ **עיין ביאור הלקוטים** אות ו' ... בדבר עצתו שמייעץ (לקמן אות ה') בהצדיק וההתקרבות אליו בעצמו, לביטול ושבירת הגאווה. נראה מבואר, שמדת הגאווה והצדיק, הם שני הפכים. כי זה לעומת זה, מכון ממש. ושזה עיקר הקלקול של ההתרחקות מאתו, כפל כפלים מקלקול המתרחק מאתו על ידי שאר מדות רעות:

¹⁴ **לכאורה מתפרש** לשני פנים דהיינו שאומרים גם אתה יכול להתפלל כמו הצדיק או שאומרים גם אני צדיק בוא אלי ולא אליו. אבל מההמשך וביותר מסוף התורה מבואר הצד השני שרוצים שיבואו אליהם.

¹⁵ מתרצו - יכולים

¹⁶ **לכאורה אפשר** לומר להם ממה נפשך בשלמא אם אתה חושב שאדם צריך להתפלל בעצמו ולא לעשות מליץ בינו להקב"ה ניחא אבל אם אתה אומר שאתה טוען שגם אתה יכול להתפלל בשבילי מה ההבדל בינך לצדיק אחר. אלא שבאמת האבימלך הזה גם טוען אל הצדיק האמיתי שהוא לא צדיק כלל ומבזה אותו חולק עליו. כמובאר בכמה תורות אחרות.

¹⁷ **בראשית פרק כ** (ז) וְעֵתָה הִשָּׁב אֶשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וְיִתְפַּלֵּל בְּעַדְךָ וְיִדְוֶה וְאִם אֵינְךָ מְשִׁיב דָּע כִּי מוֹת תָּמוּת אֶתָּה וְכָל אֲשֶׁר לָךְ: **רש"ם** (ז) כי נביא הוא – לשון נב שפתים. רגיל אצלי ומדבר את דברי ואני אוהב את דבריו ושומע תפלתו: ויתפלל בערך – שהרי היה צריך רחמים ככתוב לפנינו כי עצור עצר וגו':

¹⁸ **השב אשת האיש** – נראה שכלול בזה עניין תיקון המלכות תיקון התפלה שצריך להביא אותה דייקא אל היודע להתפלל דהיינו צדיק אמת וחכם שע"ז תיהיה התפלה בבחי' ידיו אמונה, שהיא צדק כד אתחבר בה אמת כמובאר בזה (תורה ז' ותורה כג) ואולי זה גם בחי' הושוו אשה לאיש בסוף התורה שצריך ליחד בחי' מרדכי ואסתר ידיו ורגליו כי ידיו בחי' שלימות אמונה כמ"ש ויהי ידיו אמונה ורגליו בחי' האמונה כשהיא בקליפות בחי' רגליה יורדות מות בחי' אסתר בבית אחשוורוש וצריך להביאה להיות טובלת חוזרת לחיך מרדכי כמובאר בגמ' דהיינו שמעלה את התפלה לבחי' אמונה, ואע"פ שבכלליות ידיו ורגליו שניהם בחי' מלכות בחי' מקומות רחוקים שצריך להמתק ע"י הרוח חיים המתפשט מהלב ע"י שמחה ואילו מרדכי ואסתר הם צדיקים ולא רחוקים ובפרט מרדכי שהוא במדרגת משה בחי' יסוד אבא בחי' אבא יסוד ברתא כמ"ש ותהי לו לבת ואיך אומר שהם בחי' ידיו ורגליו. ואולי כי הידים

גאוותו נחשב כאילו בא על אשת איש וכמבואר בגמ' סוטה ד: כאילו בא על כל העריות. **כי זה הבעל גאווה, מכונה בלשון אבימלך/יב**. **אבי, לשון רצון [יב]**. **כי הוא רוצה למלוך. והיינו אבימלך, כי באמת צדיק מושל בתפילתו** כמבואר בתורה ג/יב¹⁰ הטעם שכיון שמושל על יצרו בשלימות אזי הקב"ה נותן לו ממשלה על הטבע, **כמ"ש (שמואל ב' כ"ג) /יב** **צדיק מושל וכו'** [ל] ודרשו בגמ' מועד קטן טז: ^{ל"א} שהקב"ה אומר מי מושל ביד צדיק, שאני גוזר והצדיק מבטל. ולכן כיון שהבעל גאוה רוצה למלוך הוא אומר על עצמו שהוא כזה צדיק מושל. **והוא מתגאה בעצמו שיכול להתפלל/לב**, **ויש לו הממשלה** כי באמת כלפי חוץ הוא נראה צדיק ועובד ה' גדול שמתענה ומסתגף כפי שיתבאר לקמן לכן חושב שיש לו ממשלה, ואעפ"כ באמת הוא רחוק מלהיות מושל בתפלתו, כי התפלה תלויה בתיקון הברית כמבואר בתורה נ' וגאוה היא פגם הברית כמבואר בתורה קל ותורה יא אות ג', ממילא גם אין בכוחו להמתיק את הדין ע"י תפלה/לב¹¹, **וע"כ מכונה בשם אבימלך, כי הוא רוצה למלוך, ואומר אנא אמלוך [לד]/ל"ה** להבדיל מהצדיק האמת שבורח מהכבוד.

שר שם קרוב ללב וסופן רחוק וכל איש בכלליות הוא בחי' ידין ביחס לאשה שהיא רגלין אבל תלוי היכן אוחזו בבחי' ידין בשרש הוא בקצה, ומרדכי היא ממש בשרש הידין דהיינו ברוח החיים הנושב מהריאה ובא ללב כמבואר בסוף תורה מה.

¹² **צ"ע כי אבימלך** כאן הוא לא רשע גמור כעשו או ישמעאל אלא ת"ח בעל גאוה שנראה ששוהו המכונה בתורה יב וכח ת"ח שד יהודי והוא בחי' לבן בחי' קליפת נגה שמראה עצמו כשר אבל בפנים הוא טמא ולא כעשו שרק בטלפיו מראהו טהור אלא הוא אדם שכל היום עסוק בתורה ותפילה ותעניות לא חסר לו שום דבר בחזונית של עבודה"ש ובכמה תורות רבינו מזהיר ממנו ועוד מכנהו גם מפורסם של שקר בכמה תורות וצ"ע כי אבימלך היה בזמן אברהם והמעשה שלקח את שרה היה נסיון אחד מנסיונותיו אבל קצר ולא נראה שאבימלך היה ממש קליפה קשה שעמדה כנגד אברהם והיה צריך להתמודד עמה כמו יעקב עם לבן וא"כ מדוע רבינו מביא כאן לדוגמא את שתי הדמויות האלו ולא את יעקב ולבן כמו בתורה יב שהרי יעקב הוא כאן הדמות המרכזית בתורה ובפרט שמדובר על הצדיק שהקב"ה משגר בפיו תפילה בשלימות ובסוף התורה מכנהו יוסף ועוד לקמן בסמוך אומר הש"ב אשת דהיינו ר"ת הר שדה בית והרי אברהם לא קרא לו רק הר.

¹³ שמות יב ויקרא רבה לד ו' וכמ"ש אביהה תהילה מגושי עפר

¹⁴ **תורה ג' - ...ובקוה יתישב הסמיכות של המשנה (אבות פרק א): 'עשה לך רב, וקנה לך חבר, ויהי דן את כל האדם לכף זכות'. פי על ידי ששומע הנגינה כפ"ל, הוא מתקן בנפשו המלכות שלו, וזה 'עשה לך רב', היינו שיתקן בחינת מלכות, וזה על ידי 'קנה לך חבר', היינו על ידי קנה, שהקול יוצא ממנו. שמתקן השני ברובים להיות פנים בפנים "כמעט איש ולויות", (ו) 'בזמן שישאל עושי רצונו של מקום' (ו). **ואזי פשיתקן בחינת מלכות שלו, ויוכל למשל בכל מה שירצה ויוכל להמית לזה ולהחיות לזה, ונמצא עולם חרב. לזה אמר: ויהי דן את כל האדם לכף זכות'. שצריך לדון את כל אדם לכף זכות, פי אין הקדוש ברוך הוא חפץ בחיבן העולם, "פי לא לתהו בראיה, לשבת יצרה" (ח):****

¹⁵ **שמואל ב-ב** פרק כג (ג) אמר אלהי ישראל לי דבר צור וישאל מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים:

פרש"י (ג) לי דבר צור ישראל - אלי דבר וצוה צור ישראל, שאהיה מושל באדם, בישראל שנקראו אדם, שנאמר (יחזקאל לד לא): אדם אתם (יבמות טא א), ואהיה צדיק מושל וירא אלהים. ורבותינו (מועד קטן טז ב) פירשוהו בלשון אחר: אמר דוד: אלהי ישראל לי דבר, אלי דבר צור ישראל, מושל באדם אני, ומי מושל בי, צדיק, שאני גוזר גזירה והוא מבטלה. אבל לפי ישוב המקראות, הראשון הוא פשוטו של מקרא:

¹⁶ מועד קטן טז:

¹⁷ **מועד קטן דף טז:** אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מאי דכתיב נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על נאם דוד בן ישי שהקים עולה של תשובה אמר אלהי ישראל לי דבר צור ישראל מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים מאי קאמר אמר רבי אבהו הכי קאמר אמר אלהי ישראל לי דבר צור ישראל אני מושל באדם מי מושל בי צדיק שאני גוזר גזירה ומבטלה אלה שמות הגבורים אשר לדוד יושב בשבת וגו' מאי קאמר אמר רבי אבהו הכי קאמר ואלה שמות גבורותיו של דוד יושב בשבת בשעה שהיה יושב בישיבה לא היה יושב על גבי כרים וכסתות אלא על גבי הקרקע דכל כמה דהוה רביה עירא היאירי קיים הוה מתני להו לרבנן על גבי כרים וכסתות כי נח נפשיה הוה מתני דוד לרבנן והוה יתיב על גבי קרקע אמרו ליה ליתבי מר אכרים וכסתות לא קביל עליה תחכמוני אמר רב אמר לו הקדוש ברוך הוא הואיל והשפלת עצמך תהא כמוני שאני גוזר גזירה ואתה מבטלה

¹⁸ **וצ"ע הרי אינו צדיק** וא"כ פשוט שלא תועיל תפילתו ואיך יכול לטעון שיש לו מה שאין לו

אלא מכאן אתה למד שמדובר במי שכלפי חוץ קשה להבחין שאינו צדיק ואולי בשביל הבחירה גם עולה בידו לעשות מופתים לפעמים וע"י שמאמינים בו גם נדמה להם שמועיל להם וכידוע הרבה מש"ש

ובהמשך משמע שמדובר אפילו בצדיקים ממש אלא שאינם צדיקים כל כך כמו צדיק הדור והגאוה לא נותנת להם לתבטל ולהכיר בגדולתו ע"פ שלא למנוע אחרים דאילו אם לא מתבטל בעצמו אבל שלא יהיה הסתרה עליו אלא ימעט עצמו וישבח אותו בפניהם

¹⁹ **עין ביאור הליקוטים** שכתוב שזה רמזו במה שפרש"י על אבימלך נקיון כפים אין כאן, דהיינו שבגלל פגם הברית שלו גאוותו הוא רחוק מתפילה לא זכה להמתיק את הדינים מהידיים.

וזה לשון ביאור הליקוטים - הבעלי גאוה וכו', אינם מבקשים מצדיקים שיתפללו עליהם, כי חושבים וכו'. אבל האמת וכו', כל תאומם קשורים בשקם וכו', תאומם אביהם וכו', בשעת זיווג. כפי המבואר מזה, שהרצונות והתאוות רעות, ובפרט תאות המשגל, הוא תכלית ההיפך מהתפלה, להפסידה ולקלקלה. כי היא בקדושה, זה לעומת זה, תאוותו של השם יתברך כביכול. ומבואר יותר ענין הכתוב הנ"ל והמוב"פ, שנקיון כפים [והידיים המוב"פ] אין כאן. וכמבואר לקמן מהכתוב, יוסף איננו וכו', ומבלעדיך לא ירים איש את ידו וכו': עכ"ל

וזה פי' השב אשת האיש, דהיינו שזה רמוז במה שכתוב שאמר הקב"ה לאבימלך כשלקח את שרה אמנו לביתו השב אשת האיש דהיינו דהיינו את התפלה השייכת לצדיק, לאברהם שהיה הצדיק או, כי **אשת, ר"ת, "ארני" שפתי "תפתח, [ל]ן זה בחי' תפלה [ל]ן** שזה מהות התפילה לא רק להתפלל על חסרון אלא גם להתפלל על התפילה עצמה דהיינו לתפוס שגם זה לא ממני ועיין בה"ל שאולי זה עיקר התפילה דהיינו שתייהיה בבחי' תפילתי שגורה בפי דהרי כשהיא שגורה אזי כבר הקב"ה כביכול הוא המתפלל וא"כ עיקר התפילה של מי שזכה לזה היא הבקשה הזו שקודם התפילה. **דהיינו השב אשת** דהיינו שאמר לאבימלך שהוא בחי' המפורסם של שקר השב את **בחי' התפלה להצדיק. כי נביא הוא/לחי**, דהיינו בעל תפלה לכן הוא רוצה שדווקא הצדיק יתפלל על ישראל, **כי הקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים (חולין ס' ע"ב/ל"ט) ומשגר** דהיינו שולח/מ^ו **תפילה סדורה בפיו, כדי שיהנה מתפילתו** מבאר בזה גם שדווקא התפילה של הצדיק נקראת אשת כי דייקא היא בחי' שהקב"ה פותח שפתיו ומשגר בהן תפילה אבל אבימלך תפילתו היא לא כך. **וזה כי נביא הוא לשון נבי שפתיים [מ"א], כמו שאמרו חז"ל (ברכות לד ע"ב/מ"ב) על הפסוק בישעיהו/מ"ג בורא נבי שפתיים [מ"ד] פרש"י בורא לשון בריא/מ"ה, ובגמרא דרשו דהיינו אם המתפלל מרגיש שיש בפיו נבי**

כוונתו לבראשית פרק ב (ו) ויאמר אליו האלהים בְּחֶלֶם גַּם אֲנֹכִי יָדַעְתִּי כִּי בְּתֵם לְבַבְךָ עֲשִׂיתָ זֹאת וְאָחֲשֶׁךָ גַּם אֲנֹכִי אוֹתָךְ מִחֶטְוֹ לִי עַל כֵּן לֹא נִתְחַיַּךְ לְנִגְעַת אֲלֵיךָ: ופרש"י (ו) ידעתי כי בתם לבבך וגו' – אמת שלא דמית מתחלה לחטוא אבל נקיון כפים אין כאן (הדא אמר משמוש ידים יש כאן):

ל^ה מלכים-א א' ה', קהלת יעקב ערך בני חת. ליקוטים יקרים מהמגיד ממוריטש אות ריט. ולקמן תורה פב תנינא.

ל^ה **אנא אמלוך** הוא בטוי הנזכר בתורת הסוד בעניין הגאווה

לו * תהילים נא יז

לו ברכות ד: תפילה אריכתא

ל^ח **צ"ע מדוע** לא המשיך רבנו את הפסוק "ויתפלל בערך וחייה" הוזה שהרי גם זה מעניין המדובר שישב את התפלה לצדיק כדי שיתפלל גם עליו. ונראה שרוצה להדגיש דייקא את העניין שצדיק בחי' נביא לשון נבי שפתיים שתפלתו שגורה בפיו כפי שהולך ומבאר.

ל^ט **חולין דף ס:** רב אסי רמי כתיב ותוצא הארץ דשא בתלת בשבתא וכתיב וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ במעלי שבתא מלמד שיצאו דשאים ועמדו על פתח קרקע עד שבא אדם הראשון ובקש עליהם רחמים וירדו גשמים וצמחו וללמדך שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים רב נחמן בר פפא הויה ליה הויה גינתא שדי ביה ביורני ולא צמח בעא רחמי אתא מיטרא וצמח אמר היינו דרב אסי:

מ^ו **ענין רש"י על דברים ז' יג – שגר אלפיך – ולדי בקרך** שהנקבה משגרת ממעיה:

מ^א **ניב שפתים** תרגומו ממלל ספון ועיין ב"ק ס. ניב לשון רוח והיינו רוח ממללא תרגום של נפש חיה בבראשית ב' ז'.

מ^ב **ברכות דף לד: משנה** – אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על החולים ואומר זה חי וזה מת אמרו לו מנין אתה יודע אמר להם אם שגורה תפילתי בפי (פס"י) אס סוטה תפלתו כפי צרכיו ואני נכשל, ותמנתי נוצעת מלני אל פי, כל מה שאני חפץ להאריך בתמונתו יודע אני שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטרף. **גמרא** – ... אמרו עליו על רבי חנינא וכו': מנא הני מילי אמר רבי יהושע בן לוי דאמר קרא בורא ניב שפתים שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו.

עוד שם בגמרא – תנו רבנן מעשה שחלה בנו של רבן גמליאל שגר שני תלמידי חכמים אצל רבי חנינא בן דוסא לבקש עליו רחמים כיון שראה אותם עלה לעלייה ובקש עליו רחמים בירידתו אמר להם לכו שחלצתו חמה אמרו לו וכי נביא אתה אמר להן לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא כך מקובלני אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטרף ישבו וכתבו וכווננו אותה שעה וכשבאו אצל רבן גמליאל אמר להן העבודה לא חסרתם ולא הותרתם אלא כך היה מעשה באותה שעה חלצתו חמה ושאל לנו מים לשותות ושוב מעשה ברבי חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה אצל רבי יוחנן בן זכאי וחלה בנו של רבי יוחנן בן זכאי אמר לו חנינא בני בקש עליו רחמים ויחיה הניח ראשו בין ברכיו ובקש עליו רחמים ויחיה אמר רבי יוחנן בן זכאי אלמלי הטיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום כולו לא היו משגיחים עליו אמרה לו אשתו וכי חנינא גדול ממך אמר לה לאו אלא הוא דומה כעבד לפני המלך ואני דומה כשר לפני המלך:

מ^ג **ישעיהו פרק נו (יז) בְּעֵינַי בָּעֵזוּ קִצְפֹּתַי וְאֶבְהוּ הַסֵּתֶר וְאֶקְצֹף וְלֹאֶן שׁוֹבֵב בְּדַרְךָ לְבוֹ:** (יח) דְּרָכָיו רְאִיתִי וְאֶרְפָּאֵהוּ וְאֶנְחֵהוּ וְאֶשְׁלֵם נַחְמִים לֹו וְלֹאֶבְלִי: (יט) בּוֹרָא >נוב< ניב שְׁפֹתַיִם שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרָחוֹק וְלְקֵרוֹב אָמַר יְדוֹד וְרַפְאֵתִיו:

פרש"י – (יט) בורא ניב שפתים – בורא אני לו ניב שפתים חדש כלפי שבאתהו צרה עד עתה והכל קראו עליו תגר יקראו לו שלום שלום:

מצודת דוד – (יט) בורא ניב שפתים – אחדש אני לו ניב שפתים מחודש לא כמו לשעבר שהכל קנתרו אותו בדבריהם כי מעתה כולם יאמרו לו שלום שלום והכפל לחוק:

מצודת ציון – ניב – ענין דיבור כמו ינוב חכמה (משלי י') והוא מלשון תנובות שדי (דברים ל"ב) כי הדבור הוא פרי הלשון: (פירוש בארמית המילה ניב היא שן כמובא בגמרא שקיל ניביה).

מ^ד ישעיהו נו ט

שפתיים בריא, דהיינו **אם שגורה/מ¹⁰ תפילתו בפיו וכו'** דהיינו שהתפלה נשלחת בפיו מהקב"ה אזי יודע שהיא מקובלת, דהיינו שזה הפירוש כי נביא הוא שהוא איש מוכן שאשגר תפלה בפיו בבחי' שכינה מדברת מגרונו:

וזה השב ר"ת הר שדה בית אע"פ שזה אמר הקב"ה לאבימלך על אברהם שקראו הר, שייך לומר הש"ב כי כל בחי' כלולה מכל הבחינות/מ¹¹ דהיינו שבחי' הרב בעצמו מתחלק לג' מדרגות הר שדה ובית/מ¹². **זה רמז שתפילת הצדיק היא בשלימות, שמעלה אותה מבחי' הר ושדה לבחי' בית/מ¹³ כנ"ל/1** דהיינו שלבד ממה שהאבות שלשתם העלות את הפלה מהר לדה ובית זה אחר זה כל אחד בזמו אבל גם כל אחד מהם וכל צדיק וצדיק עבודת תיקון התפלה שלו היא בהדרגה כזו עד שזוכה לשלימות בחי' הבית לפי בחינתו :

עתה יבאר את החילוק בין צדיק האמת הבעל תפלה לכל שאר הצדיקים שאע"פ שהם צדיקים גדולים ועושים עבודות גדולות של סגופים ותעניות לשבר עזות גופם עדיין המרחק בינם לצדיק האמת גדול מאד מאד/מ¹⁴, ובעיקר כי יש ישות וגאווה ועזות הגוף שא"א להפטר ממנה אלא ע"י ביטול לצדיק אמיתי. כמבואר לקמן באות ה'.

רבנו כאן מכנה את הגוף משל לשק ועושה כאן חילוק בין המדות ותאוות רעות שהן מילוי השק ובין אלה שהן נחשבות כחורים בשק עצמו. וצ"ע מה הן המילוי ומה הן החורים שבשק. דלכאורה כיון שהגוף הוא משחא דחויא כמבואר בוהר וממנו עזות הגוף (עיין תורה כב) הייתי אומר שכל הרע הוא מהשק עצמו ולפ"ו אם יש חור בשק לכאורה הוא תיקון והעדר הרע. אבל באמת לא כך משמעות דברי רבנו אלא שהמילוי הם הרע שאפשר לרוקן ע"י תעניות וסיגופים ואילו החורים בשק הם רע שא"א להפטר ממנו בלי ביטול לצדיק.

עוד יש לעיין בזה ואולי אם הגוף הוא שק משמע דהיינו כלי שמטבעו הוא חורים אבל קטנים מאד דהיינו שמטבעו הוא בחסרון אבל חסרון שאפשר להכניעו, והתאוות הם חורים גדולים בשק, והשק הזה נעשה כדי להחזיק בו נפש רוח נשמה והיכן שיש חור שם אין אור הנשמה אלא חסרון של המתאוה לגשם במקום לאור הנשמה. אלא שקשה שתענית מרוקן את השק ממה? הרי לא יתכן שמרוקן מהנשמה ואם הכוונה שמרוקן מהתאוות הרי הן חורים ולא שייך לשון ריקון על חורים.

¹⁰ **ועיין שם** ישעיהו פרק נו בפסוק דלא קאי האדם עצמו אלא על הסובבים אותו שה' יתן להם ניב שפתיים חדש שלא יחלקו עליו עוד.

¹¹ **דהיינו שלוחה** ע"י הקב"ה. ואין הכוונה ללשון שיגרא דלישנא כי שם הכוונה שהלשון מדברת מעצמה מצד ההרגל כמו רגלי איניש ערבין ליה או בחי' רגלי מוליכות אותי לבית המדרש וכן מאמר פוק חזי מאי עמא דבר בפסחים שלא ידעו כיצד להביא סכין שחיטה בפסח שחל בע"ש. והוא עניין הקנאות שאסור שיהיה נפעל מצד השכל או הרגש אלא רק מצד הרגלין בחי' נו"ה דהיינו הקנאות המוטבעת בו בטבע. בחי' ה' צבקות שהוא השם של מדת הקנאות כמבואר בתורה סה תנינא. אבל כאן הכוונה שנשלחת ע"י הקב"ה לפיו. ונקרא כמו שגר אלפיך (דברים ו' יג) עיין פרש"י שם שהנקבה משגרת ממעיה.

¹² **עיין ביאור הליקוטים** – השב ראשי תיבות וכו'. זה נאמר לענין אברהם, כי אף על פי שהוא עדיין עומד בבחינת הר, אבל כל בחינה כלול מכל הבחינות כנ"ל בדבריו הקדושים. גם באחדות פירוש הנגלה והנסתר שבמסלת תורתו הקדושה, תבין יותר בהפלאות דרישתו לזה הכתוב השב וכו', על אודות התפלה [שמוכרח למי שנמצא חולה בתוך ביתו, שהחכם יתפלל ויבקש עליו]. כי בכל זה, יגיע ויכוין גם לפירוש הפשוט שבוה הכתוב, על אודות אבימלך, שהיו כל ביתו בצער וכו', אשר על זה אמר לו השם יתברך, השב אשת וכו', ויתפלל בעדך וחיה. [וזה הקשר מבואר מהנמצא אחר כך בכתיבת ידו עיין שם]:

¹³ **וראיני מפרשים** (מים עמוקים) שכיון שכל אחד מהאבות היה הכנה לבנו שהוסיף תיקון הרי אם לא היה משיב לאברהם שקראו הר לא היה גם יצחק קוראו שדה וכן יעקב, נמצא השב לאברהם כדי שיתפלל ויתקן את התפלה לבחי' הר ועי"ז יוכל יצחק לתקנה לשדה ויעקב לבית.

¹⁴ **צ"ע** הרי פסוק זה נאמר לאבימלך על אברהם אבינו שמבואר לעיל שלא ידע להעלות את התפלה מהר לשדה ובית. אבל צריך לומר כפי שיתבאר יותר לקמן שכל כח התפילה בכל מדרגה הוא עד כמה יודע להעלות בליבו את התפלה מהר שדה לבית ממילא בכל מדרגה זה שייך ותמיד אפשר יותר ורק כלפי יצחק אזי אברהם ידע פחות לעלותה מהר לשדה אבל כלפי העולם בודאי אם התפלל הרי שידע.

¹⁵ **נראה** ממה שרמז בדבריו "השב" את הטעם ל"השב" דהיינו כי הוא הוא יודע להעלות את התפילה מהר ושדה לבית, משמע שזה חלק מעצם כח התפילה שלו, ולא דבר חיצוני נוסף לכוחו להתפלל.

¹⁶ **הטעם** כי החילוק בין צדיק האמת לצדיקים אחרים הוא בחי' הנ"ל של החילוק בין יעקב לאברהם ויצחק כי אברהם ויצחק התחילו את הגילוי לכן לא שייך היה אז יעקב אבל אחרי שיש יעקב בעולם אזי אפילו הצדיקים הגדולים ביותר הם עדיין בבחי' צדדים כלפיו שרק הוא הבריה התיכון העולה עד שער הנ' וכל מעשיו רק לשם שמים אבל בכל האחרים יש תערובת לכן לא יכולים שתיהיה עבודתם שלימה בלעדיו. וזו הטעות של רוב הצדיקים כדמצינו בזמן משה רבנו שהיו צדיקים עצומים ורק בגלל שלא התבטלו למשה רבנו לא הצליחו לבטל הישות מעצמם לגמרי והמעט הזה גרם להם נפילה עצומה למחלוקת על הצדיק

ואולי יש לחלק בין תאוות אכילה שהיא מילוי הבטן שמתרוקן ע"י תעניות לשאר תאוות שהן חורים בשק עצמו וצ"ע.

ויותר נ"ל כי התאוות הן חסרון וההולך אחר תאוותיו כממלא חסרונותיו בדבר שמהותו חסרון, נמצא שהוא מלא תאוות שגורמות לגוף שלו הרגת חסרון, וצדיק שמשדל לרוקן גופו מתאוות באמת מרוקן את גופו גם מהרגשת החסרון שהן גורמות נמצא שמרוקן את השק ועי"ז גם סותם את החורים שבו. אבל המילוי האמיתי הוא הארת האמת בחי' דעת קנית מה חסרת והעיקר ע"י הצדיק/י¹¹ וכשחולקים על הצדיק אזי אע"פ שעושה תעניות וסיגופים אבל אין לו תחליף מילוי אמיתי ולכן נשאר חסר והמשל לזה הוא שק עם חורים.

אבל אלו הבעלי גאווה, הם יי מעכבים תאוותו של הש"י. ואינם מבקשים מצדיקים שיתפללו עליהם, כי חושבים שהתענו וסיגפו/י¹² את עצמם, ובוזה הם צדיקים. אבל האמת אינו כן/י¹³, כי כל התעניות שהתענו אין זה אלא למשל כמו שק שיש בו חורים הרבה, וכשמריקים את השק/י¹⁴, אעפ"כ נשארו בו החורים/י¹⁵ והתענית היא רק הרקת הגוף מהתאוות הנמצאות בו/י¹⁶ ולא תיקון הגוף מחורי הגאווה ותאוות כבוד וישות שבו, שמבואר לקמן שא"א לשבר אלא ע"י ביטול לצדיק אמיתי, והגוף נקרא שק, כמאמר התנא {שבת קנב}. שינא שרי שקך שנון התר שקך, פרש"י פתח פיך [יט]/י¹⁷ משמע שהפה פתח הגוף שנקרא שק/י¹⁸. ואם התבוננו בעצמן, היו רואים, אחר כל התעניות, עדיין נשארו אצלם כל תאוותם קשורים בשקם, היינו בגופם/י¹⁹. ולא תאוותם בלבד נשאר קשור בגופם, כ"א גם תאוות אביהם שיש אצלם

¹¹ **כי הנשמה הוא אור** האמת שצריך חלון נקי להאיר דרכו כמבואר בתורה ט' צהר תעשה לתיבה והגוף הוא כמו תיבה והצהר היינו חלון להתקשר דרכו להש"י זה הצדיק ומי שחולק על הצדיק ורוצה לסמוך רק על בחי' הצדיק שיש לו אזי החלון שלו עכור כי לא זכה כמו הצדיק לזככו ולנקותו מכל גאווה

¹² בתשכט נמחק

¹³ **שמעתי** בשם רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל שאמר סיגוף באידיש סי גוף, דהיינו זה גוף, ולכן כשעושה עיקר מהסיגוף ולא כהיכי תמצי להכין את הגוף לקבל אור אמת מהצדיק אזי נשא עם גוף.

¹⁴ **ובאמת צ"ע** מדוע לא מועיל להם התענית הרי כמה מעלות טובות ותועלת גדולה מבואר שיש בתענית בכמה מקומות והריצ"ח (ג-38) ביאר עפ"י המתבאר שם בתורה נ' שתפילה בבחי' כל עצמותי תאמרנה שאו בחי' אריה נחית לקבלה זו תפילה שהמכוון בה זה הדיקות והביטול לרצון ה' בחי' דיבור בכל ליבו היוצא מתוך עצמו ממש בחי' עצם השואף להתדבק בעצם האמיתי והעיקר שזה תלוי בו זה בתיקון הברית לאפוקי מתפילה בבחי' כלבא נחית שהיא שכל כוונתו למלאות חסרונו ותועלת עצמו שנובע מחסרון בתיקון הברית והכא נמי אבימלך רצונו למלוך מראה שהולך אחר תאוותו וגם התענית היא היכי תמצי להתגאות (ולעשות מופתים) ולא לבטל גשמיותו כדי שיוכל לבטל רצונו העצמי לרצון האמיתי לכן העיקר חסר מן הספר כי באופן כזה לא מועיל תענית ואולי אף מויק כי מתגאה יותר וזה שייך בכל המדרגות כי רבינו כאן מדבר אפילו בצדיק גדול אבל לא כל כך כמו צדיק הדור אזי כלפיו הוא עדין בחי' אבימלך וכל שכן במי שממש בגלוי רוצה כבוד ואפילו רק לא בורח ממנו

¹⁵ **המשל צ"ע** אם יש בו חורים הרבה מדוע אינו מתרוקן מעצמו.

¹⁶ **צ"ע מאי אעפ"כ?** היכן מצינו שק עם חורים שמרוקנים אותו ממה שבתוכו אזי כבר אין בו חורים.

¹⁷ **אולי גם** כי התיקון הוא לא כל כך במה שלא עושה, כמו ביגיעה שמשקיע במה שכן עושה כמבואר בשיחות הר"ן קע. עיין לקמן.

¹⁸ תרגום - שנון, התר שקך

¹⁹ **שבת דף קנב.** תנא משמיה דרבי מאיר דוק בככי ותשכח בניגרי שנאמר ונשבע לך ונהיה טובים ורעה לא ראינו אמר ליה שמואל לרב יהודה שינא שרי שקיך ועייל לחמך עד ארבעין שנין מיכלא מעלי מכאן ואילך משתי מעלי. פרש"י שרי שקיך - פתח פיך. ועי"ש בן יהוידע.

דהיינו שהפשט עפ"י רש"י שזרו לוקיים דבריו והוסיף לו שכל זה עד ימי הזקנה דהיינו גיל ארבעים.

וצ"ע איך לומד רבינו ששקיך הוא הגוף ואולי כוונתו לבאר למה כינה את הפה שק כי רוצה לומר שפתח הגוף הוא הפה וזהו שרי שקיך היינו פתח פיך. ולעניין שלנו אולי רוצה לרמוז כי אחרי הכל עדין צ"ע למה כינה את הגוף שק ולא בשם כלי שמחזיק גם נוזלין ואולי שרי שקיך - רמו לו שיתיר את התאוות הקשורות בגופו ורק אז יאכל לחם.

עוד כל הסוגיא שם קצת תימה שצריך לזרו על אכילה הרי רוב העולם אוכלים מתאוות אכילה ולמי מדברים שם לזרוזו על אכילה כדי שלא יחלש בהליכתו ואולי זה כוונת רבינו שרבי מאיר דיבר לאדם שעושה תעניות ושמואל רמו לרב יהודה שהתעניות לא מועיל לתקן את הגוף מלהיות שק.

²⁰ **בתורה יט ותורה לו** בארנו שלשון כל אומה היא ביטוי למדה רעה שמחיייה אותה.

²¹ **צ"ע אם תענית** לא מועיל מה כן מועיל הרי בוודאי ראש וראשון להחליש עזות הגוף הוא תענית וכן בכל סוגי כפרת עוונות תענית היא התיקון לכל עוון כך וכך מספר תעניות ואפילו בדורות חלשים יותר לא פטר הבעש"ט למי שלא תיקן נפשו עיין בעש"ט בראשית אות קעג ומקור מים חיים אות קמט - מי שלא תיקן נפשו כראוי צריך סגופים גם לפי הבעש"ט.

עוד מבואר בשיחות הר"ן (העתק מחיבורו של רבי' גלינסקי נ"י) שרבינו - עוד קודם היותו בן עשרים, היה מתענה שבועות שלמים, לפעמים אף שני שבועות רצופים (בהפסק שבת שבו אסור מן הדין להתענות); והיה מתענה 18 שבועות בשנה! (שם ס"ט. וע"ע בשיחה"ר סעיפים:

משעת ההולדה, מחמת שלא נתקדש אביו/ג' בשעת זיווג [סד] כי האב ממשיך כפי התקדשותו בזיווג לבוש לנשמת בנו שמסייעת לו בעבודת ה' כמבואר בכהאריז"ל/ס"ה ובעיקר בהכנעת התאוה

ק"ס, ו-קס"א; שיש"ק ח"ב קס"ד); ואף כאשר כבר היה אוכל קשה היתה עליו האכילה, עד כי הוצרך להסיח דעתו מן האכילה, וע"כ היה נוהג לדבר עם אנשים בעת אכילתו, בכדי שלא ירגיש את טעם האכילה. (שיח"ה"ר סעף קע"א)

ואולי עפי' המבואר בשיחות הר"ן קע צ"ל שהתענית מועיל רק כפי היגיעה במה שכן עושים כי תענית היא שב ואל תעשה מכוני החומר אבל לא מבטלו אלא שכשאת מה שכן עושה בעבודת ה' עושה ביגיעה גדולה. ומסירות נפש. וכן כשכל מגמתו לזכות לשפלות וגם בורח מן הכבוד.

עיי"ש סימן ק"ע – פעם אחת שאלתי אותו מדוע כמה יראים התיגעו בעבודת ה' הרבה מאד (שקורין האריווין) וְאֵף-על-פי-כן לא הגיעו למדרגת הצדיקים הגדולים. השיב בפשיטות מסתמא לא התיגעו כל כך. וְאֵמַר בְּזֶה הַלְשׁוֹן: מִן הַסֵּתֶם הַאֲבָן וַיֵּא נִיט גִּיהָאֲרִיּוֹעַטְסִכְפִּי הַנְּרֵאָה לֹא עָבָד, כִּי הַכֹּלֵל, שֶׁעָקַר הוּא הִיגִיעָה וְהַכֹּל "לְפִי רַב הַמַּעֲשֶׂה"

עוד עיי"ש סימן קעא – שָׁמַעְתִּי מֵרַבִּי יוֹדֵל זֶכַר צָדִיק לְבָרְכָה, שֶׁאָמַר שֶׁשָּׁמַע מֵרַבֵּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבָרְכָה, שֶׁהִתְפָּאֵר שֶׁהוּא חָדוֹשׁ גָּדוֹל בְּעֵינָיו שְׁבִירַת תְּאוֹת שְׂאִישׁ רַךְ בְּשָׁנִים כְּמוֹתוֹ: יִשְׁבֵר לְגַמְרֵי כָּל כֶּף כָּל הַתְּאוֹת – זֶה הַדְּבָר לֹא נִמְצָא כָּלֵל. כִּי נִמְצָאִים כְּמָה צָדִיקִים שֶׁיָּצְאוּ מִן הַתְּאוֹת אֲבָל לֹא יָצְאוּ לְגַמְרֵי עַד עֵת זְקֻנָתָם וְתַפְס לְדַגְמָא כְּמָה צָדִיקִים גְּדוֹלִים, וְאָמַר שֶׁיּוֹדַע שֶׁלֹּא יָצְאוּ מִן הַתְּאוֹת עַד אֲשֶׁר בָּאוּ בְּשָׁנִים. אֲבָל אִישׁ רַךְ בְּשָׁנִים כְּמוֹנֵי בִימֵי הַנְּעוּרִים וְהַיָּלְדוּת מִמֶּשׁ יִשְׁבֵר כָּל הַתְּאוֹת כָּל כֶּף כְּמוֹנֵי, זֶה אֵין נִמְצָא כָּלֵל. וְעַן לְעֵילֵסִי שְׁבִימֵי יְלֻדוֹתוֹ מִמֶּשׁ קָדָם שֶׁהָיָה בֵּן עֶשְׂרִים שָׁנָה כְּבָר שְׁבֵר וּבִטֵּל לְגַמְרֵי כָּל הַתְּאוֹת בְּתַכְלִית הַבְּטוּל. וְהַתְּחִיל לְסַפֵּר אֶז אֵיךְ הוּא רְחוֹק מִכָּל הַתְּאוֹת. וְאָמַר, שֶׁלְּאֲכֹל נִמְאָס אֲצִלוּ לְגַמְרֵי וְכִשְׁבָּא לֹא עַת הָאֲכִילָה קָשָׁה וְכָבֵד עָלָיו מְאֹד, וְכִשְׁנֹכַר מִה שֶׁנַּעֲשֶׂה מִן הָאֲכִילָה נִמְאָס עָלָיו מְאֹד לְאֲכֹל וְהוּא מְכָרָח בְּעַת הָאֲכִילָה לְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ. וְעַל כֵּן הוּא מְדַבֵּר לְפַעְמַיִם בְּשַׁעַת אֲכִילָה בְּדִי שְׁיוּכֵל בְּהַסָּח-הַדַּעַת לְחַטָּף אֵינֶה מַעַט אֲכִילָה לְתוֹךְ גּוֹפּוֹ בְּשִׁבְלֵי קִיּוּם הַגּוֹף כִּי קָשָׁה וְנִמְאָס מְאֹד עָלָיו הָאֲכִילָה סֵב בְּשִׁבְחֵי הַר"ן סִימָן כ"א כְּתִב "וְכִפִּי הִנְרֵאָה מִדְּרִיּוֹ הִיָּה שֶׁאֲחַר כֵּךְ הִיָּה לוֹ כַח לֹא אֲכַל בְּקֻדוּשָׁה בְּלִי תַאוֹה כֹּל אֲפִילוֹ אִם הִיָּה אוֹכֵל הַרְבֵּה וְכוּ" וְכֵן עָלָיו הַתְּאוֹת מִשְׁגָּל בְּזֶה אֲנִי חָדוֹשׁ נִפְלָא וְכָבֵד מְבָאֵר מְזֶה בְּמָקוֹם אַחֲרֵי סֵב בְּשִׁבְחֵי הַר"ן סִימָן טו' וְיִגְדֵל עוֹצֵם מַעַל קְדוּשָׁתוֹ בְּשִׁבְרֵי הַתְּאוֹה הַכֹּלֵלִית שֶׁהִיָּה כּוֹלֵלֵת כֹּל הַתְּאוֹת רַעוּת אִי אֲפִשֵׁר לְבַאֵר וּלְסַפֵּר.

ס"ו מדוע נקט אביו וליקא ולא גם אמו עיין שער הגלגולים – סוף הקדמה י' – עוד נדבר בענין הבנים הנוטרים מן האב, דע, כי בהיות האיש מודווג עם אשתו להוליד בנים, הנה מכח האב נמשך בחי' אור מקיף בן, ומכח האם נמשך בן ג"כ בחי' אור פנימי. והנה אפשר שבעת זווגם יתקדשו עצמם שניהם בכונות מצוה וקדושה. או יהיה כונת שניהם שלא לשם מצוה, אלא להנאת עצמם ולרעה. או יהיה כונת האב לטובה והאם לרעה, או להפך. ואמנם אם שניהם נתכוונו לדבר מצוה, יהיה הולד ההוא צדיק גמור באור המקיף ובאור פנימי. ואם שניהם נתכוונו לרעה, יהיה הבן ההוא רשע גמור באור מקיף ובאור פנימי. ואם האב נתכוון לטובה, ואמו לרעה, או יהיה אור המקיף של הבן צדיק, ואור הפנימי, רשע. ובהמשך הזמן יכוף המקיף את הפנימי, ויהיה צדיק גמור, לפי שהמקיף כולל בתוכו את הפנימי, ומהפכו לזכות. ואם האב נתכוון לרעה והאם לטובה, או המקיף רע והפנימי טוב, ובהמשך הזמן יכוף המקיף הרע את הפנימי הטוב, ויהיה רשע גם הוא: **והנה אם תרצה לידע, מי גובר בו, כח האב או האם, תוכל להכיר זה כפי קלותו של הבן או כבדותו, לפי כי האור הפנימי מוגבל, ואינו יכול להתנועע. אבל האור המקיף מבחוץ, מתנועע, ומניע את האדם למקום שהוא חפץ. ונמצא כי אם תראה איזה אדם קל כנשר ורץ כצבי בכל מעשיו, ומדיר במלאכתו, נמצא שגבר עליו אור המקיף אשר מכח אביו. ואם הוא עצל וכבד התנועה, יורה תגבורת אור הפנימי בו מצד האם, והכל כפי משיהם. רוצה לומר, כי אם האב נתכוון לשם מצוה בעת התשמיש, הנה הבן הזה יהיה מדיר במלאכת שמים, וגדול מאד בתורה. ואם אביו נתכוון להנאת עצמו, יהיה הבן הזה מדיר במלאכת העה"ז. וכן להפך אם יהיה כבד התנועה, אם אמו נתכוונה לשם מצוה, יהיה עצל במלאכת העה"ז. ואם לא נתכוונה לשם מצוה, יהיה הבן עצל במלאכת שמים: **ובזה תבין טעם כי נמצאים לידים קטנים חריפים לא יוכלו השקט, ויש ילדים עצלים כבדי התנועה מאד: וז"ס עשאל אחי יואב שהיה קל ברגליו עד לאין תכלית, כנודע לרז"ל (שמואל ב' ב') שהיה רץ על ראשי השבלים ולא היו נכפפים, ובודאי אין מדרש חז"ל יוצא מידי פשוטו ממש, והענין מובן עם הנוכח כי כל בחינתו היתה, מתגבורת כח האב, ולא היה בו כח האם כלל, וגדל בו אור המקיף לגמרי, והיה מעופפו באויר:****

ס"ז לקוטי תורה להאריז"ל – פרשת וירא. ושער הגלגולים – סוף הקדמה י' שם מבואר שמהאם מקבל לבוש אור פנימי ומהאב לבוש אור מקיף ולכן אע"פ ששניהם צריכים להתקדש ביחוד אבל העיקר הוא מה שמתקדש האב דייקא כי עם הזמן המקיף מתגבר על הפנימי ומתקן אותו.

ס"ח לקוטי תורה להאריז"ל – פרשת וירא – לפעמים נשמת אדם גבוה לאין קץ ובא להיות בנו של אדם נבזה ושפל בקצה המדרגות ואיך יהי' חייב בכבודו, אך הענין מובן עם מ"ש כי אין לך אדם שאין לו נשמה מלובשת נפש דעצמות אביו ואמו וכל המצות שהוא עושה הוא הכל ע"י אותו הלבוש שירש מאביו ואמו ולבוש זה מסייעו לעשות מצות כשהוא אינו יודע לעשות שהוא קטן ובפרט כשהוא מגולגל כי עונותיו אינן מניחין לו לעשות מצוה וצריך סעד לתמוכו מזה הלבוש וכן אם היא נשמה חדשה ולא הורגלה להיות בעה"ז באופן כי המסייע אינו רק זה הלבוש ואפי' השפע שנותנין לו מן השמים הוא ע"י הלבוש הזה וזהו ענין שותפות האדם ואשתו בבניהם. ואמנם בזה תבין למה החמירה תורה לאדם להתקדש עצמו בשעת תשמיש והוא שאם יקדש א"ע או ימשיך בנשמה לבוש קדוש אשר על ידו יוכה לעבוד השם ואע"פ שהיה נשמה גדולה צריכה אל קידוש אביו בשעת תשמיש שאל"כ אדרבה יהי' זה הלבוש מויקל לו דוגמת היצה"ר נמצא אם הבן יחטא נחשבים עונותיו אל אביו. עכ"ל.

משמע שגם מי שלא תיקן עצמו יכול להוליד בנים מתוקנים כפי שיקדש עצמו בזיווג זה קצת תימה. כיון שההולדה כפי המח שממנו באה הטיפה לכאורה צריך לשנות את מוחו

ובתורה יד מבואר שלא רק בזיווג אלא גם בסמוך לו עכ"פ באותו היום שקדם לו. ובפרט באכילה.

מאידך עיין פרשת וישלח בראשית לה ח' בפרש"י הטעם שלא נתפרסם מיתת רבקה שלא יקללו כרס שיצא ממנו עשו (מבואר ברמב"ן עפ"י מדרש כי רק עשיו הלך אחר מיטתה לקברה) והקשה שם הגור ארי-ה למה תלו רשעת עשו באמו ולא באביו דלא העלימו מיתת אביו אדרבה נכתב בפירוש שגם עשיו קבר אותו והירץ עפ"י נדה לא. שאמו נותנת אודם ואביו לובן והאודם הוא הבשר דהיינו החומר שממנו הפחיתות. ובשבילי אמונה ג' ב' ביאר יותר שהאודם הוא הדם עור בשר לב כבד ריאה מרה טחול וכו'. **גם עיין פרס יוסף עה"ת ויקרא כד יא – אות קכב) עה"פ ושם אמו שלומית (כ"ד, י"א). עיין פרס יוסף במילואים (וירא דף ש"ב ד"ה יש לפרש), ובתוספת ברכה [אמור כ"ד, י"א עמוד רכה ד"ה ושם אמר] כתב מה שמיחס לאמו, י"ל עפ"י ירושלמי חגיגה (פ"ב ה"א) שסיבת אלישע (אחר) שיצא לתרבות רעה שהיה מניק מאמו, וכן ירבעם בן נבט וכתוב [מלכים א' ט"ו, ב] שם אמו מעכה ובפסוק י"ג**

הידועה/סו ומדת הגאווה שהן בחי' אחת/סו. **גם זה קשור בגופם עדיין. ובודאי אלו היו רואים את כל זה. חרדה גדולה היה נופל עליהם, כי היו רואים איך הם עומדים במדרגה פחותה ושפילה** כי באמת אע"פ שמכנה אותם רבנו אבימלך אבל כוונתו לעובדי ה' יראי שמים גדולים וצדיקים ורק תאוות הכבוד וגאווה לא נותנת להם להאמין בצדיק ומשכנעים עצמם ואחרים שהוא לא צדיק ובוה מפסידים תיקון עצמם :

עד כאן דיבר על אבימלך שבכלליות הם הצדיקים החולקים על הצדיק אמת. ועתה מבאר כיצד זה רמוז בתורה בבני יעקב ויוסף הצדיק. במעשה מספרת התורה שחזרו האחים ממצרים לביתם עם שקים מלאים באוכל וכשרוקנו אותם מצאו איש צרור כספו בשקו, דהיינו שיוסף הצדיק החזיר להם את כספם ששילמו לו על האוכל שקנו ממנו. ורבנו אומר שרמוז בזה כל הנ"ל דהיינו שריקון השקן רמוז לתענית שמרוקן את התאוות אכילה מגופם אבל תאוות ממון דהיינו צרור כספו לא הצליחו לרוקן ע"י התעניות ומשמע שאת התאוות ממון הניח אצלם יוסף הצדיק ולכן לא הצליחו לרוקן זאת לבדם בלי הצדיק. עוד מסופר שאחרי שרוקנו את השק ראו המה ואביהם ומבאר רבנו שהכוונה שנשאר בגופם נוסף לתאוות עצמם הנ"ל גם תאוות אביהם דהיינו שהיה איזה הרגשת גשמיות בזיווג שפגם בלבוש שמקבל הוולד מאביו, וכשראו זאת האחים נפלה עליהם יראה וחרדה "ויאמר להם אביהם" מבאר רבנו שזו התוכחת של שכלם שהוכיח אותם כשראו שעדיין איש צרור כספו דהיינו תאוות ממון (מיוסף הצדיק) קשורה בהם ותאוות ניאוף (מאביהם), כיצד יתכן שהם רוצים למלוך כשהם בכזו מדרגה שפלה, "אותי שיכלתם" דהיינו כי ע"י הגאווה נסתלק מכם השכל, ועוד גם "ויוסף איננו" דהיינו אין לכם בחי' תיקון המעוות "ושמעון איננו" דהיינו שאתם לא שנואים כי אתם לא ראויים להוכיח בני אדם ואת בנימין תיקחו דהיינו ועם כל החסרונות האלו אתם עדיין מתגאים, "עלי היו כולנה" דהיינו שבגלל הגאווה הנפולה אני השכל חסר.

ובאמת צ"ע כיצד יתכן שקבלו תאוות צרור כספם מיוסף הצדיק ולא הצליחו לרוקן אותו משקם. ואולי כיון שחלקו עליו ולא האמינו בו לכן בזה בעצמו עוררו אצלם פגם הברית שהוא הגורם לתאוות ממון כמבואר בלק"ה (קדושין ג' ג') ולכן גם את תאות אביהם לא תיקנו, דהיינו דייקא את שתי התאוות האלה לא הצליחו לרוקן ממון וגאווה וכבוד שהן קשורות זו בזו.

וז"פ (בראשית מב) ויהי הם מריקים שקיהם, והנה איש צרור כספו בשקו,

דהיינו **אחר כל התעניתים שהוא הרקת השק, בחי' הגוף, עדיין והנה איש צרור כספו,**

שקשור וצָרור כספו ותאוותו, בשקו וגופו רוצה לומר שהאחים כשהגיעו לבית אביהם רוקנו את השקים רמוז לתענית וסגופים שעשו כדי לבטל התאוות מהם, דהיינו את כל התאוות שהביאו עמם ממצרים, ומצאו שם גם תאוות שיוסף הצדיק הוסיף להם, ואת כל התאוות רוקנו מהשק, חוץ מהתאוות ששם להם

הצדיק, את זה לא הצליחו לרוקן מהשק שלהם: **ויראו את צרורות כספיהם המה**

ואביהם, היינו לא די שראו שנשאר בהם צרורות כספיהם, שהוא תאוות עצמן, כ"א גם

המה ואביהם, היינו התאוות של אביהם/סו, גם המה לא נפלו מהם/סו דהיינו כנ"ל את כל

שהיתה עובדת עבודה זרה: **ובירושלמי כלאים** (פ"א ה"ז) דחוטא מקללים אמו ארורים השדים שהניקו את זה, כי מידות טובות או רעות באות מכח האם. **וכן מבואר בתורה א'** תנינא שהיונק מאשה חצופה נעשה בו טבע רע. וצ"ע אולי ע"כ מצד האישה תלוי בהתקדשות בזיווג אבל מצד האשה לא יועיל וע"כ אמרו חז"ל פסחים מט. לעולם ימכור כל אשר לו ויקח בת ת"ח כי מסתמא טבעה טוב.

^{סו} **עיין לק"ה שחיטה** הלכה ד אות טו (עפ"י תורה לו) וְעָקַר הַמִּלְחָמָה שְׂבִין הַנְּפֹשׁ וְהַגּוֹף הוּא בְּתַאֲוָה זֹאת, פִּי הַבְּרִית קָדֵשׁ הוּא צְנוּר שְׂדֵרֶךְ שֶׁם יוֹצֵאִין כָּל הַנְּפֹשׁוֹת, פִּי עָקַר הַהוֹלְדָה עַל יְדוֹ. וְמִי שֶׁזֶכֶה לְהַתְקַדֵּשׁ בְּזוּיָגוֹ כְּרֵאִי, אֲזַי מוֹלִיד הוֹלְדָה קְדוֹשָׁה. בְּאִפְסוֹן שֶׁתִּתְגַּבֵּר הַנְּפֹשׁ עַל הַגּוֹף וְכֵן לְהַפְּךָ חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן שֶׁם עָקַר הַמִּלְחָמָה, פִּי־דוּעַ.

^{סו} **גאווה וניאוף** בחי' אחת מבואר בתורה קל ובתורה יא אות ג'. ובלק"ה קדושין ג' ג' מבואר שגם תאוות ממון קשורה לזה דהיינו צרורות כספם. וכבר נתבאר לעיל שאבימלך שקוע בתאוה כמ"ש אשב אשת האיש דהיינו שלקח את שרה בגלל תאוות ניאוף. ודייקא בשתי מדות אלה הוא לעומת הצדיק שמתוקן דייקא בברית ובענוהו.

^{סו} **צ"ע דמשמע** שיעקב אבינו לא התקדש כראוי בשעת עיבורם וזה תמוה מאד לומר על בחיר האבות שמתנו שלימה. ואולי אולי לפי גודל קדושתו של יעקב אבינו לא היה הזיווג שלם בשלימות האהבה אלא עם רחל אבל באחרות היה דק מן הדק איזה חסרון של בחי' בני שנואה או תמורה שנחשב לאיזה בחי' חוסר התקדשות לפי בחי' וצ"ע. פי' כי בנדרים כ: אמרו שבני תשע מידות (אסנת"ת משגעת"ח) כגון בני תמורה ובני שנואה וכו' עליהם נאמר המורדים ופושעים בי, דהיינו שנולדים עם מדות פגומות. ואולי גם בבחי' דקה מאד מאד בזה היה אצל יעקב ולא היה השפחות איזה חסרון דק (וכעין זה מצינו בכהאריז"ל שער הפסוקים - פרשת מטות עה"פ ויאמרו אם מצאנו חן בעיניך יתן וגו': טעם שראובן וגד וחצי מנשה בחרו נחלה בחי"ל כי היה בהם בחי' בני תמורה עיי"ש) (ואם טעיתי הריני וכבר חזרתי בי)

עוד אולי אולי הכוונה למדרש אפילו חסיד שבחסידים אחר החטא א"א להולדה בלא קצת חימום התאוה. עיין ויקרא רבה יד ה' וילקוט שמעוני תהלים נה רמז תשסה אפילו חסיד שבחסידים וכו' (ועיין פוקד עקרים אות ה' דהיינו עטיו של נחש) אלא שגם זה קשה לומר לפי המבואר בלק"ה

התאוות הצליחו לבטל לבד מהתאוות שהניח אצלם הצדיק יוסף והתאוות שיש להם מאביהם יעקב. משמע ששני סוגי תאוות אלה הם התאוות (ממון) וגאוה (וניאוף) שא"א לרוקן אותן בלי הצדיק. **וזהו וייראו כי חרדה נפלה עליהם, ואזי לא היו רוצים להשתרר ולמלוך** אולי אפ"ל שכיון שחזרו אל אביהם יעקב עי"ז התעוררו לרוקן את השק ועי"ז התעוררו לראות היכן הם אוחזים בכל התאוות ובזכות יעקב אביהם חזרו בתשובה והבינו את מדרגתם באמת וצ"ע מדוע כשראו את יוסף לא זכו לזה, ואילו כשחזרו לאביהם כן ראו ועוד מדוע רק אחרי שהיו אצל יוסף שהוסיף להם תאוות (צרור הכסף) רק אז כשראו את יעקב אביהם פתאום ראו היכן הם אוחזים באמת :

וז"פ ויאמר להם יעקב אביהם אותי שכלתם יוסף איננו וכו', זה רמז על תוכחת השכל. כי השכל מוכיח את הבעלי גאוה הרוצים להתגדל אולי הכוונה שאחרי שהיו אצל יוסף הצדיק גרם להם שכשחזרו וראו את יעקב אביהם שהוא נקי מתאוות עד שזכה בשלימות לגלות האלוקות עד לבחי' בית דהיינו גם לרחוקים ביותר האיר בהם אורו של אביהם וראו כנ"ל היכן הם אוחזים באמת שיש תאוות שאין בכוחם לבטל ועי"ז נכנס בהם יראה ולא רצו למלוך כי עי"ז התעורר שיכלם להוכיח את עצמם. **כי יעקב הוא בחי' השכל /ע"ן ע"א**, כמו שתרגם אונקלוס (בראשית כז) **ויעקבני וחכמני. וזה אביהם, כי אב בחכמה [ע"ן]** אולי רוצה לומר שהיתה תוכחה כפולה של יעקב ואביהם מצד בחי' יעקב ומצד החכמה/ע"ן וצ"ע כי השכל בעצמו אומר להם שתי פעמים שבגלל גאוותם נסתלק וא"כ כיצד הוא מוכיח אותם, על כן צריך לומר שמדובר בשכל הנקנה שלא מסתלק ועיין תורה כא אות ח"ע/י שבאמת השכל שבבחי' יעקב אע"פ שהוא חכמה הוא בחי' ראשית ועיבור ולא שכל

(כבוד אריא ד' א) שזה רוב העולם אבל יש צדיקים שהולדה שלהם בלא תאוה כלל. **ועיין שיחות הר"ן** יז שאצל הצדיק הזיווג הוא יסורים כמו מילה ממש. ואולי הכוונה למה שכל נשמה בהכרח שתרד דרך התאוה לעולם הזה כמבואר בלק"ה (מנחה ד' כ) וכנ"ל שאפילו חסיד שבחסידים וכו', נמצא אע"פ שליעקב לא היה תאוה אבל מדרך ירידת נשמות בהכרח שידבק בהם תאוה זו והיו צריכים לבטל אותה ולא הצליחו ומה שזה נקרא שלא התקדש בזיווג, באמת זה לא כתוב על יעקב אלא בכלליות על מי שהוא אבימלך שמסתמא הגאוה הזו היא כי לא התקדש אביו כראוי. ולכאורה עפ"י המבואר בוהר פרשת תצא דף רע"ו ובתקונים ד"ן והאריז"ל (ע"ן חיים שער מט פ"ה) על אסתר שידעה ע"י שם המפורש להפריד היצה"ר שידה ממנה שיתלכב בדמותה וילך אל אחשוורוש והשידה היא שהיתה עם אחשוורוש, הכי נמי צדיק יכול להפריד גופו מנשמתו וכאילו לא להיות שייך לעצם גשמיות המעשה. אלא שצ"ע, אם זה לא גורם איזה פגם בוולד מה שנולד ע"י שידה או אדרבה תמיד זה על ידה אלא שהם הפרידו וצ"ע יותר נראה שאסתר הפרידה ע"י שם המפורש ואילו צדיק מפריד רק מחשבתו מהמעשה והכלל היכן שאדם חושב שם הוא נמצא, אלא שא"כ צ"ע מדוע מרגיש יסורין.

ט **תאוות אביהם.** לכאורה צ"ע אע"פ שהיו בכח אבל הצליח להכניע אותן, ומדוע לא יצליחו גם בניו כמוהו, דהיינו מגוע לא יקבלו ממנו את הכח להכניעם כמו שמקבלים ממנו את התאוות עצמן. ונראה לומר הטעם כיון שאדם יורש מאביו רק מידות אבל לא דעות כמבואר בדרשות הר"ן דרוש חמישי בביאור הטעם שיצחק אבינו בחר בבנות לבן לבנו לא בבנות הכנענים כי לבן היה עובד ע"ז אבל לכנענים היו מדות פגומות וזה עובר בירושה. וכן מבואר בכלי יקר בראשית כד ג'. לכן מה שאצל האב בבחי' שכל הנקנה אזי יורשים הבנים אבל מה שעדיי נמצא בכח רק לא בפועל בגלל שהצדיק מצליח להתגבר מכח הדעת בזה הבנים ירשו את התאוה בלא הדעת. ובוה ראיתי בשו"ת משנה הלכה לרבי מנשה קלין ז"ל שם נשא ונתן עם הסטיפלער ז"ל בנושא החיתון עם בעלי תשובה, וכתב שם שהחשש אפילו בעל תשובה בעל מדות טובות כיון שהוא הצליח להתגבר עליהן אבל הבנים ירשו את מדותיו הפגומות בלא שירשו את הכח להתגבר עליהן.

ע **עיין בתורה א' – כי איש הישראלי צריך תמיד להסתכל בהשכל, של כל דבר, ולקשר עצמו אל החכמה והשכל שיש בכל דבר, כדי שיאיר לו השכל, שיש בכל דבר, להתקרב להשם יתברך על ידי אותו הדבר. כי השכל הוא אור גדול ומאיר לו בכל דבר, כמו שכתוב (קהלת ח): "חכמת אדם תאיר פניו". וזה בחינת יעקב. כי יעקב זכה לבכורה שהוא ראשית, שהוא בחינת חכמה. (תקונים תקון י"ד, זהו משפטים קכ"א). כמו שכתוב (תהלים קי"א): "ראשית חכמה". וזה בחינת (בראשית כ"ז): "ויעקבני זה פעמים". ויתרגום אונקלוס: ויחכמני, וזה בחינת שמש. כי השכל הוא מאיר לו בכל דבר, כמו השמש. וזה בחינת (משלי ד): "וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום". וזה בחינת חית לשון חיות (א). כי החכמה והשכל הוא החיות של כל דבר, כמו שכתוב (קהלת ז): "החכמה תחיה" וכו'.**

כא עיין תורה א'

עב * מגילה יג. וגם בראשית רבה צ' ג' וזהו ח"ג רצא. תיקונים דף לה.

עג ואולי על כן גם מבואר שתי פעמים איבוד השכל אותי שיכלתם ועלי היו כולנה.

עד **עיין תורה כא אות [ח] וכשאתם לומד תורה ואין מבין בה שום חדוש, זה מחמת שהמחזין והשכל של התורה והלמוד הזה הן בבחינת עבור; וזה נקרא בשם יעקב, כי יעקב זה בחינת עבור. בחינת (הושע י"ב): "בבטן יעקב את אחיו", ואז צריך לצעק הקלין הנ"ל. וזה בחינת (בראשית כ"ז): "הקל קול יעקב" כשהוא בבחינת יעקב צריך לו הקלין, כדי להוציא המחזין בבחינת לדה. ומי שתורתו בלא הבנה בה שום חדוש, אין לדרש אותה לרבים, כי התורה הזאת שהיא בבחינת יעקב, בבחינת עבור, אף על פי שהקדוש ברוך הוא מתענג [בה], בבחינת "ודגלו עלי אהבה" אל תקרי "ודגלו" אלא "ולגלו" (מדרש שיר השירים). אבל אין לדרש אותה כמו שהיא לרבים, כי אין לדרש אלא דברים המבדרים, כמאמר (שבת קמ"ה): "אמר לחכמה אחתי את" אם ברור לך הדבר פחותה שיהא אסורה לך, אמר, ואם לאו, אל תאמרהו. וזהו (תהלים קל"ה): כי יעקב בחר לו זה כשהיא בבחינת יעקב, בבחינת עבור בלא מחזין, זאת הלמוד בחר לו הקדוש ברוך הוא, בבחינת "ודגלו עלי אהבה", ואין לדרש אותה לרבים; אבל ישאל לסגלתו; ישאל אותיות לי**

שמותר לדרוש בו לרבים, ועיין תורה א' שהשכל של יעקב נקרא שמש ולפ"ז אולי אפ"ל שמה שנתבאר עליל שיעקב גילה אלוקות בעולם יותר מאבותיו עד שאפשר שיאיר גם לעכו"ם, מדובר בשכל מקיף שכידוע מאיר בשווה לטובים ולרעים כמו השמש אבל אינו יורד בבחי' דעת כמו השכל של משה ולכן נקט רבנו יעקב דייקא ולא ישראל כי ישראל רומז ליעקב כשהיה בגדלות מוחין ומשה רבנו זכה לזה בקבע לכן משה הדעת. **והיינו שהשכל מוכיחם ואומר להם** ג' חסרונות גדולים יש לכם וכיצד א"כ אעפ"כ אתם מתגאים?

חסרון אחד **אותי שכלתם/ע"י** כי ע"י גאוה נפל השכל מבחי' ישראל לבחי' יעקב, **כי כל המתגאה חכמתו מסתלקת ממנו (פסחים ס"ו ע"ב) [ע"י]**.

חסרון שני **יוסף איננו, זה בחי' תיקון המעוות. היינו עדיין לא תקנתם המעוות** ע"י כנ"ל שעדיין התאוות קשורות בכס/ע"י, ובעיקר פגם הברית **שהוא לחרפה ולקלון, ויש לכם להתבייש מחמתו** כמבואר בתורה יש את ג' אין בושתי אלא במקום עדין דהיינו פגם הברית בחי' חרפה היא לנו (נבאשית לז). **כי תיקון המעוות הוא בחי' יוסף, ע"ש/ע"י (בראשית ל/א) אסף אלקים את חרפתי/פא"י**;

חסרון שלישי **ושמעון איננו, היינו, ע"י שאין לך בחי' יוסף, אין לך בחינות שמעון** כי מי שלא תיקן בעצמו את המעוות שזה בחי' יוסף לא יכול להוכיח אחרים כי יאמרו לו תקן אתה את עצמך תחילה, כפי שהולך ומבאר. **ושמעון הוא בחי' (שם כט/ב) כי שמע ה' כי שנואה אנכי/ג' פרוש**

ראש, הינו התגלות המהין, המושכת אור הפנים הנ"ל, שפע אלקי הנ"ל, בתוך הפנימי כנ"ל. וזה בחינת ישראל, בבחינת (ישעיהו מ"ט): "ישראל אשר בך אתפאר" בך' דיקא, שיתמשך עטרת תפארת, הינו המקיפין הנ"ל, בך' בתוך הפנימיות; לסגלתו זאת התורה יכול לדרש אותה לרבים:

ע"י **קצת קשה** כי לשון שכול הוא על אב שאבד את בנו אבל כאן הבן איבד את אביו ונקרא יתום לא שכול.

ע"י **וירושלמי יבמות יב** ה' מעשה דלוי בר סיסא (לקמן בתורה יא אות ב)

ע"י מתצו - המעות

ע"י **הרב מאיר רביבו** הקשה שלשון תיקון המעוות יותר רומז בדרך כלל לעיוות המשפט. ונ"ל כיון שאין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות מלשון סטיה כמבואר שם בסוטה לכן גם זה נקרא עיוות המשפט.

ע"י **על שם אסף אלקים את חרפתי** - צ"ע לכאורה מפורש בפסוק שיוסף על שם שמבקשת יוסף לי ה' בן אחר דהיינו עוד בן ולא על שם אסף וכו'. ועיין רשב"ם הובא גם בדעת בעלי התוס' שבאמת הכוונה לאסף ויוסף ביחד ועיין כתב סופר שלא קראה לו אסף כדי לא לפרסם לנצח את חרפתה לכן רמזה זאת בשם יוסף לי בן אחר.

ב **בראשית פרק ל** (כב) ויזכר אלהים את רחל וישמע אליה אלהים ויפתח את רחמה: (כג) ותהר ותלד בן ותאמר אסף אלהים את חרפתי: (כד) ותקרא את שמו יוסף לאמר יסף ידוד לי בן אחר:

רשב"ם (כד) ותקרא את שמו יוסף - על שאמרה אסף אלהים את חרפתי. וא"כ תקראהו אסף יוד של יוסף למה על שם שהתפללה יוסף ה' לי בן אחר הרי שם זה משמש שני אמירות אסף ויוסף:

עיין הכתב והקבלה (כד) בן אחר. לרבותינו דלשון אחר יורה על פחיתות השני, והיתה לאיש אחר, הכתוב קראו אחר שמכניס רשעה לתוך ביתו (סוטה ו') ולבש בגדים אחרים, פחותים מן הראשונים (יומא כ"ג) יתכן מדלא אמרה יוסף לי עוד בן אלא בן אחר לפי שהראשון חשוב יותר למעלת הבכורה, ורבותינו במדרש הוכירו פחיתת השני לדורות הבאים:

בא **חרפתי** דהיינו שעד עכשיו סברו שלקח אותי יעקב רק ליופי ותשמיש דהיינו חרפת פגם הברית ולא לבנים. כמבואר בתולדות יצחק שם כג - **אסף אלהים את חרפתי. בזה הפסוק נבוכו כל המפרשים**, ויתכן שבזמן ההוא היה כל איש נושא שתי נשים, כאמרם ז"ל [ב"ר כג ב] על פסוק ויקח לו למך שתי נשים עדה וצלה, כך היה דרכן של דור המבול, אחת לפריה ורביה, ואחת לתשמיש, וזאת שהיא לתשמיש היו משקין אותה כוס של עקרין כדי שתעקר ומקשטה ככלה ומאכילה מעדנים, וחברתה נוזפה ואבלה כאלמנה, הוא שפי' איוב רועה עקרה לא תלד ואלמנה לא ייטיב [איוב כד כא], עדה היא של פריה ורביה על שם שמגונה עליו ומוסרת ממאכלו [ב"ר, מאצלו] עדה תרגום של סורה, צלה היא של תשמיש על שם שיושבת תמיד בצלו:

ועל זאת ההקדמה נאמר שכך היו אומרים ליצני הדור, יעקב יש לו שתי נשים, רחל שהיא יפה היא לו לתשמיש, ולכן אינה יולדת שהשקה לה כוס של עיקרים, ולא שהיולדת ואינה יפה היא לו לבנים, וזאת חרפה גדולה שאם כן היתה כוונה אצלו, ועתה שילדה יאמרו הטובים שבהם תפח עצמותן של בעלי לשון הרע, וזהו אסף אלהים את חרפתי, וזה הענין חשוב מאד:

בב **בראשית פרק כט** (לג) ותהר עוד ותלד בן ותאמר בן יוסף ויתן לי גם את זה ותקרא שמו שמעון:

בג **צ"ע מדוע** כתוב כי שמע ולא כי ראה כמ"ש לעיל וירא כי שנואה וכו' (צרור המור). עוד צ"ע על מה הכוונה שמע ה' האם שמע שאני שנואה או שמע את התפילתי בגלל שאני שנואה. ומדברי רבנו שלמד ששמעון על שם השנאה נ"ל שהכוונה שמדובר שסוג של שמיעה בבחי' (קהלת ג' טו) והאלקים יבקש נרדף (ויקרא רבה כו ה) דהיינו שאין הכוונה ששמע שהיא שנואה אלא שמע את התפילה בגלל שהיא שנואה. ולכן נקרא שמעון על שם שמיעת שנואה.

אולי על שם שמחמת שהיא שנואה לכן הקב"ה שמע אותה. ולפ"ז אולי הכי נמי המוכיח שע"ז נעשה שנוא גם הוא תפילתו נשמעת יותר כיון שהוא שנוא אזי זוכה ליותר רחמים כעין דמצינו הקב"ה יבקש את הנרדף. ולפ"ז תוכחת השכל לגאותן היא גם אדלעיל מה

ששמעון נקרא על שם שמיעת ה' את מי שהוא שנוא (בבחי" אלקים יבקש נרדף). **כי אתה, אינך שנוא**¹⁷ ואדרבה אתה בחי" אבימלך הנ"ל ששונא את הצדיק שיש בכוחו להוכיח ולקרוב רחוקים. **כי מחמת שלא תקנת את עצמך, בוודאי אינך יכול להוכיח אחרים** בדברים וכ"ש לא במראה/ה¹⁸, **כי יאמרו לך קשוט עצמך תחלה כו'** [פ"ו/17] קשוט בארמית אמת. והפי' שיאמר לו תאמת ותתקן את עצמך תחילה לפני שאתה מוכיח אחרים לתקנם, **וע"כ** כיון שאינך יכול להוכיח, אתה לא מוכיח ולכן **אינך שנוא. כי המוכיח הוא שנוא** [פ"ח/17] כי רובא דעלמא לא אוהבים שמוכחים אותם כמ"ש אל תוכח לץ פן ישנאך, **כמ"ש חז"ל (כתובות קה:)} האי צורבא מרבנן דמרחמי ליה בני מתא, לאו משום דמעלי טפי, אלא משום דלא מוכח להו במילי דשמיא,** [צ"א] פי' תלמיד חכם שבני העיר אוהבים אותו אין זו מעלתו אלא בגלל שלא מוכיח אותם על מעשיהם שאינם לשם שמים, **נמצא שהמוכיח הוא שנוא :**

ומאחר שיש בכם ג' חסרונות הנ"ל (סילוק השכל ואי תיקון המעוות וחוסר אפשרות להוכיח אחרים) כיצד יתכן שעדין יש בכם גאוה? וזהו **ואת בנימין תקחו;** כי בנימין זה מורה על גדלות. **כי פירש"י** [צ"ב] **בנימין ע"ש א"י** הוא נקרא **בן ימין**¹⁹ כי יעקב בא מארם לא"י שהיא בדרום ודרום נקרא ימין לעומד ופניו למזרח שנקרא קדם ומערב נקרא אחור, **וא"י הוא גבוה מכל הארצות**

שאמר שיבואו אליו שיתפלל עליהם כי הוא צדיק מושל וכאן מוכיח אותו השכל כיון שאין לך בחי' יוסף דהיינו אסיפת וביטול החרפות והמעוות לכן אינך יכול להוכיח ולכן גם תפילתך אינה נשמעת כמו תפלת הצדיק האמת שכן זכה לכל זה.

¹⁷ **עין פרפראות לחכמה** אות ו שם, יוסף איננו וכו' ואת בנימין תקחו וכו' רוצה לומר שהשכל מודיע להם מהפכין הדבר מהיפוך אל היפך ממש, כי על פי רוב עיקר גאותם מחמת שרואים שבני אדם כרוכים אחריהם ואוהבים אותם, ובאמת זה הוא מחמת שלא תקנו עדיין המעוות ועל כן אינם יכולים להוכיח, ומחמת זה הם אוהבים לבני אדם נמצא כי הם מתגאים בחרפתם וקלונם, כי המעוות כל זמן שלא תקנו אותו הוא לחרפה ולקלון.

¹⁸ **כמבואר בתורה יט** אות ב' ובתורה סו תנינא שצדיק אמיתי לא צריך להוכיח בדבור אלא ההסתכלות עליו מעוררת תוכחה

¹⁹ עין בבא בתרא ס: * בבא מציעא קו:

¹⁹ **בצפניה ב' א'** התקוששו וקושו הגוי לא נכסף: פירוש בגלל עבירות שבידכם אתם גוי לא רצוי להקב"ה לכן התקוששו וקושו פרש"י התלקטו ואספו יחד כמו לקושש קש (שמות ה): וקושו. מעשיכם, השוו מעשיכם לדעת קונכם. והמצודות פירש חפשו עצמיכם אחר העבירות שבידכם לשוב מהם וגם חפשו עבירות זולתכם להשיב אותם. ועפרש"י שם שחז"ל דרשו, הכוונה לריש לקיש שמדייק מהפסוק שתחילה צריך אדם לתקן את עצמו לפני שהולך לתקן את חבריו וזה לשונו קשוט עצמך תחילה ואח"כ קשוט אחרים.

בבא בתרא ס. - ר' ינאי הוה ליה אילן הנוטה לרשות הרבים הוה ההוא גברא דהוה ליה נמי אילן הנוטה לרשות הרבים אתו בני רשות הרבים הוו קא מעכבי עילויה אתא לקמיה דר' ינאי א"ל [דף ס:]: זיל האידנא ותא למחר בליליא שדר קציה להווא דידיה למחר אתא לקמיה א"ל זיל קוץ א"ל הא מר נמי אית ליה א"ל זיל חזי אי קוץ דידי קוץ דידך אי לא קוץ דידי לא תקוץ את מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר מעיקרא סבר ניחא להו לבני רה"ר דיתבי בטוליה כיון דחזא דקא מעכבי שדר קציה ולימא ליה זיל קוץ דידך והדר אקוץ דידי משום דריש לקיש דאמר (וצפניה ב-א) התקוששו וקושו קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים:

דרשה זו נמצאת גם **בבא מציעא קז:** לרבה בר רב הונא היה יער סמוך לנהר שהפריע למושכי הספינות בחבל להלך על שפת הנהר לכן בקשו ממנו שיקצוץ את העצים הסמוכים לנהר ואמר להם שתחילה יבקשו מבעלי היערות הסמוכים לנהר לפניו ואחריו. ומקשה הגמ' הרי ר"ל דרש תקן עצמך תחילה קודם שאתה מתקן אחרים ומתרתצת שהם היו גויים שידע שלא יסכימו וממילא לא תיהיה תועלת בקציצת היער שלו.

¹⁸ עין משלי ט' ח'

¹⁹ משלי פרק ט (ח) אַל תּוֹכַח לֵץ פֶּן יִשְׁנֶאֱךָ הוֹכַח לְחָכָם וַיִּצְדָּק:

¹⁹ בדפ"ר ובתקפא - דלא מרחמי ליה בני מתא וכו': ובלוח השמטות בסוף חלק א' מהדורת תקפא כתב מוהר"ג גרסא הנכונה והיא - דמרחמי וכו' עד נמצא שהמוכיח הוא שנוא. אבל בתרלו לא העתיקה אלא רק מחק תיבת לא והוסיף מ"ם (אפשר שסבר שא"צ להאריך). ובתרלו ומתמצו העתיק את ההשטטה הזו בפנים]

¹⁹ תרגום תלמיד חכם שבני העיר אוהבים אותו אין זו מעלתו אלא בגלל שלא מוכיח אותם על מעשיהם שאינם לשם שמים.

¹⁹ * בראשית לה יח (ש"א) ליומית מזחית לארס נהים שממנה כל יעקב והלכוס נקלא ימין כמבואר בפסוק בתהלים פט לפן ימין אתה נחלתם ע"ש מלכות זוד נמלא לע"פ שפנה שמאלה הלך אל ימין)

¹⁹ **רש"י על בראשית** פרק לה פסוק יח בנימין - נראה בעיני לפי שהוא לבדו נולד בארץ כנען שהיא בנגב כשאדם בא מארם נהרים כמו שנאמר בנגב בארץ כנען הלוך ונסוע הנגבה: בנימין - בן ימין לשון (תהלים פט) צפון ימין אתה בראתם לפיכך הוא מלא (ד"א בנימין בן ימים שנולד לעת זקנתו ונכתב בנו"ן כמו (דניאל יב) לקץ הימין):

וצ"ע כי ארם מזרחית צפונית לא"י והבא משם בא מצפון לדרום ופונה שמאלה לא"י ולא ימין אבל באמת נראה כוונת רש"י לא מצד שפונה בהליכתו אלא כיון שא"י ישראל בדרום לארם ודרום נקרא ימין כמבואר בפסוק צפון ימין אתה בראתם כמבואר שם במצודות דוד. נמצא אע"פ שבהליכתו פנה שמאלה אבל נקרא שהלך אל ימין שהוא הכינוי לדרום. כיון שמזרח מכונה קדם. וכשאדם פניו למזרח אזי הנגב בדרומו.

הרמב"ן באן חולק על רש"י וסובר שא"י צפונית לארם והרא"מ (לעיל פרק לב פסוק א) מאריך לסתור דבריו ולהוכיח כרש"י ועיין בכור שור עה"ת שאר פשוט כנ"ל.

כמבואר בגמ' (זבחים נד ע"ב) [צ"ל/צ"ה] מדכתיב בירמיהו טו כג לא יאמר עוד חי וגו' כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את בני ישראל מארץ צפון ומכל המקומות אשר הדחתים שם וגו'. וצ"ע מה שייכות לומר גבוה על מקום בכדור הארץ התלוי על בלימה, דהיינו ביחס למה א"י גבוהה יותר מהאחרות, ביאר החת"ס שכיון שא"י נבראה תחילה והיא חשובה מכל מקום אחר בכדור לכן תמיד חושבים את כדור הארץ כעומד כשא"י למעלה ממילא כל שאר ארצות למטה ממנה. עכ"פ כיון שא"י גבוהה מצא בזה רבנו רמז לבנימין הנקרא על שמה שרומז לרוח גבוהה דהינו גאוה (ואולי ר"ל כמו שא"י גבוהה מכל הארצות רק מצד החשיבות כך אבימלך המתגאה לא מצד מעלותיו אלא רק מצד שמחזיק עצמו חשוב יותר מכולם). והיינו שאמר להם השכל יעקב לא די שאין לכם כל הבחי' הללו לא שכל ולא תיקון המעוות ולא תוכחה, עכ"ז ואת בנימין תקחו, שאתם לוקחים לעצמיכם גדלות. והיינו דסיים השכל המוכיח אותם, עלי היו כולנה, כי הכל נופל עלי, כי כל המתגאה חכמתו מסתלקת ממנו והיינו תוכחת שכלם שמוכיח אותם כשראו שאחרי כל התעניות וסגופים נשאר בהם התאוות ואזי התחרטו על שבקשו למלוך ואזי ברגע של אמת הוזה עוד הוסיף להם שכלם לגלות להם חסרונות שבהם שבגללם עוד יותר לא ראוי היה שיבקשו למלוך. לכאורה צ"ע כיון שכבר אמר אותי שיכלתם למה חזר ואמר עלי היו כולנה הרי זה היינו הך שכל המתגאה חכמתו מסתלקת. ואולי תחילה הוכיחם השכל על הגאוה שלהם אע"פ שהתאוות קשורות בהם ועל זה אמר אותי שיכלתם. ואח"כ הוסיף להוכיח אותם על גאוותם אע"פ שלא תקנו את המעוות ולא יכולים להוכיח ועל זה אמר עלי היו כולנה :

אות ה

אחרי שזכה אבימלך להתחרט על תאוותו למלוך כנ"ל וזה ע"י שהצדיק הוסיף לו בשקו תאוות (צרור הכסף) ואזי כשבא לבחי' יעקב התעורר בתשובה, להבין שעדין הוא רחוק מהשלימות של הצדיק האמת, ואינו ראוי למלוך, לכן עכשיו שייך ליעץ לו העיצה היעוצה זה מכבר, שאין תקנה לישותו וגאוותו אלא ע"י ביטול הצדיק. דהיינו שגם הוא צריך את יעקב הנ"ל כי רק יעקב יכול לקרב רחוקים דהיינו עכו"ם, כי הישות והגאוה היא עכו"ם, לכן אפילו צדיק גדול מאד לא יכול לבטל ישותו לגמרי אלא ע"י יעקב/צ"ו. וצ"ע כיצד מסתדר כאן יעקב ויוסף שנראה שההסתרה על יעקב היא על בחי' יוסף שבו וצ"ע בזה. וכנ"ל שיוסף הוסיף להם תאוות והם גילו זאת אצל יעקב כי על יוסף יש הסתרה ואע"פ שבאמת יוסף ויעקב כחדא אזלי אלא שיוסף הוא יסוד הצדיק שעל זה עיקר ההסתרה. הראיה שגאוה נשברת ע"י הצדיק מוכיח רבנו מתיקוני הוזהר שם מבואר שתרועה של שופר הוא רוח (וידוע שהכוונה לבחי' רוח הצדיק שהוא מרכבה לז"א) ורוח זו בכוחה לשבר את הס"מ אל אחר דהיינו רוח גבוהה.

^{יד} וכן בקדושין סט סע"ב דכתיב בדברים יז ח' וקמת ועלית ועיין פרש"י זבחים נד: דכתיב בירמיהו טו כג אשר העלה. ומה שייכות נגוה ונמוך כנמוך הארץ התלוי על כלמה, עיין סומטטין על קמזין פס.

^{טז} קדושין סט סע"ב - משנה - עשרה יוחסים עלו מבבל: גמ' - מאי איריא דתני עלו מבבל ניתני הלכו לארץ ישראל מילתא אגב אורחיה קמ"ל כדתניא (דברים יז-ח) וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך מלמד שבית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל וארץ ישראל גבוה מכל הארצות.

זבחים נד: - דרש רבא מאי דכתיב (שמואל א יט-יח) וילך דוד ושמואל וישבו בנויות ברמה וכי מה ענין ניות אצל רמה אלא שהיו יושבין ברמה ועוסקין בנויו של עולם אמרי כתיב (דברים יז-ח) וקמת ועלית אל המקום מלמד שבית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל וארץ ישראל גבוהה מכל ארצות.

פרש"י - שהן יושבים ברמה. בעירו של שמואל: נוי של עולם. למצוא מקום לבית הבחירה מן התורה: ועלית. בכל שערין קרי עלייה ומשם לבית המקדש מלמד שבית המקדש היה גבוה מכל ארץ ישראל: וארץ ישראל גבוהה מכל הארצות. לא מיבעיא לן הכא ולא מהכא נפקא לן אלא מקרא אחריתא דכתיב (ירמיהו טו כג) לא יאמר עוד חי וגו' כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את בני ישראל מארץ צפון ומכל המקומות אשר הדחתים שם וגו':

^{יז} יוצא מהכלל כאן שבחי' הכוונה לבחינות

^{יח} עיין תורה נב שנראה שם כאילו יכול ע"י התבודדות לבטל מעצמו הישות בתכלית בלי הצדיק, ומכאן אצלינו מוכח לכאורה שזו טעות גדולה, אלא ששם מבואר כיצד אם יתקרב לצדיק אזי יצליח ע"י התבודדות אבל בלי הצדיק א"א כמבואר כאן ובעוד תורות.

תורה נב ...שבתחלה ירבה בתפלות ושיחות בהתבודדות בלי'ה בדרך יחידי כנ"ל עד שיזכה לבטל זה הדבר, דהיינו לבטל מדה ותאנה זאת ואחר כך ירבה עוד בהתבודדות הנ"ל, עד שיבטל מדה ותאנה אחרת וכן ינהג זמן רב בהתבודדות, בזמן הנ"ל, ובמקום הנ"ל עד שיבטל הכל ו אחר כך עדין נשאר ממנו איזה דבר וכו' ואחר כך מבטלין גם זה, עד שלא נשאר ממנו כלום [פרוש, כי יכול להיות אחר שבטל כל התאוות ומדות רעות עדין נשאר ממנו כלום דהיינו שעדין לא בטל לגמרי הגאות והגסות עד שנחשב בעיניו לאיזה דבר ועל פן יצרכין להתנגע ולהרבות בהתבודדות הנ"ל עד שלא ישאר ממנו כלום שיהיה בבחינת מה באמת, עד שיזכה לבחינת בטול באמת] ואזי יזכה לבטול באמת, ואזי נכלל נפשו בשרשו, דהיינו בו יתברך, שהוא מחיב המציאות אזי נכלל כל העולם עם נפשו בשרשו, שהוא מחיב המציאות, כי הכל תלוי בו כנ"ל ואזי נעשה כל העולם על ידו בבחינת מחיב המציאות כנ"ל.

צ"ע שלא מבואר כאן בפירוש כיצד הצדיק מבטל ממנו את הגאווה. האם בעצם ההתקרבות לצדיק אזי טבע הקטנות להתבטל מפני הגדלות כמבואר בתורה קלה, ושם מבואר שההתקרבות הזו היא אהבת נפש שיאהב את הצדיק. אולי אותי כמבואר בתורה קעו שע"י התקרבות לצדיק אזי בורח הרוח שטות שלו אל החלל הפנוי שבלב הצדיק כדרך הרוח לברוח למקום ריק מאויר. או אולי כוונת רבינו שע"י הצדיק נכנס בו רוח דקדושה ואזי ע"י מחאת כף וריקודים מתבטל הגאווה מהידים ורגלים ונמתק הדין ומתבטל גם הגאווה שבלבו. אבל א"כ צ"ע מדוע לא פועל ישר הרוח של הצדיק לגרש הרוח גבוה לו אלא רק ע"י המחאת כף וריקודים.

והעצה היעוצה [צ"ח/צ"ט] לעיל אות ג' ואות ד' ק"ו לבעלקיא הגאווה/ק"ב, שהיא הע"ז, כמו"ש (משלי י"ו) ק"ו] תועבת ה' כל גבה לב וכתוב בע"ז לא תביא כל תועבה אל ביתך (כשדרז"ל כמו שדרשו רבותינו ז"ל גזרה שווה בגמ' סוטה ד' ע"ב) ק"ו, העיקר/ק"ו] הוא על ידי התקרבות לצדיקים/ק"ו והיא עיצה היעוצה כבר כנ"ל שרק צדיק שהוא בחי' יעקב שגילה אלוקות כזו שהעלתה את

צ"ח לשה"כ ישעיהו יד כו

צ"ט ישעיה יד (כה) לשׁבֵר אֲשׁוּר בְּאַרְצֵי וְעַל הַרֵי אֲבוּסוֹ וְסָר מֵעֵלְיָהֶם עֲלוּ וְסָבְלוּ מֵעַל שְׁכֵמוֹ יְסוּר: (כו) זֹאת הָעֵצָה הַיְעוּצָה עַל כָּל הָאָרֶץ וְזֹאת הַנְּטִיָּה עַל כָּל הַגּוֹיִם: (כו) כִּי יִהְיֶה צָבָאוֹת יַעֲזֹץ וּמִי יִפֹּר וְיִדּוּ הַנְּטִיָּה וּמִי יִשְׁיַבֶּנָּה:

ישעיהו הנביא מתנבא על מפלת בבל ועל גאוות נבוכנצאר ואיך תהיה מפלתו ואחרי שמתאר את מפלתו אומר זאת העצה היעוצה על אשור בשעתה ועל בבל ומלכה נ"נ בשעתם ועל כל הגויים שיקומו על ישראל ואולי רבינו בחר בביטוי זה כי מבואר כאן גאוותו של נ"נ שאמר אדמה לעליון שזה בחי' אבימלך שאומר אדמה לצדיק האמת. אבל העיצה עצמה הנביא מנבא עונש ורבינו אומר עיצה לתקן שלא יבוא לידי העונש וזה ע"י התקרבות לצדיק.

נ"ל שהכוונה שהיא כבר יעוצה לעיל באות ג' ואות ד' שלבטל העכו"ם א"א אלא ע"י יעקב וה"נ לבטל את הגאווה שהיא עכו"ם וע"ז א"א אלא ע"י הצדיקים וכן באות ד' שא"א לתקן את התפילה להביאה להשגת העכו"ם אלא ע"י הצדיקים והכי נמי צריך שאבימלך יבוא אל הצדיק לבקש שיתפלל עליו.

ק"א גם בדפדפי – לבעל. ובתולדו ותולדו – לבסל. ועיין ביאור הלקוטים כאן שכתב בחינם טרח ושגה המדפיס וכו' למה לנו לשנות את הלשון שנדפס בבית מוהר"ת ובהגהתו. ובתרוצו תיקן תלמידו רבי שמואל הורוביץ – לבעל. ובתשכ"ט – לבסל, והוסיף הערה למטה – יש גורסים לבעל ועיין ב"אה"ל במהד"ב.

ק"ב ביאור הליקוטים – היעוצה לבעל הגאווה שהיא העבודה זרה. שיבטל מעצמו את העבודה זרה הזאת. ובחנם טרח ושגה המדפיס, לכתוב תיבת 'לבטל', במקום תיבת 'לבעל'. כי אף על פי שהכוונה אחת, אבל למה לנו לשנות את הלשון שנדפס בבית מוהר"ת ז"ל ובהגהתו. ובפרט שכן נראה מלשונו הנ"ל בפנים; יש 'בעלי' גאווה. זה 'הבעל' גאווה. אלו 'בעלי' גאווה:

ק"ג משלי פרק טז (ה) תועבת ה' כל גבה לב ויד ליד לא ינקה:

ביאור הגר"א – תועבת ה' כל גבה לב אפי' מי שיש בלבו גבהות הוא מתועב ומשוקף לפני ה'. ויד ליד לא ינקה כי הקב"ה חסיד בכל מעשיו ואינו מעניש כפי הדין והיושר אלא מכניס לפניו משורש הדין אך להגבה לב לא ינקה כלל ומעניש אותו יד ליד ואין מנכין לו כלל:

מלבי"ם – (ה) תועבת ה' כל גבה לב – אומר הגם שאין ה' מעניש על המחשבה ועל המדות הרעות, כל שלא הוציאו פרי לפעולת אדם, וכן גם על הפעולה לא יעניש תיכף ע"י השגחה מיוחדת, רק יסתיר פנים מהחוטא וינחמו למקרה הזמן, לא כן מדת גבה לב – שחושב בלבו שהוא במדרגה עליונה מאד ועי"כ יפרץ פרץ בכל כחות נפשו לחשוב את לבו כלב אלהים, ועי"כ לא ישמע לדברי התורה והמורים, ויעבור גבולות המוסר, זה שורש פורה ראש ולענה ותועבה היא לה' – עד שיענישנו יד ליד – ר"ל שלא ע"י אמצעי, ולא ינקה – מעונש, כי העונש הבא ע"י הטבע לפעמים יש רשע מאריך ברעתו כי מקוה שישבו בתשובה, לא כן הגבה לב שאין תקוה שייטיב דרכו:

ק"ד סוטה דף ה': אמר רבי יוחנן משום ר"ש בן יוחי כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו עובד עבודת כוכבים כתי' הכא תועבת ה' כל גבה לב וכתוב התם ולא תביא תועבה אל ביתך.

ק"ה העיקר ע"י התקרבות לצדיקים צ"ע זה העיקר ומה הטפל. וכנראה כוונתו להתבודדות כמבואר בתורה נב. ועיין שם שתחילה מבטל המידות ולבסוף נשאר הישות וגאווה. ומקשה שם הביאור הליקוטים את ב' מה יצא הגאווה מכלל כל המדות הרעות. ומתריך כי הענווה היא עיקר הביטול והתכללות בו ית' והיא עיקר הנצחיות.

ק"ו צ"ע הרי כדי להתקרב לצדיק צריך להכניע א הגאווה ואיך א"כ יגיע לצדיק קודם שהצדיק שיבר את גאוותו כך מקשה ביאור הליקוטים ומתריך כיוון שרוח הצדיק מנשב בו מעצם התולדה שלו כמבואר בהמשך שיעקב הוא בחי' הצדיק והוא הרוח והשכל דקדושה שמנשב בבנים שהם כלפיו בבחי' ידין ורגלין ולכן נקרא אביהם דהיינו שממנו הם נמשכו לכן יש בכוחו להתגבר על יצרו וליסע לצדיק וכשיבוא לצדיק יעזור לו להסיר ולבטל המידה הרעה הזו שנדבקה בו כי הגאווה אצל ישראל היא לא בעצם אלא רק דבר חיצוני שמתגבר עליו בשביל הבחירה לכן יכול להתגבר עליו לשעה ולרוץ לצדיק אע"פ שעוד לא ביטל אותה לגמרי.

ולכן העכו"ם יאמרו לישראל לכו כי לכם קל יותר להתגבר על מידת הגאווה וע"י שאתם תבטלו אותה מעצמכם ע"י הצדיק אזי גם אנחנו נוכל להתגבר עליה.

זה לשון הביאור הליקוטים – והאי רוחא נשיב וכו'. טרם נבוא לדבר בזה, נשוב תחלה להמבואר הנ"ל מדבריו הקדושים, להעצה להבעל גאווה, שיתקרב לצדיקים. כי לכאורה, נפל פיתא בבירא, כי איך [יכול] כלל, להתקרב ולנסוע להצדיק, קודם ביטול מאתו מדת הגאווה, שבתכלית ההיפך הנ"ל. **ואולם**, בצירופו הנ"ל שמצרף לזה מאמר התיקונים, בענין האי רוחא וכו'. ושלפי זה יש לבאר, שאגב אורחא, טובב [לבאר] בזה יותר להתוכחה הנ"ל, שנמצא בכל נפש מבני יעקב וישראל, מצד השכל והדעת, [שמיוחד ומקושר לרוח הלב כנודע]. ושגם מחמת זה, נקרא בשם יעקב אביהם, כי הוא נמשך מיעקב בעצמו, שנתלבש בורעו אחריו, כנודע. עוד יש להוסיף, וליישב בזה את הפליאה הנ"ל. כי כל בית יעקב, מצד החלק אלוק של נשמת הצדיק הנ"ל שנמצא בהם, רחוקים הם ממדת הגאווה, ולא תבא בו המדה הזאת, רק מעוצם כח הבחירה, שהיא לוחמת עליו, להכבו למחותו חס ושלום. ולזאת, יש ביכולתו להתגבר ולנסוע עבור זה בעצמו להצדיק, עד שירחיקה ויעבירה לגמרי מאתו, ועד שנתגלה מלכותו על ידו

התפלה מהר שדה לבית יכול לקרב רחוקים כאלה שהם בחי' עכו"ם. **כמובא בתיקונים (תיקון כ"א דף מ"ח ע"א)** [ק"י], **בתרועה דאיהו רוחא איתעביר אל אחר/ק"י** דמבואר בתיקוני הזהר שתרועת שופר כיון שהיא ע"י שנושף ברוח הגשמי בשופר מעוררת בחי' רוח רוחני שבקדושה שהיא מדרגת הצדיק. **וצדיק הוא בחי' רוחא, כמ"ש (במדבר כז/קט) איש אשר רוח בו. ועל ידו נכנע רוח גבוה,** הרוח גבוהה של גאוה שעושה מעצמו **אל אחר. ונעשה מאחר/ק"י, אחר.** כי החילוק בין אחד לאחר הוא החילוק בין ד' לר' שבאחורי האות ד' יש בליטה כעין קוץ ובאות ר' אין קוץ, וכיון שכשמתקרב לצדיק רוח השפלות של הצדיק מעביר ממנו את הרוח הגבוהה שלו שהיא עבודה זרה בחי' אל אחר, לכן מכונה הצדיק בחי' קוץ דהיינו שבנקודה קטנה מהפך גאותן הקשור לאחר לענותן הקשור לאחד/ק"י, **כי הצדיק הוא קוצא קיב דאות ד'** כמבואר בתיקוני הזהר **{תיקון כא דף נה:}/ק"י**, דהיינו שורש לד' רוחות בחי' יסוד חמישי/ק"י **שממנו ד' רוחות/ק"י. כמ"ש (יחזקאל לז/קט) כה אמר ה' מארבע רוחות**

בעצמו גם לעכו"ם [כמבואר בתחלת אות ד' בפנים, ובתחלת אות ג']. ובוה מבאר יותר גם לשון הכתוב הנ"ל, שהעכו"ם יאמרו לישראל, בית יעקב לכו, ואחר כך, ונלכח גם אנחנו:

ע"ש גם באות ט' שחור על קושיא ותירוץ הזה

ק"י בדפים שלנו מט.

ק"י תיקון כא דף מט. – ובאורייתא דאיהי סם חיים ונפנמיות הטובה שצנינה שהיא סם חיים ו"ל נכח הבינה המתלבשת ז"ל צמוד מוחין שהם החיים שלו, איהו טמא אתעברא מן עלמא ר"ל הסם המוות שהיא הבינה קליפה עונת ומתעטלת מן העולם וכבר דאיהו אל אחר שהוא יומו על הס"מ שהוא אל אחר והוא ז"ל קליפה בתרועה דאיהו רוחא מתעברא מן עלמא נכח התועה שהיא סוד היות והוא ז"ל קדושה עונת ומתעטלת מן העולם טחול דהוא נכח טקנא קליפה.

וע"ש **באר לחי רואי** – כי ז"א דקליפה נקרא אל אחר כמ"ש בע"ח שער הקליפות פ"ב ולזה אמר שע"י התרועה שהוא בחי' רוח שהוא סוד ז"א דקדושה שנקרא תפארת כמ"ש בפע"ח שער ק"ש פרק יב מבטלין הכח של הכבד שהוא ז"א דקליפה כנ"ל.

ק"י במדבר פרק כז (טו) וידבר משה אל ידוד לאמור: (טו) יפקדו ידוד אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה: (יז) אָשֶׁר יֵצֵא לִפְנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֵא לִפְנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וְאֲשֶׁר יָבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה עֵדוֹת יְדוּד בְּצִאֵן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רְעָה: (יח) וַיֹּאמֶר יְדוּד אֶל מֹשֶׁה קַח לָךְ אֶת הַדֹּשֶׁע בֶּן נוּן אִישׁ אֲשֶׁר רֹחַ בּוֹ וְסִמְכֶתָּ אֶת יְדֶךָ עָלָיו:

ק"י כי אחר הכוונה אחר ממנו ית'. וכנראה מכאן יצא שבכל התורה הלשון אחר רומז לדבר פסול עפרש"י עה"פ דברים כד א' והיתה לאיש אחר ועיין עה"פ שרחל קראה לבנה יוסף על שם יוסף לי בן אחר מקשים איהו פסול יש בבנימין שמכונה אחר.

עיין הכתב והקבלה (בראשית ל כד) בן אחר. לרבותינו דלשון אחר יורה על פחיתות השני, והיתה לאיש אחר, הכתוב קראו אחר שמכניס רשעה לתוך ביתו (סוטה ו') ולבש בגדים אחרים, פחותים מן הראשונים (יומא כ"ג) יתכן מדלא אמרה יוסף לי עוד בן אלא בן אחר לפי שהראשון חשוב יותר למעלת הבכורה, ורבותינו במדרשם הזכירו פחיתת השני לדורות הבאים:

ק"י כי אחר הוא רק קודם הבריאה ואחר הבריאה נברא אחר שמטבעו הולך ומתרחק מהאחד ורק ע"י הצדיק אפשר לחזור ולהאיר מהאחד לאחר כדי לשמור שלא יתרחק לגמרי עיין תורה נא וכנ"ל כי המלכות היא מתרחקת בטבעה מקודם הבריאה דהיינו חכמה המאיר בבינה והצדיק מחבר ומאיר אור הבינה במלכות וזהו הקוץ דהיינו הבליתא לאחור בגג הד' דהיינו שאע"פ שמתרחק הוא חוזר ומביט לאחור לשמור על הקשר אל המקום שיצא משם וד' היא מלכות כמובא

ובתיקונים כתב שהוא בחי' היסוד שמחבר בין אח שחן ט' ספירות דו"א לד' דהיינו למלכות

ק"י בדפ"ר – קוצא, בתקפא ותורל – קיצא, ותורלו – קוצא

ק"י תיקון כא דף נה: – **וְאֶתְקַרְיָאת פְּלָה דִילִיָּה** ונקראת המלכות הכלה של ז"א, **מִסְטָרָא דְצִדִיק דְאִיהוּ כְּלָל** מלך למיך שהוא היסוד הנקרא כ"ל, לפי שכללים בו משהם חסדים ומשם נגזרות שכל אחד כולל מעשרה כמנין כ"ל, **וְדָא אִיהוּ כְּלָלָה כְּלָל ה'** וזהו סם כל"ה שהיא אומיות כל ה', **בְּגִין דְאִיהוּ בְּרִית דְאֶחָיד בְּתַרְוֵיהוּ** לפי שהיסוד הוא בכית שלוח ומחבר את שניהם את ז"ן צמוד היסוד ונותן לה את החמש גבוהות, **וּמִסְטָרָא דְצִדִיק אִיהוּ יַחֲד דִילָהּ** ומלך היסוד הוא היסוד שלה, שהוא ממחיד עמה, **דְאִיהוּ קוֹצָא דָאָת ד' מִן אֶחָד** כי היסוד הוא הקוץ שמאחורי אות ד' מן אחד, **דְקָשִׁיר בֵּין א"ח וּבֵין ד'** שזה הקוץ הוא היסוד הממשי בין א"ח של אח"ד שמוזות על תשע ספירות דז"א, ובין ד' שהיא המלכות המשלמת את התשע ספירות שלו לעשר.

ק"י עיין תורה סו תנינא שהצדיק הוא בחי' יסוד חמישי שרש לכל הד' יסודות. ועיין זוהר וארא כד. שהד' רוחות הן אורות לד' יסודות. **ועיין תורה ח'** אות ב' שרוח חיים מקבלים מהצדיק איש אשר רוח בו והיא שלימות כל החסרונות כי היא בחי' דעת ודעת קנית מה חסרת, וכל החסרונות מחמת העבירות והן מפגם היסודות, וע"י שנאנח ומושך רוח חיים מהצדיק משלים כל החסרונות.

ועיין תורה סו תנינא משמע שם שאע"פ שיש אחד פשוט שממנו נפרד לד' אותיות והיה שוב חוזר לבחי' יסוד אחד שממנו נפרד לד' יסודות והכי נמי הד' רוחות קודם להם בחי' רוח הצדיק שרש להן.

ק"י ועיין תורה עב תנינא פי יש בחינת רוח בכל אחד ואחד, והמנהיג האמתי של כל ישראל, דהיינו בחינת משה הוא בחינת רוח הכולל, בחינת (במדבר כ"ו): "איש אשר רוח בו", ופרש רש"י: "שיודע להלך נגד רוחו של כל אחד ואחד רוח הכולל, שיודע להלך נגד כל רוח ורוח, כי כלם מקבלים ממנו, כי הוא בחינת רוח הכולל, בחינת (יחזקאל ל"ז): "כה אמר ה' מארבע רוחות באי הרוח" ורוח הנה הוא בחינת רוח אלקים, שהוא בעצמו בחינת המחין, בבחינת (שמות ל"א): "ואמלא אותו רוח אלקים ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה", דהיינו בחינת המחין, שהם בחינת מלאכת בנין בית – המקדש כנ"ל וכל אחד לפי בחינת הרוח אלקים שיש בו שהוא בחינת רוח-הקדש, רוח נבואה, כמו – בן הוא זוכה לחידוש בתורה, פי זה הרוח אלקים, הוא שורה על פני התורה, בבחינת (בראשית א'): "ורוח אלקים מרחפת על פני המים",

ק"י יחזקאל פרק לז (א) היתה עלי יד ידוד ויוצאני ברוח ידוד ויניחני בתוך הבקעה והיא מלאה עצמות: ... (ט) ויאמר אלי הנבא אל הרוח הנבא בן אדם ואמרתי אל הרוח כה אמר אדני ידוד מארבע רוחות באי הרוח ופחתי בהרוגים האלה ויחיו:

באי הרוח כך הזמין יחזקאל את הרוח חיים להחיות את המתים בבקעת דורא, הכי נמי רוח הצדיק שבלב ממנו ד' רוחות שמתפשטים בד' קצוות הדין, ב' ידין וב' רגלין ומשבר הדין שבהם כפי שיבאר בסמוך. **וזו** שרוח הצדיק המשבר את הגאווה נקרא **לשון תרועה** כי תרועה הוא **לשון (תהלים ב')/ק"י** **תרועם בשבת ברזל** כמבואר בתיקוני זוהר **{תקון י"ח/ק"י} ותיקון כ"א** {ק"ט} והוא לשון שבירה. **כי הוא משבר רוח גבוה, אל אחר כפירות :**

רש"י (ט) מארבע רוחות - כל מקום שהלכו נשמותיהן לשוט לד' רוחות העולם משם יתקבצו ויבאו.

מלבי"ם (ט) ויאמר הנבא אל הרוח - ומצד שאתה בן אדם תאמר אל הרוח כה אמר ה' - כי זה תלוי בדבר ה' ביחוד, ואמר מארבע רוחות באי הרוח - כוונתו על הרוח הנשאר אחר המות אשר רוח הצדיקים צרור בצרור החיים ורוח הרשע מפוזר בכף הקלע בארבע רוחות ואין לו מנוח, ואמר שיבא הרוח מארבע רוחות כי הם היו רשעים ורוחם לא היה להם מנוחה ומהר"א פי' שהרוח מורכב מארבע רוחות, הנפש הטבעית, והחיונית, והמדברת, והנצחית, וצוה שיבא בכל חלקיו ויפח בהרוגים האלה:

ק"י תהילים פרק ב (ח) שאל מַמְנֵי וְאַתְנֶה גוֹיִם נְחַלְתָּהּ וְאַחֲזַתָּהּ אֶפְסֵי אֶרֶץ: (ט) תִּרְעַם בְּשֶׁבֶט בְּרָזֶל כְּכֹלֵי יוֹצֵר תִּנְפְּצֶם:

רש"י (ט) תרועם - תרוצצם. בשבת ברזל - היא החרב. תנפצם - תשברם והוא לשון נפוץ בכל המקרא חרס המשובר לשברים דקים:

ק"י תיקוני זהר דף לו. וברי נני חניני דע לן עד דאלין קליפין דאגוזא מתעברין ומתברין קודם שאלו הקליפות הגמזות נקליפת האגוז מתעצבות ונשכרות ומתעטלות מן העולם, בתקיעה ושברים ותרועה שהם סוד חג"ת שיש בהם אומות קש"ם שהיא היסוד, ור"ל כשיאיו ג' גווי חג"ת נקשת שהוא היסוד, אז כל הקליפות יסתכרו ויחטלו, וזה שאמר דבהון שברים שעליהם נאמר שבר תשבר מצבותיהם, והיינו דאינון קליפין דאגוזא הכה של אלו הקליפות של אגוז נשכר מלד הגזרה, ובתרועה שהיא נפאלת נאמר תרועם בשבת ברזל שהוא גם כן לשון שזיה, ובתקיעה שהיא נחמד נאמר והוקע אותם לד' היא גם כן מורה על ציטול מן העולם.

ק"י תיקון יח דף לו. ותיקון כא דף מט.

אות ו

עד כאן מאות ב' ארבע אותיות נראה שרבינו בנה את עיקר המהלך וכאן נראה שחזור לסגור את המעגל שפתח בו באות א' ולבאר איך רקודין ומחאת כף מועיל להמתיק הדינים כאן חוזר רבינו לבאר מזה שאמר בלא ביאור באות א' רק עבר מיד לנושא קרוב רחוקים וביטול הגאווה שזה רק ע"י הצדיק וכל זה היה הקדמה להבין כיצד ריקוד ומחאת כף ממתיק דינים. ומבאר שע"י התקרבות לצדיק זוכה לרוח בלב שממנו השמחה דקדושה בהש"י וכשהיא פורצת ובאה לביטוי בידים ורגלים עד שרוקד במחאת כפים מבטל ממנו את הגאווה והדינים. וכאמור לעיל צ"ע כיון שרוח הצדיק מאיר בלבו ששם הגאווה מדוע לא נמתק הדין בשרשו בלב אלא רק ע"י ריקוד ומחאת כף.

וזה דהיינו הרוח שבלב שמקבלים מהצדיק שהוא איש אשר רוח בו שמבטל את הכפירות וגאווה זה **בחי'** המתקת הדין שע"י **ריקודין והמחאת כף** ^א, **כי ריקודין והמחאת כף נמשכין מבחי' הרוח שבלב, כנראה בחוש, כי ע"י שמחת הלב הוא מרקד ומכה כף אל כף** דהיינו שמחת הלב מתפשטת עד למקומות הרחוקים בגוף קצות הידין וקצות הרגלין. **וכמובא בתיקונים (תיקון כא דף נא ע"ב/ב)** ^ב **והאי רוחא** דהיינו שהרוח שבלב, כשמאיר בו הארת החכמה מהמח, שמתלבשת בבניה שבלב,

^א צ"ע שרבינו ברוב המקומות בתורה כאן מקדים רקודים להמחאת כף אע"פ שלפי המתבאר בסוף התורה עה"פ ואלה המשפטים משמע שהמחאת כף קודם וזה מאיר לבחי' הרגלין ע"ש שמרדכי ואסתר שהם בחי' ידין ורגלים הם בחי' קב"ה ושכינייה וצריך ע"י מחאת כף ורקודים להשוותם דהיינו ליחדם ויחד תמיד הכונה שהבחי' הגבוהה יותר משפיע לנמוכה יותר וכן בחי' ידיים שהן הסמוכות ללב מקבלות קודם ומאירות לרגלין וכן מרדכי מאיר לאסתר. ואמנם עיין בלקוטי תפילות שמוהרנ"ת נוקט תמיד קודם מחאת כף ואח"כ רקודים. ואולי אפ"ל שכשמדבר מהרקודין והמחאת כף בפועל מקדים רקודים להמחאת כף אבל כשמבאר את סוד הענין אזי תמיד מקדים בחי' ידין לרגלין. כ' בדפים שלנו דף נג.

^ב תיקון כא דף נג. - והנה המוחין גדלות דז"א שורשם בחכמה שנקרא אל הבינה, ולזה אמר האי' רוח זה הרוח שהוא המוחין גדלות של ז"א, ככל א"ת דאיהו בכל מקום שהוא נמשך לז"א, שכינתא עלאה ותתאה תמן אשתאפהו שכניה העליונה היא הבינה המשכנת את המוחין גדלות, והתחתונה היא המלכות המקבלת מז"א הארת המוחין שם הם נמלאת, ואמר איהו ו' דגשיב בכנפי ריאה ז"א הוא סוד אות ו' שנושג ועולה ומתגדל על ידי המוחין גדלות שנה"י לאימא ששה בחינת כנפי הריאה, וצל לביא ומז"א מתפשט הארת המוחין העומתת במקום לבו של ז"א.

ואמר עוד שענין התחברות של הגרין של האדם, ששורשם צנינה וכו', הוא גם כן על ידי הרוח של ז"א המחבר, והם שאמר דתקון ג' יהו"ה ששם התחברות הגרין נקראת הגשמה נ"ה, כי הגשמה מאירה על ידי הרוח כמו נ"ה, דא ומשכנס בגוף האדם באופן זה נשמתא במוחא הגשמה משכנה במוח, רוח בכנפי ריאה הרוח הוא משכנו כנפי ריאה, נפש בלבא הגשמה משכנה בלב, וכן הוא התקשרות הגרין בדרך כלל. אבל וזומיין לפעמים צומנים ידועים כמו בשבתות, אם האדם זוכה על ידי עבודתו, או תלת השלש בחינות נר"ן, משכנס בתלת מוחין שאז עולים הגשם והרוח למקום הגשמה שבמות, ונכללים בג' מוחין חכ"ד, ומתשבה רכיב צלייהו והמחשבה שהיא החכמה בסוד חש"ב מ"ה רוכב על הגרין בסוד נשמה לנשמה ששורשה מאבא, דאיהו אדם והחכמה נקראת אדם, כי הגשם מ"ה שבה מספרו כמספר אדם, וקב"ה כמו כן בימות החול אם האדם זוכה על ידי עבודתו, או תלת בלב כל שלש בחינות נר"ן מתקשרים יחד ושוכנים בלב, כי הגשמה שבמות מתפשטת ומאירה ללב, ומפרש ג' ר' ראשי חיבות ג' שמה ר' וזה היינו כשהגשמה והרוח עם הגשם מתקשרים יחד אז הם בחינת נ"ה ה' נשמת אדם, כי הגשמה מאירה כמו נ"ה, על ידי רוחא דגשיב בהון הרוח שבה מז"א, שנושג ומאיר את ג' דהיינו את הגשמה והרוח בתרי בתי לביא בשני חדרי הלב ואיגון נפש ורוח, סימן ג' כי משכן הרוח הוא בחלל הימין של הלב שהוא ריק מים, ומשכן הגשם הוא בחלל השמאלי המלא דם, (כמובאר בשם פ"ה). (בא"י ובז"ל ומפרשים)

להבין את המשך המאמר נקדים מש"כ הארז"ל (בע"מ ס"ג פ' ו-ז), כי כל ספירה כלולה משלשה פרקים, עליון ואמצעי ותחתון, לכן כשצאים המוחין גדלות לז"א כצנצן של נה"י לאימא, אז שני פרקים העליונים של כל אחד מתחברים עם פרקים העליונים של הנה"י לאימא ונעשים חכ"ד דז"א, וכן פרקים העליונים של הנה"י דז"א עולים ומתחברים עם פרקים התחתונים של חג"ת דז"א, והם מתחברים עם פרקים האמצעיים של הנה"י לאימא ונעשים חג"ת שלו, וכן השני פרקים התחתונים של כל אחד מנה"י דז"א מתחברים עם הפרקים התחתונים של נה"י לאימא ונעשים נה"י דז"א, ואז נעשה ז"א גדול להיות בן עשר ספירות (ע"מ ס"ג פ' ו-ז).

ועתה חוזר לפרש את גדלות ז"א ואמר ויהי ו' איהו דגשיב בדרועין ז"א שהוא בסוד ו' לפי שהוא בחינת ו"ה, הוא נושג ועולה ומתגדל בשתי זרועות חסד וגבורה, גשיב בפרקין דלהון בששה פרקים שלהם, שיעלו להיות חכמה ובינה, וז"ל שארבע פרקים העליונים של חו"ג עם פרקים העליונים של הגלח והוד לאימא, נעשים חכמה ובינה, ויהי גשיב בתרין שוקין בשית פרקין וכן ז"א נושג ועולה ומתגדל בשתי שוקים ששה נלח והוד, דאתמר בהון שנאמר בהם שוקיו צמודי שש שיש בשתי שוקים ששה פרקים, ושני פרקים העליונים מהם עולים ומתחברים עם שני פרקים התחתונים של חסד וגבורה, ומתחברים עם ב' פרקים אמצעיים של נה"י לאימא ונעשים חסד וגבורה דז"א, ומה שאינו מזכיר את התפארת והיסוד, דע כי תפארת ויסוד הם נכללים בחו"ג וכו' כי הם בסוד בחינת המכריע ביניהם, וגם ד' פרקים התחתונים של נלח והוד דז"א מתחברים עם ב' פרקים התחתונים של נלח והוד לאימא, ונעשים נלח והוד דז"א, ואז וצליה אתמר על ז"א ואמר ונחה עקיו רוח יהו"ה רוח חכמה ובינה רוח עלה וגבורה רוח דעת ויראת ה', כי בפסוק זה מוזכרות כל עשר ספירות שיש לז"א בשעת הגדלות, וכמו שמוכר לקמן (תיקון ס"ט דף ק"ז ע"א), חיל רוח ה' דא חוץ קדמאה, שהוא סוד הכתר דז"א שעשה מתפארת לאר"א שהוא בסוד חוץ כדוד, רוח חכמה ובינה היין ספירן אבתייהו, שני ספירות חו"ב שאחר הכתר, רוח עלה וגבורה ימנא ושמאלא, הם חסד וגבורה, וכן נלח והוד כלולים בימין ושמאל, רוח דעת ויראת ה' דא עמודא לשמאליהא ומלכות, דעת הוא התפארת שבעמוד האמצעי, וגם היסוד כלול בו, ויראת ה' היא המלכות כדודע.

עיין פי' באר לחי רואי שכאן חוזר לדבריו לעיל שאמר שסוד אות ו' שהוא ברוא דרוח החוטם דביה פרח נשרא דאיהו עמודא דאמצעייתא איהו ו' דנשיב בכנפי ריאה וכו' ולזה בא עתה להשלים דבריו שלא נטעה כי בח הרוח דנשיב הוא רק בהתפשטותו בקו האמצעי לבד אלא כי בח התפשטותו הוא בכל הג' קוין שלו בדרועין ובריכין בכל הו' פרקין שלהם.

עוד שם מה שנקט נ"ר הכוונה לנשמה ורוח וא"א לנשמה שהיא מבינה להאיר אלא ע"י הרוח וכשהן יחד אזי נעשה נ"ר ה' נשמת אדם שאז הוא אדם כמבואר בזה משפטים צט. וכאן בתיקון זה מבואר שמשכנס הוא בלב וכן מבואר בע"ח שער פנמיות וחיצוניות דרוש יב שהרוח עיקר גילוי הוא בלב והנשמה במח ומשם מתפשט למטה עד הלב תוך הרוח ששם. והרוח הוא ז"א ומרבינו כאן משמע פשוט שהצדיק מרכבה לו.

אזי ז"א הוא בגדלות המוחין, ומתבטא בשמחה, ורוח השמחה **נשיב בשית פרקין דדרועא** בשש פרקי יד ימין ושש פרקי יד שמאל, **ובשית פרקין דשוקין** בג' פרקים של ימין וג' של שמאל/י, **והיא** נשיבת הרוח שמחה הנ"ל בידיים ורגלין, היא **בחי' המחאת כף ובחי' ריקודין** דהיינו שרוח הבא מהלב, הוא בחי' אור, ומצטייר ברגלין לעלות ולרדת וקצת תנועות ריקוד, ובידיים מחאת כפים, ועוד הרבה תנועות ורמזים, עד שאפשר שיהיה נעשה התכללות הידין, שהן בחי' יד השלישית אמצעית (כמבואר בתורה מו) העולה בקו האמצעי עד א"ס, מה שלא שייך ברגלים/י:

ועתה יבאר כיצד זה נעשה בפרטיות, שרוח הצדיק מאיר ברגלין עד שהן מרקדות, ולקמן יבאר כיצד מאיר בידיים עד שהן מתעוררות למחאת כפים.

וזהו בחי' מה שאומר המדרש שכשיעקב אבינו הלך לחרן/י היה לבו נשא את רגליו [י] כמבואר בפרש"י עפ"י המדרש {ב"ר ויצא פרשה ע' ח'}/י עה"פ "וישא יעקב את רגליו וילך ארצה בני קדם" ופרש"י משנתבשר בשורה טובה שהובטח בשמירה/י נשא לבו את רגליו ונעשה קל ללכת, היינו ע"י הרוח שבלב הרגלים נישאות דהיינו באים הריקודין כי יעקב אבינו הלך למצא את זיווגו/י, שהיו שקועות בעומק הקליפה, ולהוציא משם את נשמות ישראל, ובהליכתו התחיל מהמתקת הדינים הנוראים שהיו שם/יא.

וביאר המתוק מדבש שם – שהרוח הוא הארת חסדי אבא שע"י הארה נתקנו רחל ולאה שהן ה' ראשונה ושניה שבשם הויה. וכמבואר בע"ח (לח ז') שרק ע"י הארה זו הן נתקנות. ורוח דאבא הוא ו' דשם הויה, הוא מנשב בריאה הנותן החסדים לז"א שישפיעם ללב שהיא המלכות.

מבואר שנשמה דהיינו חכמה במח ורוח הוא ז"א בריאה ונפש היא המלכות בלב. וחסדי החכמה מאירים לנ"ר דהיינו נפש רוח והם מאירים לזו"ן שגם הם נפש רוח כי הנוקבא רמ"ח אברים (צ"ע הרי הן ר"ב כמבואר בבכורות מה). ועם שתי זרועות של ז"א הם גמט' נ"ר. והרוח הנ"ל חסדי אבא מאירים בדעת ומתפשטים בכל הקומה דהיינו לא רק בקו האמצעי אלא גם ברגלין וידיים.

¹ **פרקי הידיים ג' בכל יד, מהכתף עד המרפק וממנו עד כף היד וכף היד, וכן ג' בכל רגל, מעל הברך ותחת הברך וכף הרגל.** דהיינו שש בידיים ושש ברגלים והרוח עצמו הוא בחי' ו' קצוות שבת"ת ומתלבשים בשש פרקים הנ"ל לעורר אותם בשמחה של המצווה (עיין משנה אהלות פ"א מ"א ששה אברים במפתח הלב ואולי אפ"ל שהוא חיצונית הלב כידוע שהחיצונית הוא המשפיע)

² **דהיינו אע"פ שהרוח ברגלין נקרא ריקוד ואילו בידיים הכאה בלבד, אבל מצד התיקון הנעשה נראה שבידיים יש בחי' גבוהה יותר(וכמו שרואים בחוש שבידיים יש חכמה ואפשר לעשות פעולות עדינות ורבות מאד ואילו ברגלים כמעט כלום). ואולי אפ"ל שריקוד בחי' המתקה וכבוד של קרוב רחוקים ואילו מחאת כף בחי' המתקה וכבוד של צדיקים. דהיינו שהרקודין הן בחי' היציאה מהקליפות מבחי' רגליה יורדות מוות, אבל המחאת כף מעלה את המלכות עד הכתר.**

³ **חרן היה סוף כוונתו** אע"פ שלמעשה פסוק זה מדבר בהליכתו ארצה בני קדם כמבואר בביאור מושב זקנים ובטור הארוך שהיה בחרן ומיד חזר לארץ קדם ללמוד תורה בבית המדרש של שם י"ד שנה, ובאמת זה היה הכנה כדי שיוכל ללכת אח"כ לחרן לגאול את י"ב נשמות ישראל הכבושות שם. **אבל עיין שפתי כהן** שם ארצה בני קדם הוא הרי החושך ששם עזא ועוויאל שמהם למד לבן ובלעם את כח הכישוף ויעקב יצא לשם אחרי שהובטח בשמירה מהקב"ה להזהיר אותם שלא ילמדו את לבן לעשות לו כישוף. ועיין פרדס יוסף בשם מנחת יהודה שבאמת הלך לחרן אבל מפחד עשו הודיע לכולם שהולך ארצה בני קדם.

⁴ פרש"י בראשית כט א'

⁵ **בראשית רבה (ע' ח')** – וישא יעקב רגליו א"ר אחא (משלי יד) "חיי בשרים לב מרפא" כיון שנתבשר בשורה טובה טעין ליביה ית רגלוהי, היא אמרה כריסא טענא רגליא.

דהינו שהמדרש דורש חיי בשרים לשון בשורה טובה שהיא מרפא את הלב ואזי הוא נושא את הרגלין ונעשים קלות ללכת. וכעין שאצל העולם אומרים שכשהכרס מלאה ואינו רעב אזי כחו ברגליו וכעין שמצינו בשבת נא: נגרי דחמרא שערי, פי' שצעדיו של החמור כפי השעורים שאוכל.

כך פירש העין יוסף שם ויש להוסיף הגמ' בשבת קנב. דוק בככי ותשכח בנגרי פרש"י אכול הרבה ותמצא האכילה בפסיעותיך. (אבל בהמשך הגמ' שם מבואר שזה רק עד גיל ארבעים ואח"כ א"צ לאכול הרבה אלא לשתות).

ואולי שאדם עצוב כריסו טוענת רגליו אבל אדם שמח ליבו טוען רגליו.

⁶ **עיין שער הכוונות** ברכת השער ענין לבישת המנעלים, כשנה"י דינה נעשים חב"ד דז"א אזי חיצונית הבינה הוא החשמל נשאר בחוץ ושומר על ז"א. ולעיל נתבאר בזהר הנ"ל שלבו נשא את רגליו זה כשנה"י דינה נעשים חב"ד דז"א ומתפשט הגדלות מוחין ללב ומשם לו' פרקין שבידיים ושברגלין, ועי"ז לבו נשא את רגליו.

⁷ **עיין פתחי שערים** לרבי יצחק חבר נתיב אבי"ע – פתח יד – וסוד הגדול הזה רמזה התורה בהליכת יעקב לחרן כמ"ש, וישא יעקב את רגליו וילך ארצה בני קדם וגו', שהליכתו שם היה לברר נשמות י"ב שבטים וכלל נשמות ישראל שהיו שקועים בסט"א, והכל בעולם העשייה ששם עיקר מקום של הסט"א. וידוע שיעקב הוא בסוד ז"א דאצילות שהוא הו"ק שבהם הבחירה והעבודה שע"י תלוי כל בירור הזה. ורגלין דיליה הוא סוד נוקבא דמקנא בעשייה, ושם הוא נחש הכרוך בעקב דיעקב וע"י הליכתו שם העלה נציצין דקדושה מהם למעלה, ח"ש וישא יעקב רגליו וגו', וסוד בני קדם כבר נתבאר שהוא שם ב"ן ואחוריים שלו סוד קד"ם והם ממלכין קדמאין. ועיין עוד בספרו בית עולמים – דף קלד ע"א – ד"ה ואח"כ

⁸ **עיין תורה לב** שע"י ריקודים בחתונה מעלים את הכלה מהקליפות וממתיקים את דיניה, ומסתמא כל שכן בנות לבן שהיו בעומק עומק הקליפות שבחרן היו צריכות המתקה גדולה ואולי לזה כיוון רבנו שנשא רגליו בחי' שהתחיל להכין עצמו לנישואין והאשה נקראת רגלין

היינו על ידי הצדיק שהוא בחי' רוח כנ"ל, נתבטל הגאווה כנ"ל, כי הגאווה בחי' ע"ז בחי' דינים
 הן ברגלין כמ"ש שדוד המלך מבקש (תהלים לו) **אל תבואני רגל גאווה** ויד רשעים אל תנידני, ¹⁷ הוא כפל לשון יד ורגל דייקא, שלא יבואו בעלי גאווה ברגלים לתחומי ויד רשעים לא תגרשני ממקומי. מבואר
 כאן שהגאווה היא בחי' רגל כי בעל גאווה כמו נכנס ברגליו ונעמד במקום שאינו שלו, בבחי' דוחק רגלי
 השכינה/י"ו. וע"י רוח הצדיק הנושב בהן נמתק הדין שבהם **ונתבטל הע"א-העבודת אלילים, כמ"ש**
שומר אברהם למלאכים שנראו לו כערבים המשתחוים לאבק רגליהם (בראשית יח) טו/טו ו**רחצו**
רגליכם והיה זה ע"א/י"ו הדבוק לרגלים ^[17] כמבואר שם בפרש"י. **וכשנתעלה כל בחינות/טו** **הרגלין**
ע"י הריקודין, בחי' נשא לבו את רגליו. ונתבטל הגאווה, היינו הע"ז-העבודה זרה, עי"ז
נמתקין הדינים/כ"ו. כי כל זמן שיש ע"ז בעולם חרון אף בעולם (ספרי פ' ראה) [כ"ו/כ"ו] ועיקר
 הע"ז היא הגאווה שבלב ועל זה עיקר החרון אף/כ"ו. **וכשנתעבר הע"ז נתעבר החרון אף, ונמשכין**
חסדים ונמתקים הדינים שם וגם כנ"ל שהרוח שבלב היא חסד דחכמה, ואז הרגלין הם בבחי' מה

כמבואר בזהר (ח"א קיג רגלי חסדיו ישמור דא איתתא) ובתורה פא תנינא מבואר שע"י ריקוד מעלים את בחי' רגלין ללב וכל בחינות
 רגלין נתעלים ע"י.

תורה לב – **אדני שפתי תפתח** (תהלים נ"א). והוא בחינת ריקודין של חתונה. פי כל זמן שלא נתונה לזוג, היא אתקריאת נער בלא ה' (זהר בא דף ל"ח) ¹⁸
 גימטריא ש"ף דינים. וכד אתתקנת לזוג אתקריאת נערה בה"א, שנמתקין הדינים על ידי ה' אלפין של אהיה שבבינה, כמבואר ב"פרי עץ חיים" שער עמידה.
 נמצא הפלה עדין בבחינות נער, בבחינות ש"ף דינים, וצריך להמתיקה ולתקנה: וזה נעשה על ידי ריקודין. פי הרגלין הם בבחינות נצח והוד (א). והם
 נתנשאים על ידי הלב, הינו על ידי שמחת הלב. כנראה בחוש שעל ידי שמחת הלב מרקדין. כמו שכתוב גבי יעקב (בראשית כ"ט): **וישא יעקב את רגליו,**
ופרש רש"י: לבו נשא את רגליו. ולב הוא בינה כמו שכתוב (ב) **בינה לבא ובה הלב מבין.** על פן צריך לכוון בריקודים ולהמשיך האלפין שבלב על ידי
 הרגלין, להכליל שהיא בחינת חמש פעמים דין, גימטריא ש"ף, גימטריא נער. ועל ידי אור הלב שנמשך לה, נעשית נערה בה"א, ונעשית ה' פעמים "אדני".
 וזה בחינת: **אדני שפתי תפתח**, שעל ידי השפתיים שהם נצח והוד נפתח ונמתק הפלה בבחינת זיוג, ונעשית בחינת אדני, שהיא ראייה לזיוג:
 וזה דאיתא במדרש (בראשית פרשה ע') **בשנשא יעקב את לאה, בשעה שהיו מרקדין היו מזמרין היא ליה, לרמוז ליעקב הא לא לאה.** הינו כי לאה היא עלמא
 דאתבטיא (זהר וצא קנ"ד), שהוא בחינת לב, כמו שכתוב (תהלים קי"ט): **בלבי צפנתי אמרתך.** ומשם המתוק של הדינים, בשמשיכין ה"א מהלב. וזה
 הא לאה, שצריך להמשיך מלאה האלפין, כדי להמתיק ולתקן את הפלה: גם היו אומרים שהפלה שמה לאה, שעל ידי בחינות עצמה נמתקת:

תורה פא תנינא – בשאדם משמח עצמו בשמחה של מצוה, והשמחה גדולה כל כך, עד שנוגעת עד רגליו, הינו שמרדק מחמת שמחה, זה הפחינה נקרא:
 "ונביא ללב חכמה" (תהלים צ). הרגלים הם נצח והוד, בחינת נביאים, נתעלים לבחינת לב על ידי השמחה שבלב, פי השמחה מעלה אותם. וזהו הריקוד
 שמעלה רגליו בכל פעם, ובשלומו תורה או שעושה מצוה בכל כך שמחה, שהשמחה נוגעת עד רגליו, ומעלה את רגליו למעלה בזה נתעלים כל תומכי
 דאורייתא, שהם נקראים סמכי קשטו. וזה פרוש (ישעיה מ"א): **צדק יקראו לרגלו,** פי התורה והמצוה נקראים צדק, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה
 (חלין פט): **צדק תדברין וכו', וכמו שכתוב (תהלים קי"ט):** **פי כל מצותיך צדק:** גם הדבור הרע נקרא רגל, כמו שכתוב (שם ט"ו): **לא רגל על לשוני,** גם
 הוא נתעלה. גם אדם נתעלה במזון, הנקרא רגל, כמו שכתוב (דברים י"א): **ואת היקום אשר ברגליהם** (א). גם כל המדרגות התחתונות המכניס בשם
 רגלים, נתעלים על ידי שמחת תורה ומצוה, כמו שכתוב: **"צדק יקראו לרגלו,"** שהתורה והמצוה הם קוראים למעלה את אלו המדרגות התחתונות: וזה
 שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (בבא בתרא י'): **מי שאין לו בנים, ישמח את אשתו בדבר מצוה.** כי אשה נקראת רגל, כמו שכתוב (שמואל א ב) **"רגלי**
חסידו ישמור" (ב). נמצא שעל ידי השמחה הוא מעלה ומקשר אותה לבחינת צדק, הנקרא הא, ושם עקר הנועם, כמו שכתוב (בראשית מ"ו): **"הא לכם זרע."**
 גם קרא פרעא דאבות' (ערויבין ע'). גם אמונה נקראת רגל, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (מכות כד): **בא חכוקי והעמידן על אחת וכו'. וכן כל**
הדברים הנקראים רגל נתעלים:

¹⁹ **תהלים לו (יב) אל תבואני רגל גאווה ויד רשעים אל תנידני:**

מצודות דוד (יב) אל תבואני – אל תבוא אלי רגל אנשי גאווה להצר לי והרשעים לא ינדרו אותי ממקומי ביד חזקה:

²⁰ **וההמשך** ויד רשעים אל תנידני נמצא שהוא כפל לשון שדוד המלך מבקש שלא יבוא אויב בעל גאווה ברגליו למקומו ולא תבוא יד
 אויב רשע לגרשו ממקומו. הרי שכלל יד עם הרגל כי שניהם בחי' כפירות ע"י הגאווה שהיא מדת הרשעים.

²¹ **כמבואר בתורה כב** על פסוק זה וכמבואר בגמ' ברכות מג: שכל המהלך בקומה זקופה דרך גאווה כאילו דוחק רגלי השכינה

¹⁸ בתקפא (בראשית יז) ובתרוצו תוקן

¹⁹ **בראשית פרק יח (ד) יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ:**

פרש"י – ורחצו רגליכם – כסבור שהם ערביים שמשתחוים לאבק רגליהם והקפיד שלא להכניס ע"א לביתו (ב"מ פו). אבל לוט שלא
 הקפיד הקדים לינה לרחיצה שנאמר ולינו ורחצו רגליכם:

²⁰ **עי"ש גור האריה** – על פרש"י שמבאר טעם שעבדו לאבק שברגליהם כי בתחתונים אין שפל מאבק ואין גדול מאדם וכן הממונה על
 האבק הוא השפל שבעליונים ותחתיו האדם והיו עובדים אותו ע"י האבק שהוא דוגמא לו בתחתונים.

ועין גם אהבת יונתן שם שמבאר מדיחן באו טעות זו ליחס כח לאבק.

²¹ עין פרש"י שם ע"י ב"ב מציעא פו:

²² כנ"ל בתורה פא תנינא שבהמתקת בחי' רגלין נמתקין כל בחינות הרגלין

²³ **יסוד זה** שע"י ריקודים נמתק הדין חוזר רבנו בכמה תורות עיין תורה לב ותורה מא ותורה פא תנינא ועיין תורה קסט שגם להפך כשיש
 דין א"א לריקוד. ועיין בלי יקר שמות טטו כ' בשם רבנו בחיי שמחולות לשון מחילת עוון.

²⁴ פסקא מד (נ"א פסקא צו) ובליקוט שמעוני דברים פ"ג רמז תתפח. ולקמן בתורה זו ב"פ ובתורה יג אות א' ובתורה יח ותורה קנה ותורה רטו

²⁵ **ספרי דברים** פרשת ראה פסקא מד למען ישוב ה' מחרון אפו, כל זמן שעבודה זרה בעולם חרון אף בעולם נסתלקה עבודה זרה מן
 העולם נסתלק חרון אף מן העולם.

²⁶ **עיין תורה יא** סוף אות ב' כי עיקר כבודו ית' כשהאדם נבזה נמאס בעיני עצמו וכיון שכל הבריאה לכבודי בראתיו וכו' הרי הגאווה
 הפך כל כוונת הבריאה.

שאמרה חנה בשירתה כשנולד שמואל בנה, **רגלי חסידיו (שמואל א ב)** דהיינו שהקב"ה שומר רגלי חסידיו המתחסדים עימו שלא ימעדו מהאמונה ולא יצאו מהיושר, וזו הנהגה של חסד, כי לא בכח יגבר איש אלא רק בחסדי הקב"ה, **היינו בבחינות חסדים** דהיינו הארת החסדים במלכות שנקראת רגלין, **היינו בחי' חסדי דוד הנאמנים (ישעיה נה)** [כ"ה/י"ו] חסדי דוד רומז לרגלי ז"א הנעשים מוחין לנוקבא/כ"ו, ועולה מצדק לאמונה, ונמתקים כל הדינים שבה, כי הארת הרוח שבלב היא בחי' אמת, וצריך להאיר למלכות, בבחי' צדק כד אתחבר בה אמת נעשית אמונה, כמבואר בתורה ז' עפ"י הזוהר. וזוהו **הנאמנים דייקא בחי' תיקון האמונה, כי נתבטלו המינות והכפירות** כי בתחילה המלכות בבחי' רגליה יורדות מוות כנ"ל שאחיות הקליפות והכפירות בבחי' רגלין, וכשמאירים בה החסדים היא עולה מהקליפות ונהפכת מצדק לאמונה:

עד כאן דיבר מריקודין שמעלין את הרגלין מגאוה לאמונה ומכאן מדבר מהידיים, דהיינו כמו שרוח הצדיק מעורר לריקודים כך הוא גם מעורר למחאת כפים.

וגם זה בחי' המחאת כף, כי ע"י הרוח רוח הצדיק המאיר שמחת לב, ומתפשט עד הידים נתגלה הארת הידים, כמ"ש (ש"ה ה') קול דודי דופק, דודי הוא הצדיק דהיינו הרוח הנ"ל דופק זה בחי' רוח/כ"ח, כמובא בתיקונים (תיקון כה דף סח ע"א) [כ"ט/ל] שכמו הדם הזורם מהלב מכח הרוח שבלב הדופק בו ושולח אותו להחיות את כל האיברים הרחוקים/לא, כך ברוחניות הרוח הוא ז"א דהיינו הצדיק ששולח חיות שמחה אל האיברים הרחוקים דהיינו קצות הידים שמצד עצמם הם בחי' דינים ועצבות ידיים/ל"ב.

^{כ"ד} **שמואל-א פרק ב' - (ח) מקים מעפר דל מאשפת ירים אביון להושיב עם נדיבים וכסא כבוד ינחלם פי ליהוה מצקי ארץ וישת עליהם תבל: (ט) רגלי חסידיו וחסידיו ישמרו ורשעים בחשף ידמו פי לא בכח יגבר איש: (י) יהוה יחתו מריבו ומריביו עלו (עליו) בשמים ירעם יהוה ידיו אפסי ארץ ויתן עז למלכו ירים קרן משיחו:**

ועיין זוהר ח"א דף קיג. אלא בגין לאתדבקא ביה בקב"ה, ובגין כך רגלי חסידיו ישמור, ודא היא אתתיה, דכתיב ואבימלך לא קרב אליה, וכתיב כי על כן לא נתתיך לנגוע אליה, בפרעה מה כתיב, (בראשית יב יז) וינגע יהוה את פרעה וגו', על דבר, אידי אמרה, וקב"ה הוה מחי, ובגין כך רגלי חסידיו ישמור, ורשעים בחשך ידמו, אלן פרעה ואבימלך, דקודשא בריך הוא עבד בהו דינין בליליא, כי לא בכח יגבר איש, מאן איש דא אברהם, דכתיב ועתה השב אשת האיש וגו':

^{כ"ה} **שער הכוונות דרושי עמידה דרוש ג**

^{כ"ו} **שער הכוונות - דרושי העמידה דרוש ג - ולכן הוצרך א"א עצמו הנק' אל עליון לחזור ולהשפיע דרך מתנת חנם בדרך ג"ח לתת מהשפעתו אל ז"א בחי' נהי' חדשים שאין לו כנו' כי מפאת עצמו אין לו רק ו"ק בלבד א"כ גמילות חסד הוא מה שמוסיף בו עתה מחדש וזמ"ש גומל חסדים טובים לשון גמילות חסד. ונודע שהנצח וההודו אלו הם בחי' תרין ירכין בערך ז"א ונקרא חסדי דוד הנאמנים והם בחי' תרין מוחין אל נוק' דו"א ובערך זה נק' טובים וזמ"ש גומל חסדים טובים.**

^{כ"ז} **עיין שער הכוונות - דרושי העמידה דרוש ג ונודע שהנצח וההודו אלו הם בחי' תרין ירכין בערך ז"א ונקרא חסדי דוד הנאמנים והם בחי' תרין מוחין אל נוק' דו"א.**

ועיין **ספר הליקוטים** להאריז"ל על ישעיהו נג - חסדי דוד הנאמנים: הנה כבר ידעת, כי נ"ה דדכורא, ב' חסדים, שבהם המגולים נעשין מוחין לנוקבא, ועל שם שגומלין חסד זה עמה, ועושים בה מוחין, נקראים חסדי דוד:

^{כ"ח} **כי הרוח חיים הוא הדופק עיין בתורה ח נתבאר שם באריכות, שע"י הנשימה מושך רוח מלמעלה לריאה וממנה ללב והרוח דופק ומניע את הדם לילך להחיות האברים והרוח הזה נמשך מדודי דהיינו הקב"ה כי חיים היינו חידוש וחידוש אין תחת השמש אלא מעל השמש דהיינו שבכל נשימה מושך חיים מא"ס ועיקר הדופק הוא בלב בבחי' הצדיק.**

^{כ"ט} בדפים שלנו דף ע' סוף עמוד א ותחילת עמוד ב ועי"ש באר לחי רואי מבאר עפ"י העץ חיים שער טנת"א פ"ה

^ל **תיקוני זוהר תיקון כה דף ע: - וכד ייתי רוחא לגבי לבא דתמן נפשא וכשיבא הרוח אל הלב ששם היא הנפש, ור"ל כז"ל ימתיק את דיני המלכות, אתמר ביה נאמר שהמלכות אומרת קול דודי דופק דהיינו דפיק לתרעא דלבא שית דפיקין שקווי ז"א דופק על שער הלב שש דפיקות, לאשתמודע דאיהו ו' דייתי לגבי ד' דאיהי נפש להודיע שהוא סוד אלו ו' דז"ל שכל אל הד' שהיא סוד הנפש בחינת המלכות כללות ונקטנות, כדי להמתיק את דיניה ולהתייחד עמה, ובה אינון עשרה ועס ה' הם ביחד עשר בחינות, כי רוח נפש הם ד' פלופים שהם סוד יחוד ז"ו, וכלהו בפיוסא וכל שש דפיקות הם דברי פיוסא קודם היחוד, הדא הוא דכתיב זה שכתוב פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל שגמזים כאלו עשה לשונות של פיוס כלמפס לקמן, להורות שאין לאוי לאדם לכל לאשקו אלא דכדי פיוסא. (כ"מ ומפ"ס)**

ועי"ש באר לחי רואי מבאר עפ"י העץ חיים שער טנת"א פ"ה בו מבואר התיקון הזה שהכוונה כי הנפש והרוח שניהם משכנם בלב דהיינו שהדם שבלב הוא סוד הנפש והוא בחי' אלקים בקטנות תוקף הדינים, שהוא נור דליק ואש שורף. והרוח השורה בלב הוא סוד הויה במלוי מ"ה הוא ממתיק הדינים של רתיחת הדם דהיינו הנפש, ודפיקת הלב הוא ענין התפשטות הדם דהיינו הנפש בכל איברי הגוף זה נעשה ע"י הרוח דהיינו שבכח הרוח עושה הנפש דפיקת לב שע"ז מתפשט הדם בכל אברי הגוף. עכ"ל.

^{לא} **ועוד גם שהדם הוא חם מצד עצמו ורק ע"י הרוח הבא מהריאה הוא מתקרר כמבואר בתיקוני זוהר הנ"ל לפני כן.**

^{לב} **עיין גם תורה נו אות ט'. אבל עיין פל"ח אות י' שכתב שהדין שבידים הוא כי שרש הדין במדת הגבורה דהיינו יד שמאל והמחאת כף הוא המתקת השמאל ע"י הימין. ולכן ההמתקה שעושה הרוח שבלב הוא לחבר השמאל אל הימין להמתיק הגבורה שבבחי' שמאל ע"י ההחסדים שבבחי' ימין.**

וזה שכתוב "דודי דופק" וסמיך ליה [לג/לה] דודי שלח ידו מן החור דהיינו דודי/לה הנ"ל שהוא הרוח הדופק הוא שלח את ידו דייקא הרי שמתגלה בבחי' ידים/לו, זה בחי' התגלות הארת הידים, לכן גם אצלינו מתבטא בהתפשטות הרוח עד הידים היינו בחי' המחאת כף. ואז נתבטל הע"ז היינו הכפירות, וזה בחי' על ידי משה רבנו במלחמת עמלק ברפידים כשהרים את ידיו בתפילה (שמות יז/לז), ויהי ידיו אמונה דהיינו ביטול הכפירות :

נמצא שע"י הצדיק, היינו בחי' רוח שבלב, נתגלה הארת הידים והרגלים, היינו בחי' ריקודין והמחאת כף. ונתבטל הגאווה והכפירות, ונתרבה האמונה דהיינו שהרוח מתפשט/לח/לידין ורגלין ומתגלה שם ע"י מחאת כף וריקוד וע"ז נמק הדין.

אחרי שבאר בפרטיות תיקון האמונה ע"י רקוד ומחאת כף מבאר כאן ששניהם כל אחד לחוד מתקן את המלכות להיות קיומה ומעמדה ביושר הפך עקמימות הנחש והשקר.

ונראה שהכוונה שברגל יש שני סוגי יושר האחד מצד כח ההליכה דהיינו לאן מפנה את כח ההליכה, כי לרגל יש אחור וקדם, וכיוון הרגל מגלה על מגמת פניו ולבו, והיושר הכוונה שהמלכות פונה בהליכתה ישר להקב"ה כשמאיר בה האמת שבונה את האמונה לקומה שלימה ועוד יושר מצד כח העמידה שברגלין יש רגלי עמדה במישור דהיינו עמידה איתנה ולעומת זה יש נטוי רגל, כמו שמי שאינו עומד על מישור אלא על מעלה הר שהקרקע תחתיו עקומה ועל כן אין לו עמידה חזקה, הכי נמי כשאין הארת אמת כראוי אזי אין מעמד ובקל יכול ליפול.

ואז כשנתגלה הארת הלב בידין ורגלין ונתרבה האמונה כנ"ל, אז נתקיים (תהלים כו) /לט/ רגלי עמדה במישור, דהיינו שמעמד/מ"ו וקיום המלכות הוא מהארת היושר והאמת המאיר מהלב. כי היושר רומז לצד הקדושה לבחי' הארת האמת שהוא קו האמצעי הישר אליו ית' שהוא בחי' אמונה כשהוא מאיר במלכות. כי המינות היא בחינות נטוי רגלי דהיינו שנטו פני הרגל מהיושר אליו ית', וע"ז גם העמידה רעועה

פרפראות לחכמה אות י' – בחינת התגלות הארת הידים בחינת המחאת כף היינו כי הרגלין הם סמוכים כביכול אל החיצונים ויניקתם מהם, על כן התיקון הוא בבחינת ריקודין בחינת העלאת הרגלין. אבל בבחינת הידים אין להקליפות אחיזה בהם כל כך כי הם רחוקים מהם, רק אף על פי כן כשיש התגברות הקליפות נתעלם בחינת הארת הידים גם כן, מחמת שעיקר יניקתם מהדינים שנמשכן מבחינת גבורה בחינת יד שמאל, על כן גם התיקון הנעשה בהם על ידי הרוח הוא בבחינת מחאת כפים שנתחברין הידים, ונכלל שמאל בימין ונמתקין הדינים וזה בחינת ויהי ידיו אמונה, עיין בזה שדמדקדק הוי ליה למימר ויהי ידיו אמונה אלא בגין דתליא כולא בימינא כתיב ויהי וכו', וכתביב ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב וכו' מכוון לדברינו הנ"ל:

לג שם שני פסוקים אחר כך בפסוק ד

לד שיר השירים פרק ה (ב) אָנִי יְשָׁנָה וְלִבִּי עָרָה קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק פֶּתַחַי לִי אֲחֹתִי רֵעִיתִי יוֹנָתִי תְּמִתִּי שְׂרָאִשִּׁי נִמְלֵא טַל קְצוֹצוֹתַי רְסִיסֵי לִלְיָהּ: (ג) פְּשֻׁטֵי אֶת פֶּתְנֵתִי אֵיכָבֶה אֶלְבָּשָׁנָה רְחֻצְתִּי אֶת רַגְלֵי אֵיכָבֶה אֶטְנַפֵּם: (ד) דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן הַחֹר וּמְעֵי הָמוֹ עָלָיו:

לה עיין שער הפסוקים – ספר שיר השירים שדודי מרמז לזעיר לאפוקי מרעי שמרמו לאבא או אמא

וכבר נתבאר בזה ויקרא, כי רעים לעילא, ודודים לתתא. והענין הוא, כי רעים הוא זווג או"א, לפי שידעת, כי אימא נקראת גבורות, והיא ארץ אדום, שבה מלכו המלכים של אדום, וממנה יצאו, כי אימא דינין מתערין מינה, אע"ג דלאו אידי דינין. ואלו המלכים הם בסופה, תחת בחי' המלכות שבה. וכבר הודעתך, כי אלו השבעה מלכים, הם סוד ש"ך דינים, הנודעים בשם ש"ך ניצוצין, שהם סוד נער כנודע, וע"י התעוררות אלו הש"ך ניצוצין, מתחממת אימא לסוד הזווג, ולכן נקראים רעים שהם בגימטריא ש"ך, כי על ידם מזדווגת:

ואמנם דודים, הם זווג ז"ן, וזווגם הוא בסוד ג' אותיות די"ן מן אדנ"י, והוא בגימטריא דודים. כי ע"י ג' אותיות דין הנזכר נעשים דודים ומזדווגים.

לו צ"ע הרי ידו היא של הקב"ה שהוא בחי' הרוח חיים הממתיק את הדינים שבידים ורגלים איך רומז לידים שלנו שצריך המתקה. ועיין לקמן אות ח' שמרדכי ואסתר בחי' ידיו ורגלין. ושם מוכרח לומר שהכוונה לצדיק הדור שהוא הרוח חיים וכדי להתפשט לידים ורגלים צריך שיהיה בו בעצמו את הבינות האלה.

לז שמות פרק יז (י) וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כַּאֲשֶׁר אָמַר לוֹ מֹשֶׁה לְהִלָּחֵם בְּעַמְלֹק וּמֹשֶׁה אָהָרֹן וְחֹר וְעָלוּ רֹאשׁ הַגְּבָעָה: (יא) וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וּכְאֲשֶׁר נִיחַ יָדוֹ וְגָבַר עַמְלֹק: (יב) וַיְדִי מֹשֶׁה פְּבַדִּים וַיִּקְחוּ אֶבֶן וַיְשִׂימוּ תַחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ וְאָהָרֹן וְחֹר תָּמְכוּ בְּיָדָיו מִזֶּה אַחַד וּמִזֶּה אַחַד וַיְהִי יָדָיו אָמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ:

פרש"י ויהי ידיו אמונה – ויהי משה ידיו באמונה פרושות השמים בתפלה נאמנה ונכונה:

לה עיין תורה צא

לט תהילים פרק כו (יא) וְאֲנִי בְּתַמִּי אֶלֶף פְּדִי וְחַנּוּנִי: (יב) רַגְלֵי עֲמָדָה בְּמִישׁוֹר בְּמִקְהֵלִים אֲבָרֶךָ יְדוּד:

פרש"י יב רגלי עמדה במישור – בדרך ישרה:

מ צ"ע דלכאורה מהעמידה אין ראייה על ההליכה דהיינו אע"פ שעומד ישר אבל אולי כשילך ילך עקום אבל באמת נראה שרגל הכוונה למגמת ההליכה ועליה אומר דוד המלך שהיא בכיוון ובדרך היושר לכן אפילו שעומד אבל הבכח של הליכתו היא ליושר.

אולי אפשר לרמז מי – שור דהיינו הסתכלות על מי שהיא הבינה כי כשהמלכות פניה אל בינה אזי היא אמונה.

כמו על קרקע נטוי, **כמאמר אסף (שם עג) /מא** כמעט נטוייב רגלי, שנאמר שם על שהשיאו הטעה אותו/מ^מ **לבו למינות/מ^מ** כשראה רשע וטוב לו וצדיק ורע לו, **כמבואר שם [מ^ה] בפרש"י/מ^ו** שכמעט נטה מאחרי המקום. השיאו ליבו דייקא ששם האמונה ומשם מתפשט לרגל. ומינות היא נטוי רגל כי הרגל רומז לבח ההליכה, וההטיה רומז שכל הליכתו היא נטה מהקב"ה, מהאמת אל המינות והשקר, ולעומת זה **ורגלי עמדה במישור** רגל הפונה בהליכתה אליו ית' ועי"ז עמידתה איתנה, שזה **מורה על אמונה, ואז** כשרגליו ישרות הליכתו ביושר ומגמת פניו אל הקב"ה אז **נתקיים ויהי ידיו אמונה** דהיינו שהאמת מתקבלת היטב בידי אמונה :

אות ז

עתה יבאר רבנו שגם בתורה יש בחי' ידין ורגלין כי הנגלה הוא ידין והנסתר רגלין כמו שרואים בחוש שבידיים יש חכמה נגלית גדולה שאפשר לעשות בהם דברי חכמה כמו ציור וטויה כמ"ש שמות לה כו "בחכמה טוו את העיזים"/מ^מ ולרמוז בהם דברי חכמה כמבואר בתורה ז' הידים שבים החכמה. לעומת זה ברגלין החכמה נעלמת מאד דאין בהם אלא כח הליכה ועמידה וקצת ריקוד.

וכמו בידין ורגלין הנ"ל כך יש גם בנגלה והנסתר אחיזת הדין שצריך להמתיקו ע"י הרוח שבלב שהוא בחי' כלליות התורה.

כי יש אחיזת הדין בלימוד התורה, כי שכשלעצמו אפשר בקל להפיל אותו ללימוד חכמה לבד בלא הקשר להקב"ה, וזה לימוד שמעורר דין, שבמקום להתחבר ע"י התורה והמצווה אל הקב"ה, הוא נפרד ממנו ית' כדי לעשות כבוד לעצמו/מ^מ.

בזוהר יתרו דף פה מבואר שהתורה יצאה מחכמה ובינה (כידוע שהחכמה מתגלית בבינה) נמצא שרש התגלותה בבחי' בינה ליבא ששם גם שרש התעוררות הדין ואין הדין נמתק אלא בשרשו. לכן רק כשחוזר וקושר לימודו לשרש התורה נמתק הדין הנאחו בלימוד, לכן צריך תמיד לקשור לימוד הנגלה והנסתר דהיינו הבחי' ידין ורגלים של התורה אל שרשה בבינה ליבא (בחי' כלליות התורה) שמשם מאיר אמת מציאותו ית' המצווה ומורה את התורה ומצווה.

והתורה היא ג"כ בחי' ידין ורגלין שיש בהם אחיזת הדין וע"י רוח הצדיק שבלב נמתק, **כי יש בהתורה נגלה תורה שבכתב נסתר/מ^ט** תורה שבע"פ וסודות התורה, **נגלה הוא בחי' ידים** כמו דבר

^{מא} תהילים פרק עג (א) מזמור לאסף אך טוב לישראל אלהים לברי לבב: (ב) ואני כמעט נטוי ונטויו רגלי פאין שפכה ו(שפכו) אשתי: (ג) פי קנאתי בהוללים שלום רשעים ארצה:

^{מב} בדפדפן ותקפא - נטוי, בתולד ומתולד - נטוי (כלשון הפסוק וצ"ע כי יש שם קרי וכתבו ורבינו נקט הכתיב) (ועיין בזה הערה בדף ג: קרי עניו)

^{מג} כמו הנחש השיאני בראשית ג' יג. ופרש"י - השיאני - הטעני כמו (ישעיה לו) אל ישיא לכם חזקיהו:

^{מד} מלבים - הנחש השיאני. כבר בארתי ההבדל בין משיא ומסית ומפתה, שהמשיא מסיר הפחד, ר"ל אני נמנעתי מלאכול מפני הפחד שמזיק וממית והנחש ברר לי שאינו ממית בטבע ובסור פחד המות ממני אכלתי:

^{מד} המין הוא הכופר במציאות ה' או ביחודו או שעושה ככב או מזל וכיו"ב מליץ בינו לנברא, אבל האפיקורס הוא כופר בנבואה בכלל ובנבואת משה בפרט ובהשגחת הבורא (רמב"ם תשובה ג' ז')

^{מה} בפרש"י עפ"י מדרש תהילים עג

^{מז} מדרש תהלים - מזמור עג - מזמור לאסף אך טוב לישראל אלהים לברי לבב. זה שאמר הכתוב (תהלים לו, א) אל תתחר במרעים, אל תקנא בדבר שאין לו אחרית, וכן הוא אומר (משלי כד, כ) כי לא תהיה אחרית לרע. אמר הקב"ה אם ראית נרן של רשעים דולק אל תקנא בם שהוא דועך לעולם הבא, שנאמר (שם) נר רשעים ידעך. ובמה תקנא ביראת ה' כל היום בדבר שיש בו אחרית טוב ואינה פוסקת לעולם, שנאמר (שם כג, יח) כי אם יש אחרית (לטוב). אמר אסף אני קנאתי בהוללים ולא הייתי יודע שהיסורין שהקב"ה מביא על ישראל טובים הם. ולמי לברי לבב להבריאת את לבם לאותן דכ' עליהן הבריאת (תהלים כד, ג-ד) מי יעלה בהר ה' ומי ישכון במקום קדשו, נקי כפים ובר לבב. אמר אסף אני לא הייתי יודע שלטובה הן וקנאתי ובשביל שקנאתי, כמעט נטויו רגלי. ולמה, שלום רשעים אראה, כי אין חרצובות למותם ובריא אולם. האשה הזאת טווה במטוה, אחת מקוטפת ואחת מעוסה ואין (הכל) הטויו כולו שוה. אבל הרשעים אינן כן אלא כי אין חרצובות למותם, אין בהם מום אלא בריאים כאלו. לכן, ובריא אולם. מהו חרצובות, אין הקב"ה מאחר צביונם של רשעים אלא כל מה שהם מבקשים ניתן להם. למה הדבר דומה, לחולה שעלה הרופא לבקרו נטל הכף שלו, אמר, תנו לו כל מה שרוצה לאכול למה שהוא מת. כן אמר להו משה ומשלם לשונאיו. הוי כי אין חרצובות למותם, שהן בריאין ואין הייסורין נוגעין בהם:

^{מז} שמות פרק לה (כו) וְכָל הַנְּשִׂים אֲשֶׁר נָשָׂא לְבֶן אֶתְנֶה בְּחֶמְמָה טוֹו אֶת הַעֲזִים: ומבואר שם שזו היתה אומנות וחכמה יתירה שעשו בידיהן.

^{מז} עיין תורה ריד שבפרט תורה שבע"פ כמו שיש בה כח להכניע את הקליפה כך יש לה גם כח לתת חיות לקליפה וע"כ תלמוד גמט' שמה של הקליפה לילית.

^{מט} נסתר יש בו כמה ביאורים, כי הנגלה ממש הוא מה שכתוב בתורה שבכתב, אבל כל מה שנדרש ביג מדות הוא נסתר שמגלה התורה שבע"פ, ועוד יש תורת הקבלה שהיא נסתר גבוה יותר, אבל עדיין הוא נגלה כי אפשר לדבר ולכתוב אותו, והנסתר האמיתי הוא תורת ה' (עין תורה נו אות ד' ותורה כב אות י') שהוא סוד ונסתר ממש כי א"א לדבר ממנו ולהסביר לאחר אלא כ"א אחד מבין בלבו לפום מה

המתקבל, כמ"ש דודי שלח ידו מן החור, מן החור, היינו חרות על הלוחות (שמות לב) חרות מלשון חור/י מצד לצד כמו חור ממש בלוח, בחי' שדודי שהוא הקב"ה שלח ידו מן החור היינו נגלות התורה חרות וחוק בפירוש מכל צד על הלוחות, שהוא בנגלה עשרת הדברות חקוקים וכתובים בפירוש על הלחות דהיינו נגלה שמתקבל (מיד ליד) בקל בידי האמונה : ונסתר דהיינו מה שלא קבלנו בכתב מהקב"ה אלא קבלו חז"ל בע"פ או דרשו והיינו מתוך הכתוב, הם בחינות רגלין [יא] דהיינו שאפשר להכחישו, כמאמר חז"ל (סוכה מט ע"ב) על הפסוק בשיר השירים חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אומן [יב]/[יג] שדרשו חז"ל שהוא רומז לתורה שהיא מעשה ידי אמנותו של הקב"ה (כמבואר במדרש) ויש בה חלק שכבודה להיות דווקא בסתר, לכן נמשלו לירך מה ירך בסתר וכו' אף דברי תורה בסתר [יד]/[טו]: וכלליות התורה נקראת לב כי שרשה בבניה ליבא (זוהר יתרו פה:) וא"א לכווין בה לאמת אלא בכוננת הלב לשם שמים, והרמז לזה שמתחלת בב' "בראשית ברא", ומסיימת בלמ"ד "לעיני כל ישראל", רמז שבכלליותה/י¹¹ נקראת לב ששם משכן הרוח כמ"ש "ורוח אלקים מרחפת על פני המים" דהיינו מימי התורה וכמבואר בתורה ח/י¹², דנשיב בשית פרקין דדרועין הנושב בשש פרקי הידים, ושית פרקין

דמשער לביה, ובפשטות לפי המבואר לקמן שקיימו וקבלו זה ידיו ורגליו, וידוע שע"י נס פורים קבלו תורה שבע"פ ולכן נראה שהנסתר כאן הוא גם הנסתר הפשוט, דהיינו כל מה שלא כתוב בפירוש בתורה, אלא שנתרבה ע"י דרשות חז"ל.

¹¹ רבינו דורש חרות לשון חור אבל באמת נראה שיותר מזה כי מבואר במפרשים עיין הכתב והקבלה על שמות שם שלתיבה חרות אין אח במקרא ורש"י למד מויצר אותו בחרט ואבן עזרא מלשון חרישה אבל הוא עצמו למד מלשון חור וכאן מבואר שכך גם למד רבינו לא רק כדרש אלא כפשט. ששורש המילה חרות היא מלשון חור.

¹² תורה נו אות ד'

¹³ שיר השירים ז' ב'

¹⁴ שיר השירים פרק ז (ב) מה יפו פעמיהך בנעלים בת נדיב חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן:

רש"י - חמוקי ירכיך כמו חלאים - קבוצת עדיי זהב קרויה חלי כתם אל חלי בלשון ערבי ורבותינו דרשו על נקבי השיתין של נסכים שנעשו מששת ימי בראשית עגולים כמו ירך כמו חלאים לשון חפירה כמו חוליות הבור. מעשי ידי אמן - ידי הקב"ה, במסכת סוכה אמר כמו אומן קילוסו של הקב"ה ישראל מקלסין אותו מלמעלה למטה מתחילין מראשו כתם פז ויורדין ובאין עד שוקיו עמוד שש לפי שהן באין לרצותו להוריד שכינתו מן העליונים לתחתונים והוא מונה קילוסם מלמעלה למעלה מה יפו פעמיהך הם הרגלים ומונה והולך עד ראשך עליך ככרמל עד שהוא בא למושכה אליו:

¹⁵ ע"ש עיין יעקב על עין יעקב

¹⁶ סוכה מט: - תנא דבי רב ענן מאי דכתיב חמוקי ירכיך למה נמשלו דברי תורה כירך לומר לך מה ירך בסתר אף דברי תורה בסתר.

ועיין מועד קטן דף טז. שוב פעם אחד גזר רבי שלא ישנו לתלמידים בשוק מאי דרש חמוקי ירכיך כמו חלאים מה ירך בסתר (דף טז:) אף דברי תורה בסתר יצא רבי חייא ושנה לשני בני אחיו בשוק לרב ולרבה בר בר חנה שמע רבי איקפד אתא רבי חייא לאיתחוווי ליה אמר ליה עיני מי קורא לך בחוץ ידע דנקט מילתא בדעתיה נהג נזיפותא בנפשיה תלתין יומין ביום תלתין שלח ליה תא הדר שלח ליה דלא לייתי מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר מעיקרא סבר מקצת היום ככולו ולבסוף סבר לא אמרינן מקצת היום ככולו לסוף אתא אמר ליה אמאי אתית אמר ליה דשלח לי מר דליתי והא שלחי לך דלא תיתי אמר ליה זה ראיתי וזה לא ראיתי קרי עליה ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו מאי טעמא עבד מר הכי אמר ליה דכתיב חכמות בחוץ תרונה אמר ליה אם קרית לא שנית ואם שנית לא שילשת ואם שילשת לא פירשו לך חכמות בחוץ תרונה כדרבא דאמר רבא כל העוסק בתורה מבפנים תורתו מכרזת עליו מבחוץ והא כתיב לא מראש בסתר דברתי ההוא ביומי דכלה ורבי חייא האי חמוקי ירכיך מאי עביד לה מוקי לה בצדקה ובגמילות חסדים.

ועיין תורה תמימה <חלק הביאורים> שיר השירים פרק ז פסוק ב אות <כ> דרש חמוקי מלשון דודי חמק עבר, וכן עד מתי תחמקין (ירמיה ל"א), ודרש ענין הפסוק על דברי תורה על שם סופו כמו חלאים מעשה ידו אמן, שהתורה היא מעשה ידו אומנתו של הקב"ה, כמבואר במ"ר ר"פ בראשית, ור"ל לפעמים כבודה ותכליתה של התורה להיות בסתר, והיינו בשעת הגזירה, שלא יבאו פריצים ויחללוה:

ע"ש עיין יעקב על עין יעקב דמקשה מדוע לא מקשים כאן כמו במועד קטן דף טז שכתוב חכמות בחוץ תרונה וכתוב מראש בסתר דברתי משמע לא בסתר אלא בגלוי. ומתוך שבאמת כאן מדובר על חלק הנסתר שבתורה.

אולי אפ"ל כי הרגל מרמז להליכה וקיום, שזה בחי' קיום העיצות של התורה שהן לבוש לנסתר, כי הנגלה אפשר לקיים בלימוד (שדורש ומחדש תורה שבע"פ) אבל הנסתר (דהיינו התורה שבע"פ עצמה) מתקיים בעשיה. ועיין תורה ז' שאת האמת של הצדיק א"א לקבל אלא ע"י שילך בדרך עצת הצדיק ועי"ז נחקק בו האמת ועי"ש ביאור הריצ"ח סוד העיצה שהיא שכל גבוה מאד שא"א להלביש אותו אלא במעשה גשמי דהיינו עיצה מעשית.

¹⁷ צ"ע כי זה רק בתורה שבכתב. נמצא שהכלליות הוא בכתב דייקא והוא נושב בשניהם בנגלה ונסתר. וצ"ע כי לכאורה יותר נראה שהכלליות הוא הנסתר בעצמו הגבוה מעל גבוה. וצ"ע.

¹⁸ תורה ח אות ובו אף מאין מקבלין הרוח חיים? דע, שעקר הרוח חיים מקבלין מהצדיק והרב שבדור, כי עקר רוח החיים הוא בהתורה, כמו שכתוב (שם א): "רוח אלקים מרחפת על פני המים" הוא התורה, והצדיקים דבקים בתורה, ועל פן עקר הרוח חיים הוא אצלם. וכשהוא מקשר להצדיק והרב שבדור, כשהוא מתאמת ומאריך רוחה, ממשיך רוח החיים מהצדיק שבדור, שהוא דבוק בהתורה אשר שם הרוח. והוא שנקרא הצדיק (במדרש כ"ז): "איש אשר רוח בו" שיוצא להלך נגד רוחו של כל אדם ואחד (כמו שפרש רש"י שם). כי הצדיק ממשיך ומשלים הרוח חיים של כל אדם ואחד פנ"ל:

דרגלין ובשש^{נב} פרקי הרגלים, **היינו בנגלה ובנסתר** נמצא כשלומד תורה לשם שמים בשמחה מכח הרוח המרחפת עליה אזי כשלומד כך נגלה זה כמו בחי' מחצת כפים שממתיק הדינים ומבטל הכפירות וכשלומד נסתר זה כמו בחי' רקודין כנ"ל. ועיין תורה פא תנינא^{נב} שבשמתיקן איזה בחי' ברוחניות ע"י מתקן את כל הבחינו הדומות לה כגון תיקון רגלין ע"י ריקוד מעלה את כל בחי' המלכות שמכונים רגלים כגון אשתו מהקליפות ומאחיזת הדינים :

אות ח

מה שנתבאר עד כאן שכבוד הש"י הוא לקרב רחוקים לתפילה אבל לרחוק א"א לתפוס אלא בתפילה שהיא בחי' יעקב שהעלה אותה מהר ושדה לבית ותפילה כזו נמצאת רק אצל צדיק הדור אבל יש בעלי גאווה שמסתירים ומרחיקים מצדיק הדור ולבטל הגאווה צריך להתקרב לצדיק הדור כי ע"י רוחו משבר הרוח גבוהה כי הגאווה היא כפירות שע"י הדינים והחרון אף בעולם ואחיזתם בידין ורגלין וע"י ריקודים ומחצת כפים בפרט בזמן המסוגל לזה כגון בשמחת מצווה (ובעיקר בפורים)^{נב} מתפשט ומאיר רוח הצדיק מהלב לבחי' רגלין וידין ונמתקים הדינים והכפירות וזוכה לאמונה, כי נתבטל הגאווה שמסתיר ומונע מההתקרבות לצדיק האיש אשר הרוח בו ואזי גם מתבטלת ההסתרה על בית התפילה שאצל הצדיק ואזי מתקרבים הרחוקים שזה עיקר כבוד הקב"ה

(מקשים איך אפשר להמתיק את הדין ע"י ריקוד ומחצת כפים הרי צריך לזה את רוח הצדיק ולהתקרב אליו צריך תחילה לבטל את הגאווה והדין ע"י ריקוד. ותרץ הביה"ל שבכל יהודי משרש מרוח הצדיק שע"י יש בכוחו להתחיל וע"י אתערותא דלתתא יזכה לעוד רוח) ועיין תורה קסט שבשעת הדין א"א לרקד ושם העיזה שישפוט את עצמו וע"י יבטל את הדין ויוכל לבוא לשמחה ואזי יזכה לסייעתא דשמיא בשמירת הברית ע"י ש) עוד צ"ע כי לשבר הגאווה צריך להתקרב לצדיק הדור והגאווה היא המונע להתקרב וא"כ מאחר שכבר התקרב לצדיק הרי כבר לכאורה נמתק הדין ולמה צריך ריקוד ומחצת כף. אבל באמת עיין תורה עב שאדם ע"י איזה מעשה טוב שעושה ניתן לו כח להתגבר על היצה"ר וכשמתעורר ללכת לצדיק ממית את היצה"ר לשעתו אבל אח"כ כשמתחיל ללכת לצדיק מתגבר היצה"ר וכשבא אליו מתגבר עוד יותר ונראה כי תחילה קיבל את אור הצדיק במתנה בלי כלים ולכן יש כח להיצה"ר לבטל זאת ועל זה מציע רבינו כאן שעל ידי ריקודין ומחצת כף יעשה כלים לאור הצדיק וע"י יבטל לגמרי את הגאווה הרוצה למנוע אותו מהצדיק ומהאמונה ויתבטלו כל הדינים.

עתה יבאר שכל בחינות הנ"ל הם בחי' מרדכי ואסתר ופורים והמן כי מרדכי ואסתר הורידו בפורים אור נפלא שמתגלה דייקא בחושך כהכנה תחילה לבית שני שהיה בחי' חושך ביחס לבית ראשון כי בטלו בו הניסים בבית המקדש ובטלה הנבואה, וצדיקי הדור מאז היו צריכים להאיר אור חדש בעולם לתת כח להמליך את הקב"ה גם מתוך חושך כשאינן נביא שאפשר לשאול אותו דבר ה' אלא ללמוד לראות ולגלות אור בחושך לגלות איך יש השגחה אע"פ שלא רואים ניסים וזה התחיל במגילה שלא ראו בה ניסים גלויים ושם ה' לא נזכר בה ואעפ"כ היה נס גדול אלא שנעלם בטבע. ובעיקר היו הכנה לגלות האחרונה הארוכה שבו החושך עצום עוד יותר. והמן עולה בכל דור מחדש ואין כוחנו אלא בתפלה בכח הצדיקים שבכל דור.

וזה כל הנ"ל דהיינו רוח הצדיק המנשב ברגלין וידין וממתיק את הכפירות והדין כל זה בחי' **מרדכי ואסתר** ידין ורגלין, **והמן** ע"י גאווה, **בחינות פורים**^{נב} לשון פורה דרכתי שבה פוררתי את העכו"ם, **בחי' גורל שהפיל המן** דהיינו שהעמיד עצמו כנגד צדיק האמת שאחיזתו בשער הנ" ששם הגורל, **בחי' עומר שעורים** עומר ידין שעורים רגלין.

^{נב} **אולי אפ"ל** שגם השש רמוז בתורה במה שהלוחות רחבו ו' וארכו ו' ואורך ורוחב רמוז לאיש ואשה ידין ורגלין, איש לאורך שממשיך בבחי' קו מלמעלה ואשה רוחב בחי' עשאה כאוצר לקבל להרחיב ולבנות מה שמקבלת.

^{נב} **תורה פא תנינא** - בְּשִׂאָדָם מִשְׁמַח עֲצָמוּ בְּשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, וְהַשְׂמִיחָה גְדוּלָה כָּל - כָּף, עַד שְׁנוֹגַעַת עַד רִגְלֵיו, הֵינִי שְׁמֵרָקֵד מִחֲמַת שְׂמִיחָה, זֶה הַבְּחִינָה נִקְרָא: "וְנִבְיָא לְבַב חֲכָמָה" (תהלים צ). הַרְגְּלִים הֵם נִצָּח וְהוֹד, בְּחִינַת נְבִיאִים, נִתְעַלִּים לְבְּחִינַת לֵב עַל - יְדֵי הַשְׂמִיחָה שְׂפֵלֵב, כִּי הַשְׂמִיחָה מַעֲלָה אוֹתָם. וְזוֹ הַרְקוּד שְׂמֵעֵלָה רִגְלָיו בְּכָל פַּעַם. וְכַשְׁלֹמֵד תּוֹרָה אוֹ שְׂעוּשָׁה מִצְוָה כָּבֵל - כָּף שְׂמִיחָה, שְׂהַשְׂמִיחָה נוֹגַעַת עַד רִגְלָיו, וּמַעֲלָה אֶת רִגְלָיו לְמַעֲלָה בְּזֶה נִתְעַלִּים כָּל תּוֹמְכֵי דְאֹרְיָתָא, שְׂהֵם נִקְרָאִים סְמִכֵי קְשׁוּט. וְזֶה פְרוּשׁ (יְשִׁעְיָה מ"א): "צִדֵּק יִקְרָאֵהוּ לְרִגְלוֹ", כִּי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה נִקְרָאִים צִדֵּק, כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ חֲכָמֵינוּ, וְזָכוּנוּ לְבְּרָכָה (חֲלִין פט): "צִדֵּק תְּדַבְּרוּן יְכוּי, וְכְמוֹ שְׂכָתוּב (תהלים קי"ט): "כִּי כָל מִצְוֹתֶיךָ צִדֵּק": .....

^{נב} **בביאור הליקוטים** כתב שאע"פ שכל השנה מסוגל המחצת כף וריקוד להמתיק את הדין עיקר סגולתם בפורים שאז הארת מרדכי ואסתר.

^{נב} **ואולי אפשר לומר** גם כי פורים בחי' יעקב כי כמו שיעקב תיקן ערבית דהיינו להאיר כח התפילה גם בלילה והחושך וע"י יכול להאיר גם לרחוקים והעכו"ם, הכי נמי פורים הוא בחי' הכח לגלות אור בחושך ובהסתרה דייקא ובאמת ע"י התקיים ורבים מבני הארץ מתיידיים וכמו שיליה זמן שינה ודייקא בו האיר יעקב את כח התפלה כן פורים היה בחי' שינה כמובא שאמר המן אלקיהם של אלו ישן הוא וכמבואר בכוננות שהיה בחי' דורמיטא כדי לנסר את הנוק' וכו' ודייקא בו האיר מרדכי את הנס דהיינו תפלה כמבואר בתורה ז'

וצריך להבין איך הביאור בתורה זו שופך אור על כל מעשה המגילה.
 וצריך להבין מה הוא רוח הצדיק שממנו התפשטו החסדים להמתיק את הדינים שבידין ורגלין. וכיצד יתכן שמרדכי הצדיק העצום היה רק בחי' ידין שצריך להמתיקם ולא הרוח שממתיק.
 ונ"ל שבאמת מרדכי ואסתר הם בחי' הרוח שבלב ונקראים ידין ורגלין כי ברוח דהיינו במשפיע יש גם בחי' ידין ורגלין כמ"ש "דודי שלח ידו" וכתוב "פורה דרכתני" שניהם הכוונה להקב"ה דהיינו שרש הרוח שבלב שיש בו בחי' יד ורגל, כי מתפשט להאיר בידים ורגלין. דהיינו שמרדכי ואסתר הם בחי' ידין ורגלין המתוקנים/י³⁰ שבהם מאיר הרוח חיים בשלימות ועי"ז מאיר בבחי' ידין ורגלין הנמוכים יותר, וכדמצינו בעולמות שתחילה באצילות מאיר האור בכלים מתוקנים בשלימות ואח"כ בכל עולם הנמוך יותר מאיר פחות בשלימות עד שבעולם העשייה הדין שבבחי' ידין ורגלין קשה וע"י מרדכי אסתר שאחזותם באצילות ששם הידין ורגלין מתוקנים מאירים גם בעשייה לידין ורגלין להשתדל לתקן אותם כמו באצילות.

ומבאר רבנו כי המן הרשע הוא בחי' הע"א/י³¹ העבודת אלילים של גאוה הנ"ל, כמאמר חז"ל בגמרא שעשה עצמו ע"א {מגילה י:טו/ס"ה}. ובשביל זה כיון שעשה עצמו ע"ז, וידע שמה רבנו בכוחו לבטל ע"ז, לכן הפיל פור הוא הגורל [י"ט/י"ט] בפט נראה שלא ידע מתי הזמן הטוב להתגבר על ישראל לכן

³⁰ אע"פ שבכלליות ידין ורגלין שניהם בחי' מלכות בחי' מקומות רחוקים שצריך להמתיק ע"י הרוח חיים המתפשט מהלב ע"י שמחה ואילו מרדכי ואסתר הם צדיקים ולא רחוקים ובפרט מרדכי שהוא במדרגת משה בחי' יסוד אבא בחי' אבא יסוד ברתא כמ"ש ותהי לו לבת ואיך אומר שהם בחי' ידין ורגלין.

ואולי כי הידים שרשם קרוב ללב וסופן רחוק וכל איש בכלליות הוא בחי' ידין ביחס לאשה שהיא רגלין אבל תלוי היכן אוחז בבחי' ידין בשרש הוא בקצה, ומרדכי היא ממש בשרש הידין דהיינו ברוח החיים הנושב מהריאה ובא ללב כמבואר בסוף תורה מה. ומאמר מרדכי אסתר עושה ועי"ז נעשית רגלין מתוקנות.

³¹ פרפראות לחכמה אות יב - כי המן בחינת עבודה זרה וכו', היינו כמבואר בתיקונים שקליפת המן הוא בחינת אל אחר וכמובא שעמלק הוא גימטריא אל אחר, שזה בחינת הגאווה של המן ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה, דכתיב (שמות ל"ד) לא תשתחוה לאל אחר, ועיקר כחו של מרדכי היה על ידי שנולד מבנימין כמובא בדברי רז"ל, כי כבר נתבאר לעיל שבנימין רומז על גאווה שזה בחינת ואת בנימין תקחו הנ"ל, על שם שנולד בארץ ישראל שגבוה מכל הארצות. ויש לדקדק איך מרמזין מדת הגאווה בשם בנימין הצדיק ובקדושת ארץ ישראל, אך הענין הוא כי באמת יש בחינת גאווה דקדושה שצריכין להשתמש בה לפרקים שזה בחינת חרב הגאווה, בכדי להכניע בה הבעלי גאווה דסטרא אחרא המתגברים בגאוותם נגד הקדושה, או על כל פנים להיות נמלט מהם ולבלי להיות נכנע לפנייהם חס ושלום, ומי שנתבטל כנגדם ונכנע לפני גאוותם הרעה זה בחינת משתחוה לאל אחר חס ושלום, כי הוא נותן להם כח ותוקף על ידי ענוותנותו הפסולה שהיא תכלית הגאווה, כי על ידי זה מתגאה אחר כך נגד אנשי אמת שהיה צריך באמת להיות נכנע לפנייהם ולהתבטל כנגדם ודבר זה הוא בכלליות ובפרטיות, ומובן בדברי רז"ל בכמה מקומות וזאת הגאווה דקדושה הוא בחינת בנימין שנולד בארץ ישראל שגבוה מכל הארצות, וזה בחינת ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה, כי התחוק עצמו בכח הגאווה דקדושה לבלי להשתחוות לפני המן שעשה עצמו עבודה זרה, וזה היה תיקון למה שגאה שאל קצת בענין זה, שזה בחינת משה שאמר לו שמואל הנביא הלא אם קטן אתה בעיניך ראש שבטי ישראל אתה וכו', ויש בזה להאריך קצת ומובן ממילא וזהו שאמר רז"ל (מדרש רבה אסתר פרשה ה) שתשובת מרדכי היתה באשר שזקנו נולד בארץ ישראל ולא השתחוה לעשו, וזה מכוח ממש לעניינינו ועל כן התגרה המן בישראל ורצה לכלותם חס ושלום, כי הגאווה היא סטרא דמותא ומי שנכנע ונתבטל לפנייהם הוא גרוע ממת חס ושלום, ומי שאינו רוצה להתבטל כנגדם הם מתגרים בו עד למות חס ושלום, ועל כן הפיל פור בחודש אדר שמת בו משה, כי משה מבטל העבודה זרה כי הוא עניו מאוד כנ"ל, ועיין מדרש רבה נשא פרשה י"ג גאות אדם תשפילנו זה עמלק וכו', מבואר שעמלק הוא בחינת גאווה כנ"ל:

³² מגילה י: - רבי שמואל בר נחמני פתח לה פיתחא להאי פרשתא מהכא (ישעיה נה-יג) תחת הנעצוץ יעלה ברוש ותחת הסרפד יעלה הדס תחת הנעצוץ תחת המן הרשע שעשה עצמו ע"ז דכתיב (ישעיה ז-יט) ובכל הנעצוצים ובכל הנהלולים.

שם יט. - ומ"ד מאיש יהודי מה ראה מרדכי דאיכני בהמן על ככה דשוי נפשיה ע"ז ומה הגיע אליהם דאתרחיש ניסא.

סנהדרין סא: - איתמר העובד עבודת כוכבים מאהבה ומיראה (שעזבא לעשות נחת לאתו או מפחד לזיה אלוס) אביי אמר חייב, רבא אמר פטור. אביי אמר חייב דהא פלחה. רבא אמר פטור, (כי) אי קבליה עליה באלוה אין אי לא לא: סימן עב"ד ישתחו"ה למשי"ח: ואמר אביי מנא אמינא לה (שחייב) דתנן העובד עבודת כוכבים אחד העובד כו' מאי לאו אחד העובד מאהבה ומיראה, ורבא אמר לך לא כדמתרץ רבי ירמיה לטס אלוות זין כדכח וזין טלא כדכח חייב. אמר אביי (מכיל עור לאיי מצייתא) מנא אמינא לה דתניא (שמות כ-ה) "לא תשתחוה להם" להם אי אתה משתחוה אבל אתה משתחוה לאדם כמותך משתחוה לו לכדו, יכול אפילו נעבד כהמן (שעשה עלמו אלוה), ת"ל (שמות כ-ה) "ולא תעבדם". והא המן מיראה הוה נעבד (אע"פ טלא חסכו ללוה, אלא שהמלך לווה לעבדו כמ"ס כי כן לווה המלך, אע"פ העובד חייב) ורבא מתרץ את הנצייתא כהמן ולא כהמן, כהמן דאיהו גופיה עבודת כוכבים ולא כהמן דאילו המן מיראה (לכן העובד פטור) והכא נצייתא לאו מיראה לן חייב.

³³ ובמגילה יט. שווי נפשיה ע"ז. עיין גם אסתר רבה פרשה ו' פסקא ב' שחקק ע"ז על לבו. ועיין סנהדרין סא:

³⁴ אסתר ג' ז

³⁵ אסתר ג' (ז) בחדש הראשון הוא חדש ניסן בשנת שתיים עשרה לפלגא אחרון הפיל פור הוא הגורל לפני המן מיום ליום ומחדש לחדש שנים עשר הוא חדש אדר:

פרש"י - (ז) הפיל פור - הפיל מי שהפיל ולא פירש מי ומקרא קצר הוא. הוא הגורל - הכתוב מפרש ומהו הפור הוא גורל הפיל הגורל באיזה חדש יצליח. מיום ליום - באיזה יום בחדש שיצליח:

אבן עזרא - (ז) הפיל פור - זאת המלה פרסית ופירושה גורל והנה זה הפך הוא חדש ניסן, ויש אומרים כי בחר להשמיד את ישראל בחדש אדר כי בו נאסף אל עמו משה אדונינו ולא ידע כי בו נולד, ואחרים אמרו בעבור חבור העליונים במזל גדי שהוא שנים עשר למזל דלי שהוא מזל ישראל, והנכון שכן יצא בגורלו כי מהשם משפטו והשם האריך הזמן עד שיעשו ישראל תשובה וימלטו:

הניח זאת לגורל ע"י שהשליך/ס"י יב פתקים של יב חדשים לתיבה אחת ושנד או שסה פתקים כימי השנה לתיבה אחרת וערבב ונטל אחד מכל תיבה, ועלה בידו חודש אדר/ס"י, ויום בשנה כנגד יד אדר, ושמח/י² שנפל הגורל **בחדש שמת בו משה** [ע"א/ע"ב] דהיינו בזמן שסבר שכוחו של משה רבנו בטל, אבל האמת כפי שמשמע כאן ומפורש בלק"ה שהמן רצה להפיל את השגחת הגורל/ע"י וסבר שבכשפיו יוכל לכוון את הגורל כפי רצונו ובוזה להראות שאין ממש בגורל, כי הגורל הוא בשער הני' שם אין רע כלל כולו רק טוב ואפילו הסט"א בשרשה שם הוא טוב ורק למטה נפרדים לימין ושמאל שהם צד הקדושה וצד האחר וכפי הכלים של תורה שאדם מכין כך מצייר למטה האור הפשוט הבא מלמעלה (לק"ה פורים א' ב'), וזה רצה המן להפיל ולהראות שבכוחו לכוון את האור לכלים שלו כרצונו/ע"י לכן שמח כשהצליח כביכול בהפלת הגורל שנפל באדר שבו נסתלק משה רבנו, נמצא לדעתו שע"י הגורל דייקא ניתן לו הכח להשמיד את ישראל וכל מלכות דקדושה. **כי משה רבנו ע"י שהיה עניו מכל האדם הוא מבטל הע"ז/ע"י** שהיא הגאווה. משמע שהבין שהארת הצדיק היא תמידית וכוחו של משה עדיין עומד ומבטל את כוחו ולכן לא יוכל להתגבר בגאוותו על ישראל אלא שבזמן שכוחו של משה רבנו העניו בטל, וסבר שכפי שהיה בחיי משה שבאדר נסתלק כוחו כך נשאר לנצח שכוחו באדר מסולק, ולא ידע שאדרבה באדר נולד, וכיון שהסתלק ביום הולדתו אזי אדרבה, אין

ספורנו – (ח) גורלות. כי הגורל בפרט על ידי איש חסידו הוא כאשר ישאל איש בדבר האלהים כאמרו בחיק יוטל את הגורל, ומה' כל משפטו:

ס"ה הפיל פור הוא הגורל – הלשון הפיל צ"ע דביומא פ"א הלשון טרף בקלפי והעלה שני גורלות, אבל עיין משלי (טז לג) בחיק יוטל הגורל ומה' כל משפטו. דהיינו לשון השלכה. וכן הלשון בחלוקת הארץ לשבטים ביהושע פרק יח בפסוק ו' יריתי גורל ובפסוק ח' אשליך גורל וביאר שם המלבי"ם שיריתי הכוונה למקום מסויים דהיינו שידע לכוון הגורל עפ"י הקבלה אבל לעם אמר אשליך דהיינו כלפי חוץ נראה כמשליך שלא יודע להיכן יפול הגורל. ומשמע שהמן הפיל גורל באופן שלא ידע היכן יפול וכמבואר בגמ' ששמח כשנפל בחדש אדר משמע שלא ידע שכך יהיה.

ס"ט את הגורל הפיל בחודש ניסן ושמח כשעלה הגורל על חודש אדר שנה הבאה

ע' צ"ע כי לשון רבנו משמע שהפיל בכוונה שיצא בחודש אדר אבל בגמרא מבואר שלא ידע אלא רק שמח שכך יצא לו. וכן משמע מלשון הפיל ולא שעשה או ירה כנ"ל במלבי"ם.

ע"א * מגילה יג:

ע"ב מגילה יג:– הפיל פור הוא הגורל תנא כיון שנפל פור בחודש אדר שמח שמחה גדולה אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד.

ע"ג כי הגורל הקדוש הוא שאנו מחזירים את הספק ומקשרים אותו לבינה לבחי' עוה"ב בחי' שורש ההשגחה אבל רק בכח התורה נעשים כלים כראוי שיכנס בהם השפע ולא ילך לסט"א.

כי המן היה העומת זה של מרדכי שבאורו הגדול משער החמישים עורר בחי' הגורל שהיא ההשגחה שבתוך ההסתרה כי גורל הפירוש כשאדם אינו יכול להכריע בעצמו אזי מוסר ההכרעה לשיקול עליו וכמ"ש בחיק יוטל גורל ומה' כל משפטו אבל באמת הגורל דייקא מגלה בחי' ישראל עלו במחשבה תחילה בחי' אבן ישראל אב ובן כחדא אלא שהמן כפר בזה ורצה להעלים האמונה בזה ע"י הגורל שלו **לכן עשה גורל** שאין עליו עוררין (לאפוקי מגורל דעכן) דהיינו מיום ומחודש לחודש עיין יערות דבש גורל כפול להכרעת העליון בספק התחתון יב פתקים ושסה פתקים וע"י שנפל היום שסה וחדש יב הוכיח שאיבדו את ההשגחה שהרי מלמעלה כיוונו שיצא כך היום בחודש ובפרט באדר שהוא סוף ועקב שבזמן בחי' הריחוק מהראש והשגחה והראיה שהרי בו מת משה הוא הדעת. אבל גם בזה כפירתו התעתו ולא ידע שמיתת משה היא לידתו וצדיקים גדולים במיתתם מחייהם כי להיפך משה עלה לשער הני' כמובא שעלה להר נבו היינו נ' בו ויקבור אותו בגי' היינו ביג' מידות של רחמים. ועוד שבאותה שנה היה אדר מעובר ובו לא שולט המזל והכישוף

ע"ד לק"ה פורים א' ב' – ועל כן המן הרשע הפיל פור הוא הגורל שרצה להפיל גורל. להפיל ממש שרצה להפיל הגורל שהוא מקור החיים להמשיך לעצמו לחלקו וגורלו ח"ו להמשיך הגורל והחיים לסטרא אחרא ח"ו כנ"ל וזה בחינת הפיל פור שהוא בחינת שכחה כמובא וכנ"ל שהוא סטרא דמותא בחינת נשכחתי כמת מלב שרצה להפיל הגורל הנ"ל לחלקו ח"ו למטה שהוא בחינת שכחה סטרא דמותא בחינת הפיל פור היפך הגורל בחינת עלמא דאתי שהוא מקור החיים בחינת זכרון כנ"ל כי רצה להמשיך הגורל למטה לחלקו לבחינת פור בחינת שכחה כנ"ל ולא עלה בידו טעותו כי אם בחודש אדר שאז מת משה וסבר שנתבטל כח התורה כנ"ל שאזי יכול להמשיך לעצמו הגורל ח"ו כנ"ל. וזהו הפיל פור הוא הגורל וכו' מחודש לחודש שנים עשר הוא חודש אדר כמבואר במאמר ואלה המשפטים (בסימן יוד)

ע"ה לפי הנ"ל שעיקר הע"ז היא הגאווה לכן דייקא משה מבטלה כי עליו נאמר והאיש משה עניו מאד, ובפרט הפעור שהוא תכלית ההפך מבושה, דהיינו תכלית הגאווה. וכן מבואר בתורה ד' שע"י שמושה רבנו תיקן מדת המלכות ע"י"ז היה לו הכח לבטל את הע"ז של פעור ותיקון מדת המלכות היא בחי' דלית לה מגרמא כלום דהיינו השפלות וענווה שממעט עצמו בכלית וממליך על עצמו בשלימות את הקב"ה. ועיין פל"ח אות יב

עיין גם תורה רטו – ... כל זמן שיש עבדים בעולם חרון אף בעולם (ב). וכן שמתקין הדין והחרון אף, נמתק העבדים ונעשין גרים: וזה היה עבודת משה רבנו, עליו השלום, כל זמן חיינו, וגם לאחר מותו, כי השתדל לקרב הערב רב כדי לעשות גרים, וגם במוותו נקבר מול בית פעור, כדי להמתיק העבדים כדי שיהיו נעשין גרים. ועל כן נסתלק בשבת במנחה, שאז הוא עת רצון. כדי להמתיק כל העשרים וארבעה בתי דינים כנ"ל, כדי לעשות גרים, כי כל עבודת משה, להמתיק החרון אף של העבדים לרצון, ועל כן משה עומד בין שמו לרצון: כי מספר משה הוא ממצע, בין מספר שמו למספר רצון. כי הוא עומד תמיד להמתיק השמו להפכה לרצון כנ"ל:

זה מורה על הסתלקות כוחו אלא להפך על שצדיקים בהסתלקות גדול כוחם יותר מבחייהם/י^{טו} נמצאת הסתלקותם כמו לידה חדשה, ובשביל זה נקבר/י^{טז} מול בית פעור [ע"פ]ט^ט, כדי לבטל הע"ז/פ^ט שבפעור/כ^ט כמבואר בתרגום יונתן שם ובמדרש/פ^ט, כשרז"ל (סוטה י"ד.)^{טז} כי משה גי' ו

^{טו} אולי הטעות שלו היתה שלא חילק בין צדיק לסתם אדם וסבר שכולם זמן פטירתם הוא מכח שהורע מזלם אבל האמת שצדיק דייקא מכח שלא הורע מזלו בפטירתו לכן נפטר ביום הולדתו שאז מזלו מורם (כך זכור לי ששמעתי בשם ר' צדוק). ולפי^{טז} באמת כחו של המן מסולק בפורים שאז מת.

^{טז} נקבר מול בית פעור – ואיתא בגמ' סוטה יד. שלא נודע מקום קבורתו כי נדמה שהוא למעלה ונדמה שהוא למטה עי"ש ובמדרש שאם היו יודעים היו צועקים על קברו ומיד נושעים וצ"ע הרי אפשר שילכו רבים ויהיו בכל מקום שספק הוא שם וממה נפשך יצא שמישהו צועק על קברו, אבל נראה שלא יועיל כי משה הוא הדעת ולכן מי שהוא במדמה לא שייך שיהיה על קברו אלא מול קברו כפעור.

תימה שלא נודע קבורתו לא לנו ולא למשה רבנו אלא רק לפעור, דהיינו למשחית עצמו בלבד, אבל לא לעובדים אותו עיין סוטה יד. ששלחה מלכות רומי הרשעה לבקש ממושל בית פעור שיראה להם את קברו של משה, ובאר הבן יהודיע כי רצו להחריב את הבית ע"כ רצו לשמור שלא יתפללו ישראל על קברו. ולא מצאו את קברו כי לעליונים נדמה למטה ולתחתונים למעלה. ועי"ש בן יהודיע ומהרש"א ומהר"ל שמשה נתעלה לרוחניות גמורה כמלאך בחייו וכ"ש בהסתלקותו, לכן גם לקברו לא היה גדר במקום, וא"א לעמוד על מקומו. ועיין פרקי אבות ה' ו' שקברו של משה אחד מהדברים שנבראו בין השמשות שהם מעשה ניסים.

ועיין היכל הברכה (דברים לד ו) שכתב שקבור בשער החמישים שמי שמגיע לשם מיד נדמה לו שעדין לא התחיל כלל, כי שם ההתחלה של מט שערי תשובה החדשים, ולכן נקרא בגי בארץ, כי כשמגיע לשם שוב נדמה לו שהוא בארץ. ועי"ש כתב שמישה קבור בלב כל אחד מישראל ולפעמים מאיר בחיזוק הלב ולפעמים בלב נשבר ואין מי שישגיח הליכות אור קבורתו בלב איש ישראל.

ע"ה דברים לד ו'

^{טז} דברים פרק לד (ו) ויקבר אתו בגי בארץ מואב מול בית פעור ולא ידע איש את קברתו עד היום הזה:

תורה תמימה – מול בית פעור. א"ר חמא בר חנינא, מפני מה נקבר משה אצל בית פעור, כדי לכפר על מעשה פעור טו- (סוטה י"ד):

ביאור טו- צריך באור הא כמה וכמה מקומות שהכעיסו ישראל בהם את המקום כמבואר בתורה, ומאי אולמא מקום זה שצריך כפרה יותר משאר מקומות, ואפשר י"ל דחטא זה היה צריך לכפרה יתירה משום דכתיב הנצמדים לבעל פעור (ס"פ בלק) ודרשינן (סנהדרין ס"ד א') כצמיד פתיל בדבוק חזק וזה חטא כפול על שלא רצו להפרד ממנו:

רבנו בחיי – מול בית פעור. דרשו חז"ל (תנחומא כי תשא כ) שנודמנו למשה בסיני המקטרגים שהיה יגור מפניהם, וכמו שכתבתי בפרשת קרח בפסוק יצא הקצף (במדבר יז, יא), ובעבור שהוצרך משה לעמוד כנגד החמישי הנקרא חמה הפוער פיו כנגד ישראל, על כן משה בחייו רצה להתגבר עליו וחרפ ממנו שם כדי להחליש כוחו שלא יפער פיו כנגד ישראל, ובענין שעשו אנשי כנסת הגדולה ביצר הרע, שפיוה אברא וכסיוה (סנהדרין סד). גם במותו רצה לקבור עצמו שם כדי שיראה המקטרג קברו של משה ולא יהא רשאי לעלות ולקטרג:

^{טז} ובספרים מבואר שנקבר אצל כל אחד מישראל כי באמת יש ע"ז של פעור בלב כל אחד וכשם שמישה רבנו נקבר מול בית פעור בבחי' מקום גם נקבר מול בית פעור שבנפש כל אחד מישראל לבטל אותו.

ספר מאור עינים – פרשת תרומה – ועל כן ציוו חז"ל מאוד מאוד הוי שפל רוח כי מאחר שיש לך בחינת משה שהרי יש לך דעת ואפילו אם הוא מעט מן המעט אף על פי כן הלא זה הוא בחינת משה שיש לך אם כן אפוא זאת עשו גם אתה כמו משה רבינו ע"ה להיות שפל רוח בחינת משה ואם גם זאת אין כך הלא אמרו רז"ל כל אדם שאין בו דעת נבילה טובה הימנו ואם יש לך אפילו מעט מן המעט תוכל לעשות כן להיות שפל רוח ועדיין אין זה מדריגת משה עצמו כי במשה נאמר שזכה והשיג ענוה שהיה לו השגה עצומה ונפלאה בזה והנה נאמר במשה רבינו ע"ה (דברים ל"ד, ו) ולא ידע איש את קבורתו והוא על פי האמור שאתפשטותא דמשה בכל דרא ולזה ענין בחינת משה הוא גנוז באדם הישראלי ולא ידע איש את קבורתו פירוש שלא ידעו היכן משה קבור וגנוז כי באמת הוא גנוז ונקבר בדעת של כל אחד ואחד מישראל כאמור וזהו ויקבור אותו בגיא פירוש שנגנו בחינת משה שהוא הדעת אצל מי שהוא שפל בעיניו ואינו מתגאה שהמתגאה הוא כאלו עובד עבודה זרה ואין בו דעת בחינת משה וזה מול בית פעור רצה לומר שהדעת גנוז אצל מי שהוא שפל בעיניו והוא מנגד והיפוך בית פעור שהוא עבודה זרה שכל המתגאה כאלו עובד עבודה זרה אכן העניו והשפלה וא מנגד לדבר זה והפכו ממש שם הדעת האמיתי גנוז וטמון:

תורה כו תנינא – ודע, שעל-ידי שכרות שוכחין כל המצוות והאזהרות שיצוה משה רבנו, עליו השלום פי משה הוא מלכש בכל אהד ואהד מישראל, בכל איבר ואיבר, ומזכיר כל איבר ואיבר, שיצוה המצוה השייכה לאותו איבר פי רמ"ח מצוות כנגד רמ"ח איברים כמ"ש מחקק (דברים ל"ג). שהוא גימטריא רמ"ח, שמזכיר רמ"ח מצוות כנגד רמ"ח איברים, ועל-ידי השכרות שוכח אותם, בבחינת (משלי ל"א): "פן ישתה וישכח מחקק", שעל-ידי השתיה והשכרות שוכח רמ"ח מצוות של משה כנגד רמ"ח איברים והתלבשות משה באיברים והו בעצמו בחינת התלבשות הדעת בחדשים כנגד פי משה הוא הדעת, והאיברים הם רמ"ח, בחינת אבריהם איש החסד, שהוא גימטריא רמ"ח איברים:

^{טז} סנהדרין דף ס: משנה – הפוער עצמו לבעל פעור זו היא עבודה. פס"י – מתקין עני צפוני, וזהו עזולתו ומייב עליו מיתה:

עין חיים שער לב פ"ה – ואמנם מצד האחור דו"א מחציו ולמעלה אין בו דבר כלל, ומחציו ולמטה יש בו נקודה ג', באחור אשר משם יוצא פסולת ושמרי המאכל, ומכאן יוצא הארה אל החצונים, וז"ס שהקליפה וע"ז נקרא צואה בלי מקום, וכמ"ש צא תאמר לו, כי משם הם נוזנים, ומצד הפנים אי אפשר לחיצונים להתאחו, לכן הושם הצינור זה באחוריים, כי שם הם נאחזים וניזונים, וז"ס שיש ע"ז הנקרא פעור, אשר עבודתה בכך, לפעור עצמו ולהוציא הזוהמא אליה, כי זהו מזונה ממש, ואין שפע נמשך לה כי אם על דרך זו, והנה יסוד דאבא הוא (מתנגד) מן החזה דו"א ולמטה, והוא ממש מכוון מבפנים נגד נקב וצינור האחור הנקרא פעור. וזשארז"ל ע"פ ויקבור אותו בגי מול בית פעור, כי כל זמן שפעור עולה ומקטרג, רואה את משה קבור שם, שהוא יסוד אבא, ונטמן שם ונרתע ושב לאחוריו, ואינו מקטרג על ישראל. והדבר מבואר.

^{טז} פרקי דרבי אליעזר סוף פרק מה – ועוד אמר משה לפני הב"ה רבון כל העולמים למען שמך הגדול והקדוש שהודעת לי עצור חרון אף מישראל שנ' שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך מה עשה משה חפר בארץ כבית דירה גדולה בנחלת בני גד וטמן את חרון אף בארץ כאדם שהוא חבוב בבית האסורים ובכל זמן שהיו חוטאים היה עולה ופועל בפיו לנשוק ברוחו להשחית את ישראל והיה משה

גימטריא **חרון אף** (פה), רמז **כי הוא מבטל חרון אף של הע"ז** העבודה זרה, [פ] ועוון הפעור היה המקטרג ביותר על ישראל דכתיב בו ויצמדו לבעל פעור ובגמ' אמרו כצמיד פתיל דהיינו שדבקו ביותר בעבודה המכוערת ביותר בתכלית ההפקרות ותכלית הגאווה, לכן משה העניו הוא העומד נגד הקטרוג הנורא הזה לעולם. **כי משה רבנו הוא קבל התורה** שבה הרוח חיים, וקבל אותה בידיו/י¹⁹ מידי הקב"ה, **שהוא דהיינו התורה היא בחי' ידין ורגלין** שיש בה נגלה ונסתר **כנ"ל**, **שעל ידיהם נתבטל** הרוח גבוהה של **הע"א כנ"ל** דהיינו ע"י שיש בחי' ידין ורגלין ברוח היא מתפשטת למקומות הרחוקים שהן בחי' ידין ורגלין של ישראל להמתיק הדין והכפירות ששם. **וע"כ** המן הפיל פור בירח שמת בו משה, **כי חשב כי כבר מת משה/פח**, **המבטל כח הע"א**, **ואין עוד מי שיוכל לבטל כח הע"א** העבודת אלילים: **אבל מרדכי ואסתר** רוחו של משה רבנו התלבש בהם/י²⁰ ועי"ז היה להם **כח לבטל הע"א של המן/י** כי באמת צדיק לא מת מצד רוחו אלא מצד גופו לכן צריך גוף של צדיק חי להתלבש בו/י²¹ (בסוד

מוכיר עליו את השם ומורידו למטה לארץ לפי נקרא שמו פעור וכשמת משה מה עשה ה"ה נתן את קברו כנגדו וכל זמן שהם חוטאין והוא רוצה לעלות ולפעור את פיו ולגשוך ברוחו להשחית את ישראל והוא רואה את קברו של משה כנגדו הוא מתפחד ויורד למטה לארץ ולכן נאמ' ויקבור אותו בגיא מול בית פעור:

הובא גם בתורה ד' ע"ש אות ט' - ... וזה בחינת התפשטות הגשמיות. כי כשרוצה להכליל ברצון אין סוף, צריך לבטל את הישות שלו, וזהו שכתוב בזהר (חלק ב' פח): שהסתלקות משה בשבת בשעתא דמנחה, שאז התגלות רעוא דרעוין, שהוא בחינת רצון אין סוף, שכל הרצונות מקבלין חיותם ממנו, וזה מחמת שבטל משה כל ישותו, כמו שכתוב (שמות ט"ו): "וַנְחַנוּ מִה". וזה פרוש: (דברים ל"ד): "וַיִּקְבַּר אוֹתוֹ בְּגֵיאַ" וְזֶה בְּחִינַת אֵינֶן, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (ישעיהו מ): "כֹּל גֵּיא יִנְשָׂא". "בְּאֶרֶץ מוֹאָב" זֶה בְּחִינַת מְלָכוּת, שְׂדוּד בָּא מִמוֹאָב, שְׁנִסְתַּלַּק מִשֵּׁה בְּתוֹף אֵין סוּף, בְּתוֹף רְצוֹן שְׁפָרְצוֹנוֹת, בְּתוֹף רְעוֹא דְרַעוִין, שְׁהוּא בְּחִינַת רְצוֹן אֵין סוּף, הַמְּלַבֵּשׁ בְּרָצוֹנוֹת, בְּתַמְנוּנוֹת אוֹתִיּוֹת, בְּבְחִינַת מְלָכוּת, כְּמוֹ שְׁכָתוּב: "בְּכָל מְקוֹם שֶׁאֲתָה מוֹצֵא גְדֻלְתּוֹ", הֵינּוּ מְלָכוּת בְּחִינַת רַעוִין, "שֵׁם אֲתָה מוֹצֵא" רַעוֹא, רְצוֹן אֵין סוּף: וְזֶה "מוֹל בֵּית פְּעוֹר", כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, וְזָרוּנוֹם לְבִרְכָה (מְדַרְשׁ אַגְדָּה; מוֹבָא בְּתוֹסְפוֹת סוּטָה יד.): לְמָה נִקְרָא שְׁמוֹ פְּעוֹר עַל שֵׁם שְׁפוֹעַר פִּיּוֹ, כִּי כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּמְלָכוּת, אֵין יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְפַעַר פִּיּוֹ בְּצִרוּפִים רַעִים, אֲבָל מִשֵּׁה שְׁתַּקֵּן מִדַּת הַמְּלָכוּת, עַל יְדֵי זֶה לֹא הָיָה יָכוֹל לְפַעַר פִּיּוֹ. וְזֶה: "וְלֹא יָדַע אִישׁ, אֲפִלוּ מִשֵּׁה לֹא יָדַע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, וְזָרוּנוֹם לְבִרְכָה (סוּטָה יד.). כִּי תַבְטַל לְגַבֵּי אֵין סוּף. וְכֹל זֶה הָיָה בְּמוֹתוֹ, אֲבָל בּוֹדֵאי גַם בְּחִיּוֹ הָיָה לוֹ הַתְּפַשְׁטוֹת הַגְּשְׁמִיּוֹת וְהָיָה מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּאוֹר אֵין סוּף, אֲבָל הַתְּפַשְׁטוֹת הָיָה בְּבְחִינַת (ח): וְהַחִיּוֹת רְצוֹא וְשׁוּב.

¹⁸ * עיין תוספות שם ד"ה מפני [עיינין פרקי רבי אליעזר סוף פרק מה, וע"ה שער לב פ"ה ולעיל תורה ד' אות ט' דף ד. סוף טור ב]

¹⁹ **סוטה דף יג:** - תניא רבי אליעזר הגדול אומר שנים עשר מיל על שנים עשר מיל כנגד מחנה ישראל בת קול משמיע ואומר וימת משה ספרא רבה דישאל ויש אומרים לא מת משה כתיב הכא וימת שם וכתיב התם ויהי שם עם ה' מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש ויקבר אותו בגיא בארץ מואב מול בית פעור א"ר ברכיה סימן בתוך סימן ואפילו הכי ולא ידע איש את קבורתו **וכבר שלחה מלכות הרשעה** (רומי) **אצל** [דף יד.] **גסטרא** (מושל) **של בית פעור** **היאנו היכן משה קבור** עמדו למעלה נדמה להם למטה למטה נדמה להם למעלה נחלקו לשתי כיתות אותן שעומדים למעלה נדמה להן למטה נדמה להן למעלה לקיים מה שנאמר ולא ידע איש את קבורתו ר' חמא בר' חנינא אמר אף משה רבינו אינו יודע היכן קבור כתיב הכא ולא ידע איש את קבורתו וכתיב התם וזאת הברכה אשר ברח משה איש האלהים וא"ר חמא ברבי חנינא מפני מה נקבר משה אצל בית פעור כדי לכפר על מעשה פעור.

תוספות - מפני מה נקבר מול בית פעור כדי לכפר על מעשה פעור - ומדרש אגדה בכל שנה ושנה בעת שחטאו ישראל בבנות מואב באותו פרק בית פעור עולה למעלה כדי לקטרג ולהזכיר עון וכשהוא רואה קברו של משה חוזר ושוקע שמשו רבינו שקעו בקרקע עד חוטמו וכל שעה שעולה חוזר ונשקע למקום ששקעו משה רבינו. מתוספת רבי:

עיינין ביאור שוטנשטיין שביט פעור כנראה הכוונה לע"ז הנקרא בעל פעור. ועיינין מהרש"א שם שמהעבירה שחטאו בבנות מואב נברא מלאך משחית שעולה ומקטרג בכל שנה. ובתורה י' אות ט' מבואר שהוא המשחית הנקרא חרון אף וכן בפרקי דר"א הוא המשחית הנקרא אף אותו משה רבינו שיקע עד חטמו בבית פעור ונקבר מולו להשקיעו שוב בכל שנה כשעולה, וכן מסתבר שעל חטא ניאוף נברא מלאך הנקרא אף כח"ל שדרשו לשון ניאוף אל תהנה אף. וצ"ע בסוטה יד. מבואר שנקרא פעור כיון שפוער פיו לקטרג בכל שנה, ואילו במשנה ע"ז מבואר שנקרא פעור כיון שכך עבודתו להתריז לפניו. עכ"פ משמע שהוא עבודה זרה ולא ניאוף ואולי כמבואר בסנהדרין קו. שבנות מואב ע"י התאוה לניאוף הסיתו לעבוד לפעור, ועוד שניאוף גם נקרא עבודת אלילים כמבואר בתורה לו ש"ש ראה נשים אמר אל תפנו אל האלילים.:

²⁰ **כמובא במגלה עמוקות אופן קלו**

²¹ עיין תורה רטו שע"ז גייר גרים וגם יתרו התגייר ע"י משה רבנו

¹⁹ **כמבואר במדרש** (עיינין בהקדמה לספר סמיכת חכמים לרבי נפתלי כץ ומבאר שם עפ"י המשנה שנים אוחזים) וכן לשון קימו וקבלו לקמן קבלו בחי' ידיים

¹⁸ **צ"ע מדוע** רק ממשו רבנו חשש והרי היו בדורו צדיקים עצומים כגון עזרא הסופר שמבואר בגמ' שהיה שקול כמשה רבנו וזרובבל מבואר בתורה ח' שהיה צדיק הדור. ומרדכי הצדיק שמבואר בשער הכוונות שהיה יסוד דאבא כמשה רבנו; ונראה שדייקא כיון שהוא הבעל גאווה אבימלך הנ"ל לכן לא מאמין בצדיק חי ורק אחרי שנפטר מוכן להודות בגדולתו כדרכו של אבימלך.

¹⁸ **עיינין זהר פרשת שלח** דף קסט שזכו למה שלא זכה אדם מעולם ללבוש מג"ע שע"ז נפל פחד מרדכי על הגויים ועי"ז פרחו נשמת אחשוורוש כשאסתר באה אליו בלבוש מלכות

² **עפ"י המבואר** בכוונות פורים שמרדכי כמו משה הוא יסוד דאבא. **צ"ע** כיון שאמר שמשו רבינו גם אחר פטירתו תמיד עומד כנגד הע"ז לבטלה ואפילו המן ידע זאת וחשש ממנו א"כ למה צריך לומר שלמרדכי ואסתר היה הכח הזה. ואין לומר כיון שהיה באדר זמן פטירתו כנ"ל כי צדיק לא נפטר מחמת שהורע כוחו ביום פטירתו.

העיבור). ובשביל זה בימיהם קבלו ישראל התורה מחדש, כמאמר חז"ל בגמרא (שבת פ"ח. א.) על הפסוק במגילת אסתר/א' קְיִמוּ וּקְבִלוּ [א'], שהכוונה קְיִמוּ מה שקבלו כבר/א' כי קבלו את התורה שבכתב הנגלה דהיינו ידים מרצון במתן תורה אבל לא קיימו דהיינו רגלין דהיינו תורה שבע"פ בחי' הנסתר, שעל ידה יש קיום ועמידה חזקה לתורה שבכתב, עליה לא היה רצון ישראל אלא בחי' כפייה של הר כגיגית, וע"י מרדכי ואסתר/א' נעשה קיום ועמידה איתנה לתורה דהיינו הסכמה מרצון גם על התורה שבע"פ דהיינו בחי' הנסתר, שעל ידה יש קיום כראוי לתורה הנגלית שבכתב.

וזה קְיִמוּ וּקְבִלוּ, קְיִמוּ זה בחי' רגלין כי קיום לשון דבר המעמיד. וקְבִלוּ זה בחי' ידין כי הקבלה היא בידיים, והוא בחי' התורה בעצמה הנגלה והנסתר שבה כנ"ל :

עוד הרי הגמ' תירצה שהמן לא ידע שגם ביום זה נולד משה. הרי למדה שמשה הכניע את הע"ז שלו ואילו מרבנו מבואר שרק בגלל שגם למרדכי ואסתר היה את הכח הזה לכן התגברו על המן. ואולי צ"ל ששניהם אחד ומשה צריך צדיק בארץ להתלבש בו וכמבואר במ"א על מאמחז"ל משה שפיר קאמרת שמה מתלבש בצדיקים והכא כדי להתגבר על הע"ז צריך בחי' ידין ורגלין ושניהם כלולים במשה רבינו שהיה התורה שיש בה נגלה ונסתר לכן התלבש בשניהם במרדכי בחי' הנגלה ובאסתר בחי' הנסתר.

עין ביאור הלקוטים – מה שנתכוון חודש אדר (שהוא הסוף ורגלי השנה) למיתת משה עליו השלום, וגזירת הכליה שהיתה אחר כך בימי המן הנ"ל, לולא כח הצדיק, בחינת משה הנ"ל, שכאשר נסתלק ונסתתר מהעולם, חוזר ומתלבש בהצדיק שבנגלה בעולם הזה, עד שחוזר ומשפיע על ידי זה, גם התורה שבנגלה ונסתר המוב"פ:

שבת פח. – ויתצבו בתחיתיה ההר אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם אמר רב אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא אמר רבא אף על פי כן הדור קבלוה בימי אחשוורוש דכתיב קימו וקבלו היהודים קיימו מה שקיבלו כבר אמר חזקיה מאי דכתיב משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה אם יראה למה שקטה ואם שקטה למה יראה אלא בתחילה יראה ולבסוף שקטה ולמה יראה כדריש לקיש דאמר ריש לקיש מאי דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום הששי ה"א יתירה למה לי מלמד שהתנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו:

פרש"י – מודעא רבה – שאם יזמינם לדין למה לא קיימתם מה שקבלתם עליכם יש להם תשובה, שקבלוה באונס:

תוספות – כפה עליהן הר כגיגית – ואף על פי שכבר הקדימו נעשה לנשמע שמא יהיו חוזרים כשיראו האש הגדולה שיצאתה נשמתן והא דאמר בפרק קמא דמסכת ע"ז (דף ב:) כלום כפית עלינו הר כגיגית דמשמע דאם היה כופה עליהן לא היה להן תשובה והכא אמר דמודעא רבה לאורייתא היינו על מה שלא קבלוה אבל מה שלא קיימיה איכא תשובה:

מודעא רבה לאורייתא – והא דאמר בנדרים (דף כה.) שכרת משה ברית עם ישראל על התורה והמצוות והשביעם על כל ובפ' אלו נאמרין (סוטה לז:) שקבלו את כל התורה בהר גריזים ובהר עיבל אור"ת דע"פ הדיבור היה והרי כבעל כרחם אבל בימי אחשוורוש קבלו מדעתם מאהבת הנס ומה שכרת עמהן ברית יהושע לעבוד את ה' התם לא קבלו אלא שלא לעבוד ע"ז דכתיב (יהושע כד) חלילה לנו מעוזב את ה' וכן משמע כוליה עניינא:

עין מהרש"א שמקשה אם יש להם מודעה מדוע הגלה אותם גלות ראשונה ותירץ דהיה על ע"ז שזה כן קבלו

אבל העץ יוסף תירץ עפ"י תנחומא נח פרק ג שבאמת המודעה היא רק על תורה שבע"פ

וז"ל... ואמרו חז"ל לא כתב הקב"ה בתורה למען הדברים האלה ולא בעבור הדברים האלה ולא בגלל הדברים אלא ע"פ הדברים וזו היא תורה שבע"פ שהיא קשה ללמוד ויש בה צער גדול שהוא משולה לחשך שנאמר העם ההולכים בחשך ראו אור גדול (ישעיה ט) אלו בעלי התלמוד שראו אור גדול שהקב"ה מאיר עיניהם באיסור והיתר בטמא ובטהור ולעתידי לבא ואוהבו כצאת השמש בגבורתו (שופטים ה) ולא קבלו ישראל את התורה עד שכפה עליהם הקב"ה את ההר כגיגית שנאמר ויתצבו בתחיתיה ההר (שמות י"ט) ואמר רב דימי בר חמא א"ל הקב"ה לישראל אם מקבלים אתם את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם. ואם תאמר על התורה שבכתב כפה עליהם את ההר, והלא משעה שאמר להן מקבלין אתם את התורה ענו כלם ואמרו נעשה ונשמע, מפני שאין בה יגיעה וצער והיא מעט אלא אמר להן על התורה שבע"פ שיש בה דקדוקי מצות וחסמורות והיא עזה כמות וקשה כשאל קנאתה לפי שאין לומד אותה אלא מי שאוהב הקב"ה בכל לבו ובכל נפשו ובכל מאודו שנא' ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך (דברים ו)....

אסתר פרק ט (כו) על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור על פן על כל דברי האגרת הזאת ומה ראו על פכה ומה הגיע אליהם: (כו) קיימו וקבלו (וקבלו) היהודים עליהם ועל ירעם ועל כל הנלוים עליהם ולא יעבור להיות עשים את שני הימים האלה ככתבם וכזמנם בכל שנה ושנה:

אסתר ט כו

צ"ע כי בפסוק משמע שקיימו וקבלו את הימים ולא את התורה וקשה דרשת חז"ל ושמעתי שפרשו שבגלל הקושיא דצ"ל הפוך קבלו וקיימו לכן פרשו במגילה דקיימו למעלה מה שקבלו למטה דהיינו שגם למעלה קבעום לימי שמחה לדורות ובשבת דרשו דקאי על התורה שקיימו מה שכבר קבלו בסיני.

עין זהר שמות קצא: וקבל היהודים דא משה. רמו לרוחו של משה רבנו שעל ידו קיימו וקבלו ישראל את התורה.

צ"ע לכאורה מי שגרם להם היו אחשוורוש והמן כמבואר במגילה דף יד. ויסר המלך את טבעתו אמר רבי אבא בר כהנא גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתבאו להן לישראל שכולן לא החזירו למוטב ואילו הסרת טבעת החזירתן למוטב. אבל באמת רק בזכות מרדכי ואסתר ע"י שאחזו בהם בשעת הצרה לקבל מהם רוח חיים נתפשט לבחי' הידין ורגלין עד שקיימו וקבלו.

וזה בחי' מרדכי ואסתר דהיינו התורה שהיא ידן ורגלין ועי"ז בכוחה לבטל את הע"ז ולחדש קיום בקבלת התורה, כי **מרדכי**, רמוז בתורה בפסוק [י"ז]/[י"ח] **מר דרור** כמבואר בגמרא (**חולין קלט ע"ב**)^{ט"ז}. **דרור**, לשון **חירות** / כמבואר בויקרא כה י' וקראתם דרור לכל יושביה, וחירות זה **בחי' ידים** / א"א, **כמ"ש דודי שלח ידו מן החור כנ"ל** שחירות מלשון חור, וחור הוא בחי' הרוח חיים הנמשך מדודי הוא הקב"ה ע"י מרדכי הצדיק לבחי' ידים. וזהו שדרשו חז"ל חרות על הלחות לשון חירות כי עשרת הדברות היו חקוקות מעבר לעבר בנס ונס היא הארת הבינה במלכות וזה בחי' האור של מרדכי בחי' ידן בחי' הנגלה^{א"ב}.

ואסתר הוא בחי' שוקין, כי אסתר לשון הסתרה כמבואר בחולין קלט: שאסתר נרמוז בתורה בפסוק (דברים לא יח) **אנכי הסתר אסתיר**, ותורה שבנסתר היא בחי' רגלין כי **מה ירך בסתר** אף דברי תורה בסתר **כנ"ל** באות ד' :

וזה לשון פורים [א"ב]/[א"ג] לשון **לפורר**, היינו **ביטול הע"א**, **כמ"ש (ישעיה סג)** / א"ג **פורה דרכתי לבדי ומעמים אין איש אתי** / א"ג דהיינו שלעתיד הקב"ה לבדו יתנקם במלכות דסט"א עשו וישמעאל שהם

^{ט"ז} שמות ל' כג

^{א"ח} **שמות ל'** (כג) ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור חמש מאות וקנמן בשם מחציתו חמשים ומאתים וקנה בשם חמשים ומאתים: ועי"ש רמב"ן ורבנו בחי' מה הוא הבסס הזה.

^{ט"ט} **חולין דף קלט:** משה מן התורה מנין בשגם הוא בשר המן מן התורה מנין המן העץ אסתר מן התורה מנין ואנכי הסתר אסתיר מרדכי מן התורה מנין דכתיב מר דרור ומתרגמינן מירא דכיא.

ובמגילה י' – ברוש זה מרדכי שנקרא ראש לכל הבשמים שנאמר ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור ומתרגמינן מרי דכי.

^פ **כי חור הוא לשון חירות**, כמו "חורי הארץ", וכן בני חורין, (פ"ח יג)

^{ק"א} **עיין פרפראות לחכמה** אות יג – כי מחמת שאין להקליפות אחיזה כל כך בהידיים כנ"ל, על כן הם בחינת חירות, וגם כי הם סמוכים להרוח שבלב שהוא בחינת (פתח אליהו) בינה לבא בחינת יובל שהוא חירות, כמו שכתוב (ויקרא כ"ה) וקראתם דרור בארץ:

^{ק"ב} **הידיים הם כנגד הלב** בחי' ליבא בינה עלמא דיובל ודחרות לכן בו שחרור עבדים. משמע שמרדכי הוא בחי' הארת הידיים דהיינו כשמנשב בהן הרוח שתוצאותיו בינה בחי' חרות. דהיינו שרבינו כאן דורש מרדכי בחי' מר דרור ודרור בחי' חרות בחי' בינה המאיר בידים.

^{ק"ג} **עיין תורה נו** אות ב' שדורש מרדכי היינו מר דרור היינו מרות חפשיית דהיינו מלכות שמאיר בה הבינה ועי"ז היא בחי' אשריך ארץ שמלכך בן חורין שהמרות, היינו המלכות, יש לה דרור וחרות, שלא להשתמש בה להנאתו ולצרכו, כי אם להשם יתברך, בבחינות (עבדיה א): "והיתה לה המלוכה" דהיינו להשתמש עם המלכות לעבודת השם יתברך.

^{ק"ד} אסתר ט כו

^{ק"ד} אסתר ט (כו) **על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור על כן על כל דברי האגרת הזאת ומה ראו על ככה ומה הגיע אליהם:**

(כו) **קיימו וקבלו (וקבלו) היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנולדים עליהם ולא יעבור להיות עושים את שני הימים האלה ככתבם וכזמנם בכל שנה ושנה: (כח) והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם:**

אע"פ שמפורש כתוב שפורים על שם הפור מוסיף רבינו שגם על שם פורה דרכתי. ואולי שהרי באמת גם המן התכווין ע"י הפור לבטל את ישראל דהיינו לעשות פורה דרכתי לישראל. ואולי נקרא בלשון רבים כי עשה שני גורלות מיום ליום ומחודש לחודש ונתבאר נפלא בספר יערות דבש ע"ש. עכ"פ הפור היה לברר הזמן הראוי להשמיד ולאבד את ישראל, ולבסוף נתברר שהיה לברר הזמן של פורים, והימים דייקא נקראו פורים, דהיינו הזמן. ונקרא על שם כח ביטול העכו"ם שמאיר בו בכל שנה.

עיין פרפראות לחכמה אות יד שם וזה לשון פורים היינו ביטול העבודה זרה, כמו שכתוב (ישעיה ס"ג) פורה דרכתי לבדי וכו' כי כבר נתבאר שעיקר אחיות הקליפות הוא מבחינת הדינין שבבחינת רגלין, ועל כן נקראין פורה שמרמו על תוקף הדינין, כמבואר בפרי עץ חיים בכוננות מוצאי שבת, ועל כן לעתיד שיתקנו הרגלין בתיקון שלם כידוע, ויתמתקו הדינין מעל ישראל ואז יתהפכו הדינין על העכו"ם להכניעם ולבטלם, וזה שכתוב פורה דרכתי דייקא, וכן (שם) ואדרכם באפי וארמסם בחמתי, היינו על ידי בחינת רגלין. וזהו שאמרו רז"ל (מגילה ט"ז.) שאמר מרדכי להמן אבל העכו"ם, ואתה על במותימו תדרוך דווקא. ואמר ליה סק ורכב אמר ליה לא יכילנא דכחישא חילאי מימי תעניתא גחין וסליק כי סליק בעט ביה אמר ליה לא כתיב לכו בנפל אויבך אל תשמח אמר ליה הני מילי בישראל אבל בדידכו כתיב ואתה על במותימו תדרוך ויקרא לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו. וזהו **סוד פורים** על שם הפור, כי פור המן נהפך לפורינו, היינו מה שהוא רצה לינק מהדינים שהם בחינת פור, ולהתגבר בזה על ישראל ולבסוף נהפכו הדינים עליו, עד שנתבטל העבודה זרה של המן בבחינת פורה דרכתי וכו'.

^{ק"ה} **ישעיהו סג** (א) מי זה בא מאדום תמוץ בגדים מבצרה זה הדור בלבשו צעה רב פחו אני מדבר בצדקה רב להושיע: (ב) מדוע אדם ללבושך ובגדיך פדרך בנת: (ג) **פורה דרכתי לבדי ומעמים אין איש אתי ואדרכם באפי וארמסם בחמתי וזו נצחם על בגדי וכל מלבושי אגאלתי:** (ד) כי יום נקם בלבי ושנת גאולי באה: (ה) ואביט ואין עזר ואשתומם ואין סומך ותושע לי זרעי וחקתי היא סמכתני:

רד"ק (ג) פורה – והנה האל כעונה לשואלין ואמר פורה דרכתי לבדי, הגת נקרא פורה לפי שמפרר ומרצץ בתוכה הענבי כשדורכים אותם, והמשיל הרשעי' כאלו הם ענבי בגת והאל דורכם, ומה שאמר לבדי ואין איש אתי, רוצה לומר שאין זכות לישראל והוא היה כעוזר לאל אם היה להם זכות, וכבר פירשנו זה בפסוק וירא כי אין איש:

וזה לשון פורים דהיינו כי פורים לשון פורה דהיינו גת שדורכים ורומסים ומפוררים הענבים שאז פררו מרדכי ואסתר בחי' ידן ורגלין את העכו"ם של המן

אדום ובצרה שהם ראשי השבועים אומות של העכו"ם, וממשיל את הנקם בהם לדורך בגת שמפורר את הענבים, ועל כן נקראת הגת פורה, ופורים על שם פורה דרכתי, שהוא זמן מסוגל להכנעת העכו"ם. **וכתיב שם פורה דרכתי וכתוב ותושע לי זרועי**, דהיינו רגלי וידין דייקא בחי' מרדכי ואסתר על ידם יבטל תא העכו"ם.

וע"י הארת מרדכי ואסתר, היינו בחי' הידין ורגלין דהיינו רוחו של משה רבנו המתלבש בהם כנ"ל להכניע את הרוח גבוהה של העכו"ם, עי"ז **נתבטלו הכפירות, ונתרבה אמונה בעולם על ידיהם/ק"ו**. וזהו שמרדכי נקרא יהודי על שם שכפר בע"ז כמבואר בגמ' ^{ק"ו/} דהיינו בחי' אמונה **כמ"ש (אסתר ב')/ק"ט** **ויהי אמן את הדסה** אומן לשון גידול/ק"י ומדנקט לשון אומן רומז לגידול האמונה/ק"א, **ובה באסתר כתיב (שם)/ק"ב כאשר היתה באמונה אתו** כי אמונה כד אתחבר בה אמת נעשית אמונה (זוהר הובא

וצ"ע מדוע לא אומר הנביא פשוט על שם הפועל לפורר ומדוע דווקא על שם הגת דהיינו המקום שבו מפוררים ולא על שם הפעולה ואולי כי הימים דייקא נקראו פורים דהיינו הזמן שהוא בחי' המקום הראוי לדרוך ולרמוס ולבטל את העכו"ם

וצ"ע מדוע נמשל לדריכת ענבים שהיא לא ביטול גמור אלא ברור הטוב מהרע, ואילו עמלק הוא הרע הגמור. ואולי כי כתוב מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק וראיתי בר' צדוק שהטוב שבו היה מה שהתגאה ברוב בניו. ואולי ע"י שגם היה עבדו כמובא במדרש שהלכו פעם יחד במדבר ובשביל פת לחם מכר עצמו לעבד למרדכי וא"כ הרי הוא עבד כנעני שחיב במצוות וצ"ע בזה אם היה באמת עבד גמור (אם שייך גיור בעמלק)

הנבואה הזו מדברת בהשמדת שר של אדום בגאולה העתידה ואפשר שרבינו הביא זה דווקא כי אדום הוא עשו היפך יעקב שהעלה את התפילה מהר שדה לבית ועיין גם תורה ב' קליפת עשו המונעת את תפילה בדין ולכן נקרא אמורי זה לעומת זה של דיבור דקדושה דהיינו התפילה.

ק"ו צ"ע מדוע ציטט גם ומעמים אין איש אתי, ולא נסתפק בפורת דרכתי. משמע שגם ההמשך קשור לעניין וצ"ע כיצד. ואולי לבדי ואין איש אתי בחי' אני ולא מלאך אני ולא שרף כדאיתא בהגדה של פסח. רומז למדרגה הגבוהה מאד שממנה נמשך לצדיק רוחו החיים שעל ידה ממתיק את הדינים. ועיין ריש תורה ב' מנוקבא דפרדשקא נמשך רוח החיים של הצדיק. דהיינו מחוטם אריך אנפין. ובפרט לעתיד לבוא פורה דרכתי יהיה ע"י אריך בי אז יתגלה מעלת ישראל בלא יחס כלל לעבירות שנפלו בהן. וקמ"ל שגם רוח החיים של הצדיק בכוחו להמשיך חיות אפילו לרחוקים מאד שנפלו לעבירות.

ק"ז צ"ע רבינו מוכיח שנתרבה האמונה ממה שכתוב במרדכי אומן ובאסתר אמונה וצ"ע הרי זה נכתב קודם הנס ועוד הרי מפורש כתוב אסתר פרק ח (יז) ובכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע שמחה וישון ליהודים משתה ויום טוב ורבים מעמי הארץ מתהיידים כי נפל פחד היהודים עליהם ואולי אין ראיה מזה כי היה מפחד היהודים ולא מאמונה באמת. עיין אסתר רבה פ"ו אות ב' שע"י מרדכי הכירו הבריות את גדולת הקב"ה ונתגייירו אבל עיין מסכת גרים פ"ז הל"ז רבי יהודה ורבי נחמיה אומרים המתגיייר משום יראה אינו גר ומביאים ראיה מכאן ועי"ש בתו"ש ס"ק נד מציין ליבמות כד: ורש"י שם ופי' הרוקח שרק אמרו שהן יהודים להנצל מהריגה וכן פי' הגר"א ובשפת אמת מכאן המנהג להתחפש בפורים כמו הגויים שהתחפשו אז להיראות כמו יהודים.

ק"ח מגילה דף יג. – ואמאי קרי ליה יהודי על שום שכפר בעבודה זרה שכל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי כדכתיב אתי גוברין יהודאין וגו' רבי שמעון בן פוי כי הוה פתח בדברי הימים אמר הכי כל דברין אחד הם ואנו יודעין לדורשן ואשתו היהודיה ילדה את ירד אבי גדור ואת חבר אבי שוכו ואת יקותיאל אבי נזח ואלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח מרד אמאי קרי לה יהודיה על שום שכפרה בעבודה זרה דכתיב ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור ואמר רבי יוחנן שירדה לרחוץ מגילולי בית אביה

ק"ט אסתר ב ז – (ז) ויהי אמן את הדסה היא אסתר בת דוד פי אין לה אב ואם והנערה יפת תאר וטובת מראה ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת:

תרגום יונתן – (ז) והוה מרבי ית הדסה היא אסתר ברת אחבוי ואמאי הוה קרין לה הדסה על די הות צדקתא וצדיקא דמתילו לאסא אסתר הוה קרין לה על די הות צניעא בביתא דמרדכי שבעין וחמש שנין ולא חזת אפי גבר אלהן אפי מרדכי דאתעבידת לה לתורבינא ארום לית לה אבא ואמא ועולמתא שפירת ריוו ושפירת חיזו ובעידן דמית אבוהא אשתארת במעין דאמה וכד ילדית יתה מיתת אמה ונסבה מרדכי ליה בביתיה והוה קרי לה ברת:

ק"י אולי אפ"ל גם עפ"י מאמחז"ל אמונה זה סדר זרעים כי המגדל דבר זה מכח שאממין שיגדל הרי שאמונה בחי' גידול לכן אומן לשון אמונה.

עוד אולי יש לתת טעם עפ"י הא דאיתא מדרש על ויהי אומן את הדסה שאסתר נתימתה מאו"א כשיתה עדין יונקת ונעשה למרדכי נס והניק אותה נמצא שהגידול שלה היה מתוך אמונה שיצליח שהרי עפ"י הטבע באותם הימים תינוק שמתה אמו אם לא היתה לו מינקת היה מת וכנראה שלא היתה לו דאל"ה אסור לו לבקש נס. כי מה שאפשר בדרך הטבע אסור להנות ממעשה ניסים דמנכים לו מזכויותיו. עיין שבת נג: מעשה באחד שמתה אשתו וכו' מחלוקת אב"י ורב יוסף ועי"ש בנייהו בן יהוידע לתרץ מה החילוק בין שני המקרים.

ק"א צ"ע מה הקשר לאמונה כי אמן כאן הכוונה שמרדכי טיפל בה ובמדרש שנעשה לו נס והיה מניקה חלב ועיין כאן בתרגום ובב"ר פרשה לט אות יג שאסתר הייתה בת שבעים וחמש כשלקחה אחשוורוש וא"כ כמה שנים לפני חורבן הבית נולדה ומרדכי טיפל בה עיין שבת נג מעשה באדם שמתה אשתו ולא היה לו שכר מינקת ונעשה לו נס והניק הוא והגמ' שם דנה אם טוב היה שנצרך לנס או לא ועי"ש תוס' ששואל מה בין אדם זה למרדכי ועי"ש בן יהוידע שכותב אחד הטעמים שנעשה למרדכי נס היה כדי שישמור אותה מעיני הבריות כדי שתיהיה נסתרת לצורך הגאולה העתידה נמצא שכל גידול אסתר היה ע"י אמונת מרדכי בגאולה עוד לפני החורבן.

ק"ב אסתר ב' כ' – אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה פאשר ציה עליה מרדכי ואת מאמר מרדכי אסתר עשה פאשר היתה באמונה אתו:

(בתורה ז') ואמת ואמונה היינו איש ואשה, היינו שמכח מרדכי נעשית אסתר שלימה באמונה, כמבואר שם בתרגום שהיתה עושה את מאמר מרדכי דהיינו שמכוחו עמדה בנסיונות לשמור את התורה בבית הגוי, כי שניהם הם בחי' אמונה (ק"א/ק"ב), וזה נעשה ע"י הרוח כנ"ל. וזה בחי' (מגילה ז')/קט"ו אסתר ברוח הקודש נאמרה דהיינו מגילת אסתר שהיא המגלה את האור של מרדכי ואסתר/קט"ו המבטלים ע"ז היא כולה ברוח הקדש נכתבה, דהיינו הרוח שבלב שמתפשט לידן ורגלין מרדכי ואסתר ומבטל את הע"ז,

תרגום יונתן – בומנא היא הוה שאל לה מלכא מאיךן אומא את ולא הות אסתר מחויה ילדותה וית עמה כמה דפקיד עלה מרדכי וית מאמר מרדכי הות אסתר כבדת שביא ומועדיא הות נטרת ביומי ריחוקה הות מזדהרא תבשילין וחמרא דעממין נוכראין לא הות טעמא וכל פקודיא דאתחייבין בהון נשיא דבית ישראל הות נטרא על פום מרדכי היכמא דהות נטרת כד הות מתרביא עמיה:

ק"ב עיין תיקון כא דף נז נח ועיין שיר השירים רבה בפסוק זאת קומתך

ק"ד תיקוני זהר כא דף נז: – ועליה אתמר ויהי אמן את הדסה, הוא אומן דילה ואיהי אמונה דילה, ודא איהו דאתמר כאשר היתה באמונה אתו, ולא נגע בה נוכראה דאיהו אחשורוש. ע"ש בהמשך מבאר התיקונים ומבואר במתוק מדבש עפ"י האריז"ל שאסתר הייתה יודעת להשיב ע"י שם המפורש את חלק הקליפה שלה שמקליפת נגה הנקראת שידה ושלחה אל אחשורוש.

מדרש רבה שיר השירים פרשה ז פסקה יד עם פירוש המהר"ו – זאת קומתך דמתה לתמר (שיה"ש א ח) ר' חוניא בשם ר' דוסא בר טבת שני יצרים ברא הקב"ה בעולמו יצר עבודת כוכבים ויצר זנות ויצר עבודת כוכבים כבר נעקר ויצר זנות הוא קיים אמר הקב"ה כל מי שהוא יכול לעמוד בזנות מעלה אני עליו כאילו עומד בשתייהן אמר ר' יהודה לחבר שהיה לו חכמים חבר את הגדולה והניח את הקטנה אמר כל מי שהוא יכול לעמוד בזו מעלין עליו כאילו עומד בשתייהם כך עקר הקב"ה יצר עבודת כוכבים והניח של זנות אמר כל מי שעומד ביצר זנות מעלין לו כאילו עמד בשתייהן

אימתי נעקר יצר עבודת כוכבים רבי בנייה אמר אלו מרדכי ואסתר, ורבנן אמרי אלו חנניה מישאל ועזריה, מיתביין רבנן לרבי בנייה וכי על ידי יחיד מרדכי היה נעקר, מותיב רבי בנייה לרבנן וכי מרדכי ואסתר יחידים, היו כפי חכמי אר"י הדא מסייעא לרבי בנייה א"ר תנחומא ור' מיאשא ור' ירמיה בשם ר' שמואל בר כהנא כתיב (אסתר ד') שק ואפר יצע לרבים המילים יועל לרבים מיומנות ללוך קהלע והכניע לנפ זכות ע"פ רזיס רובן של אותו הדור צדיקים היו נמלל דכרי ר' תנחומא ור' מיאשא ור' ירמיה מסייעין לרבי בנייה שלא יע"י מרדכי ואסתר נעקר יצ"ר על עכו"ם

ע"ש פירוש יפה קול שפירש דברי רבי בניה שבימי מרדכי ואסתר נתבטלה עכו"ם הכוונה בימיהם קיימו וקבלו קיימו ברצון מה שקבלו בסיני בכפיה וכל הכופר בעכו"ם כאילו מודה בכל התורה

בהמשך מביא המדרש סיוע לרבנן בשם שמואל שאמר שחנניה משאל ועזריה בטלו היצר דע"ז ושאל המדרש א"כ מדוע נתחייבו כליה בימי המן הרי היה קודם, רבנן אמרי שהשתחוו לצלם נבוכדנצר ורשב"י אמר שאכלו מאכלי גויים וע"ש חדושי הרד"ל שרשב"א והרא"ה והריטיב"א בכתובות לג סברי כר"ת בפסחים נג שלא היה ע"ז ממש אבל דעת הרמב"ן בכתובות לג שכן היה ע"ז ממש

צ"ע כי רבינו אמר שמרדכי ואסתר בכוחם לבטל העכו"ם ואילו המדרש אומר דלא מהני יחידים

יצ"ע על המהר"ו שתחילה פירש בדברי רבי בניה כי נפל פחד מרדכי עליהם משמע שע"י מרדכי לבדו נתבטל העכו"ם ואח"כ פירש שע"י מרדכי ואסתר

יצ"ע על כל המדרש הרי הגמרא ביומא טז: אומרת שרבנן ישבו בתענית לבטל יצרא דע"ז ולבסוף יצא כמו גור של אש מבית קדש הקדשים ותפסוהו ונתלשה שיערה ממנו והיה קולו מהלך ת פרסאות ועפ"י הנביא סגרוהו בדוד של עופרת וכשראו שעת רצון היא התפללו גם על יצ"ר של עריות לבטלו ונתקבלה תפילתם ואח"כ כיוון שלא מצאו ביצה בשוק בקשו להחזירו וכחלו עינו שעב"פ גבי קרובים לא יתחוק כל כך.

קט"ו **מגילה ז.** – תניא רבי אליעזר אומר אסתר ברוח הקודש נאמרה שנאמר ויאמר המן בלבו, רבי עקיבא אומר אסתר ברוח הקודש נאמרה שנאמר ותהי אסתר נשאת חן בעיני כל רואיה רבי מאיר אומר אסתר ברוח הקודש נאמרה שנאמר ויודע הדבר למרדכי רבי יוסי בן דורמסקית אומר אסתר ברוח הקודש נאמרה שנאמר ובזוה לא שלחו את ידם אמר שמואל אי הואי התם הוה אמינא מלתא דעדיפא מכולהו שנאמר קימו וקבלו קימו למעלה מה שקיבלו למטה אמר רבא לכולהו אית להו פירכא לבר מדשמואל דלית ליה פירכא דרבי אליעזר סברא הוה דלא הוה איניש דחשיב למלכא כוותיה והאי כי קא מפיש טובא ואמר אדעתיה דנפשיה קאמר דרבי עקיבא דלמא כרבי אלעזר דאמר מלמד שכל אחד ואחד נדמתה לו כאומתו והא דרבי מאיר דלמא כרבי חייא בר אבא דאמר בגתן ותרש שני טרשיים היו והא דרבי יוסי בן דורמסקית דלמא פריסתקי שדור דשמואל ודאי לית ליה פירכא אמר רבינא היינו דאמרי אינשי טבא חדא פלפלתא חריפתא ממלי צני קרי רב יוסף אמר מהכא וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים רב נחמן בר יצחק אומר מהכא וזכרם לא יסוף מורעם: ע"כ הגמ'.

ואסתר ומרדכי כתבו את המגילה כמ"ש באסתר ט (כט) ותכתב אסתר המלכה בת אביחיל ומרדכי היהודי את כל תקף לקים את אגרת הפורים הזאת השנית:

יצ"ע בזה כי בן יהודיע כתוב שמרדכי כתב את המגילה, ואע"פ שאין זו ראייה ממש דאפשר שקיצר אבל גם מהפסוק אין ראייה כי אפשר שהיא רק העתיקה כדי לשלוח לכל המדינות כמשמע במדרש חפץ המובא בתו"ש.

ואולי גם כוונת רבינו לדייק מלשון הגמרא אסתר ברוה"ק נאמרה ולא המגילה ברוה"ק נכתבה וזה כיוון שיותר חידוש היה בה דייקא כדלקמן ואולי גם יותר בוכותה נכתב לדורות כנ"ל בגמ' שהיא זו שבקשה כתבוני לדורות דצ"ע מדוע לא אמרה כתבו את סיפור המגילה לדורות אלא שנקרא על שמה דייקא וזה גם עיקר מה שנכתב לדורות דהיינו שבחי' רגלין זכו לרה"ק עד כדי נס ההצלה מהמן.

קט"ו **כמבואר בכוונות** פורים שעל שם זה נקראת מגילה. וכן מבואר מהשיחה של מוהרנ"ת שמי שיצעק מ' יום הצילני מקליפת עמלק יזכה שיתגלו לו בקריאת המגילה מרדכי ואסתר

היינו בחי' לבו נשא את רגליו דהיינו רוח הקדש שבלב/ק"י נשא את אסתר שהיא בחי' רגלין. **כי עיקר העכו"ם תלוי בה, שהיא בחי' רגלין, כמ"ש (משלי ה') רגליה יורדות מות, וע"כ עיקר תיקון הע"א על ידה/ק"י**. **וע"כ דייקא אסתר בחי' רגלין ברוח הקודש נאמרה, אף שבאמת תיקון הע"א הוא ג"כ על ידי מרדכי כנ"ל, רק מחמת שעיקר הע"א תלוי בה וכן במעשה המגילה דייקא היא נלקחה לתכלית הטומאה של בית המלך, וע"כ על ידה עיקר התיקון אמנם כל כוחה ממרדכי כמ"ש ואת מאמר מרדכי אסתר עושה וכו'.** **וע"כ נקראת המגילה ע"ש אסתר, והיינו דדייקא אסתר ברוח הקודש נאמרה** כי עיקר אחיזת הקליפות בבחי' רגלין בבחי' רגליה (של המלכות) יורדות מות ובבחי' נוק' (כדמצינו שהנחש פיתח את חוה דייקא אע"פ שעיקר כוונתו היתה לאדם) לכן אמרו חז"ל אסתר ברה"ק נאמרה כי עיקר הרוח צריך להאיר לבחי' אסתר ועין תורה פא תנינא. **כי הרוח הוא בלב, ועל ידו נתגלה הארת הידים והרגלים, רק העיקר תלוי בהרגלים בחי' אסתר לכן אסתר דייקא ברוח הקדש נאמרה :**

וזו בחינות עומר/ק"י **שעורים/ק"י**, דהיינו מרדכי ואסתר, ידן ורגלין, מחאת כף וריקודין, הם בחי' עומר שעורים והביאור נ"ל כי עומר שעורים הוא הקרבן שמקריבים למחרת הפסח דהיינו בתחילת העבודה להכין כלים לאור של הפסח שהוא אור מתן תורה שמקבלים בליל הסדר על מנת שמכח הרשימו שלו יהיה לנו כח להכין כלים למתן תורה/ק"י והכלים לקבלת התורה הם בעיקר ביטול ע"ז ובעיקר ע"ז של גאווה, לכן מיד כשעובר האור הגדול של פסח שהוא הרוח חיים ראשית התחלת הכנת הכלים שלו דהיינו שיאיר האור בבחי'

ק"י כי אסתר בחי' רגלין שמנשב בהן רוח הצדיק רוח הקודש ונראה שהכוונה שע"י צדקותה זכתה לתקן המלכות עד שזכתה לרוח הקודש כמ"ש אסתר פרק ה ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות ועיינמגילה דף יד/ב - אסתר דכתיב ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות בגדי מלכות מיבעי ליה אלא שלבשתה רוח הקדש כתיב הכא ותלבש וכתוב התם ורוח לבשה את עמשי וגו'

ק"י וכן במעשה המגילה היא דייקא הוכנסה לבית אחשוורוש להתנסות בנסיון איום ונורא כל כך ואע"פ שהנסיון היה בעריות אבל ע"ז ועריות קשורות מאד כמובא בתורה לו תיקון לזנות לקרא ק"ש ועוד שם שר"ש כשראה נשים יפות אמר אל תפנו אל האילילים ונראה הטעם כי ניאוף הוא זנות דהיינו סטיה מהיושר והיינו ע"ז.

ועיין פרפראות לחכמה אות טז שם כי עיקר העבודה זרה תלוי בה וכו' וזה טוד לקיחת אסתר לבית אחשוורוש ולקיחת שרה לבית אבימלך, כי אסתר ושרה הם מבחינה אחת כמאמר רז"ל תבוא אסתר בת בתה של שרה וכו' ועיין בכוונת פורים:

ק"י ויקרא פרק כג (י) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם פי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן: (יא) והניף את העמר לפני יהוה לרצונכם ממחרת השבת יניפנו הכהן:

ק"י עומר שעורים רבינו דורש עומר בחי' ידים ושעורים בחי' רגלים ונ"ל כי עומר מלשון מעמר דהיינו לשון אסיפה והוא לשון כמות ידועה שהיא עשירית האיפה ושיעור חלה ושיעור אבילת אדם ביום (ערובין פג:) וכן המן היה עומר לגלגולת נמצא שעומר שעורים היינו כמות שעורים תלושים הנאספים ביד דייקא והוא שיעור שאשה יכולה ללוש בפעם אחת בידיה דייקא ולכן הוא מרמז לבחי' ידים.

אבל השעורים הם דבר הגדל בארץ ומאכל בהמה שהיא סמל לגשמיות וארציות דייקא ואולי לכן מרמז לבחי' רגלין שהם בארץ סמוך לקליפות

ועפ"י הנ"ל צריך להמשיך להם חסדים מבחי' הרוח שבלב ועיי"ז להמתיק הדין שבהם ואולי זה נעשה ע"י ההנף כמ"ש והניף את העומר לפני ה' עי ההנף הוא בחי' האור של פסח שע"י הנפת העומר שעורים מתפשט הרוח חיים לבחי' ידן ורגלין (אורה מישור)

ולמעשה ההנף הוא את מנחת העומר שעורים דהיינו אחר שכבר מעורב בשמן וצ"ע למה מרמז השמן והקומץ והגשה והקטרה וכו' **עיין משניות מנחות פרק י** שהיה נקצר בליל טז בעסק גדול ג' סאין שהן איפה של שבלין ירוקות ומהבהבין אותן באור שיהיה קלי כרמל וטוחנין ומנפיין ביג נפות עד שנשאר עשרון דהיינו עשירית האיפה סולת נתן שמן ובלל והניף לד' רוחות ומעלה ומוריד והגיש לקרן המזבח וקמץ ומלח הקומץ והקטיר הקומץ עם הלבונה והשאר נאכל לכהנים.

נמצא עומר עשירית האיפה דהיינו חלק אחד בקומה שלימה ואיפה היא כני לאדם כמובא במדרש (שמות רבה מ' ג) שהקב"ה אמר לאיוב איפה הייתה ביסדי ארץ ואר"ש ששאל אותו איזה איפה הייתה בקומת אדם הראשון אולי רמו שאדם תמיד צריך להרגיש קטן עשירית כמבאר בתורה יד שצריך להרגיש קטן ממדרגתו. ולזה סופרים לעומר עשירי האיפה.

ק"כ עיין שערי הלשם ח"א סימן ז' פ"ב - אמונת ישראל אות א- ועומק הדברים בזה הוא כי הענין דהקרבת העומר הנעשה בכל שנה ושנה לצורך בנין המלכות ושלימותה אשר מתחיל ממחרת יום ראשון של פסח ונשלם בחג השבועות כנודע בדברי הארז"ל הנה מתתקנים ישראל ע"ז בעולם הזה להיות קודש לה' בלא ערבוניא דסטר"א כנ"ל. כי תיקון המלכות וישראל חד הוא. כי הם בניינה והם איברים דילה. כי היא מתפשטת בכ"א ואחד מישראל והיא כלל ישראל. וכל תיקוני ישראל ומעשיהם הוא הכל בה, כי הם התפשטות רוחה דילה. כמ"ש הגר"א כ"ז בתיקונים (בדף מ"ח ע"ד ד"ה הוא וב"ד. ושם ע"ג ב"ה בכמה תחנונים. ובדף נ' ע"ב ד"ה וכו'. ובדף פ"ז ע"ג ד"ה ולקבל נעיומו ושם ע"ד ד"ה מה כתיב בה. ובדף ק"ו ע"ג סמוך לסוף) והרי נעשה הקרבת העומר לתיקון השכינה וישראל בעוה"ז בכל שנה ושנה. אך עיקרו הנה הוא רק לתיקון העתיד לעת קץ הימין שיתחיל הגאולה בפסח ויושלם בחג השבועות וכנ"ל. ואז יתגלה השכינה בישראל בגילוי גמור וכמ"ש. בישעיה ל' כ'. ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך והנה השכינה הקדושה היא נקראת אמונת ישראל. כי רק ישראל מאמינים שה' מלך עולם ועד והוא לבדו עשה ועושה לכל המעשים. גם כל מה שנעשה ע"י סיבות ושלוחים הנה הוא ית"ש הנשמה לנשמה ורוחא לרוחא המסבב את הכל והוא מבפנים להכל. הכח לכל והוא לבדו העושה את כל. וכ"ז הוא ע"י אור קדושתו ית"ש המתפשט ושורה אצל כותל מערבי. הנה זה עמד אחר כתלנו. (כמ"ש בשמו"ר פ"ב סי' ב') ומשם מתפשט ושוכן בישראל. והוא השכינה הקדושה. אמונת ישראל. כנסת ישראל כי היא כלל ישראל כנ"ל.

ידין ורגלין, הוא מנחת העומר שעורים דייקא מאכל בהמה בבחי' ואני בער וכו' בהמות הייתי עימך/קב"י דהיינו ביטול הגאווה ותיקון הידין ורגלין דהיינו עומר שעורין. ולכן כל ספירת העומר היא שסופרים כל יום כמה ימים ושבועות עברו מתחילת הקרבת העומר שעורין. דהיינו הכנת הכלים היא מכח הזכרת העומר שעורים שהוא בחי' ידין ורגלין שעי"ז בכוחו לבטל ע"ז של גאווה. ומה שטרח רבינו לבאר שהם בחי' מרדכי ואסתר אולי יתבאר עפ"י תורה עד תנינא שפורים הליוך לפסח לא רק לליל הסדר אלא לכל התיקון שמתחיל מליל הסדר והיינו תיקון הנ"ל של ביטול הע"ז כהכנה למתן תורה וכל כח העומר שעורים הוא מכח מרדכי ואסתר שהם שהיה להם הכח לבטל ע"ז כנ"ל. נמצא שעיקר הכח לבטל ע"ז הוא בתורה שהיא נגלה ונסתר המתלבשים במשה רבינו הוא מתלבש במרדכי ואסתר בחי' עומר שעורים דהיינו ידין ורגלין המתוקנים שמאיר בהן היטב הרוח חיים ועל כן סופרים לעומר הזה דייקא שבכל יום מקבלים כח מהעומר שעורים שיתפשט לעוד יום ועוד יום לבטל את הגאווה מהמדה השייכת לאותו היום.

עומר/קב"י, זה רמז על בחי' מרדכי. כי עומר הוא אותיות **עין מור**, ומור הוא **מור דרור**, **דרור לשון חירות/קב"י**, **היינו בחי' חרות על הלחות (קבה/קב"י)**, **קב"י/קב"י** (עירובין נד.)/קב"י **אל תקרי חרות אלא חירות** [קב"י] דהיינו שחירות לשון חרות דהיינו חקוק שהוא הנגלה כי מה שחרות על הלחות הוא נגלה ונראה לעין והוא גם בחי' יד כמבואר לעיל שחרות לשון חור וכתוב דודי שלח ידו מן החור. נמצא שהמור שבעומר הוא בחי' תורה שבנגלה החרות על הלחות וגם עין שבעומר רומז לזה **שהוא בחי' התורה בנגלה, שהוא בחי' עין בעין (במדבר יד)/קב"י**:

שעורים, זה בחי' אסתר ברוח הקודש דהיינו בחי' רגלין שרוח החיים מאיר בהם בשלימות, כי שעורים רומז לרוח, כי שעורים רומז לשעירים דהיינו רוח **כמ"ש (דברים לב)/קב"י** **כשעירים עלי דשא, שהוא**

קב"י **עין סוף תורה קבג ... והעקר העבודה, להיות תם וישר ירא אלקים וסר מרע, בלי שום חקמות. ושלמה המלך, עליו השלום, אחר שכתוב בו (מלכים א ה): "ויחכם מכל האדם", אמר (משלי ל): "כי בער אנכי מאיש ולא בינת אדם לי". וכן אמר אסף (תהלים ע"ג): "ואני בער לא אדע בהמות הייתי עמך". וכן כתיב (משלי כ"א): "אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'":**

קב"י **עומר הוא בבינה כמבואר באור נערב ח"ו.** וכן כל הבחי' שמביא כאן כמו מר דרור וחרות וכו' הן ודאי בבינה וצ"ל שנקרא על שם האור המאיר בו שהרי מרדכי אמרנו לעיל שהוא בחי' ידין בחי' אמונה בחי' תיקון המלכות אלא צ"ל שעומר נקרא כשמאיר ומנשב בו רוח הלב.

ועיין תיקון יט עומר לגולגולת בתיקוני זהר דף לח: – וכד (ס"א ו' כד) נחית לתת לגבי צדיק אתקרי שיעור, וכד סליק לעילא לגבי אימא עלאה אתקרי קומה, ורזא דמלה וימדו בעמר דא שכינתא עלאה למה עלאה נקראת עמ"ר נגד עשרה שמות ח–ל היוצאים מן עשרה שמות אהי-ה ועשר אותיותיו והיא המודלת וקולעת קלעת המוחין כמה שיעור לתת לו"א, דאיהי עומר לגלגלת, פיוס דאיהי גלגלתא דרישא דז"א, כי ה"ת למה נעשה כהן שואל גלגלתא דז"א ושכינתא תתאה איהי ספירת העומר כי היא מקבלת האלה החסדים שהם מספר עשר שמות ח–ל גמט' עמ"ר וכל המספרים הם כה לכן היא נקראת ספירת העומר וגם ה"ת הוא סה גמט' סס אלג"י שואל צמלנות, דבה מניי שבע יומין דאינון שבע שבתות, דאית בהון ארבעין ותרין יומין דשיתא דכל שבוע, ושבע:

קב"י **כנ"ל** כי מרדכי ואסתר הם בחי' הידין ורגלין המתוקנות ביותר דהיינו שהתלבש בהם היטב הרוח חיים מלהב הוא בינה ליבא עולם החירות בחי' שער החמישים שעל כן בשנת החמישים וקראתם דרור בארץ לכל יושביה (ויקרא כה י) דהיינו שחרור עבדים (פרש"י שם) וכן העומר הוא בבינה כי עומר לשון קיבוץ ובינה מקבצת את הג' ראשונות כמבואר ברמ"ק (תורת נתן ערכי רמ"ק תקנח)

קב"י **עין תיקון נה דף פח:**

קב"י **תיקון נה** – איהו בקרא דא (שמות ל"ב) והלחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלחת, מאי חרות דא ה', דאתמר בה וקראתם דרור בארץ, דרור איהי חרות, ו"הלחות" אינון ו"ה ברא וברתא, ואינון מעשה אלקים דאיהי אימא עלאה, מעשה איהו בתרין ידין דתמן עשייה, ומכתב אלקים בתרין ידין:

קב"י **הוספה של מוהר"ן במחזורת תקפא ואינה בדפוס**

קב"י **עירובין דף נד.** ואמר רבי (אליעזר) [אלעזר] מאי דכתיב חרות על הלחות אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל רב אחא בר יעקב אמר אין כל אומה ולשון שולטת בהן שנאמר חרות אל תיקרי חרות אלא חירות.

קב"י **זהר ח"ב דף פג.** תיקוני זהר דף פח:

קב"י **במדבר פרק יד (יד) ואמרו אל יושב הארץ הזאת שמעו כי אתה ידוד בקרב העם הזה אשר עין בעין נראתה אתה ידוד ועננך עמד עליהם ובעמד ענן אתה הלף לפניכם יומים ובעמוד אש לילה:**

קב"י **דברים לב (א) האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי: (ב) יערף פמטר לקחי תזל פטל אמרתי פשעירם עלי דשא וכרביבים עלי עשב: (ג) כי שם יהיה אקרא הבו גדל לאלהינו:**

פרש"י – כשעירים – לשון רוח סערה כתרגמו כרוחי מטרא מה הרוחות הללו מחזיקין את העשבים ומגדלין אותם אף ד"ת מגדלין את לומדיהן:

רבינו בחיי – ולשון כשעירים רוחות, מענין רוח סערה, בחלוק סמ"ך בשי"ן, כלשון (דניאל יא) וישתער עליו, וזהו דעת אונקלוס שתרגם כרוחי מטרא מנשבין על דתאה, כי הרוחות יחזקו הדשאים:

עיין באורח מישור שהפסוק הזה מדבר מהתורה שמאירה אפילו בדשאים ודשא מרמז למדרגות הנמוכות כמבואר בתורה יא ושעורים הם בחי' דשא והם בחי' מדרגות הנמוכות דהיינו בחי' רגלין ועל שם זה נקרא הרוח שבתורה שעירים כי נתון חיות וקיום לבחי' שעורים.

לשון רוח [קלב] וכיון שעיקר הרוח חיים צריך להאיר בבחי' רגלין שהם בחי' אסתר בחי' המלכות ששם עיקר אחיות הדין בבחי' רגליה יורדות ממות מצד עצמה לכן השעורים דהיינו רוח רומז בעיקר לאסתר כשמאיר בה הרוח חיים בבחי' אסתר ברוח הקדש נאמרה וכנ"ל :

ובשביל זה שעומר שעורים בחי' מרדכי ואסתר שהם בחי' ידין ורגלין המתוקנים שמאיר בהם הרוח חיים ביותר לכן **כשבא המן למרדכי** להרכיבו על סוס המלך ברחובות שושן הבריה, **מצאו עוסק בעומר שעורים** דהיינו שמצאו מלמד את תלמידיו הלכות קמיצת מנחת העומר שעורים שזה בחי' ריקודים ומחאת כף כנ"ל, **אמר להם המן עומר שעורים דידכו, אתי ונצח אותו ואת בניו [קלב]** העומר שעורים שלכם בא וניצח אותי ואת בני/קלד, **כמבואר מעשה זה במדרש /קלה (אסתר פ' יודקלו [קלז]/קלח) ובגמ' מגילה ט"ז. /קלט).** **כי ע"י עומר שעורים, שהוא בחי' ידין ורגלין, שהם בחי' המחאת כף וריקודין בחי' מרדכי ואסתר כנ"ל, נתבטל הע"א, שהוא בחי' המן בחי' גאות כנ"ל** דהיינו שעיקר הנצחון היה שנוסף על הלימוד הלכות קרבן העומר היו מרדכי ותלמידיו מרקדים הרבה ומוחים כפיים בבחי' לימוד תורה עם הניגון והריקוד השייך לה :

ובשביל זה צוה המן לעשות עץ גבוה חמשים אמה/קמ"א, כי רצה לבטל כח של חמשים יום של ספירת העומר שסופרים ימים ושבעות מהקרבנות מנחת העומר שעורים הנ"ל, **שהוא הכח של**

קלב כתרומתו שם וכפרשי" שם ועיין בבא בתרא כה. ולעיל תורה ח אות ג' שיעיר לשון רוח סערה

קלב **תרגום** – לימוד הלכות קרבן עומר שעורים שלכם בא וניצח אותי ואת בני. גרסת רבינו עומר שעורים דידכו אינה לא בגמ' ולא במדרש אמנם במדקש ח"ל שעסקו בעומר ואילו בגמ' ח"ל שעסקו במנחת נדבה. ולכן כנראה צ"ח רבינו רק למדקש

קלד **וכן מבואר במגילה** שתחילת מפת המן דהיינו כשבא להרכיבו על סוס המלך היה ממש בעת שעסק בלמוד התינוקות הלכות קמיצת העומר ומיד אחר שחזר לביתו אז אסתר פרק ו (יג) **וַיִּסְפַּר הַמֶּן לְזָרַשׁ אֶשְׁתּוֹ וְלִכְלֹל אֶהְיֶינָהּ אֶת כָּל אֲשֶׁר קָרְהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֲכָמָיו וְזָרַשׁ אֶשְׁתּוֹ אִם מִן־עַרְוֵת הַיְהוּדִים מְרֻדְכֵי אֲשֶׁר הִחְלוּתָ לְנַפְל לְפָנָיו לֹא תוּכַל לוֹ כִּי נַפּוּל תַּפּוּל לְפָנָיו:**

קלה **רבינו ציין למדרש כי שם הלשון יותר קרוב ללשונו ומוהרנט" ציין גם לגמ'.**

קלי בתקפא – אסתר פ' ה'

קלי אסתר רבה י' ד'

קלח **מדרש רבה** אסתר פרשה י' פסקה ד' – (ד) מהר קח את הלבוש ואת הסוס ויקח המן את הלבוש ואת הסוס הלך לו אצל מרדכי כיון שהגידו למרדכי שהוא בא נתיירא עד מאד והיה יושב ותלמידיו לפניו אמר להם לתלמידיו בני רוצו והבדלו מכאן שלא תכחו בגחלתי שהרי המן הרשע בא להרגני אמרו אם תמות נמות עמך אמר להם א"כ נעמוד בתפלה ונפטר מתוך התפלה וחלון צלותהון יתבון ועסקין בהלכות מצות העומר שהרי אותו היום ט"ז בניסן היה ובאותו היום היו מקריבין עומר בזמן שבית המקדש קיים אתא המן לגביהון אמר לון במה אתון עסקין אמרו לו במצות העומר הה"ד (ויקרא ב') ואם תקריב מנחת בכורים לה' וגו' תמן אמרי הלכות קמיצה אחו ליה ודבר אחד שהיו קומצין מן העומר אמר לון והדין עומרא מהו דדהב או דכסף אמרי ליה לא דדהב ולא דכסף ולא דחטיין אלא דשעורין אמר לון בכמה הוא טימיה דידיה הוה בעשרה קנטרין אמרין ליה סגיין בעשרה מנין אמר לון קומו דנצחון עשרה מנכון לעשרה אלפי קנטרין דכסף דילי.

קלט **מגילה דף טז.** – הכין לו תנא לו הכין ללוך עלמו ועשה כן למרדכי אמר ליה מנו מרדכי אמר ליה היהודי אמר ליה טובא מרדכי איכא ביהודאי אמר ליה היושב בשער המלך אמר ליה סגי ליה בחד דיסקרתא אי נמי בחד נהרא אמר ליה הא נמי הב ליה אל תפל דבר מכל אשר דברתי ויקח המן את הלבוש ואת הסוס אזל אשכחיה דיתבי רבנן תלמיז קמיה ומחוי להו הלכות קמיצה לרבנן לוקש נענינו על יוס, וקשה עקש צניסן יוס, הוא יוס תופת העומר, כיון דחזייה מרדכי דאפיק לקבליה וסוסייה מיחד בידיה מירתת אמר להו לרבנן האי רשיעא למיקטל נפשי קא אתי זילו מקמיה די לא תכוו בגחלתו בהדיא שעתא נתעטף מרדכי וקם ליה לצלותא אתא המן ויתבי ליה קמייהו ואורין עד דסליק מרדכי לצלותיה אמר להו במאי עסקיתו אמרו ליה בזמן שבית המקדש קיים מאן דמנדב מנחה מייתי מלי קומציה דסולתא ומתכפר ליה אמר להו אתא מלי קומציה קמחא דידכו ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי. אמר ליה רשע עבד שקנה נכסים עבד למי ונכסים למי.

צ"ע מדוע אמר מרדכי להמן שעסקו בהלכות מנחת נדבה ולא אמר לו האמת שעסקו בהלכות מנחת העומר. גם צ"ע איך אעפ"כ הבין המן את האמת שעל כן אמר בא מלא קומץ קמח וניצח אותו. שהבין שקמיצת העומר היא בעיקר מה שממתיק הגבורות ומבטל הכפירות שלו.

ועי"ש בניהו בן יהודע – שם אתא מלי קומצא קמחא דידכו ודחי עשרת אלפים ככרי כספא. נראה לי בס"ד דידוע הטעם של הקומץ כדי למתק חמש גבורות מנצפ"ך, כי בקומצו יש חמש אצבעות כנגד חמש גבורות מנצפ"ך, וידוע כי הנס שנעשה בצרת המן היה על ידי מיתוק חמש גבורות מנצפ"ך, ולכן תיקנו חז"ל נוסח ברכת המגילה בחמשה לשונות של גאולה, והם הרב את ריבינו והדין את דינינו וכו' ולכן זכה מרדכי לחמשה לבושי מלכות, וכמו שנאמר [אסתר ח' ט"ו] ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות וכו', ולזה אמר אתי מלי קומצא קמחא דידכו שיש בקומץ חמש אצבעות למתק חמש גבורות מנצפ"ך, ודחי עשרת אלפים ככר כסף, ודא עקא שהחמשה דחי עשרה הרי זה נס פלא:

קמיצה בחמש אצבעות הכוונה – שבשלש לוקח את הבצק לכפו ורביעית והחמישית זרת והבהן מוחק שלא יבצבץ לחוץ. וכן המחאת כף היא בחמש אצבעות שמכה בחמש אצבעות וכמבואר בתורה מד.

קמ צ"ע איך מידת גובה העץ מבטל נ' ימי כוחם של מרדכי ואסתר ונראה שהוא ענין סגולי וכמבואר ברמב"ן פרשת לך לך שהנביאים היו עושים מעשה גשמי בארץ שבו התלבש המעשה ניסים שלהם כגון שציוה הש"י לנביא לזרוק חץ על מדינה וכו' נעשה הכח לנצח אותה

מרדכי ואסתר / קמ"א כי הרוח חיים של מרדכי ואסתר הוא משער החמישים כמבואר בלק"ה/קמ"ב ששם שרש נשמות ישראל ומרדכי מכח משה רבנו כנ"ל היה ממשיך משם רוח חיים של התורה לכל ישראל שלמטה והיינו בחי' רוח החיים המתפשט לבחי' ידין ורגלין דהיינו הרחוקים שבישראל ע"י מרדכי ואסתר שהם הידין ורגלין המתוקנים כנ"ל, והמן הרשע היה כנגדם בטומאה בבחי' שער החמישים/קמ"ג רצה להתגבר על מרדכי בחדש שנסתלק משה שמכוחו הוא מקבל ועל כן עשה עץ חמישים אמה לתלות את מרדכי ולהשליכו משם כי לא האמין שלמרדכי יש כח של משה רבנו גם בהסתלקות משה ע"ש בלק"ה הנ"ל :

אות טקמד

כל המבואר בתורה זו רמז רבה בר בר חנה בגמ' בבא בתרא דף עד. בסיפור סתום. והרבה מפרשים ניסו כוחם לבאר דבריו, אולם רק רבינו מבאר הדברים בשם אמרם כפי שגילה לו רבב"ח בעצמו כמבואר בחי' מוהר"ן סימן ה'.
בבא בתרא דף עד. המעשה הארבע עשר שסיפר רבב"ח

לכן כשרצה המן להכניע את כח מרדכי ואסתר רצה לתלות את מרדכי על מידת החמישים כי רק בחמישים יותר יש בכח מרדכי לבטל את הע"ז שבלב בכל מט מידותיה שהם ז' מדות בכל בכל מדה מהו' טה"כ מט.

וזה לשון הרמב"ן שם בראשית (יב פסוק ו) ודע כי כל גזירת עירין כאשר תצא מכח גזירה אל פועל דמיון, תהיה הגזרה מתקיימת על כל פנים - ולכן יעשו הנביאים מעשה בנבואות כמאמר ירמיהו שצוה לברוך והיה ככלותך לקרוא את דברי הספר הזה תקשור עליו אבן והשלכתו אל תוך פרת ואמרת ככה תשקע בבל וגו' (ירמיה נא סג סד) וכן ענין אלישע בהניחו זרועו על הקשת (מ"ב יג טז - יז) ויאמר אלישע ירה ויור ויאמר חץ תשועה לה' וחץ תשועה בארם ונאמר שם (פסוק יט) ויקצוף עליו איש האלהים ויאמר להכות חמש או שש פעמים אז הכית את ארם עד כלה ועתה שלש פעמים תכה את ארם: ולפיכך החזיק הקב"ה את אברם בארץ ועשה לו דמיונות בכל העתיד להעשות בזרעו.

קמ"א צ"ע הקשר בין חמישים ימי הספירה למרדכי ואסתר. ואולי הכוונה לגמ' הנ"ל שהמן אמר עומר שעורים שלכם בא וניצח אותנו ולעיל נתבאר שמרדכי ואסתר הם בחי' עומר שעורים, והחמישים ימי הספירה הם ספירה לקרבן העומר שעורים, שכל יום סופרים עוד יום מאז שהוקרב הקרבן הזה, דהיינו שבכל יום ממשיכים רוח חיים לעוד יום להמתיק ממנו את הדינים. שכיון שהעומר שעורים הוא הקרבן שנצח וביטל את הע"ז של המן, ואת הע"ז שכל אחד בליבו, לכן בכל יום שסופרים לעומר הזה מעוררים את הבחינה שלו ומבטלים עוד בחי' של ע"ז, עד שבחמישים יום נתבטל כל הע"ז (עז היינו שעירים עלי דשא בחי' רוח גבוהה לעומת הרוח דקדושה שמקבלים מהצדיק).

ונראה שכוונת רבינו כאן שבימי הספירה צריכים הרבה לרקוד ולמחות כפים להמתיק הדינים כי זה עיקר המתקת הדינים הרבים שיש בימים האלה וביטול הגאוה שהיא עיקר המדות הרעות וכפירות.

קמ"ב עיין לק"ה ערלה ה' (יא) וזה בחינה מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה על מרדכי שנקרא פתחיה שהיה פותח בדרים ודורשן, פי זה עקר התקון ועל ידי זה היה תקף הנס של פורים וכן נעשה בכל שנה ושנה להכניע והמת עמלק על ידי הצדיק האמת שהוא בבחינת מרדכי פתחיה שפותח בדרים ודורשן שבכל פעם פותח בדרים אותיות התורה ודורשן ומצדדן בחדושי תורה נפלאים כפי הדור וכפי האדם וכפי המקום והזמן באופן שיאיר על כל אחד הארה משרש נשמתו שבאותיות התורה באופן שישונו אל ה' באמת שזהו בחינת הצדיקים שמבכרין בתורה תחלה, כמו שפרש שם, בתורה יד.

שם יב) ועל כן עשה המן עץ גבה חמישים אמה לתלות את מרדכי עליו, כי כלל כל אותיות התורה שהם כלל ישראל שרשי נשמות כנ"ל כלם כלולים בחמישים שערי בינה, ועל כן נתנה התורה ביום החמישים שהוא שבועות ועקר הוא שער החמישים שהוא שרש כל אותיות התורה וכמוכן בדרים רבותינו זכרונם לברכה שדרשו על פסוק, ותחפרוהו מעט מאלקים שמשוה השיג ארבעים ותשעה שיערים חוץ משער החמישים, כי הוא שרש הכל ואף על פי שלא נמסר למשה אף על פי כן היה יונק ומקבל משם כל חדושי תורה שהשיג ועקר תקון של כל הפוגמים בעונותיהם באותיות התורה שהם שרשם ומתרחקים מהם עקר תקונם ותשובתם הוא על ידי שער החמישים שהוא שרש התשובה שהוא בבחינת בינה בחינת יום כפור שהוא בבחינת יובל, שהוא בחינת שנת החמישים, בחינת שער החמישים של בינה, ועל כן עקר תקון של כל הצריכים תקון הוא על ידי הצדיק אמת שזוכין על ידי עבודתם לעלות לשם ולהמשיך משם חדושי תורה שזהו עקר בחינת לברך בתורה תחלה בחינת מרדכי שהוא פותח בדרים ודורשן, דהיינו שיכולים לעלות לשער החמישים שהוא שרש התורה פתיחת והתחלת התורה ושם חוזרים וממשיכים הארת אותיות התורה עד שיגיע הרהורי תשובה לכל החוטאים והגרים כי יודעים על ידי זה להאיר אותיות התורה בשרשן ולהמשיך משם חדושי תורה בצרופים נפלאים באופן שיוכלו להוליק ולהדריך את כל הרחוקים מאד בדרך האמת פראי להם וכנ"ל והמן ימח שמו היה נאחו בהקלפה וסטרט אחרא מאד והיה כלול מכל החמישים שערי טמאה שהם כנגד שער החמישים הנ"ל שאי אפשר להכניעו כי אם הצדיקים שיכולים לעלות לשער החמישים של הקדושה. ועל כן כשנפל גורלו ביום שמת משה שמת, פי סבר כי עתה אין נמצא מי שיהיה לו בח במשה לעלות עד שער החמישים ולהמשיך משם חדושי תורה כפי הדור וכפי העת. על כן עשה עץ גבה חמישים לתלות את מרדכי להשליכו משם, כי לא האמין שיש בח במרדכי לעמוד כנגד קלפה כזאת שהיא בטמאה כנגד שער החמישים של הקדושה אבל באמת מרדכי היתה מעלתו גבה מאד מאד וכמוכא בכתבי האר"י מעצם גולת מרדכי, פי מרדכי היה פותח בדרים ודורשן שהיה יכל לעלות להתחלת ופתיחת התורה שהוא שרש התורה בחינת שער החמישים הנ"ל. והיה יכל לתקן כל ישראל על ידי זה על ידי שהכניס בהם הרהורי תשובה משם עד שיעקו כלם לה' יתברך. ועל ידי זה זכה להפך הדבר על ראש המן ותלו אותו ואת בניו על אותו העץ דיקא הגבה חמישים, פי משם דיקא הפילו על ידי עצם כחו שהיה יודע להמשיך הארת אותיות התורה משם וכנ"ל:

קמ"ג כך מבואר בלק"ה אבל צ"ע בזה כמבואר במקום אחר (בלשם) שאין חמישים בס"א. וכנראה זו מחלוקת וצ"ע.

וז"פ אמר רבה בר בר חנא אמר לי ההוא טייעא קמיה תא ואחווי לך
בלועי דקרח אזלי וחזאי, תרי קמו
ירש"י בזעי בקעים דכתיב [2] ותבקע האדמה וגו'. קטרא עשן. שקל גבבא דעמרא לקח גיזת
צמר ושראו³ במים ואיחרך איחרוכי הני גבבי ואף ע"פ ששראו אותו⁴ במים. אצית

קמיה בתקפא – ההיא טיעא (ונראה שצ"ל ההוא לפי ראש ה')

קמיי שייך לפרש"י 1 בתשכט רשב"ם 2 קרח טז לא 3 גם בדפ"ר ושראו ובתשכט ושראה 4 גם בדפ"ר אותו ובתשכט אותה

ביזעי דהוי נפיק מינייהו קטרא שקל גבבא דעמרא ומשיי' במיא ואנחיה בריש'א דרומחי' ועיילי התם וכי אפיק הוי איחרך איחרוכי אמר לי אצית מה שמעית ושמעית דהוי אמרין משה ותורתו אמת והן בדאין אמר לי כל שלשים יומא מהדרא להו גיהנם להכא כבשר בקלחת ואמרי הכי משה ותורתו אמת והן בדאין :[2]

המשך פרשב"ם הנ"ל – הסכת ושמע. ושמעי' דקאמרי שהרי ירדו חיים שאולה . כל ל' יום, כל ראש חדש. בקלחת שמהפכין אותו כדי שתתבשל.

תרגום על פי רשב"ם – ואמר רבב"ח אמר לי הסוחר הישמעאל בא ואראה לך היכן נבלעו קורח ועדתו, הלכתי וראיתי שני בקעים באדמה שהיה יוצא מהם עשן, לקח הסוחר גיזת צמר וטבל אותה במים ונעץ אותה בראש הרומח שהיה לו, והכניס את הצמר הרטוב ע"י הרומח לתוך הבקיעה הנ"ל, וכאשר הוציאה היה הצמר שרוף מרוב חום שהיה שם. אמר לי הסוחר תקשיב מה אתה שומע, (שהרי נבלעו חיים) ושמעתי שהיו אומרים משה אמת ותורתו אמת והם בדאים (שקרנים). אמר לי הסוחר כל שלושים יום (בראש חודש) מחזירה אותם הגיהנום לכאן כמו בשר בסיר שהופכים אותו שיתבשל היטב, והם אומרים כך משה אמת ותורתו אמת והם בדאים.

פירוש רבינו – אמר רבב"ח אמר לי ההוא טיעא בא ואראה לך בלועי דקורח – דהיינו מי שנבלע בבחי' הגאוה של קורח היינו הנזק שגורם המינות והגאות, הלכו וראו שני בקעים שיוצא מהם עשן – רמזו לחרון אף שהוא כמו עשן היוצא משני נקבי האף שנעשה בגלל המינות וגאות.

ולקח הסוחר הנ"ל גיזת צמר ושרה אותה במים, – הצמר והמים בחי' ידין ורגלין/ג רמז לשתי הבחי' שעל ידם נתקן הכל דהיינו: עומר ושעורים, מרדכי ואסתר, מחאת כף וריקודין.

ואת בחי' הידים ורגלין, מחאת כף וריקודין האלה הניח בראש הרומח שהוא רמז לצדיק בחי' איש אשר רוח בו בחי' רוח-מ כי הוא כולל כל הארבע רוחות כי ממנו תוצאות הרוח. (ארבע רוחות כל אחת קומה שלימה דהיינו עשר)

וע"י שהעלה את המחאת כף וריקודים דהיינו בחי' ידין ורגלין הנ"ל לרוח הצדיק האמת, דהיינו שהתפשט הרוח חיים לבחי' ידין ורגלין דהיינו המקומות הרחוקים, ע"ז אפקינהו ואחרך/ד אחרוכי דהיינו יצא ונתבטל ונשרף הגיאות.

^א בתקפא - בריש', בדפוד' ותולד - ברישא ובתולדו - ברישיה ומתדצו - ברישי'

² תרגום על פי רשב"ם – ואמר רבב"ח אמר לי הסוחר הישמעאל בא ואראה לך היכן נבלעו קורח ועדתו, הלכתי וראיתי שני בקעים באדמה שהיה יוצא מהם עשן, לקח הסוחר גיזת צמר וטבל אותה במים ונעץ אותה בראש הרומח שהיה לו, והכניס את הצמר הרטוב ע"י הרומח לתוך הבקיעה הנ"ל, וכאשר הוציאה היה הצמר שרוף מרוב חום שהיה שם. אמר לי הסוחר תקשיב מה אתה שומע, (שהרי נבלעו חיים) ושמעתי שהיו אומרים משה אמת ותורתו אמת והם בדאים (שקרנים). אמר לי הסוחר כל שלושים יום (בראש חודש) מחזירה אותם הגיהנום לכאן כמו בשר בסיר שהופכים אותו שיתבשל היטב, והם אומרים כך משה אמת ותורתו אמת והם בדאים.

³ **מים בחי' רגלין** – כי ערבי נחל הם הרגלין כמ"ש רגלוהי דאיניש ערבין ליה, כי שם בחי' ההרגל בחי' רגלי היו מוליכות אותי לביהמ"ד שאמר דוד. וכן זוהי הבחי' מה שהנשים לא נתנו לעגל. וכן זהו מה שאמרו חז"ל פוק חזי מאי עמא דבר דהיינו שלפעמים השכל נפגם ואזי סומך על ההרגל שהוא בחי' רגלין שהם בחי' הנצח והוד שבחינת הוא העיבוי של השפע בחי' החלטיות וסכום הדברים לפני (שנשפעים)

¹ **אחרך** – לשון הפסוק במשלי "לא יחרוך רמיה צידו" שפירושו מי שרמיה צידו דהיינו שהציד דהיינו הלימוד שלו ברמאות, כי לא לומד לשם שמים, אזי "לא יחרוך", יחרוך נוטריקון יחיה ויארץ (ימים).

אחרך לשון יחרוך – ונתפרש בג' פירושים – אחד – שריפה קלה בארמית לשון "שער ראשיהון לא אתחרך" דניאל ג' כו. והשני – כמו מציץ מן החרכים. והשלישי – נוטריקון יחיה יאריך ימים.

וג' **הפי'** רמוזים במה שפירש הגר"א שם במשלי שהחזור על לימודו דומה לחורך כנפי הציפור שצד שלא תברח.

וגם אולי אפשר לרמוז שהלומד לשם שמים היינו שתופס את התורה שלומד כחרך וחרץ להציץ על פנימיותה ולא כאילו זה הכל.

ורבינו דורש שאם לא חורך וגם לא נתפס אצלו כחרכים דהיינו בגלל גאוותו ומינות שיש בו אזי גם לא יחיה ולא יאריך ימים.

כי אריכת ימים היא שהזמן ומידה הוא ארוך דהיינו שמלא בחיים (עיין תורה ס) דהיינו חידוש ורוחניות ואלוקות וזה ע"י חכמת התורה כי כל המתגאה חכמת התורה מסתלקת ממנו אבל ע"י ששרף את הגיאות ע"י התקשרות לצדיק ע"י ריקודים והמחאת כף אזי החכמת התורה על תיקונה.

נשרף – כי העשן הוא היוצא מדבר שנשרף, וגיאות וע"ז לשריפה קאי לכן מכתת שעורי, ובלועי קורח היינו בלועי הגאוה דהיינו המינות הם לשריפה עומדים לכן נגרם על ידם בחי' יצא עשן מאפו, וע"י גיזת הצמר והמים דהיינו הריקודים ומחאת כף הוציא את הגיאות ממנו והניח אותו להשרף.

דהיינו שאת כל זה עשה רבב"ח בעצמו שקרב עצמו לסוחר הצדיק וקבל ממנו רוח חיים שהתפשט בו לידין ורגלין בבחי' מחאת כף וריקודין ועי"ז נמתק הדין מאד עד שע"ז נתעלו גם כל בחי' הרחוקות מהקדושה. או אמר לו הסוחר תקשיב, ושמע שבלועי קורח אומרים מאותו מקום שמשם יצא העשן, משה אמת ותורתו אמת. כי ע"י שרבב"ח שיבר הגאווה ע"י התקרבות לסוחר שהוא הצדיק, אזי גם הסטרא דמותא דהיינו בלועי המינות גם הם חוזרים להודות בצדיק ובאמת. ואמר לו הסוחר כל ראש חודש מחזיר אותם הגהינום לומר כך.

(נ"ל עפ"י הפשט שבאמת רבב"ח היה שם בראש חדש כפרש"י במקום אחר/הו. אבל לפי רבנו לאו דווקא כי ע"י תשובתו דהיינו שממתיק את הדין אצלו בפרטיות אזי נעשה בחי' ראש חודש דהיינו מה שנעשה תמיד בראש חדש שע"י חרטת הקב"ה, משתלשל הרהור חרטה גם בסטרא דמותא ועי"ז מתבטל הגהינום של אש מהם ואו רק הבושה להם לגהינום)

בלועי דקרח, רבב"ח/ו רמוז בזה לע"ז, דהיינו מי שנבלע בגאווה והכפירה של קרח כדאיתא במדרש

(במדבר פ' יח) ו' ח' }ירושלמי סנהדרין פ' חלק ט' } קרח מין/א' } היה י' } לשון הירושלמי שציין הרב מטשערין הוא שקרח אפקרסי היה, אבל לשון המדרש שציין מזהר"ת הוא שקרח חלק על משה ומרד ועוד שם שחלק על משה ועל המקום. ונראה שרבינו בדווקא נקט קרח מין היה דהיינו כופר בהקב"ה, כי רוצה להדגיש שמי שהוא אפיקורס דהיינו חולק על משה ונבואת משה ממילא הוא גם מין כי בזה חולק ומורד בהקב"ה, היינו בחי' הע"א שהיא בחי' מינות נראה ממה שהדוגמא לבעל גאווה הנ"ל הוא קרח שלא היה מין ממש דהיינו שכפירתו בהקב"ה לא הייתה באופן ישיר, רק כיון שחלק על הצדיק נחשב כאילו כפר בהקב"ה, שהרי הוא בחי' אבימלך הנ"ל ואם היה אבימלך כופר ממש למה לו להתענות ולסגף עצמו, הרי היה יכול רק לשקר שעושה כן אלא שבאמת האמין בהקב"ה והכי נמי קרח היה עובד ה' גדול מאד/י' ורק בנבואת משה כפר

^ה **במוסף רש"י** על הדף הביא שבסנהדרין פירש שרבב"ח היה שם כמה פעמים וכל פעם בראש חודש

^י אע"פ שהסוחר אמר לו בא ואראה לך את בלועי קרח למעשה לא הראה לו אלא את מקום העשן היוצא מהגהנם של בלועי קרח וגם שמע את קולם.

^י במדבר רבה יח א'

^פ **מדרש רבה** במדבר פרשה יח פסקה (א) ויקח קרח בן יצהר בן קהת וגו' הה"ד (משלי יח) אח נפשע מקרית עו זה קרח שחלק כנגד משה ומרד וירד מן כבוד שהיה בידו ואין נפשע אלא מרידה כמד"א (מלכים ב' ג') מלך מואב פשע בי ומדינים כבריח ארמון שהעלית הארץ בריחיה בעדו ארמון שחלק על משה ועל המקום:

^ט פ"י הלכה א'

^י **ירושלמי סנהדרין דף נ.** רב אמר **קרח אפיקרסי היה** מה עשה עמד ועשה טלית שכולן תכלת אתא גבי משה א"ל משה רבינו טלית שכלה תכלת מה שתהא חייבת בציצית אמר לו חייבת דכתיב גדילים תעשה לך וגו' בית שהוא מלא ספרים מהו שיהא חייב במוזוה אמר לו חייב במוזוה דכתיב וכתבתם על מוזוות ביתך וגו'. אמר לו בהרת כגריס מהו אמר לו טמא פרחה בכולו אמר לו טהור באותו שעה אמר קרח אין תורה מן השמים ולא משה נביא ולא אהרן כהן גדול.

^א **המין הוא הכופר** במציאות ה' או ביחודו או שעושה ככב או מול וכיו"ב מליץ בינו לנברא, אבל האפיקורס הוא כופר בנבואה בכלל ובנבואת משה בפרט ובהשגחת הבורא (רמב"ם תשובה ג' ז') ולכן יותר נראה לומר שקרח אפיקורס היה ובאמת כך לשון הירושלמי הנ"ל וכן ממה שמבואר בספרים שלעתיד הוא יהיה כהן גדול עיין ספר הלכותים תהלים צב שהס"ת קרח רומז שבסוף הוא יתעלה ויפרח עי"ש. ואם היה כופר בהקב"ה לא מסתבר שהיה זוכה לזה. וצ"ע מדוע רבנו כתב מין דווקא.

^ב **שם הגרסא** אפיקרסי היה. עוד עיין לק"ה יו"ד ערלה סוף הלכה ה' – וְזָהוּ שְׂאֵמֶר שֶׁם אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְנוּ זְכוּנוּ לְכַרְכָּה שְׁפוּרִים הוּא תַקוּן חָטָא קֶרַח שְׁמֵרְמוּ בְּפִסּוּק וְאִם מִפְּאֵת פְּנֵי הַנֵּל. כִּי כָּל פֶּגַם קֶרַח הָיָה מִחֻלְקֵת שְׁחָלֵק עַל הַצְּדִיק הָאֵמֶת שֶׁהוּא מִשָּׁה עַל יְדֵי גִסּוֹת רִיחוֹ וְגִאָוֹתוֹ כְּמוֹ שְׂאֵמֶר וְרִבּוֹתֵינוּ וְזָכוּנוֹם לְכַרְכָּה. וְעַל כֵּן הַתַּקוּן בְּפוּרִים שְׂאֵזוּ מִכְּנִיעֵין קֶלֶפֶת הַמֶּן עֲמִלֵק שֶׁהוּא הַגָּאוּת. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלַת הַמְּחֻלְקֵת וְנִמְשָׁךְ שְׁלוֹם. בְּחִינַת וְדָבַר שְׁלוֹם לְכָל יִרְעוּ שְׂמִסְיַמַת הַמְּגַלָּה בְּזֶה. כִּי זֶה עֶקֶר הַתַּקוּן וְכַנ"ל:

^ג **ועיין היכל הברכה** תחילת פרשת קרח שקרח סבר שכבר עכשיו ראוי להיות הנהגה שלעתיד בדין ובוה חלק על הנהגת משה ואהרן שהייתה במדת הרחמים עי"ש הרי שלא היה מין ממש אלא חלק על הצדיק וזה כמו מינות

ראיתי באורח מישור לעיין זהו תוריע מח מט עה"פ כי ימרט ראשו קרח הוא ועי"ש שמבאר סוד שערות ז"א ומעלת קורח שהיה גדול בדורו והקב"ה גילח שערו כדי שיכלל בו"א וגילוח שערות ועיר מרמו להכנעת האויבים אבל קורח הרגיש מזולזל עי"ז שהוא קרח ואהרון לא, ואמר לו הקב"ה כיוון שלא רצית להיכלל בעליונים תרד לתחתונים לגיהנם ולעתיד יעלה משם כמ"ש מוריד שאול ויעל.

וכיוון שהצדיק הוא יסוד עולם הרי העיקר והיסוד חסר לו וכמובא שלכן נבלע קרח באדמה כי כפר ביסוד שעליו הוא עומד. ומשמע כאן שרשב"ח המשיך לו קצת תיקון/י¹:

וחזאי תרי בזעי דנפיק מינייהו¹⁰ קטרא וראינו שני בקעים באדמה שיוצא מהם עשן, **היינו רמוז על בחי' החרון אף שגורמים במינות, כמאמר חז"ל כל זמן שע"א שעבודת אלילים בעולם חרוץ אף בעולם. ותרי ביזעי** ושני הבקעים שמהם יצא עשן מאש הגהנם, **זה רמוז על בחינות תרי נקבי האף של הקב"ה, שיוצא מהם העשן** רמוז לכעסו של הקב"ה/י¹¹, **כמו"ש (תהלים יח)/י¹² עלה עשן באפו** הפסוק שם מצייר ההר הבוער ומריק אש וגפרית ומעלה עשן ביום הרעש כאלו העשן העולה הוא העשן העולה מאפו (מלבי"ם):

ושקיל גבבא דעמרא, ולקח חתיכת צמר/י¹³ **זה בחי' עומר** בחי' מור דרור בחי' מרדכי בחי' ידים כנ"ל:

ומשייה במיא, וטבל את הצמר במים, בחי' חיבור מרדכי ואסתר, כי מים רמוז לרגלין, כי מים בחי' אפיקי מים בחי' ערבי נחל הגדלים במקום מים וערבי נחל על פי הסוד רומזים לרגלין בחי' אסתר. ואסתר **זה בחי' שעורים** בחי' שעירים כנ"ל בחי' הרוח חיים המנשב בעיקר בבחי' רגלין. **בחי' אסתר ברוח הקודש, שהוא בחי' רגלין בחי' ירך בסתר כנ"ל. כי הרגלין הם אפיקי מים** [י¹⁴] שבילי המים, **כי הם בחי' ערבי נחל** [י¹⁵] שהם עצים שגדלים במקום שיש מים, וערבי נחל הם בחי' רגלין, שבה עיקר אחיזת הדינים בחי' רגליה יורדות מוות, **כמאמר חז"ל (סוכה נג.)/כ"א** על מעשה שהיה שרגלי שני כושים הוליכו אותם למקום

¹¹ **ובתורה כאן** נראה שתיקן אותו ע"י רקודין ומחאת כף ועומר שעורים ומרדכי ואסתר ונגלה ונסתר שבתורה ובכלליות הארת הרוח שבלב לבחינות הידים והרגלים שע"י גם כל המדרגות התחתונות כבלועי קורח מודים על האמת.

גם עיין ליקוטי הלכות יורה דעה הלכות ערלה סוף הלכה ה - וזהו שאמר שם אדמו"ר ז"ל שפורים הוא תיקון חטא קרח שמרומז בפסוק ואם מפאת פניו הנ"ל. כי כל פגם קרח ה' מחלוקת שחלק על הצדיק האמת שהוא משה ע"י גסות רוחו וגאותו שארז"ל. וע"כ התיקון בפורים שאז מכניעין קליפת המן עמלק שהוא הגאות. וע"י נתבטל המחלוקת ונמשך שלום. בחי' ודובר שלום לכל זרעו שמסיימת המגילה בזה. כי זה עיקר התיקון וכנ"ל:

¹⁰ מתוצו - מנייהו

¹¹ **צ"ע** כי בסיפור של רשב"ח העשן הוא אש הגהנם ורבנו מפרש שהוא מכעס הקב"ה משמע שאש הגהנם היא מהחרון אף שגרמה העבירה.

¹² **תהלים פרק יח** (ח) **וְתַגְעֵשׁ וְתַרְעֵשׁ הָאָרֶץ וּמוֹסְדֵי הָרִים יִרְגְּזוּ וְיִתְגַּעְשׂוּ כִּי חָרָה לֹא: (ט) עֲלָה עֶשֶׂן בְּאָפוֹ וְאֵשׁ מִפִּי תֹאכַל גְּחָלִים בְּעָרוֹ מִמָּוָה:**

רד"ק (ט) עלה עשן באפו. משל על חרות אפו באויבים, כמו או יעשן אף ה' וקנאתו (דברים כט, יט). ואש מפיו תאכל, אש שיצאה מפיו תאכלם, וגחלים שיצאו ממנו בערו אותם:

מלבי"ם - חלק באור הענין (ט) עלה עשן באפו - מצייר ההר הבוער ומריק אש וגפרית ומעלה עשן ביום הרעש כאלו העשן העולה הוא העשן העולה מאפו, [שיציין כאלו אף ה' בוער בלב ההר], והאש האוכלת - ממנו הוא היוצא מפי ה' - המוריק אש דרך פיו, עד שגחלים בערו ממנו - כמו שהוא בהרים המוריקים אבני אש:

¹³ **הצמר נקרא** עמר רמוז למרדכי הצדיק שאחיזת נשמתו גבוה מעל גבוה ברישא דעתיק המכונה עמר נקי וכן לעיל מרדכי מור דרור הרומז לשער החמישים בחי' יובל ובינה עילאה שהיא כתר דו"א. **ועיין בכוונות** על פורים מרדכי יסוד דאבא כמו משה רבינו שזה אור גבוה מאד. **וכן בתורה ס' מרדכי בחי' ברוש בחי' עתיק יומין ע"ש. ועיין בסוף התורה** עה"פ ואלה המשפטים מרדכי ואסתר הם בחי' קב"ה ושכינתיה. **וצ"ע איך** זה מתיישב עם הפשט בתורה שמרדכי בחי' ידי המלכות דהיינו הבחי' המרוחקות מהגוף שצריך תמיד להמשיך אליהן רוח חיים כדי להמתיקן. אלא כפי שכבר בארנו בתחילת אות ח' שמרדכי ואסתר הרומזים לידין ורגלין הכוונה לידין ורגלין המתוקנים ביותר דהיינו שהרוח חיים מאיר בהם ביותר בבחי' השכלי נקרא על שם האור שבו. וע"י מהבחי' שלהם מתפשט הרוח חיים למקומות הרחוקים באמת.

¹⁴ יואל א' כ, תהלים יח טו, תהלים מב ב, שיר השירים ה' יב, ועיין תקוני וזהו לט. ולק"ה הושענא רבה ב' ג'

¹⁵ ויקרא כג מ, משלי ל' יז, איוב מ' כב.

¹⁶ **סוכה דף נג.** הוא (הלל) היה אומר כן למקום שאני אוהב שם רגלי מוליכות אותי..... אמר רבי יוחנן רגלוהי דבר איניש אינון ערבין ביה לאתר דמיתבעי תמן מובילין יתיה הנהו תרתי כושאי דהוו קיימי קמי שלמה אליחרף ואחיה בני שישא סופרים דשלמה הוו יומא חד חזייה למלאך המות דהוה קא עציב אמר ליה אמאי עציבת אמר ליה דקא בעו מינאי הני תרתי כושאי דיתבי הכא, מסרינהו לשעירים שדרינהו למחוז דלוז כי מטו למחוזא דלוז שכיבו, למחר חזיא מלאך המות דהוה קבדח אמר ליה אמאי בדיחת אמר ליה באתר דבעו מינאי תמן שדרינהו מיד פתח שלמה ואמר רגלוהי דבר איניש אינון ערבין ביה לאתר דמיתבעי תמן מובילין יתיה.

מיתתם/כ^ב) **רגלוהי דבר נש אינון ערבין ליה**, דהיינו שרגליו של האדם מוליכות אותו בלא דעתו למקום ששם צריך להיות נמצא שהן כמו ערב שמקבל על עצמו לפרוע חוב הלווה כך הרגלין מוליכות אותו למקום שחייב להיות. **ערבין/כ^ג**, **זה בחי' ערבי נחל, אפיקי מים** ששניהן כנויין לספירות נצח והוד שהן כנגד הרגלים/כ^ד). נמצא מים בחי' אפיקי מים בחי' ערבי נחל בחי' ערב/כ^ה) בחי' רגלין בחי' שעורין בחי' שעירין בחי' אסתר ברוח הקדש :

נמצא הצמר הטבול במים **היינו בחי' מרדכי ואסתר, בחי' ידיים ורגלים, בחי' המזאת כף וריקודין כנ"ל** :

צ"ע מסתמא סבר שלמה שבמחוזו דלזו דהוא עיר קושטא אין שליטה למלאך המוות (עיין מהרש"א על דף מו:) וצ"ע א"כ איך כן מתו וצ"ל שדווקא למי שנוהר משקר כמבואר בסנהדרין צו. וצ"ע א"כ למה סבר שלמה שלזו תועיל.

עוד צ"ע מאי רגלי איניש הרי כאן היה זה שלמה ששלחם ע"י ש-דים. עיין בזה ערוך לנר שם ותיריך רגלי לשון סיבה ומסובב כי ויברך אותו לרגלי.

עיין בן יהוידע שדייק לשון פתח שלמה שמלמד שכאן נתחדשה לשלמה המלך הלכה זו, ואם היה יודע קודם לא היה מניח להם לזון ממקומן. עוד מקשה מה הקשר לרגלין ותיריך שאחיות הקליפות בהן כמחז"ל (ברכות ו.) הני ברכי דרבנן דשלהי מנייהו. דהיינו שהברכים של הת"ח עייפות בגלל אחיות השדי-ם בהם.

כ^ב עיין ביאור הליקוטים אות ל"ב. בדבר הסטרא דמותא שנמצא בהרגלין הנ"ל, מבאר יותר בהבאתו על אודות הרגלין, את הענין של המאמר חז"ל רגלוהי דבר נש אינון ערבין ליה: **למינו כי זו מנולר סגוליו חוליו חותם למקום המיטה לייקא.**

כ^ג הקשר בין ערבי נחל לערבות הרגלין שמעתי מהריצ"ח כי ערבי נחל הם נצח והוד שהם כנגד הרגלין ובקומת הספירות המקום שבו השפע מוחלט ומוכן לצאת אל המקבל שהיא המלכות נקרא נצח והוד שהם כלי חתימת השפע והולכתו לחוץ ומוזה נשתלשל עניין ההרגל שיש באדם שאחר שמתרגל לדבר כבר עושה אותו גם בלא מחשבה כי ההרגל לשון רגלין עושה שהדבר כבר ירד לבחי' רגלין.

וזה כוונת הגמ' שם רגלי דאיניש ערבין ליה להוליך אותו בלא דעתו למקום ששם צריך להיות. ובאמת שם חז"ל אמרו זאת לענין מיתה אבל למדנו שיש בחינה שהרגלין מובילות את האדם בלא דעתו ושם רגל לשון סיבה ומסובב דהיינו שמהשמים מסובבים שרגליו יוליכו אותו למקום שצריך להפטר ויש גם לפרש רגל לשון הרגל שמחמת ההרגל הולך גם בלא דעתו וכגון שמצינו בדוד שאמר ויקרא רבה פרשה לה פסקה א (תהלים קיט) חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך אמר דוד רבש"ע בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות.

כ^ד עיין פרפראות להכמה אות יז שם כי הרגלין וכו' הם בחינת ערבי נחל כמאמר רז"ל (סוכה נ"ג) רגליו דבר נש אינון ערבין ליה כי ידוע שערבי נחל הם בחינת נצח והוד בחינת רגלי הקדושה, וכבר נתבאר שעיקר יניקת הקליפות הם בבחינת רגליה יורדות מות, על כן אמרו רז"ל רגלוהי דבר נש אינון ערבין ליה רגלוהי דייקא.

ואגב אורחא מרומז בכאן ישוב למה שמבואר בכתבים, כי הערבי נחל הם בחינת ה"א ראשונה בחינת בינה, ולכאורה אינו מוכן כי הערבי נחל מרמזין למדריות הנמוכות שבישראל כמאמר רז"ל, וגם מרמזין לבחינת רגלי הקדושה כנ"ל, ואיך יהיה מרומז בהם סוד הא הראשונה אך על פי הנ"ל מוכן ממילא, כי זה בחינת אסתר דייקא ברוח הקודש נאמרה, בחינת לבו נשא את רגליו דייקא, כי אף על פי שהרוח שבלב מאיר גם בהידיים, אף על פי כן עיקר התיקון שמאיר גם ברגלין כמבואר בפנים, שעל כן נקראין הרגלין שעורים על שם הרוח שמנשב בהם, ועל כן ערבי נחל דווקא הם כנגד ה"א ראשונה בחינת בינה, שזה בחינת בינה וכו' עד הוד אתפשטת: ע"כ לשון הפ"ח.

דהיינו כי הכלי נקרא על שם המשפיע בו וכן לעיל דודי שלח ידו מן החור שהכוונה לרוח שבלב כשמנשב בידים וכן שעורים שהזכיר שמרמו לרגלין כי שעורים עלי דשא בחי' רוח סערה טובה שמגדלת את הדשאים דהיינו הבחי' הנמוכות כנ"ל עכ"פ נקראים הרגלין על שם הרוח המנשב בהם. וכן לעיל ידיים בחי' עומר שמרמו לבינה וכן אסתר ברוח הקדש נאמרה.

כ^ה צ"ע מה הקשר בין ערבי נחל לערב שזה מלשון ערבות ואחריות שהיא בחי' רגל כי הרגלין הן ערבין לאדם אבל ערבי נחל איזה ערבות יש להן?

ככלל נ"ל לחלק בין כמה דברים שהן אותה בחי' לבין שבא לבאר כיצד מרמו מילה מסויימת לאיזה ענין שבוה אפילו רמו רחוק כגון כאן שהוא כלי שביעי דלרמו הוא אפשרי אבל לומר שהן אותה בחי' נ"ל שכלי שלישי אינו מבשל דהיינו שזה בחי' זה אפשר לומר אבל שהדבר השלישי שהוא בחי' השני הוא גם בחי' הראשון זה לא מוכרח וצ"ע.

נ"ל רגלי איניש ערבין ליה הכוונה שכאילו הרגלין אומרות אנו ערבות לך רבש"ע שהאיש הזה ילך לבית המדרש גם כשאין לו מוחין **ונ"ל** כי המוחין שיורדים לבחי' רגלין דהיינו נז"ה ששם הם מתבשלים בבחי' עיצה בחי' דבר המוחלט ונגמר אזי כבר כמעט לא ניתן לשינוי לכן בבחי' זו האדם כבר פועל מעצמו בלי דעת

וגם מרמו הערבי נחל כי נ"ל שנחל היא הבינה והיא בחי' זעיר עיין קהלת יעקב על ערבי נחל ועל נחל וערבי היינו הבחי' רגלין דו"א ונקראים רגלי הבינה כי בינה עד הוד דו"א אתפשט ומבינה נביאים (ולכן הנבואה צריכה כל כך הכנה כי צריך שיהיה כלי מוכן כל כך שהנבואה תתישב בו היטב כמו בחי' הַרְגֵל) עי"ש בקהלת יעקב וכנ"ל רגלוהי דבר איניש

ואולי גם מלשון ערב דהיינו ערבוב כי תמיד השפע נשפע בבחי' הנמוכה של המשפיע וכלפי המשפיע זה בחי' ערב דהיינו חושך

וזה גם בחי' אפיקי מים כי השפע הוא בחי' חסד בחי' מים ואפיקי היינו השביל שבו הוא מושפע

ואנחיה ברישא דרומחא, דהיינו את הצמר שהוא עמרא בחי' מרדכי בחי' ידים לקח עם המים בחי' אסתר בחי' רגלין ואת שניהם הניח על רומח, **דא רוח מ"ם, שהוא מארבע רוחות באי הרוח [כ"ו/כ"ז]** היא הרוח חיים שעזבו את הגופות וקרא להן יחוקאל שיחזרו להחיות את המתים בבקעת דורא. והמם רומז לרוח הזו **כי המפ"ח היא ד' רוחות** כי מ' גמט' ארבעים דהיינו ד' רוחות שכל אחת קומה שלימה של עשר ספירות, **שהיא בחי' רוח הצדיק, הנשיב בידין ורגלין כנ"ל** דהיינו מחאת כף וריקודין. **וראש הרומח הוא הצדיק, כי ממנו תוצאות הרוח כנ"ל** וכפי שנתבאר באריכות לעיל בתורה ח', **כמ"ש איש אשר רוח בו כנ"ל [כ"ט]: ואפקינהו/ל** ואחרך אחריכולא, רוצה לומר שרשב"ח שסיפר שאת הצמר ששרה במים הכניס ע"י הרומח לתוך הבקע שמשם עלה העשן והצמר נשרף ונקט בלשון ואחרך אחריכו כי **אחרך הוא לשון חיים ואריכות ימים כמאמר חז"ל (עירובין נד ע"ב/ל"ב) על הפסוק (משלי יב) לא יחרוך רמיו צידו [ל"ג/ל"ד]** דרשו בגמ' לא יחיה ולא יאריך ימים הצייד הרמאי. דהיינו שדרשו "יחרוך" מלשון אריכות חיים, והכוונה שמי שהוא צד דברי תורה ברמאות דהיינו שלומד הרבה ומראה עצמו ת"ח אבל אינו חוזר על לימודו ושוכח תלמודו הוא **לא יחיה ולא יאריך. והיינו ואחרך אחרוכי, לשון חיים ואריכות ימים** דהיינו ששריפת הישות וגאווה היא החיים ואריכות ימים. **כי ע"י ביטול הגאווה היינו הע"א, עי"ז**

^כ יחוקאל לו ט', כנ"ל אות ה'

^כ **יחוקאל פרק לו ט** (ט) ויאמר אלי הנבא אל הרוח הנבא בן אדם ואמרת אל הרוח כה אמר אדני ידוד מארבע רוחות באי הרוח ופחי בקרוגים האלה ויחיו:

מצודות דוד ט (ט) מארבע רוחות - ר"ל מכל מקום שהלכו נשמותיהן לשוט לארבע רוחות העולם משם יתקצבו ויבואו וינשבו בגופי ההרוגים האלו ויחיו:

^{כח} בתשכס - המ"ט

^{כט} אות ה'

^ל **במעשה שופר** רב"ח הלשון "ועילה התם וכי אפיק הוי אחרך אחרוכי" וצ"ע למה מרמו "עילה התם" אחרי שכבר נשב רוח הצדיק בצמר ומים דהיינו ידן ורגלין. גם צ"ע למה מרמו החום של גהנם ששרף את הצמר. וצ"ע שהנשרף הם הצמר ומים דהיינו ידן ורגלין ואילו בביאור רבנו הדינים דהיינו נישות וגאווה שבידן ורגלין זה מה שנשרף.

ואולי אפ"ל כי חיבור הצמר ומים לרומח דהיינו הידן ורגלין לרוח הצדיק זה עדיין לא שורף את הגאווה אלא בחי' העילה להתם, דהיינו מה שע"ז הם עולים לבחי' האש השורף. ואולי אפ"ל שע"י שמתפשט רוח החיים של הצדיק בידן ורגלין אזי ע"י הריקודים ומחאת כפים בשמחה שהיא בחי' בינה עילאה עי"ז מעלה את הידן ורגלין עם הרוח חיים לבניה עילאה ששם שרש הדין בחי' אש ששורף את הגאווה והישות. וזה בחי' עילה התם ע"י רוח הצדיק מתחמם ומתלהב בריקוד.

^{לא} גם בדפוס ותולד - אחריכו ובתולד - אחרוכי ובתשכס - אחרוכי (כלשון המאמר לעיל)

^{לב} **עירובין דף נד:** אמר רב שיזבי משום רבי אלעזר בן עזריה מאי דכתיב (משלי יב-כז) "לא יחרוך רמיה צידו" לא יחיה ולא יאריך ימים צייד הרמאי. רב ששת אמר צייד הרמאי יחרוך. כי אתא רב דימי אמר משל לצייד שצד צפרים אם ראשון ראשון משבר כנפיו משתמר ואם לאו אין משתמר. אמר (רבה) אמר רב סחורה אמר רב הונא מאי דכתיב (משלי יג-יא) "הון מהבל ימעט וקובץ על יד ירבה" אם עושה אדם תורתו חבילות חבילות מתמעט, ואם לאו קובץ על יד ירבה. אמר (רבה) ידעי רבנן להא מלתא ועברי עליה. אמר רב נחמן בר יצחק אנא עבדתה ואיקיים בידאי:

פרש"י לא יחרוך - נוטריקון דריש ליה לא יחיה ולא יאריך: צייד רמאי - שמרבה בגירסא ואינו מחזר עליה: ובע"ז יט. פרש"י - צייד הרמאי - שמרמה אנשים להראות כמה אני חכם להעמיד גירסות הרבה והוא משכח ומקצר ימיו דכתיב (דברים ל) כי הוא חייך ואורך ימיו:

ורב ששת אמר - אין זה רמאי אלא שוטה, והקובץ על יד הוא הרמאי וערום בדבר, והוא יחרוך כלומר יתקיים בידו, כצייד הרמאי שמשבר גף ראשון ראשון כשהוא לוכדו שלא יברח, הוא חורך עופות ואוכלן, וקרא אתמוהי מתמה לא יחרוך, לא יצלה ויאכל:

אנא עבדתה וקיימתיה - לקבוץ על יד, וחזרתי עליה עד שהחזקתי בה, ואחר כך חזרתי ושמעתי אחרת:

^{לג} משלי יב כו והדרשה על הפסוק גם בע"ז יט.

^{לד} **משלי יב** (כו) לא יחרף רמיה צידו והון אדם יקר חרוץ:

מצודת דוד - לא יחרף. דרך הצייד לחרוך ראשי כנפי העופות לבל יעופו ממנו אבל הרמאי לא יחרם על כי המה נראים יפים כאשר כנפיהם שלמים ונוח לרמות את הלוקחים ובעבור זה יאבד הכל כי יעופו להם והוא למשל על הקופץ יד מלתת מה מהונו לצדקה כי יפסיד את כל ההון: והון. אבל ההון של אדם יקר המפריש מהונו לדל ההון ההוא הוא חרוץ ר"ל מובחר שבוהבים המתקיים לזמן מרובה ולא יפסד כשאר מיני מתכות ור"ל עשרו מתקיימת:

מצודת ציון - יחרוך. ענין שריפה כמו ושער ראשיהון לא התחרך (דניאל ג): יקר. חשוב ונכבד: חרוץ. הוא מין זהב טוב כמו בירקרק חרוץ (תהלים סח):

החכמה על תיקונה כנ"ל שכיון שהמתגאה חכמתו מסתלקת (פסחים סו:), כנ"ל שהשכל הוכיח את בעלי הגאווה אולי שיכלתם. נמצא להפך מי שמבטל גאוותו חוזרת חכמתו. **וע"י חכמה יחיה ויאריך ימים/לה**, כמו שכתוב (קהלת ז')/ל' **החכמה תחיה וכו'**: נמצא ע"י שחיבר הצמר והמים דהיינו ידן ורגלין והרים אותם אל רוח הצדיק אוי נתבטל הדינים מהם ונתבטל הרוח גבוהה ע"י רוח הצדיק וע"י החכמה על תיקונה וע"י החכמה יחיה ויאריך ימים.

אמר ליה הסוחר לרבב"ח **אצית להו** תקשיב להם **ושמעית דאמריין** ושמעתי שאומרים **משה אמת ותורתו אמת**, דהיינו **שהן מודים ל' על האמת**. עפ"י הפשט רבב"ח שמע מה שבלועי דקרח חוזרים ומודים כל הזמן. אבל רמו בזה שדייקא אחר שהניח את הצמר ומים על ראש הרומח דהיינו על הרוח-מ רוח הצדיק, דהיינו בחי' רקודין ומחאת כף דהיינו הרוח הצדיק המתפשט בידיו ורגליו, שע"י נמתקו הדינים מהבחינות הרחוקות דהיינו ביטול הגאווה וחזרה חכמתו וזכה לחיים, דייקא או שמע שהרשעים מודין על האמת, **כי כשמתקרב א"ע לצדיקים כדי לקבל מהם הרוח כנ"ל**, וע"י **נשבר הגאווה והע"א** אצלו שהוא בצד הקדושה, **ואז מכירין אפילו אלו שהם מסטרא דמותא**, שהם המינים בעלי הגאווה **את גדולות"ה הבורא ית"ש כנ"ל** שע"י צדיק שהוא בחי' יעקב שרוחו רוח הקדש מתפשט בידין ורגלין בשלימות וע"י ממתיק את כל הדינים וע"י יודע להתפלל דהיינו להעלות את התפלה מהר ושדה לבחי' בית, אזי נמתק הדין גם במקומות הרחוקים ביותר דהיינו העכו"ם (שהם בעלי הגאווה) וזוכים להכיר באמת ולהתקרב:

ואמר לי הסוחר **כל תלתין יומין מהדר' להו גיהנם להכא ואמרי הכי משה ותורתו אמת**, פי' **רש"י** ל' צ"ל רשב"ם **בכל מחדש** דהיינו כל ר"ח מחזירה אותם הגהנם לכאן והם אומרים כך. **כי כל דבר יש לו שורש, ושורש התשובה** סוד ההתחדשות **הוא ר"ח/מ"א** בחי' (לשון הנכנה נקוט הלננה) וללכנה אמר שתתחדש (שכידוע הכוונה לסוד מיעוט הירח/מ"ב), **כי בראש חודש אמר הקב"ה הביאו עלי כפרה** על שמיעטתי את הירח/מ"ג, **כשרז"ל [מ"ד] (בגמ' חולין ס: מ"ד) ובגמ' שבועות ט'. מ"ו)**

ל' צ"ע דלא נזכר אריכות ימים לעיל ואין דרכו להלביש במעשה דבר חדש וצ"ל דלא נחשב דבר חדש כיוון שזוכר החכמה והיא החיות.

ל' **קהלת פרק ז** (יב) פי' בצל החכמה בצל הפסוק ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה:

רש"י - (יב) כי בצל החכמה בצל הכסף - כל מי שישנו בצל החכמה ישנו בצל הכסף שהחכמה גורמת לעושר שיבא. ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה - ועוד החכמה יתירה על הכסף שהחכמה תחיה בעליה:

ל' מתרצו - מודין

ל' בתשכס - גדולת

ל' בתשכס - ר"ש

מ' בתשכס - ראש חודש (כגרסת רשב"ם לעיל)

מ"א **לק"ה ברכות הראיה** וברכות פרטיות הלכה ה אות יב - אמר הקדוש ברוך הוא הביאו עלי כפרה וכו'. הינו שעיר ראש חודש שעל ידי זה עקר הכנעת הרע עין שהוא עשו איש שעיר שנכנע על ידי שעיר ראש חודש כפופא. וזהו הביאו עלי כפרה. וזה הבטיח לה שבוודאי יזכרו ישראל בה' וישובו אליו. כי על ידי שפעלה הלכנה בטענותיה עד שה' יתברך בעצמו כפיכול התחרט ושב על שמעטה, מזה נמשך שרש התשובה לכל העולם כמו שכתב אדונינו מורנו ורבינו (לקוטי קמא סימן יוד ובלקוטי תנינא סימן א') שעל ידי זה נשתלשל תשובה לכל העולם בראש חודש. נמצא שהיא בטוחה שבוודאי יזכרו ישראל בעולם הבא וישובו בתשובה מאחר שפעלה שנתהיה על ידי טענותיה שרש התשובה שהיא מה שה' יתברך בעצמו מתחרט כנ"ל. ומזה השרש בודאי יגיע להם הרהורי תשובה עד שישובו לה' באמת. כי הלכנה פעלה בטענותיה שנתהיה שנתהיה שנתהיה על המעוט וצנה שישאל וביאו עליו כפרה.

מ"ב **כי באופן שנבראו** בתחילה חמה ולבנה שניהם גדולים ושום לא שייך התחדשות ורק ע"י שאמר הקב"ה לבנה באמצע החדש לכי מעטי עצמך דהיינו עד ראש חודש שהיא נעלמת לגמרי ע"י היא חוזרת ומתחדשת עד אמצע החודש הבא. וזה הכוונה שמעטי עצמך נאמר גם בלשון ולבנה אמר שתתחדש. (שמעתי מריצ"ח)

מ"ג **עיינ פרפראות לחכמה** אות יט שם מענין ראש חודש שייך גם כן לענין זה, כי עיקר יניקת הקליפות הוא מבחינת מיעוט הירח על ידי שאמרה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, שזה היה כמו בחינת גאווה בדקות גדול, ונאמר לה לכי ומעטי את עצמך כי (וזהו ח"א קב"ב) מאן דאיהו רב איהו זעיר, וידוע שהם יונקין מבחינת הרגלין שלה כמובן בהמעשה של החיגר, וזה בעצמו דהיינו הניקה מהנחי' לגלן הו' סוד אסתר [שהיא בחינת לבנה בחינת אסתר כמארז"ל] שנלקחה לבית אחשוורוש, לכן נקלאת נלממת אסתח' לשון סגר דהיינו יכו ועל כן בראש חודש שאז מן תיקונה אז נמשך גם כן הארה מכל התיקונים הנ"ל, עד שאפילו אלו שהם מסטרא דמותא מתחרטין ומודין גם כן כמבואר שם ע"י שמתכזב אלמ ונמיס נזוח מס זזה בחי' רוח הצדיק שמנשז צדין ורגלין אזי מתבטל המינות אפילו נשאלו תחתיות וגורם סס לחטטה והולאה על האמת זזה בעלמו בחי' תיקון המלכות דהיינו תיקון להמלכת הקב"ה בעולם. ועיין בפרי עץ חיים דרוש להר' חיים וויטאל בענין פורים

שקרבתן שיעיר שמקריבים בראש חודש כתיב בו לה' כי הא כביכול כפרה על הקב"ה. **וזה בחי' תשובה/מ"י** כי הלבנה בחי' מלכות, ומי שנפל והתרחק מהקב"ה ע"י שהפסיק להמליך אותו, זה כמו שגרם מיעוט המלכות, בחי' מיעוט הירח, וכשעושה תשובה חוזר וממליך את הקב"ה על עצמו, הרי חוזר ובונה את המלכות עד שנעשית לבנה במלואה, **והתשובה הזאת נשתלשלה בכל הנבראים בר"ח/מ"ח** כנ"ל כי בראש חודש כביכול מתחרט הקב"ה על מיעוט הירח, דהיינו כביכול עושה תשובה, וחרטה זו משתלשלת בכל הנבראים בר"ח. **ובשביל זה, גם קרח ועדתו מוכרחים לאיזה חרטה בר"ח/מ"ח**. אבל התשובה אינה מועיל להם להפטר מעונש הגהנם, **כי עיקר התשובה היא רק בעוה"ז, כי מי שטרח בע"ש וכו'/ל** זה משל

ומדבר מפגימות הלבנה גם כן ותבין: ע"ש ותדע כי תחילת אחיות האויבים הוא בשער המדרגה התחתונה שער העשירי כי משם נכנסין למלך והנה המלכות היא המדרגה האחרונה מי' והיא ה' שבשם ונקרא דל"ת לכמה טעמים כנודע וע"ז אמר דוד ארוממך ה' כי דליתני ונודע שהוא מן נוקבא הוא דלת ושער גם שם אדני בנוקבא במילוי גי' תרע"א שהיא דלת לכן אמר דוד שעם היותו מהדלת אשר שם מבקשים אויביו לבוא לאחוזו עכ"ז לא שימחתה אויבי לי לכן מידה כנגד מידה גם אני ארוממך, וזהו ארוממך כי דליתני רוצה לומר כי עם היות שאני מדלת לא שימחת וכו' עכ"ל הפע"ח עס ועיין עור עס שמל"ך

מ"ד * לשון זה הוא בחולין דף ס: [עין תורה א תנינא אות יד שגם שם ציין מוהר"ת לשבועות ולא לחולין. לשון זה נמצא גם בוהר אחרי מות עט: פנחס רמח: ורע"מ פנחס רמז:]

מ"ה חולין ס: – רבי שמעון בן פזי רמי כתיב (בראשית א-טו) **ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים** וכתיב מיל "את המאור הגדול ואת המאור הקטן" אמרה ירח לפני הקב"ה רבש"ע אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד? אמר לה לך ומעטי את עצמך, אמרה לפני רבש"ע הואיל ואמרת לפניך דבר הגון אמעטי את עצמי? אמר לה לך ומשול ביום ובלילה, אמרה ליה מאי רבותיה דשרגא בטיהרא מאי אהני? אמר לה זיל לימנו כך ישראל ימים ושנים, אמרה ליה יומא נמי אי אפשר דלא מנו ביה תקופתא דכתיב (בראשית א-יד) והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים, זיל ליקרו צדיקי בשמין (עמוס ז-ב) יעקב הקטן שמואל הקטן (שמואל א יז-יד) דוד הקטן, חזייה דלא קא מיתבא דעתה, אמר הקב"ה הביאו כפרה עלי שמיעטתי את הירח, והיינו דאמר ר"ש בן לקיש מה נשתנה שיעיר של ראש חודש שנאמר בו (במדבר כח-יא) לה? אמר הקב"ה שיעיר זה יהא כפרה על שמיעטתי את הירח.

מ"ו שבעות ט. – משנה – על סגנת טומאת מקדש וקלסיו שאין בה ידיעה כלל, לא בתחלה ולא בסוף, שיעירי מוסף של רגלים ושעירי מוסף של ראשי חודשים מכפרין דברי ר' יהודה: גמ' – א"ר יהודה אמר שמואל מ"ט דר' יהודה? אמר קרא נמוסף ר"ח (במדבר כח-טו) ושעיר עזים אחד לחטאת לה, לה' מיות ללמל על חטא שאין מכיר בו אלא ה', יהא שיעיר זה מכפר, והאי מיבעי ליה לכדר"ל, דאמר ר"ל מה נשתנה שיעיר של ר"ח שנאמר בו לה? אמר הקב"ה שיעיר זה יהא כפרה (עליו) על שמיעטתי את הירח, א"כ לימא קרא לחטאת על ה', מאי לה? אלא לכדאמרן, ואימא כוליה להכי הוא דאתא ולא לנשט ר"ל? א"כ לימא קרא חטאת ה', מאי לה? שמעת מינה שלה? נא ללמל תרתי.

עין חדושי הגאונים בפירוש השני על עין יעקב מבאר עפ"י ברכות לב עה"פ אשר הרעות פרש"י אני גרמתי להם שבראתי יצה"ר ועפ"י המקובלים הכוונה למיעוט הירח ולפ"ז מבאר שהביאו עלי כפרה הכוונה על מה שנגרם ע"י שאמרת ליה לך מעטי עצמך ומהגמ' כאן ששיעיר ר"ח מכפר על שאין בה ידיעה כלל משמע שזה נגרם ממיעוט הירח דהיינו שעבירות אלו אין להאשים את העושה אלא את הקב"ה כביכול וצ"ע.

עוד ע"ש חידושי הגאונים בפירוש הראשון מבאר שכפרה לשון הסרה וינח דהיינו שאמר הביאו עלי קרבן להסיר התרעומת והקרבן הוא פיוס ללבנה כיון שהוא קירוב שניתן רק לה בסמוך למוולד ועיין בכונות ר"ח שבתפילת מוסף של ר"ח עולה המלכות למדרגה שבשום יום אחר בשנה אפילו בשבת לא זוכה לזה להיות פב"פ בקומה אחת עם ז"א כמעט כמו במדרגה השביעית שהיא השלימות הגמורה שלה.

מ"ז עין גם תורה א תנינא אות יג – וְאָנּוּ רוֹאִין רְחֻמָּנוּתוֹ בְּמָה שְׁקִבֵּעַ לָנוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שְׁהוּא יוֹם הַדִּין, בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי זֶה הוּא חֶסֶד גְּדוֹל, כִּי אִיךָ הֵינּוּ מְרִימִין פְּנֵינוּ לְבָקֶשׁ פְּפָרָה מֵאֵתוֹ יְתִבְרָךְ, עַל – כֵּן עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד וְקִבֵּעַ יוֹם הַדִּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, שְׂאָזוּ כְּבִיכּוֹל הוּא יְתִבְרָךְ בְּעֲצֻמוֹ מְבַקֵּשׁ פְּפָרָה, בְּכַחֲנֵת: 'הִבִּיאוּ עָלַי פְּפָרָה', הַנְּאָמַר בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ (כְּמוֹ שְׂאָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ וְזָרוּנוֹם לְבְרָכָה יד) שְׁבִעוֹת טו, וְעַל כֵּן אֵין לָנוּ בּוֹשֵׁה בְּיוֹם הַדִּין לְבָקֶשׁ פְּפָרָה, מֵאַחַר שְׁהוּא יְתִבְרָךְ בְּעֲצֻמוֹ מְבַקֵּשׁ אֶז פְּפָרָה, כְּנִ"ל. גַּם עַל – יְדֵי שְׁהִשָּׁם יְתִבְרָךְ בְּעֲצֻמוֹ כְּבִיכּוֹל בְּאֵ יָדָי זֶה שְׂיִצְטָרֵךְ לֹמַר: הִבִּיאוּ עָלַי פְּפָרָה הֵינּוּ שְׁעֲשֵׂה דְבַר שְׁהִצְרָךְ לְהַתְחַרֵּט עָלָיו וְלֹמַר: הִבִּיאוּ עָלַי וְכו' עַל – כֵּן אֵין לָנוּ בּוֹשֵׁה לְבֹא לְפָנָיו בְּחֻטְאֵינוּ לְבָקֶשׁ עָלֵיהֶם פְּפָרָה וְלְהַתְחַרֵּט עָלֵיהֶם, כִּי גַם הוּא יְתִבְרָךְ עֲשֵׂה דְבַר שְׁהִצְרָךְ לְהַתְחַרֵּט עָלָיו כְּנִ"ל.

צ"ע הרי תשובה היא חרטה וקבלה לעתיד וא"כ מה תיקן בזה שאמר הביאו עלי כפרה. ואולי כי תיקן בזה שעי' הקרבן מאיר בה לשעה אור האמת בשלימות ונותן לה כח לחזור התחדש באופן שעכשיו תוכל להבנות כקומת ז"א בלי סכנת הקטרוג כי כבר יהיה לה הכלים הנכונים לזה ואע"ג שבעוה"ז הרי היא חוזרת ומתמעטת שוב זה כיוון שכל מהות העוה"ז הוא הכנה לעוה"ב דהיינו שכל העוה"ז כלפי העוה"ב הוא בבחי' אחר המיעוט אבל מכח זה דייקא נוכח בעוה"ב להיות עם ז"א פב"פ בקומה שווה וכתר אחד.

מ"ח הביאור הליקוטים שואל היכן רמוז עניין זה לעיל שהרי אין דרכו להביא דבר חדש בביאור הרבב"ח. ועי"ש התירוץ. נראה כוונתו שכל ענין הדינים שאמר שהם בגלל פגם האמונה, וזה גם בחי' לקיחת אסתר לבית אחשורוש כנ"ל דהיינו שהמלכות נפלה לקליפות. הכל נובע ממה שאמר הקב"ה ללבנה לך מעטי עצמך. ועל זה כביכול מתחרט שהתגלגל כל זה ע"י שאמר זאת. ועל שגרם כל זה מכפר השעיר ר"ח. דהיינו שכל ענין התיקון המבואר בכאן בתורה הוא לתקן את הקלקול שעליו כביכול מתחרט הקב"ה בר"ח.

מ"ט צ"ע שכאן אומר שתשובת הקב"ה גרמה, ולעיל אמר המתקת הדין וביטול העכורם של רבב"ח נתחזקה האמונה עד שגם בסטרא דמותא מודים על האמת. ואולי שניהם גרמו, או אולי יש לחלק בין חיזוק אמונה לתשובה.

ל' צ"ע כי מי שטרח הכוונה לשכר עוה"ב וכאן מדובר על להפטר מעונש ע"י תשובה. וצ"ל כיון שתשובה היא חסד שניתן רק בעוה"ז. וזה בחי' מי שטרח לשוב בע"ש נפטר מעונש בשבת.

בגמרא {ע"ז ג.} על מי שטרח בקיום המצוות והמליך את הקב"ה בעוה"ז שהוא בחי' ערב שבת, הוא שיוכה לקבל שכרו בעוה"ב שנקרא שבת, ונמצא בודאי לא נפטרין בזה ההודאה שהן מתחרטין ומודין, מדין גיהנם/כ"י כי זו חרטה ותשובה אחרי שכבר נסתלקו מעוה"ז שהוא ערב שבת. וע"כ מהדרא להו גיהנם להכא דהיינו שמחזירה אותם הגהנם למקום של שני הבקעים המעלים עשן דהיינו שלא נמתק עי"ז החרון אף על המינות שלהם/כ"י, כי אין נפטרים בזה. ואעפ"כ כיון שבראש חודש יש התעוררות תשובה גם בגהנם לכן אין גיהנם בר"ח [כ"י] כמו בשאר ימים {זוהר תרומה קנ:}/כ"י, והגיהנם של ר"ח אינו אלא החרטה/כ"י, שמתחרטים ומודים ומתביישין, זה בעצמו גיהנם/כ"י שלהם ועיין סוף תורה כב שצער הבושה בעוה"ב גדול מעונש הגהנם. וזהו דדייק, מהדרא להו : גיהנם להכא. דהיינו מה שמהדרא להו להכא, שחוזרים ומודים הוא הגיהנם שלהם /כ"י :

אות ינט

כדרכו בהרבה תורות מסיים רבנו את התורה בביאור הפסוק שהזכיר בתחילתה להראות כיצד כל התורה שלמדנו עד כאן רמוזה בו.

וז"פ ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם/כ"י כי איתא במכילתא/כ"י, אשר תשים לפניהם, לפני שניהם בשווה משמע הושוו אשה לאיש/כ"י לכל דינים שבתורה. פי' לכל דינים שבתורה שצריך להמתיקם, צריך להשוות היינו לייחד/כ"י, קוב"ה ושכינתיה/כ"י, ס"ה,

^א עבודה זרה ג. – (לעמיל לטא נעוה"צ) אמרו לפניו (הגויס להקפ"ה) רבש"ע תנה לנו (ואת המיג ממוות) מראש ונעשנה (וכי ענקל עליהם עני נעוה"צ) אמר להן הקב"ה שוטים שבעולם מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת מי שלא טרח בערב שבת מהיכן יאכל בשבת.

^ב צ"ע דקימל"ן עונש רשעים בגהנם יב חדש אבל עיין ראש השנה דף יז. דהיינו פושעי ישראל בגופן עי"ש. אבל המינין והמסורות והאפיקורסים שכפרו בתורה ושכפרו בתחיית המתים ושפירשו מדרכי צבור ושנתנו חיתיתם בארץ חיים ושחטאו והחטיאו את הרבים כגון ירבעם בן נבט וחביריו יורדין לגיהנם ונידונין בה לדורי דורות שנאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים כי וגו' גיהנם כלה והן אינן כלין שנאמר וצורם לבלות שאול (מזבול לו) וכל כך למה מפני שפשטו ידיהם בזבול שנאמר מזבול לו ואין זבול אלא בית המקדש שנאמר בנה בניתי בית זבול לך ועליהם אמרה חנה ה' יחתו מריבוי אמר רבי יצחק בר אבין ופניהם דומין לשולי קדירה

^ג וצ"ע אע"פ שהוא ר"ח והם מודים ומתחרטים לא נמתק החרון אף עי"ז והם במקום התרי בועי המעלה עשן דהיינו חרון אף. כיוון שהחרטה לא מכח הבחירה שלהם, אלא רק מכח שמהדרא להו גהנם להכא ומיד למחר ר"ח הם כבר לא יתחרטו עד ר"ח הבא, וכנ"ל שרק מכח ר"ח או מכח התשובה של רבב"ח הם הודו שמשא אמת ותורתו אמת.

^ד מרדכי פסחים קה. בשם פסיקתא ילקוט שמעוני איוב פ"י רמו תתקו

^ה זוהר תרומה קנ: – בְּשִׁבְתִּי וּבְיָרְחִי וּבְזִמְנֵי וּבְחֻגֵי, בְּהָהוּא אֶתֶר נִוְרָא אֶשְׁתַּבַּח, וְלֹא אֶתְדַנּוּ, אֶבֶל לֹא נִפְקֵי מִתְמָן, כְּשָׂאָר חֲזִיבִין דְּאִית לְהוּ בְּיָיָקָא.

^ו צ"ע א"כ שר"ח אין אש בר"ח למה נחרך הגיזה צמר שהכניס לבועי

^ז צ"ע הרי גם בגן עדן כל צדיק נכווה מחופתו של חברו (כמבואר בגמ' ב"ב עה. הובא בתורה כא) ומה ההבדל שבושה זו היא ג"ע ובושה זו היא גהנם.

^ח צ"ע אם הכוונה גם שרק כשמגיעים חזרה לאותו בקע הם חוזרים להודות או שהכוונה שכל הזמן חוזרים ומודים היכן שהם בגהנם

^ט בתקפא אין כאן אות בתרלו הוסיף אות י

^י בתחילת התורה הביא פסוק זה וכתב בסופו וכו' וצ"ע כי כאן לא מבאר את ההמשך.

^{יא} עיין ריש תורה ז' שם ציין הטשערינער רב לגמ' בקדושין וב"ק ואילו למכילתא ציין שם רבינו לענין אחר עי"ש יכול יהיו התלמידים לומדים ואינם מבינים ת"ל לפניהם ערוך לפניהם כשלחן ערוך

^{יב} ביאור הליקוטים – השוה אשה לאיש וכו'. מבאר לפי זה יותר בלשון הכתוב הנ"ל, השב אשת האיש. ע"כ. נראה כוונתו שהושוו אשה לאיש היינו יחוד אשה ואיש דהיינו שהאשה נעשית אשת איש וצריך להחזיר את האשת איש לבי' שלה והאישה היא התפילה וצריך לבקש מהצדיק שיתפלל אותה דהיינו להשיבה לאיש שלה דהיינו הצדיק.

^{יג} עניין זה של יחוד לא נזכר לעיל רק נרמו במרדכי ואסתר כי אסתר אע"פ שגידל אותה כבת אבל היתה אשתו של מרדכי כמבואר במגילה יג: טובלת ויושבת בחיקו של מרדכי. נמצא שהרוח שלבב הנושב בידין ורגלין גורם לבי' יחוד שלהם והכלל כל יחוד הוא בין משפיע למקבל נמצא הידים בחי' מרדכי משפיע לבי' אסתר ואו נעשה בחי' אסתר ברוח הקדש נאמרה כי קבלה רוח חיים ממרדכי הצדיק והוא קיבל מלמעלה יותר כנ"ל.

שהוא בחי' אשה ואיש/סו דהיינו שהאי שיאיר באשה עד שיהיו בבחי' המאורות הגדולים בחי' ואור הלבנה כאור החמה, **בחי' מרדכי ואסתר/סו** שע"י ואת מאמר מרדכי אסתר עושה זכתה לאור הלבנה כאור החמה בחי' אסתר ברוח הקדש נאמרה. כי הרוח חיים שבלב בחי' הצדיק מתפשט לידיים תחילה שהן קרובות ללב בחי' מרדכי ומשם לרגלין בחי' אסתר, ומרדכי הצדיק אחיותו בשרש הידין ממש סמוך לרוח חיים הבא מהריאה ללב (עיין בסוף תורה מה) וע"י יחוד מרדכי ואסתר עולות הידין לבחי' ויהי ידיו אמונה והרגלין עולות מבחי' נטיו רגלי לבחי' עומדות במישור דהיינו אמונה שלימה בחי' אסתר ברוח הקדש.

וז"פ, ואלה, מבואר במדרש כל מקום שנאמר ואלה הוא מוסיף על הראשונים וב"ר נח פ' ל ג/סח, נמצא שהמילה ואלה רומז על **בחי' תוספות/סו וריבוי** בחי' מוסיף על הראשונים/ע, שזה **בחי' גאוה ע"ז** כי הפונה לעזרת העבודה זרה הוא כאומר יש עוד בעל כח מלבדו ית', ובעל גאוה עושה עצמו ע"ז כי מיחס לעצמו כח ומוסיף את עצמו כעוד בעל כח מלבד הקב"ה. **כמ"ש (דברים ז')/ע"א לא מרובכם חשק ה', שפירושו גאוה (ע"ב)/ע"ג** כמו שתרגם שם יונתן וכן משמע בפרש"י עפ"י הגמ' לא בגלל שאתם גאוותנים חשק בכם הש"י, **וזוה בחי' מוסיף על הראשונים, שהיא ע"י בחי' המן** שעשה עצמו ע"ז כנ"ל

וראיתי ביאור יפה באורח מישור עפ"י תורה פח כל ההשפעות אי אפשר לבוא אלא ע"י הצדיק כי הצדיק יש לו ידים במה לקבלם והידים הם אהבה ויראה. וכן בחוש רואים שהידים סמוכים יותר ללב ולכן הם מקבלים קודם את הרוח שבלב ומאירים לבחי' רגלין ולכן צריך ליחד בחי' ידין ורגלין מרדכי ואסתר.

ולפ"ז לכאורה מחאת כף היא קודמת ומעוררת את הריקוד. אבל עיין לעיל מה בתחילת אות ו' דייקנו שרבינו פעם הקדים ענין הריקוד למחאת כף ופעם מקדים מחאת כף לריקוד. וצ"ע.

^{סד} במהדורת ברגו ושכינסיה ובמהדורת גיטין ואוצר ושכינסיה

^{סה} **להאיר** הארת החכמה בחושך כל סוגיה כדי להבין דבר מתוך דבר והיינו יחוד חכמה בינה אבא ואמא איש ואשה

^{סו} **צ"ע** שהקדים כאן אשה לאיש, ונ"ל כי רוצה לומר שצריך להעלות את האשה למדרגת האיש.

^{סו} **כי אלה המשפטים** היינו התורה שהיא ידין ורגלין נגלה ונסתר ועיקר הכפירות הן כשנפרד הנגלה מהנסתר דהיינו התורה שבכתב מתורה שבע"פ שמבארת אותה למעשה ועוד הנסתר שהן טעמי המצוות,

^{סח} **על הפסוק** אלה תולדות נח אומר הבראשית רבה ל' (ג) אלה א"ר אבהו בכל מקום שנאמר "אלה" פסל את הראשונים, ונשאמו "ואלה" מוסיף על הראשונים, כאן שנאמר "אלה" פסל את הראשונים, זיינו את דור המבול:

^{סט} בתשכ"ט - תוספת

^ע **פרפראות לחכמה** אות כ שם ואלה מוסיף על הראשונים וכו' כי ענין זה של מוסיף על הראשונים יש בקדושה, וכן להיפך בסטרא אחרא חס ושלום, כי לא די שלא תיקן המעוות אף גם שהוא מתגאה גם כן כנ"ל, וההיפוך מזה הוא בחינת מוסיף על ענין ראשון וקדושה, היינו שהצדיקים מוסיפין קדושה בכל פעם, וכל מה שמשגיגין ביותר הם ענוים ושפלים ביותר ועל ידי זה מכירין גם העכו"ם את גדולת השם יתברך, שזה גם כן בחינת מוסיף על הראשונים:

ואמנם עיין בתורה ז' שם מפרש רבנו על אותו פסוק "ואלה" שזה בחי' הצדיק שמוסיף קדושה בכל פעם

^{עא} דברים ז' (ו) **כי עם קדוש אתה לה' אלהיך בך בחר ה' אלהיך להיות לו לעם סגלה מכל העמים אשר על פני האדמה: (ז) לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים:**

^{ע"ש} בפרש"י שפשוטו הכוונה לרבו במספר והביא מדרש שהמיעוט פירושו שממעטים עצמם ועפ"י הגמ' בחולין פט. נתתי גדולה לאברהם ואמר אנכי עפר ואפר וכו' לעומת מלכי הגויים שנתתי להם גדולה ועשו עצמם אלהות וכפרו בהש"י.

והמשכיל לדוד שם בחומש כתב שרש"י הביא את המדרש כיון שקשה לפרש הפסוקים עפ"י פשוטו שהוא אמינה שחשק בנו בגלל שאנו מעטים במספר, נמצא לפ"ז שהמדרש הוא הפשט, שלפ"ז גם ברישא לא מרובכם הכוונה לגאוה אלא שגם זה קשה בפשט שאיך שייך לומר שהיה הוא אמינה שחשק בנו בגלל שאנו גאוותנים וקמ"ל שלא, אלא בגלל שאנו ענויים.

אבל עין שם **תרגום יונתן** שמתרגם כך כפשוטו עפ"י המדרש תרגום יונתן - (ז) לא מן בגלל דאתון גינתנין מן כולהון אומיא צבי יי בכון ואתרעי בכון אלהן דאתון מכיכי רוחא וענוותנין מכל עממיא:

^{עב} **עיין שם בפרש"י ובחולין פט.:**

^{עג} **חולין פט.** - (דברים ז'-ז) לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם וגו' אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל חושקני בכם שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם לפני נתתי גדולה לאברהם אמר לפני (בראשית יח-כז) ואנכי עפר ואפר למשה ואהרן אמר (שמות טז-ח) ונחנו מה לדוד אמר (תהילים כב-ז) ואנכי תולעת ולא איש אבל עובדי כוכבים אינן כן נתתי גדולה לנמרוד אמר (בראשית יא-ד) הבה נבנה לנו עיר ולפריעה אמר (שמות ה-ב) מי ה' לסנחריב אמר (מלכים ב יח-לה) מי בכל אלהי הארצות וגו' לנבוכדנצר אמר (ישעיה יד-יד) אעלה על במתי עב לחירים מלך צור אמר (יחזקאל כח-ב) מושב אלהים ישבתי בלב ימיים.

^{עד} גם בדפוס"ד ותולד - שהיא ומתולד - שהוא

והוא מזרע **עמלק** שהוסיף עצמו על הראשונים דהיינו על הקב"ה, **כמ"ש** שאמר בלעם **(במדבר כד)/ע"ה** **ראשית גוים עמלק** פרש"י שהוא ראשון להילחם בישראל, משמע שהוא הוזה לעומת זה של ישראל שנקראו ראשית/ע"ו "קודש ישראל לה' ראשית תבואתה", כי ישראל עלו בראשית המחשבה של בריאת עולם, ועמלק מחזיק עצמו שהוא הראשית שעלה במחשבה תחילה וכמוהו המן הרשע הבעל גאוה שמוסיף את עצמו שגם הוא בעל כח וחולק לעצמו כבוד.

ותקונו של הבעל גאוה כנ"ל ריש אות ה' להתקרב לצדיק שהוא איש אשר רוח בו כי ע"י רוח הצדיק עובר ומתבטל הרוח גבוהה, וזה רמוז בתיבת **המשפטים**, דהיינו /ע"ו בחי' רוח, **כמ"ש (ישעיה כח)/ע"ה** **ולרוח משפט וכו' משיבי מלחמה/ע"ו** כי ע"י הרוח משפט הוא הרוח חיים המתפשט לדין ורגלין, משיב מלחמה לבטל את הדינים שבהם ועי"ז מתבטלת הגאוה, **כי ע"י הרוח נתתקן הגאוה והע"א כנ"ל**.

ועי"ז אשר תשים לפניהם. היינו הושוו אשה לאיש לכל דינים שבתורה, היינו בחי' המתקת הדינים דהיינו המתקת החרון אף שהוא כעס הקב"ה על עובדי ע"ז ובעלי גאוה. **כי כל זמן שיש ע"א בעולם חרון אף ודינים בעולם. וע"י הרוח הנ"ל נתייחד קוב"ה ושכינתיה/א** דהיינו שפסוק זה אמר הקב"ה למשה רבנו ולפי רבנו כוונתו שמשה ישפיע רוח חיים לישראל שהם בחי' רגלין כמ"ש העם אשר ברגלך וזה בחי' היחוד קב"ה ושכינתיה דהיינו משה וישראל (פל"ח) דהיינו שההתקרבות לצדיקים היא בחי' יחוד קב"ה ושכינתיה וזה בעצמו גם מבטל את הרוח גבוהה שבלב ע"י הרוח של הצדיק, דהיינו שבחי' המשפטים מבטל את ה"ואלה" כנ"ל, **ונמתקין הדינים/א**, **ונסתלק חרון אף מן העולם :**

^{ע"ה} **במדבר פרק כד (כ) וַיֵּרָא אֶת עַמְלֵק וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר רֵאשִׁית גוֹיִם עַמְלֵק וְאַחֲרֵיתוֹ עַדֵי אֲבִד:**

רש"י (כ) וירא את עמלק – נסתכל בפורענותו של עמלק: ראשית גוים עמלק – הוא קדם את כלם להלחם בישראל וכך תרגם אונקלוס ואחריתו להאבד בידם שנאמר תמחה את זכר עמלק:

^{ע"ה} **רבנו בחי'** על דברים פרק כו פסוק א ומראשית כל תבואתך, נקראו ישראל ראשית, שנאמר (ירמיה ב, ג) קודש ישראל לה' ראשית תבואתה, וראוין הם להכיר ולדעת את ה' יתברך שהוא ראשית כל ראשית, ולכבודו מראשית כל תבואותיהם, וזאת כוונת התורה במצות הביכורים שהם ראשית שהתורה חייבה לישראל שנקראו ראשית ללכת אל המקום שהוא ראשית שכלולו של עולם שנאמר (תהלים נ, ב) מציון מכלל יופי, מציון נשתכלל יופיו של עולם, ולתת אל הכהן שהוא ראשית העבודה, ראשון למשרתי הקודש, ולהביא אליו ביכורים מראשית כל פרי האדמה. וזהו שכתוב:

^{ע"ה} **גם כידוע** שמשפט הוא רחמי דהיינו מדתו של יעקב שהוא הבחי' צדיק שבכוחו לגלות האמונה גם לסט"א ולבטל את הכפירות כנ"ל

^{ע"ה} **ישעיהו כח (א) הוֹי עֵטְרֵת גֵּאוֹת שִׁכְרֵי אֶפְרַיִם וְצִיץ נָבֵל צְבִי תִפְאֲרֹתוֹ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁ גֵּיָא שְׁמָנִים הִלּוּמֵי יַיִן: ..... (ה) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה צְבָאוֹת לְעֵטְרֵת צְבִי וְלְצִפִּירֵת תִּפְאָרָה לְשָׂאֵר עַמּוֹ: (ו) וּלְרוּחַ מְשֻׁפֵּט לְיֹשֵׁב עַל הַמְּשֻׁפֵּט וְלְגִבּוֹרָה מְשִׁיבֵי מִלְחָמָה שְׁעָרָה:**

רד"ק – (ו) ולרוח משפט – ויהיה האל לרוח משפט למי שיהיה יושב על המשפט והוא חזקוהו ויהיה מלך ויושב על כסא מלכות לעשות משפט ואמר כי האל יהיה לו לרוח משפט כלומר שהאל יתן לו דעת ובינה לעשות משפט אמת, ואמר רוח כמו שאמר ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה כי החכמה והבינה מחלקי הרוח שהיא הנשמה:

מצודות ציון – (ו) ולרוח – ענין התעוררות וכן ותהי על יפתח רוח ה' (שופטים יא):

ועיין **פרפראות לחכמה** אות כא וכל זה נעשה על ידי המשפטים בחינת רוח כמו שכתוב (ישעיה כ"ח) ולרוח משפט וכו' כי שם מדבר מענין הגאוה כמו שכתוב (שם) הוי עטרת גאות שיכורי אפרים וכו' ברגלים דייקא כנ"ל (ומזה תבין קצת גם ענין השכרות של פורים), וסיים שם ביום ההוא וכו' עטרת צבי לשאר עמו, ודרשו רז"ל (סנהדרין קי"א): למשים עצמו כשירים, היינו בחינת ענה ולרוח משפט כי כל זה נעשה על ידי הרוח שהוא בחינת משפט כידוע וכו' ע"ש עוד:

^{ע"ה} **צ"ע מדוע** מצטט רבינו גם את המילים משיבי מלחמה ואולי הכוונה לומר שהרוח הנ"ל דהיינו רוח ה' על ידו ילחמו בדינים ביצה"ר בעמלק בגאות.

^ב עיין **פרפראות לחכמה** אות כב שם אשר תשים לפניהם כי כשמשה רבינו בחינת הצדיק האמת מאיר בחינת הרוח שלו שהוא בחינת משפט, אל המתקרבים אליו שהם נגדו בחינת רגלין, בחינת וכל העם אשר ברגליך כידוע, על ידי זה נתבטל הגאוה והעבודה וזה נעשה בחינת יחוד קוב"ה ושכינתיה ונמתקין כל הדינים: עכ"ל

נראה כוונתו כי הפסוק הזה אמר הקב"ה למשה שילמד את ישראל תורה ועי"ז יהיה יחוד צדיק וכנסת ישראל ועי"ז יחוד קב"ה ושכינתיה ^א מ"ק – **כי שכינתיה** היא בחי' המלכות שהיא בחי' האמונה ועיקר הדינים הם בה כי אמונה היא רגל וקיום ומעמיד של כל התורה כולה כמ"ש בגמ' מכות בא חבוק והעמידן על אחת ומלכות היא כח ההמלכה שממליך כל אחד את הקב"ה על עצמו וההמלכה היא כפי האמונה שיש לו והאמונה שיש לו היא כפי מה שמאיר לו האמת מהקב"ה והיינו יחוד קב"ה ושכינתיה

והנה כלל הדברים אלו, שע"י הצדיק שהוא בחי' הרוח, אתעביר נכנע הרוח גבוהה שהוא אל אחר דהיינו כפירות. וע"י הרוח, כשהוא מתפשט לידין ורגלין אזי באים ריקודין והמחאת כף. כי ע"י הצדיק שהוא בחי' הרוח, נתעלו הרגלין ונתגלה הארת הידים, נמתקים הדינים בבחי' המקומות הרחוקים מהאמת ומתבטל הכפירות ונתרבה האמונה כמבואר למעלה. וע"כ כתיב ביוסף שהוא בחי' הצדיק (בראשית מא) ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו. כך פרעה אמר ליוסף כשמינה אותו למשנה למלך מצרים, ורבנו דורש שרומז כי בלעדי בחי' יוסף שהוא בחי' הצדיק, א"א להעלות ולהרים הידים והרגלים כנ"ל :

ולכאורה השמיט רבינו בסיכום הוזה כמה אותיות בתורה שמדבר בהם מקרוב רחוקים ותיקון התפילה והעיצה לבעל גאון והנגלה ונסתר שבתורה ופורים וקורח ור"ח אבל באמת הכל טובב על הקדמה הנ"ל כי גם קרוב רחוקים זה בחי' המתקת הדין ותיקון האמונה ע"י הצדיק כי הרחוקים הם בחי' הרגלין בקומת הקדושה והכל טובב על תיקון המלכות ובנינה וזה נעשה ע"י הצדיק שהוא בחי' זעיר והוא גם בחי' אם דהיינו בינה וכן בפרטיות לכל אחד יש בחי' צדיק כפי תיקון הברית וכן הרוח האמת שבליבו דהיינו היצה"ט הוא בחי' הצדיק שיש בו ובכלליות הלב הוא בחי' בינה והרוח שבלב הוא בחי' זעיר וע"י שתי בחי' אלו האדם מתקן את המלכות שלו דהיינו את האמונה שלו ואת כח ההמלכה שלו את הש"י על עצמו וכמבואר בתורה ז' שכפי שמאיר האמת בכח הביטול כן נשלמת האמונה של האדם כמ"ש בזהר צדק כד אתחבר בה אמת היינו אמונה. ועי"ז מתבטל החרון אף ונמתקים כל הדינים, כי עיקר החרון אף הוא רק על פגם האמונה.

והנה מכלל הדברים אתה שומע, שנגלה הוא בחי' ידים, ונסתר הוא בחי' רגלין, בחי' מרדכי ואסתר. ואף שנסתר הוא למעלה מנגלה, עכ"ז התגלות הנגלה הוא במקום גבוה, דהיינו הידים, והנסתר ברגלין, שהיא למטה מידיים, והענין עמוק. אך הוא ענין שכתוב בזהר [פב], תנאים בשוקין ואמוראים בידין. ואף שהתנאים למעלה מאמוראים. מכל מקום הם במקום שהוא למטה ממקום האמוראים. וכן נביאים כנגד נצח הוד יסוד וכתובים דהיינו ספרי הכתובים אע"פ שאינם נבואה הם כנגד חסד גבורה תפארת. ונראה בכלליות כי ככל שהאור גבוה יותר יש בכוחו לרדת נמוך יותר, ועיין תורה נו שבמקומות הנמוכים בחי' רגלין א"א להאיר שם תורה בנגלה מחשש יניקת הקליפות הרבות ששם לכן שם נמצא בחי' הנסתר שבתורה וכבר מבואר על זה תירוץ [פד] [פח/פז] [פח/פז]

^{פב} תיקון כא דף מג: וקה"י ערך אמוראים

^{פג} **אולי אפ"ל עפ"י מש"כ אבא יסד ברתא וידוע שענינים חכמה, ואזנים בינה, ועל כן העין רואה גשמיות, ואזון רק קול רוחני, וזה כי ככל שהאור גבוה יותר יש בכוחו לרדת נמוך יותר והטעם נ"ל מבואר בתורה נו כי ככל שהאור גבוה יותר פחות יש חשש שינקו ממנו החיצונים לכן אפשר שירד נמוך יותר לכן גם תורת הנסתר מתגלית היום בעקבתא דמשיחא דייקא יותר ממה שבדורות ראשונים שאז הייתה נחלת יחידי דורות והיום נחלת הכלל. לכן דייקא אסתר בחי' רגלין היא בחי' נסתר, ואילו הידין בחי' נגלה.**

^{פד} **עיין בפירוש [מכת"י המהר"ח] שדפס בסוף התיקונים בדף י' שם מבואר ענין זה**

^{פה} הערה זו נוספה בתרלו מלוח השמטות של מוהר"ן במהדורת תקפא טוף חלק א'.

^{פו} עיין תירוץ על זה בקהלת יעקב ערך אמוריים הנ"ל

^{פז} עיין רמ"ק בפרדס רמונים – שער כג פ"א ערך אמוראים פי' הרשב"י עליו השלום בתיקונים (תקונא כ"א ד"מב) כי ג' אבות גדולה גבורה תפארת נקראים אמוראים ונצח הוד יסוד נקראים תנאים. ולכאורה היה ראוי שיה' להפך כי תנאים גדולים מאמוראים. אלא שאפשר לומר שהוא על דרך נבון וחכם כי נבון גדול מחכם ונבון בבניה וחכם בחכמה. אלא הטעם כי כל עוד שיתעלה יתמעט הידיעה בו וכן הענין כי תנאים גדולים מאמוראים שהם יורדים לסוד עומק הענין. והאמוראים יודעים הענין כמו בקבלה בלי גילוי טעם כ"כ כפעולות החסד גבורה ת"ת שהידיעה בפעולתם נעלמת:

ועיין ספר קהלת יעקב – ערך אמ – אמוראים הן בחינת חסד גבורה תפארת כן פירש רבי שמעון בן יוחאי בתיקונים (תיקון כ"א מ"ג ע"ב) והתנאים בנצח הוד יסוד, ועיין בפרדס (שער ערכי הכינויים פרק א') מה שמיישב בקושיא שהתנאים גדולים מהאמוראים היה ראו להיות להיפך, ולי נראה ליישב על פי מה שקבלתי ממורי מהר"י סג"ל מלובלין נשמתו בגווי מרומים, שכל הדבר בשפל המדרגה צריך אור יותר עליון להיות בתוכו להחיותו, והביא ראיה ממה שכתב הרב ז"ל (פרי עץ חיים שער חג המצות פרק ז') שבמצרים הוצרך הקדוש ברוך הוא בעצמו לרדת לפי שהיה מקום הטומאה ביותר, ובוה יתיישב לפי שהתנאים היה במדרגה עליונה לא הוצרך להוריד להם אור חסד גבורה תפארת וסגי באור נצח הוד יסוד, מה שאין כן האמוראים שהן למטה ממדרגה צריך אור יותר עליון להיותם, ועוד ראיה לדברי

(עוד ראה זה מצאתי מכת"י רבינו ז"ל בעצמו. מענין התורה הנ"ל. וזהו) :

ואלה המשפטים אשר תשים וכו' : גאות מודעת זאת בכל הארץ [פ"ט/צ] שהיא מדה מגונה/א"צ בעיקר כשרואים מידה זו אצל אחרים כחז"ל עירובין יג: כל הרודף אחר הכבוד חסד בורח ממנו/ב"ב וצריך לברוח ממנה צ"ע אולי הכוונה לספרי המוסר שם זה מפורסם אבל אעפ"כ יש בני אדם

מורי מזהר' יצחק נשמתו בגנוי מרומים שהרגל יונק מהמוחין בסוד ע"ב קס"א גימטריא רגל, ויש לומר אמוראים גימטריא חסד גבורה ושמונה אותיות ושני כוללים, וכן אמוראים גימטריא רחמים שהוא סוד תפארת, הרי לך מבואר בתיבת אמוראים חסד גבורה תפארת שהוא בחינתם, ועין מה שכתבתי בערך תנאים וכו' שאמוראים הן בחינת חסד גבורה תפארת דנוקבא, ותנאים נצח הוד יסוד דכורא וע"ש באורך, ובוהר פקודי דף רנ"ח פירוש במקדש מלך שם שאמוראים הן מפרקין אמצעים ופרקין בתראין דנצח הוד דבריא:

^{פ"ח} כמו שביאר הרמ"ק בפרדס כנ"ל שתנאים ברגלין כיון שיורדין יותר לעומק (וסוד) העניין. גם עיין תורה נו שסתרי התורה הם מתגלים דייקא בהסתרה שבתוך הסתרה. ועיין תורה רו שדייקא הרחוק הוא קרוב ביותר. ותורה לג היכן אלקיך בכרך של רומי דייקא. ועיין תורה יב תנינא שחיות המקומות המטונפים מהכתר דייקא. וכן מבואר ממה שבמצריים הוצרך הקדוש ברוך הוא בעצמו לרדת לפי שהיה מקום הטומאה ביותר (כמבואר בפרי עץ חיים שער חג המצות פרק ז'). ועיין קל"ח פתחי חכמה פתח טז מבאר ענין התגלות הספירות שיוצאות מכתר ויורד ומחשיך עד המלכות ובחושך הגדול ביותר שם מאיר שוב הכתר וחוזר חלילה כמראה הבוק רצוא ושוב וזה שהראה הקב"ה ליחזקאל במראה בפרק א' סוד החיות רצוא ושוב. ועיין פתחי שערים נתיב צמצום פתח ז' שהמלכות שרשה במלכות א"ס ששם היה הצמצום וזה שכתוב בתקונים והוהר דמלכות סלקא עד א"ס. ועיין תורה לו' ככל שהחולה יותר כך הרופא צריך שיהיה גדול יותר וע"כ יחידי הדורות כל אחד עלה למעלה מקודמו, והתורות של רבינו אמר שהמשיך אותן מעתיקא.

^{פ"ט} לשה"כ ישעיהו יב ה' ועיין שיר השירים רבה ד' כ'

^צ ישעיה יב (ה) זמרו יזהר כי גאות עשה מידעת (מודעת) זאת ככל הארץ:

הפשט בפסוק מדבר בגאווה הקב"ה שהיא ידועה ומתפשטת בכל הארץ. ואולי אפ"ל שעל כן נקט רבנו פסוק זה לומר שכל המתגאה כדוחק את גאוות הקב"ה, ומצמצם אותה. וכן לשון חז"ל במ"א שהמתגאה חולק לעצמו כבוד דהיינו כביכול לקוח לעצמו חלק מהכבוד של הקב"ה, ממילא נוגע שתכלית הבריאה דכתיב לכבודי בראתיו וכו', שעל כן כך דברו בגנות הגאווה עיין סוטה ד:

וחז"ל במדרש דרשו מודעת זאת בכל הארץ שהוא בטוי שאמר חזקיהו להסביר מדוע לא אמר שירה על הנס שנעשה לו שבלילה אחד הרג מלאך את כל חיל סנחריב שבא לכבוש את ירושלים ובמדרש שיר השירים רבה ד' יט (או כ) מובא שאם היה אומר שירה היה נעשה מלך המשיח והייתה הגאולה ובגלל גאוותו הפסיד.

עיין שיר השירים רבה פרשה ד פסקה כ - ר' ברכיה בשם ר' אלעזר אמר ראוינו היו ישראל לומר שירה על מפלתן של סיחון ועוג וראוי היה חזקיהו לומר שירה על מפלת סנחריב דכתיב (ד"ה ב' ל"ב) ולא כגמול עליו השיב (לו) יחזקיהו (למה) כי גבה לבו. את חמי חזקיהו מלך וצדיק ואת אמרת כי גבה לבו? אלא גבה לבו מלומר שירה. אתא ישעיה לגביהון דחזקיהו וסיעתו אמר להון (ישעיה י"ב) זמרו ה', אמרון ליה למה? (שם) כי גאות עשה, אמרון ליה כבר מודעת זאת בכל הארץ. א"ר אבא בר כהנא אמר חזקיהו תורה שאני עוסק בה מכפרת על השירה א"ר לוי אמר חזקיהו מה אנו צריכין לומר נסיו וגבורותיו של הקב"ה כבר מודעת זאת מסוף העולם ועד סופו לא כבר עמד לגלגל החמה באמצע הרקיע וראו נסיו וגבורותיו של הקב"ה עד סוף העולם וכו' ... ריב"ל אמר אילו אמר חזקיהו שירה על מפלת סנחריב היה נעשה הוא מלך המשיח וסנחריב גוג ומגוג והוא לא עשה.

^{א"צ} **כן רואים בחוש** בכל הארץ גם אצל הגויים שגאוה אצל הוולת יותר משאר מדות רעות כגון תאוות אכילה והידועה וממון אמנם גם הכעס מאוס אבל גם הוא סניף של גאווה ואולי הגאווה וכן הכעס דייקא אצל הוולת מאוס כיון שהיא על חשבוננו.

^{ב"ב} **ועיין תפארת ישראל** /יכין/ על מסכת אבות פרק א משנה יג - [אות מח] נגד שמא אבד שמיה - [מלת נגד ר"ל ממושך, כמו גוד אסיק [סוכה ד"ד ב'] דר"ל משוך והעלה, רק דאם פ' הפעול היא נ', חסירה היא בציווי כמו, נגש, גש], ור"ל, המעשה הא' שמרשם הגאותן, מי שרוצה להרחיב ולגדל שמו בעולם, שיהיה שמעו הולך שהוא מושל בעירו על הכל, לבלי ימרו את פיו, או זה ענשו, אבד שמיה, דמדרצה כבוד שאינו ראוי לו, יאבד גם להמעט שהיה לו [ולחכי קאמר ברישא שמא, ובסיפא שמיה, ודו"ק], וכמשחז"ל כל הרודף אחר הכבוד, הכבוד בורח ממנו [עירובין ד"ג א'], ואמרינן גמלא בעי קרני אודנא דהו"ל גזיוה מניה [סנהדרין ק"ו א'], והכלל דכל המתגאה נתאנה, שחושב דברדפו אחר הכבוד יכבדוהו, וכשיתנהג בענוה ישפילוהו, ותהי להפך, דהמבקש ענוה ימצא כבוד, והמבקש כבוד ימצא בושה, כי גם בעודו בתקפו, העומדים לפניו בלשונם יכובו לו, ויבוהו בלבם, כי אולם אחריו כל אדם ישחק, ויכנוהו כסיל, וגאותן, שוטה, אולם כגללו, יד כל אדם בו, ולא יניחוהו להגביה ראשו, וגם מן השמים נלחמו הכוכבים ממסילותם להורידו ולהשפילו, כי הקב"ה ובנ"א שונאים להגאותן כתועבה, ואפילו יהיו בו כל המדות היפות, יהיו כנרות כבויים, כשלא יציץ עליהן אור ענוה מלמעלה, דאל"כ הם בעיני כל כנוס וזה באף חזיר:

שרודפים אחר כבוד ורוצים למלוך ולהנהיג את העולם ואומרים שיש לאל ידם [צג]/צד\ לעשות פדיונות/צדי\ ולהתפלל תפלות ועליהם נאמר [צג] "השב אשת

---

^{צג} לשה"כ בראשית לא כט מיכה ב' א'

^{צד} לשון זה אמר לבן ליעקב כשהשיגו אחר שברח ממנו - (בראשית לא כט) יש לאל ידי לעשות עמכם רע ואלהי אביכם אמש אמר אלי לאמר השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע:

^{צה} לעשות פדיונות לא נזכר לעיל ומשמע שזה אותה בחי' כמו תפילה וצ"ע אם מועיל מה שאנו מבקשים שיהיה פי כפיהם וידי כידם כמו שכתב מוהרנ"ת בתפילה של הפדיון ועיין מעדני מלך שרמוז זאת במה שאמר לעיל צרור כספם קשור בשקם דהיינו שעדין יש להם תאות ממון לפדיונות.

^{צו} וירא כ' ד'

האיש כי נביא הוא ויתפלל בערך וחיה. כי זה ידוע כדאיתא בגמ' יבמות סד. א' וחולין ס: א', שהקב"ה יחסר וכצ"ל שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים/ה' וצריך לילך אצלם שיתפללו עליון עליהם. אבל בעלי גאווה אין הולכים אל צדיקים לבקשם שיתפללו עליהם/ו' עי"ז נמנע מהקב"ה הכבוד הגדול שנעשה ע"י קירוב רחוקים כגון הבעלי גאווה כנ"ל וגם אין מניחים שאר בני אדם שילכו אצל צדיקים שיתפללו עליהם כי אמרו אלו בעלי גאווה שגם הם צדיקים ויכולים להתפלל ואין צדיק בארץ יותר מהם וכנ"ל שזה בחי' ע"ז בחי' מוסיף על הראשונים שמוסיף עצמו על הצדיקים האמיתיים. ועיין לעיל שלפעמים פוגשים צדיק אמיתי ואזי מתעוררים בתשובה ושכלם מוכיח אותם אבל בגאוותם לא מתבטלים אליו וחוזרת גאוותם למצא בו איזה חסרון כדי להחזיק עצמם צדיקים שאין גדול מהם. ובזה הם נקראים בשם אבימלך הפירוש רוצה למלוך כי אבי לשון רצון כמו [ו] ולא אבה ה' אלקיך וכו' /א':

עד כאן ביאור חברותא לתורה י'

עוד הקדמה לתורה עפ"י כוונות פורים

התורה נאמרה סמוך לפורים וכל המבואר בה קשור לפורים דהיינו ידים ורגלין ורקודים והמחצת כף ומרדכי ואסתר ועומר שעורים שמבואר בגמרא שכשעסק מרדכי בו אז הייתה תחילת מפלת המן כי כשבא להרכיבו על סוס המלך מצאו מלמד תינוקות הלכות קמיצת העומר וכשחזר המן לביתו אמרו לו אשתו ואוהביו אשר החילותה לנפול לפניו לא תוכל לו כי נפול תיפול לפניו, וכן במדרש שהמן אמר למרדכי עומר שעורים דדיכו אתי ונצח אותו ואת בניו וקומץ הקמח שלכם דחה עשרת אלפי בכרי כסף שלי, ונגלה ונסתר בחי' קיימו וקבלו וקורח שרבינו אמר שבפורים תיקן אותו וכאן מבואר איך ואבימלך ושרה שהם בחי' אחשורוש ואסתר ובנין המלכות-אמונה-תפילה מבחי' נקודה

^א יבמות דף סד. א"ר יצחק מפני מה היו אבותינו עקורים מפני שהקדוש ברוך הוא מתאוה לתפלתן של צדיקים א"ר יצחק למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתר מה עתר זה מהפך התבואה ממקום למקום כך תפלתן של צדיקים מהפכת מדותיו של הקדוש ברוך הוא ממדת רגונות למדת רחמנות.

^ב חולין דף ס: רב אסי רמי כתיב ותוצא הארץ דשא בתלת בשבתא וכתיב וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ במעלי שבתא מלמד שיצאו דשאים ועמדו על פתח קרקע עד שבא אדם הראשון ובקש עליהם רחמים וירדו גשמים וצמחו ולמדך שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים רב נחמן בר פפא הו"א ליה ההיא גינתא שדי ביה ביורני ולא צמח בעא רחמי אתא מיטרא וצמח אמר היינו דרב אסי:

^ג הוספה זו הוסיף מוהר"ן במהדורת תקפ"א על לשון רבינו שמצא

^ד מתדצו - תפילתן

^ה **הגמ' הזו בחולין ס:** היא המשך של הגמ' שנזכרה לעיל בעניין שער ר"ח שהקב"ה אמר הביאו עלי כפרה על שמיעטתי את הירח. ונראה שהוא עניין אחד. שמיעוט הירח היה בגלל זה בעצמו שע"י שיהיה חסרון בעוה"ז יתפללו הצדיקים אליו למלא החסרון.

^ו **עיין הביאור הליקוטים** שהקשה על דברי רבינו לעיל שאמר שבעלי גאווה אינם הולכים לצדיקים לנקה שיתפללו עבורם עקשה מדוע לר"ך הקב"ה שגם על חסונו יתפללו הצדיקים וגם מדוע מגיש שנגלל הגאווה אינם הולכים לצדיקים וז"ל - יש להתפלל קצת בזה, כי כפי הנודע בעוצם החסרונות המלאים בכל אחד, בגוף ובממון וכו'. נמצא לכאורה די והותר להרבות עבורם לבד בעת ותפלה. ולמה מוכרח כלל לתפלת הצדיקים, שיבואו אליו גם הבעלי גאווה, שיתפלל בעדם. גם לכאורה אין נפקא מינה כל כך, אם העדר ההתקרבות להצדיק היא בסיבת הגאווה, אם מסיבה אחרת.

ותיכף עפ"י הפסוק הזה זמרו ה' היינו עניקי כבודו ית' שיהיה מודעת בכל הארץ כי גאות עשה להינו עניקי גדולתו וגאווותו לקושה של הקב"ה היא להיות מודע בכל הארץ כמבואר בתחילת התורה וכמו שנתבאר בתחילת התורה שלכן עיקר הכבוד הוא ציטול הענו"ס שע"י מתגייסים גיסי כך גם עיקר כבודו ית' הוא שיתבטל גאוות אצילתך כי גאוה היא ענו"ס וע"י ויתקרב ללדיק לנקה שיתפלל צעמו וצעל צימו. בתפיסתו לשון הכתוב, זמרו וכו', גאות וכו', מודעת זאת וכו'. שזה טובב על גאוותו וגדולתו של הקב"ה בעצמו, אשר עיקר גדולתו וגאוותו דקדושה, הוא [להיות מודעת בכל הארץ ובכל הגוים, שגם הם ידעו מגדולתו וגאוותו] כנ"ל בפנים. [ובכלל הסובב בדבריו הקדושים, שזה לעומת זה]. תבין מרחוק, כי גבהה דעתו, ודרכו נסתרה ונפלאה, בהודעתו שהדבר המונע מהצדיק, הוא הגאווה והגדלות שהאדם בעצמו מתגדל ומתגאה, [והוא תכלית ההיפך, מהגאות דקדושה הנ"ל של השם יתברך בעצמו].

ובהמבואר מדבריו הקדושים, שמוכרח דווקא, שגם העובדי [עבודה] זרה, יכירו וידעו לבטל את אליליהם, ויבואו להתקרב [כי כד אתי יתרו וכו'], מיישב אגב אורחא גם את הפליאה הנ"ל, בהכרח התקרבות הבעלי גאווה. כי דייקא בזה נשלם תפלתו, ונסתלק ונתייקר ונתגלה גדולתו יתברך כנ"ל: ונאות יז שם חזר על ענין זה שזב.

^ז דברים כג ו'

^ח בעשרים ושש מקומות בתנ"ך נזכרת מילה אבה בלשון רצון ורבינו מצטט כאן דברים כג (ו) ולא אבה יהוה אלקיך לשמע אל בלעם ויהפך יהוה אלקיך לך את הקללה לברכה פי אהבה יהוה אלקיך: ואולי לסיים בטוב.

בימי אברהם עד בחי' השינה בימי גלות ראשונה והניסור והיחוד שנעשה ע"י מרדכי ואסתר עד שקיימו וקבלו מרצון שהוא בחי' יחוד השלם ואולי גם הספירה קשור לפורים מלבד שמדבר בבנין המלכות אבל גם כי רבינו אמר שעכשיו ההתחלות מפורים וא"כ גם הספירה היא מכח פורים כי הספירה היא לגלות אור בחושך דהיינו בימי הדין והעלמה וזו הנהגה שנתחדשה בפורים שהנס והאור של מרדכי ואסתר היה הכנה להפסקת הנבואה שאז התחיל בחי' חכם עדיף מנביא שהיא בחי' מציאת אור בחושך

ונרמו ענין בנימין אולי כוונתו לבחי' החסד דהיינו גדולה של מרדכי ובתורה מרמו לגדלות וגאווה של המן דווקא ואולי זה בחי' הלעומת זה של מרדכי שהיה בחי' משה ענו דייקא ומבואר מעלת מרדכי וכוחו לגלות השגחה עצומה דייקא בזמן של הסתרה עצומה דהיינו תרדמת ז"א בחי' אלקיהם ישן כי הוא הארה שיוצאת דייקא ע"י בחי' תרדמת זעיר (ואולי זה בחי' חכם עדיף מנביא בחי' מעלת תקופת התנאים שנתגלתה דייקא אחר שפסקה הנבואה מישראל כמבואר בר' צדוק על חנוכה) ומבואר מצב המלכות אז שהייתה קומה שלימה אלא אב"א והגלות הייתה בחי' תרדמה שהפיל על האדם כדי לנסר אותה ולהביאה פב"פ ובזמן התרדמה אזי המוחין מבינה במקום להאיר בו"א הם מאירים במלכות שע"י במקום שני פרצופים שיוצאים מז"א דהיינו יעקב ורחל מבחי' אורות או"א המאירים בו עכשיו יוצאים ג' פרצופים דהיינו שנוסף סוד מרדכי שהוא מר עובר דהיינו גבוה מיעקב כי הוא עטרת היסוד דהיינו מלכות היוצאת בגלוי נמצא שמרדכי ואסתר שניהם בחי' מלכות ומרדכי בחי' ידן דייקא בחי' ידי נטפו מר עובר ואסתר היא נוק דיליה דהיינו רחל היוצאת מנוק דו"א כשז"א ישן וצ"ע הארת יעקב מי הייתה אז ואולי עזרא הסופר או זרובבל

ומבואר שענין הפרצופים הנ"ל הם לבד ממה שיוצאים בבחי' צדיקי הדור, הם בכלליות גם ענין ההשגחה שיש באותו דור ונראה שתרדמת ז"א מורה על שההשגחה היא נסתרת יותר כי כל ההשגחה של הבינה היא דרך הנוק' דו"א שהיא בחי' יותר נמוכה בקדושה דהיינו בחי' לבוש יותר מגושם ולכן אז כלפי חוץ היה נראה שאין השגחה כלל ואולי זה מרמו לבחי' סתרי תורה הנזכרים בתורה שהם בחי' רגלין בחי' אסתר כי התורה היא בחי' השגחה כמבואר בתורה יג ובבחי' סתרי תורה היא תורה גבוהה מאד כמבואר בתורה נו שעל כן היא נסתרת כל כך כדי שלא ינקו ממנה החיצונים ומאידך לכן היא גם יכולה לרדת כל כך נמוך למקום החיצונים והחושך ולהמשיך גם לשם השגחה נעלמת

וזה בחי' קיימו וקבלו דהיינו שקיימו היא הנסתר שנתעורר דייקא אז הקיום והחיזוק לנגלה שכבר קבלו בסיני. וזה בחי' הספירה ושבעות כי ע"י ימי הספירה שהם העמידה בחושך לראות אור בחושך שזה בחי' נס פורים אזי בשבעות מתקיים האור שכבר קיבל בפסח

ואולי כוונת רבינו בתחילת התורה כשיש דינים הכוונה לבחי' תרדמת זעיר ואז התיקון רקודין והמזחאת כף לעורר בחוזק את הארת הבינה לנוק' דייקא דהיינו תיקון המלכות וזה ע"י שמעורר את בחי' שני הפרצופים היוצאים מהנוקבא דהיינו רגלין וידן בחי' מרדכי ואסתר וע"י הריקוד והמזחאת כף שמנשב בהם הרוח מהלב ונכנע בחי' המן וחבריו הרוצים לבטל הארת מרדכי ואסתר ואזי אפשר לנסר את זו"ן ולהשוותם וליחרם פב"פ כמובא בסוף התורה עה"פ אשר תשים לפניהם הושוו איש ואשה.

ואולי הארת מרדכי דהיינו יסוד דאבא איליה רבינו מתכווין שא"א להעלות את התפילה מבחי' הר שדה לבית אלא ע"י צדיקי הדור שזה גם כוונתו שאמר העיצה היעוצה לבטל הגאווה וכן בסוף בלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו דהיינו כי מלבד שמרדכי הוא בחי' ידן בחי' ידו נטפו מר עובר ובחי' דודי שלח ידו מן החור דהיינו מהבינה ונקרא דודי כי מתגלה בבחי' "דוד אסתר" שהם אורות או"א היוצאים מהנוק' כנ"ל בזמן תרדמת ז"א אבל הוא גם בחי' יסוד בחי' הצדיק שרק על ידו אפשר להאיר האמת לרחוקים לקרבם כמ"ש ורבים מבני הארץ מתיידיים מפחד מרדכי דהיינו שעל ידו נפל המן ועל ידו גם הרחוקים נתקרבו

עד כאן ההקדמה

שער הכוונות – דרושי חג הפורים חצי הראשון של דרוש א

הנה נתבאר אצלנו בדרושי נוקב' דו"א ובענין מיעוט הירח כי בכל זמן של הגלות עומדים זו"ן אב"א כל ימי החול לולי בשעות התפל' ובשבתו' וכיוצא בזה כמו שנתבאר שם.

והנה כאשר רוצים לחזור פב"פ צריך שתקדים בחי' הפלת הדורמיטא על ז"א כדי שתיעשה הנסירה ותוכל לחזור עמו אפין באפין כנו' בדרושי ר"ה ולהיות כי ענין מרדכי ואסתר היה בסוף השבעים שנה של גלות בבל כנודע לכן אז כבר בימיהם התחיל ענין תיקון זו"ן כדי לחזור אפין באפין ויגאלו ישראל.

וענין התחלה זו היא ענין הדורמיטא שנעשה אז בימיהם וז"ס הצרה העצומה שהיתה אז לישראל אשר עליו נאמר והנה אימה חשיכה גדולה כו' וארו"ל חשכה זו גלות מדי שהחשיך עיניהם של ישראל.

וענינו הוא לפי שאז היה ז"א בסוד הדורמיטא ונודע כי המן הרשע. היה אוסטורלוגוס גדול כנודע בענין ויפל פור הוא הגורל מיום ליום כו' ובפרט במ"ש בס"ה כי הוא ועשרת בניו כוללים כל עשרה קליפין החיצונים וידע בחכמתו ענין מיעוט השגחתו ית' על ישראל בימים ההם להיותו בבחי' השינה ולכן חשב ועלה בלבו כי הזמן מוכן לאבד שונאיהם של ישראל, וז"ס ענין ויכוח המן עם אחשוורוש אם יעלה בידם עצה זו והשיב לו המן ישנו עם כו' ודרשו רז"ל ישן הוא האלוה שלהם והבן זה.

ולחיות כי הדורמיטא היא לטובתן של ישראל כדי שתנסר הנקבה מאחוריו ויחזרו פב"פ ויגאלו ישראל ויבנה בית המקדש לכן התייעצו שניהם כי בזמן ההוא שהאלוהי שלהם הוא ישן יקדימו הם לאבד ולהשמיד שונאיהם של ישראל כדי שלא ישארו אפילו מתי מעט שיהיו ראויים לגאולה ועי"כ לא יבנה בהמ"ק.

ונודע' עצת המן מן שמש' ספרא בנו וכתביהם אל אחשוורוש הנק' ארתחששתא בספר עזרא עד שביטלו בנין ב"ה בראותם כי הגיע זמנו להבנות ודי בזה.

והנה אף בזמן הדורמיטא אין הנקבה ישנה כי אז מסתלקין המוחין מן ז"א ונכנסין בנקבה כדי להבנות ולתקן פרצופ' כדי שתוכל לחזור אפין באפין כנודע בענין דרוש השופר של ר"ה

ובהכרח יש הארה והשגחה זו על ישראל מצידה

וענין אותה הארה היתה ענין מרדכי הצדיק כמו שנבאר בע"ה

וכראות המן את מרדכי שעל ידו היתה הארה והשגחה על ישראל בזמן ההוא נתייעץ עם זרש אשתו ושס"ה יועציו כו' וארו"ל כי זרש אשתו הית' מכשפ' גדולה ועצתה שקולה מכל שס"ה יועציו ועלתה עצתם להרוג את מרדכי ולתלותו על העץ הוא זנבה של נחש המשך רגל הקוף כמבואר אצלנו בכנו' בס"ה שיר השירים ודי בזה. ואם ח"ו ככה יעלה יוכל אח"כ לאבד את שונאיהם של ישראל

ואז השי"ת ברחמיו האיר הארת נוק' העליונ' והיא גדולת מרדכי ואסתר ועל ידם נושעו ישראל מן הצרה הגדולה ההיא כמו שנבאר

וזה ענין מרדכי והארתו. דע כי הנה בזמן הדורמיטא דז"א לא בלבד יוצאין המוחין דז"א מצד נה"י דאימא ונכנסין בנוק' רחל בהיותה אב"א אלא

(אף) גם המוחין דבנה"י דאבא בסוד ויבן ה' אלהים את הצלע דא אבא ואימא

ונמצא כי כמו בהיות המוחין ההם תוך ז"א היו יוצאים מהם ב' הארות לחוץ

ומבחי' הארת המוחין דאבא יוצא יעקב מצד פנים דז"א

ומבחי' הארת מוחין דאימא יוצאת רחל מצד אחוריו

גם עתה יוצאות מרחל נוק' דז"א ב' הארות אלו ג"כ בלי ספק

ולא עוד אלא שבהיות מוחין הנו' תוך הנקבה נתוספה בחי' הארה שלישית משא"כ בהיותם תוך ז"א והוא כי הנה בהיותם תוך ז"א היה היסוד דאימא נשלם בחוזה דז"א והיסוד דאבא שהוא יותר ארוך כנודע היה נשלם בסיום היסוד דז"א ממש ולא היה יוצא מחו' ליסוד כלל אבל עתה בהיותם המוחין תוך הנקבה אשר היסוד שלה נוקביי קצר מוכרח הוא שהיסוד דאבא יתפשט ויצא מחוץ ליסוד נוקבא ולחוץ ותתגלה הארתו בגילוי גמור לגמרי

ונודע כי מה שהיה מתלבש ביסוד דז"א הוא בחי' העטרה של היסוד דאבא שהוא בחי' המלכות דאבא ואין ספק כי הארה זו הנגלית ממלכות דאבא היא הארה גדולה עד מאד.

והנה שורש נשמת מרדכי היתה מן ההארה ההיא

ולכן על ידו היתה תשועת ישראל בזמן ההוא

וזה נרמז בשם מרדכי ממש שארו"ל שהוא לשון מורא דכ"א מ"ר דכ"י והוא תרגום מר דרור גם נק' מור עובר והענין הוא כי ההארה הגדול' ההיא היא מר דרור זך ונקי בתכלית העוברת מפי יסוד דנוק' ולחוץ

וז"ס פ' וידי נטפו מר כו' עובר

ובזה תבין מעלת מרדכי שעלה לבחי' מלכות ומשנה למלך וז"ס הפסוק ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה והמשכיל יבין כל פרטי הפסוק זה

ענין יציאה זו מלפני המלך היא רחל

ועטרת זהב גדולה מצד עטרה יסוד דאבא ולכן נקרא גדולה כי החסד והחכמה נקרא גדולה בסוד הגדול הגבור והנורא.

גם המעמיק ישכיל היותו משבט בנימין ודי בזה

וז"ס קריאת המגילה וגם התפשוטותה בעת קריאתה לטעם פירסום הנס

והוא ענין הארת עטרת מלכות דאבא המתגלית ויוצאה לחוץ

ולכן נקרא מגילה לשון גילוי וצריך לגלותה ולפרסמה.

גם מגלה בלא יוד היא עולה בגי' ע"ח כמנין ג' הוי"ת כ"ו כ"ו כ"ו שהם ענין ג' מוחין דחב"ד דנה"י דאבא המתגלים שם במלכות ההוא

וזהו ענין היות המגילה נקר' אגרות ונקרא ספ"ר ויש לה דינין כתורה שבכתב כי ספר התור' הוא יסוד דאבא הנקרא תורה שבכתב צורת ספר כעין ו' ארוכה והמגילה היא ההארה היוצאה מחוץ ליסוד כנו' וגם הוא ארוכה בצורת ו' ובצורת מגילה ארוכה ודי בהערות אלו אל המשכילים:

עד כאן העתקת שער הכוונות פורים

